UN FENOMEN INTERNAȚIONAL

Jurnalul secret al lui HENDRIK GROEN,

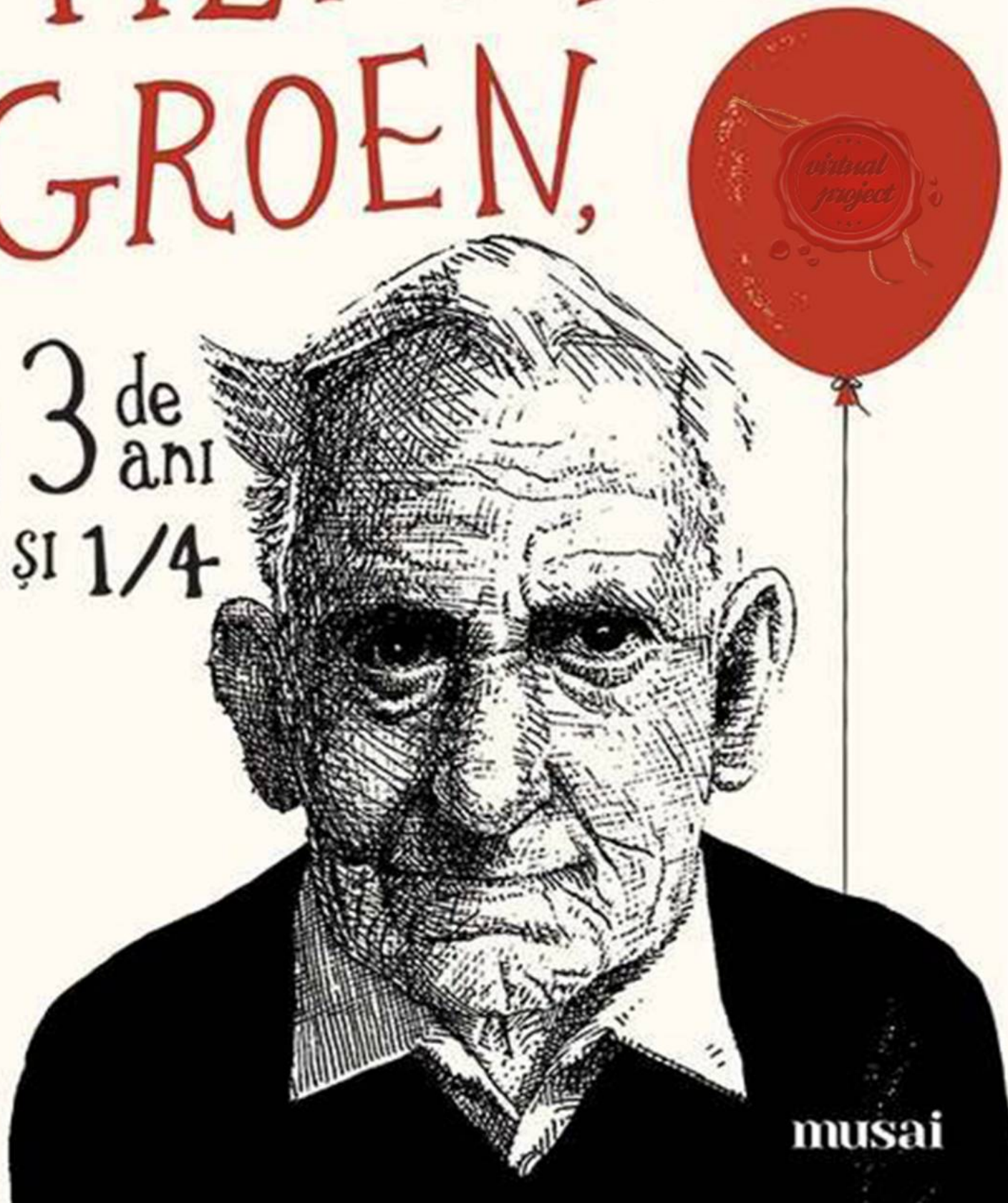

83 de ani și 1/4

musai

HENDRIK GROEN

JURNALUL SECRET AL LUI HENDRIK GROEN, 83 DE ANI ȘI ¼

Original: *Pogingen iets van leven te maken*: *Het geheime dagboek van Hendrik Groen, 83¼ jaar* (2014)

Traducere din limba olandeză și note de:
GHEORGHE NICOLAESCU

virtual-project.eu

2018

Marți, 1 ianuarie 2013

Încă un an în care n-o să iubesc persoanele în vârstă. Acel târșâit de picioare din spatele rolatoarelor ortopedice, acea nerăbdare inoportună, acea lamentare permanentă, acei biscuiți serviți la ceai, acele oftaturi și gemete.

Eu însumi am 83 de ani și-un sfert.

Miercuri, 2 ianuarie

Se vărsase din belșug zahăr pudră pe-alături. Ca să poată șterge masa mai ușor cu o cârpă, doamna Smit pusese pentru o clipă platoul cu mere în aluat pe un scaun.

Doamna Voorthuizen a venit și s-a așezat cu curul ei imens exact pe platoul cu mere în aluat și nici măcar nu și-a dat seama.

Abia atunci când doamna Smit a căutat platoul ca să-l pună la loc, cuiva i-a trecut prin cap să se uite și sub doamna Voorthuizen. Când s-a ridicat în picioare, s-a văzut cum pe rochia ei înflorată se lipiseră trei mere în aluat.

— Se potrivesc bine cu motivul, a spus Evert.

A fost cât pe ce să mă înec de râs.

Acest minunat început al noului an ar fi trebuit să provoace o ilaritate generală, însă, în loc de asta, a fost prilejul a trei sferturi de oră de pisălogeală pe tema vinovăției. Mi s-au aruncat din diverse direcții priviri urâte din cauza faptului că, după toate aparențele, întâmplarea mi se păruse amuzantă. Iar eu, eu am mormăit niște scuze.

În loc să râd și mai tare, am mormăit niște scuze.

Căci eu, Hendrikus Gerardus Groen, sunt întotdeauna corect, atent, amabil, politicos și serviabil. Nu pentru că sunt în toate felurile astea, ci pentru că nu îndrăznesc să fiu altfel. Rareori spun ce vreau să spun. Aleg întotdeauna calea sigură. Specialitatea mea: știu să împac și capra, și varza. Părinții mei au fost niște clarvăzători atunci când mi-au pus numele Hendrik: greu să găsești pe cineva mai fad ca mine. „Nu-l știi pe Hendrik cel ce-și ridică mereu politicos pălăria atunci când trece pe lângă tine?” Asta sunt eu.

Dacă mă mai gândesc mult la mine însumi, o să cad în depresie, mi-am zis. Atunci am luat decizia

să spun lumii și ceva despre adevăratul Hendrik Groen: timp de un an bătut pe muchie îmi voi spune părerea necenzurată despre viața dintr-un cămin de bătrâni din cartierul Amsterdam-Nord.

Dacă mor înainte de-a se sfârși anul, e un caz de forță majoră. O să-l rog pe prietenul meu Evert Duiker să vină la înmormântare cu o mică selecție din jurnalul meu. Cum o să stau eu întins pe catafalc în mica sală a crematoriului „Orizont", spălat frumos și călcat, liniștea incomodă va fi străpunsă de vocea hârâită a lui Evert, care va citi în fața publicului descumpănit câteva pasaje drăguțe.

Nu-mi fac griji decât în privința unui singur lucru: dacă se întâmplă ca Evert să dea ortu' popii înaintea mea?

N-ar fi frumos din partea lui, mai ales că eu am mai multe boli și tumori decât el. Trebuie să te poți bizui pe prietenul tău cel mai bun. O să vorbesc cu el despre asta.

Joi, 3 ianuarie

Evert a fost încântat, însă n-a vrut să garanteze că va trăi mai mult ca mine. A avut și câteva rezerve. În primul rând, se gândea că după ce va citi din jurnalul meu, probabil că avea să fie nevoit să-și caute un alt cămin de bătrâni. Apoi își făcea griji în legătură cu starea precară a protezei lui. Aceasta era consecința unei lovituri de tac neglijente a lui Vermeteren. De când are cataractă la ochiul drept, Vermeteren are nevoie de ajutor când vrea să ochească ceva. Evert, care nu se lasă niciodată de două ori rugat, se postase în spatele lui pentru a-i da indicații, cu nasul la nivelul tacului.

— Ceva mai la stânga și țintit puțin în profunzime și…

Și înainte să termine ce-avea de spus, Vermeteren izbise din plin în dantura lui Evert cu capătul tacului. Carambol!

Evert seamănă cu un copil căruia tocmai i-au căzut dinții de lapte. Din pricina sâsâitului, abia dacă poate fi înțeles. Trebuie să-și repare dinții înainte de a putea citi la catafalcul meu. Dar, fir-ar să fie, asta nu se va întâmpla, căci reparatorul de proteze dentare s-a retras surmenat. Două sute de mii pe an, o splendoare de asistentă, trei concedii anuale în Hawaii și totuși extenuat. Cum e posibil? Poate că de la toți acei dinți bătrâni și falși, în care resturile de mâncare zac uneori atât de mult, încât se umplu de viermi, i s-a acrit de viață. Ca să zic așa.

Gogoșile pe care le servesc jos, în sala de conversație, le-au adus anul ăsta de la magazinul de caritate.

Din politețe, ieri-dimineață am luat și eu una și am avut nevoie de douăzeci de minute ca s-o înghit, cu mențiunea c-am fost nevoit să mă prefac

că mi s-a desfăcut un șiret ca să mă aplec sub masă și să bag ultima bucată de gogoașă în șosetă.

Sigur că platourile erau încă pline. Aici, în mod normal, tot ce-i gratis dispare cât ai zice pește.

În sala de conversație, cafeaua se servește de obicei la 10.30. Dacă se face 10.32 și cafeaua n-a apărut, primii locatari încep să se uite la ceas foarte ostentativ. Ca și cum ar avea și alte lucruri de făcut. În privința ceaiului servit la 15.15 e valabil același lucru.

Unul dintre cele mai palpitante momente ale zilei: ce prăjitură se servește astăzi la ceai și la cafea? Alaltăieri și ieri, gogoși „în vârstă”. Căci, bineînțeles, „noi” nu aruncăm mâncarea. Mai bine ne înecăm cu ea.

Vineri, 4 ianuarie

Ieri am făcut o plimbare scurtă până la florărie și am cumpărat un ghiveci cu bulbi. Peste o săptămână, când înmuguresc zambilele, o să pot spune c-am mai prins o primăvară.

Decorațiile de Crăciun împodobesc cele mai multe camere din acest cămin până-n aprilie. Lângă o sansevierie uitată de vreme și o primulă în fază terminală. „E păcat să le aruncăm."

Dacă e adevărat că natura poate avea un rol reconfortant în viața unui om, ei bine, asta nu se întâmplă nicidecum în saloanele-dormitor ale neerlandezilor în vârstă. Acolo, starea plantei de apartament oglindește de cele mai multe ori cu fidelitate situația în care se află cel care o îngrijește: amândoi așteaptă un sfârșit dezolant. Pentru că nu au nimic altceva de făcut, ori fiindcă sunt foarte uituci, bătrâneii udă o astfel de plantă de trei ori pe zi. În cele din urmă cedează până și o sansevierie.

Doamna Visser m-a invitat să iau ceaiul cu ea mâine după-masă. Ar fi trebuit să refuz, fie și numai pentru că miroase urât, dar i-am spus că-mi face plăcere să trec pe la ea. Așa mi se va duce după-amiaza. Doamne, ce bleg mai sunt! În momentul decisiv nu mi-a trecut prin cap niciun pretext, așa că voi avea parte de trăncăneală și chec uscat. E o enigmă cum reușește ea să facă din cea mai însiropată prăjitură un fel de carton prăfuit. Pentru fiecare felie îți trebuie trei cești de ceai. Mâine o să fac o faptă măreață și o să refuz a doua felie. Începutul unei vieți noi.

O viață nouă în pantofi bine lustruiți. Asta mi-a luat jumătate de dimineață. Cu pantofii a mers destul de repede. Mai mult timp am pierdut ca să curăț de cremă mânecile cămășii. Însă acum lucesc

frumos. Pantofii. Mânecile le-am suflecat în cele din urmă. N-am reușit să le mai curăț.

Asta va stârni comentarii. „Domnule Groen, cum faceți oare de aveți mereu mânecile murdare?”

Viața se compune aici din *niciodată* sau *mereu*. Într-o zi, mâncarea nu vine „*niciodată* la timp și e *mereu* prea fierbinte”, iar în ziua următoare „*mereu* prea devreme și *niciodată* îndeajuns de caldă”.

Prudent, le-am mai amintit uneori oamenilor de părerile lor anterioare, destul de contradictorii, însă aici nu se acceptă logica. „Iar le știi dumneata mai bine, domnule Groen, nu-i așa?”

Sâmbătă, 5 ianuarie

Ieri a fost iarăși sărbătoare la masa de seară: în meniu era trecut *nasi*[1]. Cei mai mulți dintre bătrânii de aici sunt obișnuiți cu piureul de cartofi cu legume, lor nu trebuie să le vii cu delicatese exotice. Au zis pas încă de la jumătatea anilor ’60, când în Țările de Jos și-au făcut intrarea spaghetele. Nu încăpeau în schema: luni – andive, marți – conopidă cu vreun terci, miercuri – zi de carne tocată, joi – fasole verde, vineri – pește, sâmbătă – supă cu pâine și duminică – friptură de vită. Dacă voiau într-adevăr s-o facă lată, mâncau marțea carne tocată și restul săptămânii erau dați peste cap.

Mofturile străine nu prea ne plac. De cele mai multe ori putem alege cu o săptămână înainte între trei meniuri diferite, însă uneori se mai întâmplă și câte un derapaj. Din motive neclare, ieri nu s-a servit decât *nasi.* Ceva cu livrări greșite. Sigur n-a fost vina bucătarului nostru.

Deci am putut să alegem între *nasi* și *nasi.* Celor cu diete dificile li s-a adus pâine.

Un val de indignare. Doamna Hoogstraten van Dam, care insistă să i se spună așa, a scormonit doar după bucățelele de ou prăjit, Van Gelder nu „se furajează”, însă a dat gata tot borcanul cu murături, iar grăsanul de Bakker a cerut pe un ton ridicat să i se pună pe orez zeamă de carne.

Prietenul meu Evert, care atunci când se satură de propriile talente culinare, mănâncă și el cu noi, le-a oferit comesenilor să-i lipsiți de orice bănuială *sambal*[2].

— Poate doriți puțin ketchup peste *nasi*?

S-a făcut perfect că plouă atunci când, de la atâta tuse, doamnei De Prijker i-a căzut proteza în *atjar*[3]. Horcăia când au scos-o din sala de mese, iar puțin mai târziu, Evert a început să umble cu

dinții ei de la unul la altul în căutarea cuiva care ar vrea să-i încerce. Ai fi zis că poartă în mâini condurul de cristal al Cenușăresei. Iar când l-a chemat șeful de secție să dea socoteală, s-a făcut că nici usturoi n-a mâncat, nici gura nu-i miroase. Ba chiar a amenințat că se adresează Protecției Consumatorului fiindcă „găsise” o placă dentară în murături.

Înainte de masa de seară, am fost la ceai la doamna Visser. Trăncăneala ei a fost și mai răsuflată decât ceaiul. I-am spus că doctorul mi-a interzis să mănânc prăjituri. Dar cum așa? I-am spus că era ceva legat de concentrația sângelui. Nivelul normal era depășit cu o valoare între 20 și 25. Trântisem tâmpenia asta fără să realizez cu adevărat ce spun, însă ei i s-a părut totul foarte plauzibil. La plecare, n-am avut încotro și a trebuit să iau trei felii de chec, pentru momentul când concentrația sângelui avea să scadă din nou. Acele felii zac acum în acvariul de la etajul trei.

Duminică, 6 ianuarie

Mă scap pe mine tot mai des. Chiloții albi sunt foarte potriviți pentru a scoate în evidență petele galbene. Niște chiloți galbeni ar fi mult mai buni. Mi-e cam rușine de doamnele de la spălătorie. De aceea, înainte să-mi dau rufele la spălat, le spăl eu cu mâna ca să scot petele cele mai urâte. Un fel de pre-prespălare. Dacă n-aș da nimic la spălat, asta ar trezi suspiciuni. „V-ați schimbat chiloții, domnule Groen, nu-i așa?" ar întreba doamna cea grasă de la serviciul de asistență menajeră. Și-atunci mi-ar plăcea să-i răspund: „Nu, doamnă grasă de la serviciul de asistență menajeră, chiloții ăștia s-au lipit așa de tare de curul meu bătrân, încât o să-i țin pe mine tot restul vieții".

E o zi dificilă: corpul scârțâie din toate încheieturile. Nimic nu poate opri declinul. În cel mai bun caz, mai ai uneori câte o zi când o suferință sau alta devine ceva mai puțin sâcâitoare, însă cu adevărat bine n-o să mai fie niciodată. Părul n-o să înceapă dintr-odată să crească din nou. Cel puțin, nu pe cap, mai degrabă în nas și urechi. Arterele nu se curăță singure. Nu dispare nicio cocoașă, iar robinetul de jos nu se mai oprește din picurat. Asta se cheamă circulație în sens unic spre sicriu. Niciodată nu întinerești, nicio zi, nicio oră, niciun minut.

Mă plâng ca un bătrân. Dacă am chef de asta, mai bine mă duc jos, în sala de conversație. Acolo, ăsta-i hobby-ul numărul unu. Nu cred că trece vreodată o jumătate de oră fără să vină vorba de o boală sau alta.

Cred că sunt într-o pasă cam proastă. Lumea se așteaptă să te bucuri de bătrânețe, însă nu-i mereu așa simplu, fir-ar să fie.

E timpul să ies la o mică plimbare – la urma urmei, e duminică după-amiază. Apoi puțin Mozart, cu un pahar zdravăn de coniac. Poate c-o

să trec scurt și pe la Evert, care, cu felul lui grosolan de-a fi, dă dovadă de calități terapeutice.

Luni, 7 ianuarie

Se pare că ieri a început o anchetă referitoare la moartea subită a peștilor de la etajul trei. Mai plutea încă destul de mult chec prin apă.

N-a fost prea inteligent din partea mea să arunc în acvariu checul de la doamna Visser. Dacă-i ajunge la urechi că peștii au sucombat în urma unei supradoze de chec înmuiat în apă, singura pistă va duce direct la mine. Trebuie să-mi pregătesc apărarea și să trec numaidecât pe la avocatul Duiker ca să-i cer sfatul. Evert e expert în minciuni pioase.

În acest cămin sunt interzise animalele, cu excepția peștilor și a păsărilor, „dacă nu sunt mai mari de 10, respectiv 20 de centimetri", conform regulamentului de ordine interioară. Pentru ca nu cumva să ne treacă prin cap să ținem rechini și vulturi de mare.

Asta a provocat destul de multă suferință în rândul celor care, la venirea în Casa Apusul, au fost despărțiți fără milă de câinii și pisicile lor. Oricât de liniștite și bine-crescute, bătrâne și infirme ar fi fost patrupedele, regulile sunt reguli: la adăposturi cu ele.

— Nu, doamnă, nu contează că Ștrengar e singura făptură din lume pe care o iubiți; nu putem să facem nicio excepție.

— Într-adevăr, pisica dumneavoastră nu face altceva decât să stea tolănită toată ziua pe pervaz, dar dacă îngăduim o pisică, atunci imediat altcineva va vrea să-și aducă pe pervaz trei dogi germani. Sau un crocodil mov.

În privința asta, doamna Brinckman a stabilit un record; a reușit să ascundă așa de bine un teckel bătrân în masca chiuvetei, încât a fost descoperit abia după șapte săptămâni. Probabil că la mijloc a fost o trădare. Să fi trecut prin război, așa cum o

făcuserăm cu toții, și totuși să mergi la directoare ca să denunți un cățeluș bătrân! Și directoarea, în loc să-l dea afară în șuturi pe fascistul trădător, a preferat să deporteze un biet câine la adăpost. Ajuns acolo, sărmanul animal a ținut-o două zile într-un schelălăit, apoi a murit de-atâta suferință. Unde era Poliția Animalelor?

Directoarea a considerat că e mai bine să nu-i spună doamnei Brinckman unele lucruri. După trei zile, când aceasta a nimerit tramvaiul care ducea la adăpost, cățelușul ei zăcea deja sub pământ.

Doamna Brinckman a întrebat dacă, după moartea ei, cățelușul poate fi reîngropat lângă ea.

— Asta nu corespunde regulilor, i s-a comunicat între timp.

Mâine-dimineață trebuie să merg la doctor.

Marți, 8 ianuarie

Pe panoul cu anunțuri de lângă lift era un bilet.

În acvariul de la etajul trei s-a găsit o mare cantitate de chec. Peștii din acvariu au sucombat ca urmare a consumului de chec. Oricine poate da informații despre acest incident este rugat să se adreseze cât mai repede posibil doamnei De Roos, șefa de secție. La cerere, se poate asigura anonimitatea.

La ora unsprezece m-am dus la doamna De Roos[4]. Ce ironie a sorții să porți un astfel de nume de familie. Chiar și „doamna Brandnetel”[5] ar fi fost pentru ea prea onorabil. Ar fi logic ca oamenii foarte urâți, în compensație, să fie mai amabili decât e normal, însă în cazul ăsta e valabil contrariul: ea e un zid impenetrabil de ursuzenie.

În fine: așadar, să revenim la doamna De Roos.

I-am spus că poate sunt în măsură să-i ofer unele explicații în privința incidentului cu checul. Deodată a fost toată numai ochi și urechi. I-am spus că nu vrusesem să refuz checul făcut de doamna Visser și că pusesem feliile pe o farfurioară și farfurioara pe masa din sala de oficiu de la etajul trei, profund încredințat că unul dintre locatari avea să accepte acest dar anonim. Spre regretul meu, fusesem nevoit să constat că checul ajunsese cine știe cum în acvariu, iar farfurioara mea albastră dispăruse.

De Roos mă asculta afișând o nedisimulată neîncredere. De ce nu-l mâncasem eu însumi? De ce tocmai la etajul trei? Putea cineva să confirme spusele mele?

Am rugat-o să rămână între noi ce vorbiserăm. Avea să vadă ce putea face pentru mine. Apoi s-a dus numaidecât să investigheze cum reușise doamna Visser să prepare acel chec. În camere era interzis să se gătească mâncare. M-am grăbit să

adaug că nu știam sigur dacă checul era făcut de casă, însă era prea târziu: incidentul devenise public. Aveam să pierd simpatia doamnei Visser; în sine, asta nu era o catastrofă. Însă neîncrederea din secție, de care și-așa nu duceam lipsă, avea din ce să se hrănească săptămâni în șir, iar bârfele aveau să circule peste tot.

Am apucat să merg și la doctor. Era bolnav. Dacă nu se face bine până luni, vine cineva să-l înlocuiască. Pentru cazuri urgente, putem merge la medicul unui cămin de bătrâni concurent. Unii preferă să moară decât să-l lase pe „șarlatanul de la Casa Amurgul” să se uite la sacul lor de oase scofâlcit. Alții cheamă pentru orice pârț elicopterul de urgență. Mie puțin îmi pasă ce doctor îmi spune că nu mai e mare lucru de făcut.

Vineri, 9 ianuarie

Ieri n-am fost tocmai în apele mele de la întâmplarea cu peștii morți. De-atâția nervi și după tot ceaiul băut la doamna Visser, m-am trezit cu o pântecăraie cruntă. Am stat jumătate de dimineață pe veceu, cu niște reviste vechi, împrumutate din sala de conversație.

Frumos spus „sală de conversație", însă aparențele înșală. Ar fi mai potrivit „sala SSS", ca să folosim câte un S pentru fiecare dintre activitățile desfășurate aici: a spiona, a scorni, a se smiorcăi. Unii fac asta toată ziua.

Evert a apucat să treacă scurt pe la mine și, prin ușa toaletei, m-a pus la curent cu evoluția lucrurilor: toată lumea suspectează acum pe toată lumea și vede în fiecare colocatar un potențial ucigaș de pești. Absența mea a trezit bănuieli. L-am întrebat dacă n-ar putea, discret, să trâmbițeze că am diaree, ca un fel de alibi. Eu însumi nu puteam să fac mai mult decât să las întredeschise ușa toaletei și ușa dinspre hol. În mod normal, îmi pot suporta propriile mirosuri, însă acum mi se făcuse greață. Atât la propriu, cât și la figurat, căci, de fapt, ce rahat moale mai sunt și eu, și încă unul calculat; o imagine potrivită în acest caz.

Că veni vorba de mirosuri – trebuie neapărat să ies puțin. După o zi cu pesmet și Furazolidon, mă încumet să ies iarăși din casă. Ca să caut untișor, care – conform ziarului și rețelei de observații fenologice Calendarul Naturii (asta mai lipsea!) – este primul semn veritabil al primăverii. Dacă în afară de untișor găsesc și podbal, hasmațuchi sau un toporaș, atunci chiar c-a venit primăvara. Numai că nu știu cum arată plantele astea.

Natura are un avans de șase săptămâni față de sine însăși. Dar – veste proastă pentru păsările

călătoare care au hotărât să rămână pe loc anul ăsta
– vine frigul.

Joi, 10 ianuarie

Căminul ăsta are o grădină frumoasă. Însă, din nu se știe ce motiv, stă încuiată. Iarna nimeni n-are voie să intre în ea. O formă de dădăceală, probabil. Conducerea știe ce-i bine pentru locatari.

Așadar, în această perioadă a anului, ca să iei o gură de aer proaspăt, depinzi de imediata vecinătate a clădirii. Blocuri urâte de la sfârșitul anilor ’60. Spații verzi murdare, pe post de coșuri de gunoi. Mai că-ți vine să crezi că noaptea, mașinile de la serviciul municipal de salubritate trec pe-aici nu să ia gunoiul, ci să-l deverseze pe străzi și spații verzi. Pășești printr-o mare de cutii de tablă, pungi de chipsuri și ziare vechi. Aproape toți vechii locatari s-au mutat în case tip din Purmerend sau Almere. Au rămas doar cei care nu și-au putut permite să plătească așa ceva. Familii de turci, marocani și surinamezi au umplut locuințele rămase goale. Amestecul rezultat nu-i deloc unul fericit.

În prezent, raza mea de acțiune se întinde pe aproximativ 500 de metri, pe care îi parcurg dus și-ntors, cu o pauză pe o bancă la jumătatea drumului. De mai mult nu sunt în stare. Lumea se micșorează. Plecând de-aici, pot alege unul dintre cele patru trasee de aproximativ un kilometru.

•

Evert tocmai a trecut pe la mine. Îl amuză teribil agitația provocată de moartea peștilor și s-a gândit să toarne niște gaz pe foc. Vrea să comită un al doilea atentat, de data asta cu biscuiți cu unt. Ieri s-a dus cu autobuzul la un supermarket la vreo câțiva kilometri depărtare ca să-și facă provizii. Dacă i-ar fi cumpărat din minisupermarketul nostru din cămin, cei de-acolo și-ar fi amintit cu siguranță de el. Acum, biscuiții așteaptă în dulapul lui. L-am întrebat dacă erau în siguranță acolo.

— Trăim într-o țară liberă și fiecare poate să țină în casă câți biscuiți cu unt vrea, a spus el.

Mie soiul ăsta de biscuiți nu-mi prea plăcea, însă povestea despre biscuiții cu unt era o glumă; de fapt, erau biscuiți roz. Se aștepta ca astfel efectul coloristic să fie mai dramatic.

Sâmbătă, 12 ianuarie

Directoarea, doamna Stelwagen – o să mai vină des vorba despre ea, cu siguranță – a anunțat o măsură de mediu: termostatele din camerele locatarilor nu trebuie să indice mai mult de 23 de grade. Dacă bătrâneilor le e frig, să-și pună un pardesiu – ăsta e mesajul. E o doamnă indoneziană căreia îi place ca temperatura să urce până la 27 de grade. Și-a pus în cameră peste tot tăvițe cu apă ca să crească umiditatea în aer. Plantelor tropicale le merge excelent. Încă nu s-a stabilit care trebuie să fie dimensiunile maxime ale plantelor de interior, însă presupun că doamna Stelwagen lucrează la asta.

Doamna Stelwagen e mereu amabilă, îi ascultă pe toți și are pentru fiecare un cuvânt de încurajare și, sub poleiala de empatie, ascunde o doză nesănătoasă de aroganță și despotism. Are patruzeci și doi de ani și e șefa aici de un an și jumătate, dar, pentru a urca în ierarhie, nu pierde nicio ocazie de a linguși sau a lovi, în funcție de persoana cu care are de a face. O urmăresc cu atenție cam de vreun anișor.

Am și o sursă importantă de informații: secretara ei, doamna Appelboom. Anja Appelboom a fost douăzeci și trei de ani secretara fostului director, domnul Lemaire, care n-a supraviețuit ultimului val de fuziuni și a ieșit la pensie anticipat. Ea mai are doi ani până la pensie și e hotărâtă să nu se lase umilită de Stelwagen, care, angajând un nou șef de birou, a degradat-o. Anja încă mai are acces la toate actele ședințelor și la notele confidențiale. Până acum câțiva ani mi-a fost vecină; ea mi-a făcut rost de un loc aici, salvându-mă de centrul pentru persoane fără adăpost. Poate vom vorbi altcândva mai multe despre asta.

Joia dimineața merg deseori să beau o cafea la ea. Atunci directoarea și șeful de birou sunt plecați la consiliul de administrație cu șefii de sector și directorul regional. Să ajungă director regional – ăsta e următorul pas pe care speră să-l facă Stelwagen.

E un prilej bun să ne povestim una, alta.

— Poți să ții un secret? întreabă ea destul de des, după care urmează câte o mică destăinuire despre manipulările la care se dedă Stelwagen.

În felul ăsta am strâns o sumedenie de informații.

Duminică, 13 ianuarie

Evert a aruncat ieri șase biscuiți roz în acvariul de la etajul doi. Carașii aurii au mâncat până au crăpat. Cadavrele plutesc printre resturile biscuiților.

În cămin s-a dezlănțuit iadul.

La ora cafelei, pretinzând că merge la toaletă, Evert a apucat-o pur și simplu pe scări în sus, s-a uitat bine în jur și a aruncat în apă biscuiții pe care-i ținuse sub sacou. Apoi a pus frumos punga de plastic în coșul de gunoi, ceea ce a fost un pic cam stupid din perspectiva constituirii probelor, însă, din fericire, omul de serviciu a golit între timp toate coșurile.

Acvariul se află într-un colț destul de întunecat, astfel încât ieri-seară nimeni n-a observat nimic. Întreaga operație n-a fost întru totul lipsită de risc, căci dacă ar fi fost prins asupra faptei, Evert ar fi putut să-și facă imediat bagajul. Poate că, în străfundul sufletului, puțin îi pasă dacă e prins, chiar dacă, pus în încurcătură, ar nega totul fără să clipească, ar minți și ar face spume la gură. Așa trebuie jucat jocul, după părerea lui. Filosofia lui: viața nu înseamnă nimic altceva decât o modalitate cât mai plăcută de a-ți omorî timpul. Așa poți să privești totul relaxat. Îl invidiez. Însă învăț repede.

Ieri am fost destul de tensionat fiindcă Evert a venit mai întâi la mine să-și anunțe atentatul, astfel încât să-mi pot găsi un alibi concludent. N-a fost ușor. A trebuit să aștept în sala de conversație până când, în sfârșit, doi colocatari de la etajul meu s-au hotărât să meargă sus.

— Hai că merg și eu cu voi. Să am companie.

Domnul și doamna Jacobs s-au uitat la mine un pic surprinși.

Azi-dimineață, puțin după ora nouă, s-a dat alarma. În drum spre biserică, doamna Brandsma a

văzut peștii plutind cu burta-n sus. Se pare că a existat o încercare de mușamalizare, însă, în timp ce o căuta pe asistenta de serviciu, Brandsma le povestise deja totul celor pe care-i întâlnise. Vecinul tocmai mi-a bătut la ușă:

— N-o să-ți vină să crezi ce-am auzit…

Abia aștept să cobor la cafea și s-aud toate conversațiile.

Luni, 14 ianuarie

Și mai multă suferință animală: făcând curat în colivie, doamna Schreuder a aspirat din greșeală și canarul. După mai multe minute de disperare, când mâinile-i tremurânde au reușit să deschidă aspiratorul, a văzut că din vesela ei pasăre cântătoare nu mai rămăsese mare lucru. Ar fi trebuit să oprească aspiratorul imediat. Micuțul Pietje încă-și mai trăgea cât de cât suflarea, însă după câteva minute și-a dat duhul. Schreuder nu se poate împăca și e măcinată de sentimentul vinovăției.

Asistența oferită victimelor de către personal a constat din sfatul de a scoate cât mai repede colivia din cameră.

Toți cei de-aici au o opinie fermă despre biscuiții ajunși într-un acvariu. Dar dacă întrebi pe cineva ce crede despre războiul din Siria, se uită la tine de parcă i-ai fi cerut să explice teoria relativității. Câțiva pești plutind cu burta în sus e ceva mult mai grav decât un autobuz plin cu femei și copii aruncați în aer într-o țară îndepărtată.

Dar să nu fiu prea ipocrit: mă bucur din plin de scandalul iscat din cauza peștilor, nu pot nega asta. E impresionantă revolta care a pus stăpânire pe toată populația de-aici. Mă întorc numaidecât în sala de conversație ca să discut și eu odată în voie despre pești.

•

A venit iarna. N-a căzut încă nici măcar un fulg, însă ieri am văzut ieșind afară primul bătrân care-și trăsese deja șosete de lână peste pantofi. Ca să nu alunece.

Marți, 15 ianuarie

A căzut prima zăpadă din acest an. Asta înseamnă că nimeni nu iese afară și se fac provizii masive. În prăvălioara noastră de jos nu se mai găsesc biscuiți sau ciocolată. Da, războiul, nu-i așa?

Slavă Domnului, noi suntem cam ultimii oameni care au trecut prin război, așa că în curând tineretul din ziua de azi va fi izbăvit de toate acele eterne povești de odinioară despre supa din bulbi de lalele și despre cum umblai șapte kilometri ca să faci rost de o legătură de morcovi.

În cele din urmă, numărul peștilor morți a ajuns la șapte.

Ieri au chemat poliția. Cei doi tineri agenți chiar că n-aveau deloc habar cum să abordeze chestiunea. Nici urmă din acea operativitate pe care o vedem mereu la televizor. Mai întâi au scrutat acvariul din toate părțile. Ca și cum s-ar fi gândit dacă mai e nevoie de reanimare.

— Da, sunt morți, a spus unul dintre ei.

— Probabil de la biscuiți, a spus celălalt.

Directoarea a dat ordin ca peștii morți să fie lăsați în acvariu ca probă pentru dosar. Poate că aștepta un anatomopatolog, nu poți să știi.

În orice caz, agenții păreau că vor să plece cât mai repede.

Pe un ton ridicat, directoarea a cerut o anchetă temeinică, însă cel mai tânăr dintre agenți a spus că mai întâi trebuie depusă o plângere.

Se putea face pe loc? Nu, nu se putea decât la secție, cu programare, sau pe internet.

— Bun, și-atunci ce facem cu cadavrele?

Agentul a sugerat coșul de gunoi.

— Dar să nu le lăsați să zacă prea mult. Sau puteți să le-aruncați în veceu.

Și apoi, după ce le-au urat celor prezenți o seară bună în continuare, au părăsit clădirea. Doamna Stelwagen era șocată.

— Scandalos! Mi se pare scandalos. Nu te porți așa cu cetățenii!

Era o plăcere s-o vezi cum urlă așa, neputincioasă. Din fericire, atotputernicia ei nu trece de zidurile acestei instituții.

Miercuri, 16 ianuarie

Evert a trecut pe la mine. Ca să evităm sala de conversație, am ieșit și ne-am târșâit puțin picioarele prin zăpadă: cinci minute de mers, cinci minute de odihnă. Decizia nu mai poate fi amânată mult. Rolator, electroscuter sau un microcar Canta LX? Trei alternative foarte seducătoare.

Săptămâna trecută, în fața liceului din colț, un băiat de șaisprezece-șaptesprezece ani se dădea mare cu un Canta roșu ca o tomată, pe care sigur îl „împrumutase" de la bunica lui. Ducea acasă în mașinuța lui gentile celor mai frumoase fete din clasă. Fetele însele veneau în urma lui pe biciclete. Încă n-am văzut niciun tânăr care, în glumă, să meargă într-un scuter electric sau să se deplaseze sprijinindu-se de un rolator. De aceea prefer un Canta frumos tunat, chiar cu riscul de a fi aruncat în aceeași oală cu toți acei șoferi incredibil de proști de la volanul unor astfel de cutii de tablă.

Nu demult, un Canta intrase cu toată viteza într-un magazin de dulciuri, oprindu-se într-un morman de batoane de lemn dulce și biscuiți cu unt asortați. Două femei grase rămăseseră lipite de parbriz, în stare de șoc. Cățelușul lor fusese prins sub pedala de frână. Realitatea întrece fantezia.

Aici, în cămin, aproape toate conversațiile au ca temă zăpada sau marele masacru al peștilor. Bătrâneii născocesc cele mai stranii teorii ale complotului; unii nu se sfiesc să vină cu acuzații lipsite de orice temei: cam atunci când se petrecuse crima, doi locatari o observaseră pe doamna Greetje D. pe coridorul unde se află acvariul cu pricina…

Faptul că ea locuiește într-o cameră cu ieșire la coridor și că la etajul trei nu se poate intra în clădire pe fereastră n-a fost pentru ei un contraargument solid. Sărmana Greetje – o mână

de om de nici patruzeci de kilograme, care evită speriată orice privire îndreptată spre ea și n-a făcut vreodată rău nici măcar unei muște ori unui pește.

După vizita polițiștilor, directoarea a convocat o întâlnire informativă „pentru a înlătura o parte din temeri”. A comunicat că, „pro forma”, toate camerele de la etajul doi fuseseră inspectate temeinic. Ca și cum în camera făptașului s-ar mai fi găsit presărate peste tot firimituri de biscuiți. Nimeni n-a întrebat dacă conducerea are dreptul să inspecteze camerele. Nici eu. N-am îndrăznit.

E drept, la masa de cafea s-au auzit șoptindu-se sugestii privind camere de la alte etaje care ar fi trebuit inspectate și ele în amănunt. Cei din jur au fost de-acord dând energic din cap:

— Într-adevăr.

Joi, 17 ianuarie

Mi-am recitit jurnalul. Poate că e puțin cam pesimist până acum. Sunt și oameni drăguți aici, cum să nu?

Bineînțeles, unul dintre ei e prietenul meu Evert. Locuiește într-un apartament tutelat de oficiul de asistență socială, împreună cu câinele lui, o corcitură bătrână, extrem de leneș, prietenos și foarte inteligent. Îl cheamă Mohammed. Uneori, când guta îl supără prea tare pe Evert, îl scot eu pe Mo afară. Asta nu înseamnă cine știe ce, dată fiind aria mea de acțiune, însă aria de acțiune a lui Mo e și mai mică. Un tur în jurul clădirii, asta-i tot. O mică stropeală pe zece copaci și o dată pe zi un răhățel în iarbă, pe care trebuie să-l strâng de jos cu o pungă de plastic, fiindcă sunt spionat de zeci de camere. Dacă aș lăsa rahatul unde a căzut, s-ar isca o întrecere între cei care ar vrea să mă denunțe primii.

Apoi mai e Edward. Nu vorbește mult. Din pricina unui accident cerebral, e greu să înțelegi ce spune. Însă își alege cu grijă cuvintele aproape ininteligibile. Atunci când spune ceva, știi că merită să-l întrebi de câteva ori „Ce-ai spus?” Timpul pe care îl economisește tăcând îl folosește observând atent.

Greetje: o scumpă, amabilă și empatică, fără să lingușească.

Graeme, ultimul din această selecție provizorie, pare nesigur și introvertit, însă îți spune ce crede drept în față, fără ca asta să te supere în vreun fel.

Cu acești oameni îmi place să stau la masa de cafea. Asta se întâmplă mai mult sau mai puțin de la sine. Căci până și ceva atât de simplu, cum e să stai sau nu undeva, se conformează unor reguli nescrise, dar severe. Fiecare are locul lui bine stabilit: la masă, la bingo, la lecția de „Mișcare în ritmul muzicii”, în sala de meditație. Dacă vrei să te faci urât, atunci trebuie să te așezi pe locul

altcuiva. Și să rămâi așezat atunci când unul dintre acești copii bătrâni se postează lângă scaunul tău și spune: „Pe scaunul ăsta stau eu”. „Ei bine, eu cred că vă văd totuși stând în picioare. Chiar în fața mea.”

Asta dacă nu cumva, mai devreme, ajuns în preajma unui scaun liber, ți s-a spus: „Să știți că aici stă doamna Cutărică!” După care fiecare își cere întotdeauna scuze și-și târșâie picioarele mai departe. Când de fapt ar trebui să te așezi. Și să spui, arătând spre scaunele goale: „Astăzi o să stea undeva acolo, iar dacă nu, s-o ia dracu!”

Vineri, 18 ianuarie

În ultimele zile am avut o restricție de călătorie din partea conducerii. Căci, da, nici nu știi când te poți trezi cu o fractură de șold. Asta înseamnă că atmosfera de-aici n-are cum să fie prea bună. Nu că locatarii ar ieși mereu din casă atunci când nu e polei, însă cei mai mulți își au drumul lor zilnic până la centrul comercial, cutia poștală sau parc. Și atunci când ceva e interzis, acel lucru devine și mai necesar. Bătrâneii stau astăzi la ferestre și se uită la zăpada care nu vrea să se topească. Și se plâng că municipalitatea curăță carosabilul, dar trotuarele și pistele de biciclete rămân înecate într-o mocirlă maronie. Și cam au dreptate.

Personalul a curățat zăpada de pe trotuarul din fața căminului, astfel încât să putem merge nestingheriți de la ușă până la microbuzul Connexxion. Însă chinuitoarea nesiguranță de a nu ști peste ce dau atunci când, la finalul călătoriei, coboară din microbuz îi face pe cei mai mulți să decidă să nu mai plece. Frica e un consilier veșnic prezent.

•

Furtuna stârnită pe seama peștilor s-a mai domolit puțin. Era doar o chestiune de timp până ce atenția avea să ne fie distrasă de altceva. Ei bine, pe lângă discuțiile despre zăpadă umblă zvonul că administrația sectorului vrea să mărească tarifele pentru parcarea plătită. Bătrâneii se tem că, nevoiți să bage un euro în plus în parcometru, copiii lor își vor reduce numărul vizitelor. Eu nici n-aș vrea să mai fiu vizitat de niște copii care din pricina unui amărât de euro ar veni mai rar. Când, în termeni foarte precauți, am spus asta la cafea, mi-au zis că mi-e ușor să vorbesc fiindcă n-am copii și oricum niciodată nu vine nimeni în vizită la mine.

E aici un sâmbure de adevăr. În dreptul aproape tuturor numelor din agenda mea e trecută câte o cruciuliță. Despre doi oameni fără cruciuliță nu știu dacă mai trăiesc. Altul nu mai știe cine sunt. Nu mai rămân decât Evert și Anja. Graeme și Grietje nu sunt trecuți. Nu-i deloc impresionantă lista prietenilor. Ori mori tu însuți, ori înduri un cortegiu lung de înmormântări. Mai am de mers la cel mult cinci înmormântări, fără a pune la socoteală înmormântările la care mă duc din politețe.

Sâmbătă, 19 ianuarie

Vineri e „zi de fitness pentru vârstnici”. Să-i vezi atunci pe bătrânei cum zburdă pe coridoare, spre „sala de gimnastică”, îmbrăcați în cele mai stridente costume sportive. Doamnele chiar că nu mai știu de nicio rușine, astfel că imaginea oferită nu e deloc plăcută. Colanți roz trași peste niște picioare subțiri, osoase sau, dimpotrivă, grase, cu osânza tremurând, tricouri strâmte peste rămășițele triste a ceea ce odată erau sânii. Ramolisment expus în vitrină. La vârsta mea înaintată, asta nu-mi prea face poftă să mă mișc.

Locul acțiunii: o sală de ședințe rar folosită, unde mesele au fost împinse într-o parte, iar scaunele au fost plasate în cerc. Mișcarea are loc mai ales în poziție șezândă pentru a nu-i jigni pe cei din scaune cu rotile. Se dă puțin din mâini și din picioare pe ritmul unei melodii vesele. Și se geme. Și se comunică cu voce tare neajunsurile care împiedică executarea anumitor exerciții.

— Da’ eu nu pot să fac asta cu fistula mea!

Apoi vine momentul să ne jucăm cu mingea. Confesiune: mingea nu prea e folosită. Mai degrabă coardele vocale sunt exersate pentru a ovaționa cele mai mărunte performanțe. Așa cum o mamă își aplaudă copilul atunci când acesta, după douăzeci de încercări, prinde în sfârșit o minge. „Da, bine așa! Ura! Bine jucat!”

Să spunem că atmosfera de pe teren e foarte sportivă.

Într-adevăr, ieri am luat parte la „fitness pentru vârstnici” pentru prima oară. Și pentru ultima. La sfârșit, când instructoarea – „Spune-mi Tine” – a insistat să revin totuși săptămâna următoare, am anunțat-o imediat că o dată îmi era de-ajuns.

— O, dar de ce? a întrebat ea bănuitoare.

— Cu așa de multă frumusețe feminină în jurul meu, nu mă pot concentra cum trebuie la exerciții. Mă blochez cu totul.

Am spus asta fără să stau să mă gândesc. Abia după aceea m-am simțit cuprins de un val de căldură. Mi se făcuse mai cald decât după ora de gimnastică.

Hei, aproape că spun adevărul pe șleau! Progresez cu pași mari. Poate datorită acestui jurnal.

Tine a rămas mască – una cu dinți urâți. Sarcasmul era evident, însă nu era totuși așa de exagerat încât ea să poată obiecta, înconjurată cum încă era de toate hoașțele alea împopoțonate. Celor mai multe dintre ele li se pare că sunt „încă destul de atrăgătoare”. Cunoașterea de sine se împuținează serios odată cu vârsta. Așa cum, invers, la copii, aceasta se îmbogățește de-a lungul anilor.

Duminică, 20 ianuarie

Noi, bătrânii, nu suntem în niciun caz cei care plătesc oalele sparte în urma crizei economice. Conform calculelor unui renumit institut, veniturile unei persoane care trăiește singură și primește doar pensia de bază vor crește anul acesta cu 2 (doi!) euro pe lună. Henk Krol și partidul lui 50PLUS au semănat atâta panică degeaba. Aici, în cămin, majoritatea locatarilor au votat cu acest partid la alegerile din primăvara trecută. Adevărul e că mulți dintre ei nu-i prea suportă pe homosexuali, altfel Henk ar fi primit și mai multe voturi. În compensație, domnul Hagedoorn a votat cu el doar fiindcă a crezut că Henk Krol e fratele lui Ruud Krol[6]. Același Hagedoorn se întreba mai demult și dacă fostul premier japonez Naoto Kan e rudă cu Wim Kan.

Cei cu pensii complementare grase și pensionarii anticipat primesc de-acum încolo mai puțin, însă și-așa continuă să aibă mai mult. Apropo, aici n-avem niciun pensionar anticipat.

E uimitor cu cât de puțin trăiesc locatarii. Chiar și cei care n-au decât pensia de bază fac economii serioase, Dumnezeu știe pentru ce.

Anul trecut, premii de milioane de la loteria codurilor poștale au ajuns într-un cămin de bătrâni. Toată bătaia de cap pe care au avut-o cu toți acei bani i-a aruncat pe mulți dintre norocoși într-o cruntă nefericire.

Eu unul am grijă să fiu serios pe minus când o să mor.

•

Cu ajutorul calendarului Fecioarei Maria, pe care l-am câștigat în decembrie la bingo, am calculat că acum, la o lună după 21 decembrie, ziua cea mai scurtă, soarele a răsărit doar cu 11

minute mai devreme și a apus cu 37 de minute mai târziu. Ciudat, nu?

Adevărul e că sunt puțin cam constipat, iar calendarul Fecioarei Maria e pus pe ușa toaletei. Poți găsi fragmente recomandate din Biblie, dar și rețete, cugetări și bancuri. Mâine, 21 ianuarie, e ziua Sfintei Agnes, fecioară și martiră, moartă în anul 304.

Ca să știți.

•

S-a făcut iar mare tevatură în ziar pe seama unui băiat handicapat mintal care a fost găsit legat de peretele unității medicale unde era instituționalizat. Nu se spune de ce; presupun că devine frecvent violent. În secția noastră pentru demenți locuiesc bătrâni care abia dacă mai pot izbi cu pumnul sau abia mai stau în picioare, dar zac și ei acolo ca niște magicieni ce-au uitat trucul prin care se pot elibera. Nu vă sfiiți, paparazzi, veniți să vedeți!

Luni, 21 ianuarie

Fiica mea ar fi împlinit astăzi 56 de ani. Încerc să-mi imaginez cum ar fi arătat. În minte mi-a rămas împietrită imaginea unei fetițe de patru ani, udă leoarcă, atârnând flască în brațele unui vecin. I-am văzut venind spre mine în secunde care nu se mai sfârșeau.

Abia după cincisprezece sau douăzeci de ani a trecut prima zi fără ca eu să mă gândesc la asta.

Nimeni n-are voie să iasă: viscol!

Și mai mult pesimism: Evert are diabet.

De fapt, îl are de o bună bucată de vreme. Evert nu prea respectă sfaturile medicului, iar asistenta i-a dat subtil de înțeles cum stau lucrurile.

— Da, domnule Duiker, dacă o să continuați să beți, să mâncați și să fumați la fel de iresponsabil ca până acum, bineînțeles că eu nu prea am ce face pentru dumneavoastră.

— Fetițo, din întâmplare, cam astea au mai rămas singurele plăceri ale vieții.

— Nu sunt fetița dumneavoastră.

— Și nici doctorul meu nu sunteți, doamnă asistentă.

Totuși, lui Evert îi e un pic teamă. Mai demult frecventa cu regularitate cafeneaua de cartier, unde se împrietenise cu un client fidel, gras și diabetic, care într-o seară „obișnuită” dădea pe gât douăzeci și cinci de berici. Acasă mai bea încă vreo câteva pahărele de whisky. Folosea întotdeauna diminutive ca să sune totul mai inocent.

Într-o bună zi, degetul mare de la un picior i s-a înnegrit. A trebuit să fie amputat. Au urmat alte degete de la picioare. Apoi laba unui picior, apoi gamba. Tot ce era negru a trebuit să fie amputat la spital. Îl cunoșteau bine acolo. Era un tip simpatic, care nu se putea lăsa de băut și fumat. După ce i se montase un picior artificial, și-a mai ocupat o

vreme locul la bar, apoi a ajuns într-un scaun cu rotile și n-a mai putut să vină. După două luni a murit.

Coșmarul lui Evert: să i se înnegrească treptat extremitățile și să ajungă pe mâna doctorilor și-a infirmierelor.

•

Mâine o să scriu din nou despre lucruri vesele.

Marți, 22 ianuarie

Iar tam-tam pe seama prețului parcării. Domnul Kuiper, mereu îmbufnat, a depus la comitetul asociației locatarilor o propunere de introducere a unei parcări cu plată în interiorul căminului.

Aproape nimeni nu mai merge pur și simplu cu bastonul. În loc de asta, cei mai mulți împing un cărucior din acela cu patru roți, frână de mână și sacoșă de piață. Dacă obosești, te poți așeza pe el. Unii, mai puțini, folosesc electroscutere, chiar și în clădire. Un astfel de vehicul ocupă destul de mult spațiu. Și se pare că sunt din ce în ce mai mari. Au devenit un simbol al statutului social.

Conducerea se teme de blocaje și a cerut ca rolatoarele și scuterele să fie folosite cât mai puțin în interiorul clădirii. Asta i-a iritat la culme pe cei care nu pot merge pe picioare decât șontâcăind. Însă abia atunci când Kuiper a propus, luând exemplul municipalității Amsterdamului, să se rezolve problema parcărilor făcându-i pe oameni să plătească, lucrurile au scăpat cu totul de sub control. Acum, nici Kuiper ăsta nu cred că e întreg la minte.

Acest cămin a fost construit cândva pe la sfârșitul anilor ’60, când copiii începuseră să fie prea ocupați și nu-și mai aduceau părinții bătrâni să locuiască la ei. Sau nu mai aveau niciun chef s-o facă, iar eu aș fi ultimul care să nu înțeleagă asta foarte bine. În fine, căminele de bătrâni au răsărit ca ciupercile după ploaie acum patruzeci de ani. Și ce spațioase! Camere de douăzeci și doi de metri pătrați, cu toaletă și chicinetă. Cuplurile căsătorite – opt metri pătrați în plus pentru un mic dormitor separat. În ultimii douăzeci de ani s-a renovat de două ori de mântuială, însă spațiul rămâne insuficient. Nimeni n-a luat vreodată în calcul armada asta de material rulant. În lift nu încap

decât două scutere și patru rolatoare. Până le aranjezi înăuntru și apoi le scoți, a și trecut un sfert de oră. Și înspre lift, de-atâta nerăbdare, te împiedici de picioarele oamenilor. Și te postezi chiar în fața lui în timp ce încă mai trebuie să iasă oameni din el. Soluția găsită de directoare a fost aceea de a rezerva un lift pentru personal. Astfel, cozile de la celelalte ascensoare s-au lungit. Trebuie să pleci mai devreme de-acasă ca să ajungi la timp la destinație. Ar putea să înceapă să dea informații despre trafic. Până nu demult o luam pe scări, însă acum nu mai pot, așa că, de nevoie, trebuie să stau și eu frecvent la coadă.

Dacă o să izbucnească vreodată aici un incendiu grav, toți locatarii vor fi incinerați dintr-odată. Doar personalul ar putea scăpa în siguranță.

Miercuri, 23 ianuarie

L-am întrebat în treacăt pe doctor dacă se poate face rost de pilula care să pună capăt tuturor suferințelor. S-a făcut că nu mă-nțelege:

— Un astfel de medicament nu există, din păcate.

N-am îndrăznit să insist.

Altminteri, lista mea de afecțiuni i s-a părut impresionantă: incontinență urinară, dureri de picioare, amețeli, bube, eczemă. Numai că nu prea avea ce să le facă. Doar să mai cârpească ici și colo câte ceva, ba cu o pastilă, ba cu o alifie. A descoperit chiar și ceva nou: hipertensiune. Pe-asta încă n-o aveam. Acum iau pastile și pentru asta.

A murit cel mai vârstnic locatar, doamna De Gans. Era de ani buni decrepită și trebuia legată de scaun, fiindcă altfel cădea tot timpul, însă – ura, ura, ura! — avea nouăzeci și opt de ani. Apucase chiar și ceva din Primul Război Mondial.

Acum trei luni, consilierul local a venit să-i aducă un tort fiindcă era cel mai vârstnic cetățean din sector. O puseseră la o masă pentru fotograful ziarului de cartier, însă, într-un moment de neatenție, căzuse în față, peste tortul cu frișcă. A ieșit o poză splendidă. Din păcate, directoarea n-a fost în niciun chip de-acord să fie publicată în ziar. Consilierul, căruia îi place așa de mult să se vadă în ziare, a trimis după alt tort, însă între timp doamna De Gans adormise și n-a mai putut fi trezită.

Iar acum nu mai poate fi trezită niciodată. Nu e o diferență prea mare între cea de dinainte și cea de după moarte.

Nu cred că mă duc la incinerare. Nu suport prea bine asemenea momente.

Joi, 24 ianuarie

Atmosfera din cămin nu se înviorează. De mai bine de o săptămână e zăpadă pe străzi și suflă un vânt tăios dinspre răsărit. Așadar, toată lumea stă bosumflată în casă, fiindcă nu poate ieși afară. Mici plimbări și ieșiri la cumpărături, cam astea sunt activitățile în jurul cărora se desfășoară viața în mod normal. În lipsa acestora, rămâne mai mult timp pentru a sta cu ochii pe ceilalți. Trebuie să-ți umpli ziua cu ceva.

Ieri am vrut să iau o gură de aer proaspăt și m-am așezat pe băncuța de lângă ușa de la intrare. După câteva minute, portarul mi-a dat de înțeles că nu făcusem bine așezându-mă acolo. Un bătrân stând învinețit de frig la intrare nu era o reclamă bună.

— Puteți să vă uitați afară și de la fereastră.

Am mai apucat să mormăi:

— Un pic de aer proaspăt…

— Ce aer proaspăt, domnule Groen? Vi s-a învinețit nasul.

•

Domnul Hoogdalen conduce de câteva luni un electroscuter. Acum trei zile, fiul lui, care are un service auto, i l-a luat, iar azi-dimineață i l-a adus înapoi. Tunat complet. Spoilere, anvelope extra late, un GPS, un claxon, o instalație de sunet cu boxe și – cireașa de pe tort – un airbag. Toate absolut inutile, însă nu mai puțin frumoase. Mândru ca un păun, Hoogdalen a dat câteva ture prin casă cu scuterul Lamborghini. Bineînțeles că au urmat comentarii acide, pline de invidie, însă, din fericire, n-au lipsit nici complimentele. Așa trebuie să fie: să-ți vezi de viață și să faci ce-ți place.

După Mamaloe[17], a cărei moarte a fost profund regretată, a mai murit anul ăsta încă o celebritate

neerlandeză: Ellen Blazer, o „renumită” regizoare de televiziune, care a lucrat, printre alții, cu Sonja Barend[18]. Una dintre puținele celebrități neerlandeze faimoase doar cu numele.

— Cum arăta, de fapt? a întrebat cineva ieri-seară, la masa de cafea.

Nimeni nu știa. Și-atunci ne-a pierit numaidecât tot hazul. Poate că asta e modalitatea cea mai potrivită de a fi celebru, atunci când doar prietenii și cunoscuții te recunosc ca atare.

În ziarul de dimineață s-a scris despre Ellen. Oare cine sunt cei pentru care ziarele au câte un necrolog gata pregătit? Dacă aș suna la un ziar să întreb asta, oare mi-ar răspunde? Sau, mai precis, ar putea, de pildă, Nelson Mandela să-și vadă propriul necrolog în prealabil și să mai schimbe ici și colo câte ceva?

Vineri, 25 ianuarie

Ajunsesem totuși destul de departe atunci când am simțit lovitura destinului. M-a speriat o motoretă care a fost cât pe ce să mă doboare de pe trotuar și, în clipa următoare, m-am trezit lungit pe spate.

„Să te faci că nu s-a întâmplat nimic” este reflexul firesc în asemenea situații, iar acest reflex a funcționat excelent. M-am ridicat cu greu în picioare, am scuturat zăpada de pe pardesiu și m-am uitat în jur să văd dacă mă văzuse cineva. Din fericire, puteam să mă întorc acasă nevătămat. Când l-am salutat, portarul a făcut ochii mari și m-a întrebat:

— Ce-ați pățit?

— Nimic deosebit. Am alunecat puțin.

— Nimic deosebit? Da’ sunteți plin de sânge!

Mi-am pipăit capul în locul indicat de el și am simțit că era, într-adevăr, destul de lipicios. A fost chemată o infirmieră care a început numaidecât să spună ceva despre cusut, iar toată povestea s-a încheiat când am ajuns cu capul scăldat în sânge la Urgențe, de unde am ieșit după o oră și jumătate înfășurat cu un turban alb, ceea ce mă face să stau cât mai mult în camera mea ca să evit toate sâcâielile moralizatoare.

„Te doare tare?” Așa începe de cele mai multe ori, însă mai devreme sau mai târziu vine și continuarea: „Când e așa un polei, nu ieși pe stradă.” De aici îmi vin cele mai mari dureri de cap.

— Îți stă bine pălăria asta albă, a spus Evert, punând și el sare pe rană.

Dacă ar fi să apară un deficit de sare de împrăștiat, la Evert se găsește întotdeauna o rezervă pentru uz personal.

Drept pedeapsă, l-am făcut praf la șah. De obicei, urmăresc să se ajungă la un final de partidă destul de echilibrat, cu șanse de victorie când pentru unul, când pentru celălalt, însă de data asta, spre consternarea lui, l-am făcut mat într-un sfert de oră.

— Izbitura aia ți-a făcut bine, a remarcat el. În orice caz, când vine vorba de șah.

I-am spus că sper să mă descurc mai bine și la biliard mâine.

— Henk, să știi că ți-a fost afectată serios memoria. La biliard mergem abia peste trei zile.

Avea dreptate. Ciudat că eram complet pe-alături.

Sâmbătă, 26 ianuarie

Ultima sâmbătă a lunii: seară de bingo. Oameni foarte bătrâni, dependenți de jocuri de noroc, concurează pentru o cutie cu bomboane de ciocolată cu cireșe. Președintele asociației locatarilor în persoană citește cu voce tare numerele. Să nu îndrăznești cumva să vorbești peste el! Dacă se aude „44”, doamna Slothouwer vine mereu cu replica „iarna foametei”[9] și-atunci toată sala ridică ochii iritată.

Nu demult, un grup de acțiune a vrut să mute seara de bingo miercuri, fiindcă sâmbăta seara ar veni mulți aparținători în vizită, ceea ce nu-i adevărat. Adevăratul motiv a fost, probabil, programul oferit de televiziuni sâmbăta. Corul care se reunea în fiecare miercuri seara a protestat imediat și a propus luni seara, ceea ce n-a fost deloc pe placul celor din clubul de biliard. După părerea lor, vineri seara era mult mai potrivită. Asta s-a lovit de opoziția crâncenă a celor de la „fitness pentru vârstnici”, care, după ce-și petreceau după-amiaza la gimnastică, erau prea obosiți să mai vină seara și la bingo.

După trei ședințe în urma cărora comitetul asociației locatarilor n-a reușit să ajungă la o înțelegere, propriul nostru rege Solomon, doamna Stelwagen, a hotărât ca totul să rămână ca-nainte. Relațiile dintre membrii comitetului s-au alterat considerabil. Se ascut cuțitele.

Hărțuirea în școli și pe internet e un subiect popular în ziare și la televiziuni, însă despre căminele de bătrâni nu se știu prea multe. Niște bătrâni respectabili n-au cum să hărțuiască. Ce eroare! Vino să stai aici o zi și-o să te convingi că nu-i așa. Avem adevărați specialiști. Doamnele Slothouwer, două surori nemăritate, alcătuiesc un duet de temut. Una a deșurubat capacul solniței,

cealaltă a dat-o mai departe victimei lor preferate, doamna De Leeuw, care a vărsat toată sarea, inclusiv capacul, peste oul prăjit din fața ei. Doamna De Leeuw și-a mutat privirea descumpănită de la ou la solnița goală și apoi spre vecina de scaun.

— Chiar că n-am ce face. E vina dumneavoastră. Asta e, sunteți mereu neîndemânatică, s-a răstit Slothouwer, în timp ce sora ei încuviința din cap.

Habar n-am de ce fac ele așa ceva. În contrast cu numele ei, doamna De Leeuw[10] e o oaie fricoasă. Pentru orice eventualitate, își cere mereu scuze pentru tot ce iese prost în jurul ei. Ca să atragă atenția asupra unor astfel de acte de hărțuire, cineva de-aici trebuie mai întâi să se sinucidă după ce, în prealabil, va fi lăsat o scrisoare limpede despre cauzele care au dus la acest deznodământ.

Duminică, 27 ianuarie

Am încercat, dar n-am rezistat până la sfârșitul serii de bingo. Când s-au luat la harță pentru premiul al cincilea, un lebervurșt de 90 de cenți de la Aldi, am pretins că m-a apucat o migrenă și m-am dus la mine în cameră. E o idee bună să ai migrenă fiindcă e o scuză acceptată de toată lumea. Am început să apelez la migrena mea închipuită încă de la venirea aici, când nu mă cunoștea nimeni, și de-atunci m-am folosit de ea de mai multe ori. E de-ajuns să mă uit puțin cruciș și să-mi frec fruntea o clipă. Se găsește întotdeauna cineva care să întrebe îngrijorat dacă nu cumva am migrenă. Și-atunci trebuie neapărat să „merg să mă întind puțin”. Fără bătaie de cap, gata, am scăpat!

Tocmai m-am întors din sala de meditație. Mai trec uneori pe-acolo duminica, când e slujbă ecumenică. O duminică predică pastorul protestant, următoarea duminică cel catolic. Se potrivesc amândoi bine în peisaj, căci și unul și altul sunt aproape la fel de bătrâni ca enoriașii. Pastorul protestant e amuzant. Are anumite rezerve în privința lui Dumnezeu. Preotul catolic e de modă veche, predicând despre iad și veșnica osândă. Nu e mare diferență între slujbele lor, câtă vreme aproape că nu se înțelege ce spun.

Cu moartea la orizont, sunt totuși destul de mulți locatari care se agață de credință.

După slujbă ni se oferă întotdeauna pâine cu stafide și cafea.

•

Ieri a fost mare agitație vizavi de creșterea contribuției personale la cheltuielile căminului. A apărut în ziar: se va aplica un „supliment de ajustare a veniturilor din titluri de participare” de opt procente, care se adăugă celor patru procente din veniturile probate. Toată lumea s-a scandalizat. Când Graeme a întrebat cine trebuia să plătească o

asemenea contribuție, doar doamna Bregman a ridicat mâna. A crezut că e vorba de contribuția la asociația locatarilor.

Aici suntem cu precădere locatari săraci, cu cel mult o mică pensie suplimentară.

Amuzant e că până și partidul vârstnicilor, 50PLUS, a fost de acord în parlament cu creșterea contribuției personale. Explicația lui Henk Krol: „Noi abia intraserăm în parlament și am văzut că toată lumea votează pentru, chiar și socialiștii. Pur și simplu ne-au tras pe sfoară.” Am citit cu voce tare citatul din ziar. Unii au fost de părere că celelalte partide ar fi trebuit să-l avertizeze pe Henk.

Luni, 28 ianuarie

Azi-dimineață, la cafea, l-am felicitat pe domnul Hoogdalen pentru scuterul lui splendid. Mi-a arătat toate chițibușurile. Doar cum funcționează airbagul n-a putut să-mi demonstreze.

Vrea să înființeze un club de scutere: Antilopele. Numele l-a luat de undeva, a recunoscut. I-am spus că, de fapt, mă gândeam să-mi cumpăr un Canta Cabrio, dar că acum aveam să chibzuiesc în privința asta. El, la rândul lui, avea să se gândească dacă urma să permită intrarea în club a microcarelor Canta.

În primă instanță, intenția mea a fost să mă eschivez politicos, însă acum încep să mă entuziasmez. Poate c-ar fi foarte haios să organizăm excursii. Un lung șir de scutere deplasându-se încet pe un șes nesfârșit. Din când în când, câte un bătrân ajungând în șanț.

Acum doi ani, în Genemuiden, a fost un accident cu un microcar Canta. (Păstrez tăieturi din ziare cu știri neobișnuite.) Pasagerii au murit. Și acum, atenție: aveau nouăzeci și șase și nouăzeci și șapte de ani! S-au ciocnit frontal de un autoturism. Poate pentru că doctorul nu voia să le dea pilula de eutanasiere, cine știe? Să scapi cu viață din două războaie mondiale și-apoi să-ți găsești propriul Waterloo cu susul în jos, într-o cutie de tablă la marginea unui drum, aproape de Genemuiden. Împreună, 193 de ani. Deloc rău. Nu se preciza dacă era vorba de un cuplu. Poate că, la fel ca la Ted Kennedy în Chappaquiddick, ea era metresa lui. Ar fi prea frumos ca să fie adevărat.

Că tot veni vorba de tăieturi din ziare: una de vineri: 15.000 de crocodili evadați. (Poți să pui de două ori două puncte într-o singură propoziție?)

Marți, 29 ianuarie

Ieri-seară, la șapte fără un sfert, aproape toți locatarii erau adunați în fața televizorului cu ecran lat din sala de conversație. O, o, ce-avea să spună regina Beatrix în discursul pe care-l va ține de ziua ei? Și iat-o: abdică. În afară de asta, micul ei discurs de câteva minute a fost cam dezamăgitor, ca să fiu sincer. Doamna Groenteman, cam simplută de felul ei, s-a întrebat dacă regina avea să ajungă acum într-un cămin de bătrâni.

•

Camera doamnei Gans, recent decedată, a fost golită în grabă pentru a putea fi închiriată iarăși începând cu prima zi a lunii viitoare, adică vineri.

Afacerile sunt afaceri, banii sunt bani. Singura fiică a sărmanei doamne Gans a avut trei zile la dispoziție să ia lucrurile mamei sale și să le depoziteze undeva sau să le doneze Armatei Salvării. Alternativă era să plătească o lună în plus chirie.

A chemat pe cineva care făcea reclamă în Pagini Aurii că achiziționează la un preț excelent seturi complete de mobilier. După ce a aruncat o privire spre moștenire, bărbatul a plecat așa cum venise.

— Nu merită nici măcar efortul să le încarc în furgonetă.

Un finuț.

Să recunoaștem: doamna Gans n-avea nici bani, nici gust.

În cele din urmă, fiica și-a ales câteva obiecte care să-i amintească de mama ei, iar restul mobilei l-a donat. A implorat-o pe doamna Stelwagen să-i acorde o păsuire de trei zile, însă n-a primit nici măcar o zi.

— Îmi pare rău, e într-adevăr foarte neplăcut, aș vrea ca lucrurile să se întâmple altfel, însă trebuie să respect regulile administrației, a spus Stelwagen cu ipocrizie.

O s-o întrebăm pe Anja dacă-i adevărat. În cazul în care căminul trebuie să se ocupe de evacuarea camerei, rudelor li se trimite o factură de minim 580 de euro, chiar dacă n-a fost de lucru mai mult de o oră.

Doamna Gans s-ar răsuci în mormânt dacă ar ști toate astea. Mormântul în care încă n-a fost îngropată. Ieri după-amiază ne-am putut lua rămas-bun: a fost ultima zi de vizionare, ca să zic așa. Legile dure ale junglei oamenilor în vârstă: a privi sau a fi privit. Va fi înmormântată astăzi după-amiază.

Duminică dimineață, toată lumea a jubilat privind pe fereastră cum plouă. Gata cu zăpada! Duminică după-amiază a fost încă prea periculos de ieșit, însă ieri rolatoarele au bântuit iar cu zecile pe străzi.

Și, recunosc, și eu mi-am făcut plimbările jubilând în sinea mea.

Miercuri, 30 ianuarie

Deocamdată e bine să nu-mi trâmbițez simpatiile republicane. Nu e momentul potrivit să strig „Jos regele!” N-am nicio aversiune față de Beatrix, însă cred că a venit timpul să facă un pas în spate. Să picteze mai mult și să meargă mai puțin la coafor. Coafurile alea ale ei mă irită de ani de zile. Ar trebui să trec peste asta, însă nu reușesc. Pe prima pagină din *Volkskrant*[11] sunt vreo treizeci de fotografii cu Bea. În niciuna dintre ele nu vezi un fir de păr care să nu fie la locul lui.

Aici, regina e venerată. *Vorsten*[12] se află pe masa de lectură, alături de *Libelle* și *Margriet*[13]. Cu titlu de experiment, Evert a strecurat la un moment dat printre ele și un exemplar din *Playboy.* Într-o oră a dispărut! Revistele sunt marcate cu o ștampilă mare și neagră cu numele instituției, astfel încât să nu-i treacă nimănui prin cap să le înstrăineze. Pe acel *Playboy* nu era nicio ștampilă.

Câțiva locatari au rezervat deja un microbuz Connexxion ca să ajungă pe 30 aprilie la Dam[14]. Nu vor să le scape ceremonia încoronării. O să trec repede pe la Evert. A avut o criză de gută, așa că trebuie să-i scot câinele afară. După părerea lui Evert, poți să-ți dai seama cât de inteligent e Mo după cum începe să mârâie de îndată ce se apropie directoarea. O dată, ea nu i-a luat în seamă mârâitul și a vrut totuși să-l mângâie, așa că Mo a mușcat-o de mână; sau, de fapt, a nimerit imediat lângă mână și și-a înfipt colții în rochia ei. O rochie scumpă, de bună seamă. De atunci, relația dintre directoare și Evert este – ca să mă exprim eufemistic – destul de rece.

Acum e pusă pe ușă o plăcuță: „Respectați mârâitul!”

Ieri-seară, când am ieșit prima oară cu câinele, Evert zăcea amețit în fotoliu. Când are vreo criză

de gută, nu bea, în schimb înghite pastile cu nemiluita. Cum trece criza, cum se întoarce iarăși la vechile lui obiceiuri.

Între timp am grijă de câine și de stăpân. Mo e recunoscător, iar Evert mormăie că n-are nevoie de nimic. Nu suferă defel să fie privit cu milă, așa că toată lumea trebuie să se țină departe. I-ar plăcea să vadă scris pe fațada căminului nostru, cu litere mari de neon: „Nu vă plângeți!” Eu sunt tolerat. Fac câteva cumpărături, bag o mâncare gata preparată în cuptorul cu microunde și-apoi îmi iau tălpășița. Când se simte mai bine, vine mereu cu un mic cadou: cincizeci de lalele, o jumătate de kilogram de anghilă, un calendar pin-up.

Joi, 31 ianuarie

Experții pe teme ce privesc casa regală au eșuat lamentabil: nimeni nu ne-a avertizat că avea să aibă loc abdicarea. După două zile de potop Beatrix în ziare, la radio, televiziune și la cafea, aproape că mi-e dor de o catastrofă pe cinste, pentru a echilibra puțin situația.

Adevărata zi de naștere a lui Beatrix, adică astăzi, e sărbătorită aici mereu într-o atmosferă sobră, cu prăjituri *millefeuille.* Sau *mille-feuille*? Nu sunt portocalii, alea portocalii se găsesc de Ziua Reginei[15]. Unii locatari au venit și cu steaguri. Steaguri modeste, de pus pe masă, căci bineînțeles că nu se poate pune un steag mare, cu prăjină, pe perete. Regulile sunt clare: fără găuri în pereți. Fiecare cameră dispune din oficiu de cârlige de agățat tablouri în patru puncte fixe, așa că trebuie să te descurci cu astea.

Domnul Eliroy a încercat să-și agațe capul de elan de unul dintre aceste cârlige, însă acesta s-a prăbușit peste bufetul lui. Serviciul de ceai s-a făcut țăndări. Nu i-au adus un cârlig mai mare, deși i-a implorat de-a dreptul, căci e foarte atașat de elanul lui. „Dacă începem cu chestii d-astea, nu le mai dăm de capăt”, a spus șeful administrației imobilului. Argumentul care pune capăt tuturor discuțiilor în acest adăpost provizoriu. De parcă, dacă lui Eliroy i s-ar aduce un cârlig mai mare, locatarii de-abia ar aștepta să-și fixeze pe perete o puzderie de exemplare împăiate de vânat mare. Capul zace acum pe un scaun. Eliroy nu-l mai poate folosi așa de bine pe post de cuier. E drept că încă își mai aruncă pălăria de la distanță într-acolo. De cele mai multe ori ratează ținta. Face eforturi serioase să se aplece, însă nu se poate abține să accepte provocarea propusă de coarnele elanului. Om cumsecade, doar că e surd de-a binelea. Păcat,

căci altfel s-ar putea purta cu el o conversație foarte agreabilă.

Vineri, 1 februarie

Tocmai a venit într-o vizită neanunțată asistenta socială. Din fericire pentru ea, sunt aproape întotdeauna acasă. Toți cei de-aici sunt aproape întotdeauna acasă. Am fost destul de surprins.

I-am făcut o cafea și-apoi am întrebat-o cărui fapt îi datoram onoarea vizitei ei. S-a cam codit. Încă mă bucuram cât de cât de viață? Nu simțeam cumva vreo tristețe?

Avea ceva foarte șarmant în felul ei de a nu ști cum să iasă din încurcătură. E încă tânără și lipsită de experiență profesională, însă era emoționant s-o vezi cum își dă toată silința.

Am întrebat-o ce determinase acest interes subit.

— Acu', asta nu prea contează.

— Acu', domnișoară, dacă nu prea contează, atunci puteți desigur să-mi spuneți.

Și-atunci a reieșit că fusese trimisă de medicul de familie. Probabil că motivul era că mă interesasem în treacăt de pilula de eutanasiere. O trimisese pe amărâta asta la mine ca nu cumva să mă arunc de la fereastră.

Am asigurat-o că, pe termen scurt, nu aveam planuri de sinucidere. Cuvântul ăsta a speriat-o puțin.

— O, da să știți că nu asta am vrut să spun.

— Înțeleg foarte bine ce vreți să spuneți. E în ordine. Și spuneți-i doctorului că aș aprecia dacă de-acum înainte și-ar asuma el însuși sarcinile ingrate. Mai vreți o cafea?

Nu, trebuia să plece.

•

Am fost ieri în vizită la Anja, informatoarea mea din biroul șefei, și am primit de la ea o copie a raportului doamnei Stelwagen privitor la masacrarea peștilor. Nu eram menționat ca suspect. Nici Evert. Ea e convinsă că făptașul trebuie căutat

în rândurile personalului. Scopul ar fi fost să-i submineze ei poziția. Va pune să se monteze camere de supraveghere pe holuri. Mă întreb dacă așa ceva e legal.

Sâmbătă, 2 februarie

„Opriți declinul, continuați să vă mișcați.” Acesta este titlul unui articol dintr-un ziar, iar în subtitlu scrie că „Oamenii de știință din întreaga lume caută cauzele îmbătrânirii și soluțiile problemelor provocate de ea”. Ei bine, domnilor oameni de știință, ați venit la tanc. Aici nu mai e nimic de salvat. Dar treceți odată pe-aici: destul material de studiu își târșâie picioarele încolo și încoace.

Din punct de vedere biologic, un om ajuns la aproximativ patruzeci de ani e de prisos, căci de-acum copiii sunt adulți și nu mai au nevoie de părinți. Declinul începe să se instaleze ușor-ușor, aducând cu sine calviția și ochelarii de citit. Și la nivelul celulelor lucrurile se deteriorează: apar tot mai multe erori în procesele de divizare și înmulțire. Încetinirea metabolismului duce la slăbirea celulelor nervoase, ceea ce face ca și mintea să se lenevească. (Rezum articolul aproximativ.)

Nu știu încă prea mult, însă un lucru e limpede: *use it or lose it.* Mențineți corpul și spiritul în activitate, mai ales cortexul prefrontal, acea parte a creierului care reglează funcții precum planificarea, luarea inițiativelor și flexibilitatea. Ei bine, putem afirma că conducerea acestui loc nu are multe afinități cu cortexul prefrontal. Nu se precupețesc nici eforturi, nici bani pentru a-i face pe bătrâni să fie docili, pasivi și letargici, iar asta se camuflează cu bingo, biliard și „fitness pentru vârstnici”.

Să nu dau totuși vina doar pe personal. Clientelei îi place foarte tare să fie dădăcită. Și, da, uneori pot să înțeleg asta. Sunt zile când nu mă deranjează deloc să trec pe pilot automat.

O să mă mișc puțin. Să vedem cât de departe ajung. Am scăpat între timp de bandajul ce mi-a înfășurat capul după ce-am căzut, iar asta mă scutește de comentarii.

Duminică, 3 februarie

Conform unor sondaje electorale, 50PLUS ar ajunge la nouă locuri în parlament. În șase ani vor fi mai mulți alegători trecuți de cincizeci de ani. Brusc, diverse partide politice trec la acțiune. Au fost descoperiți bătrânii furioși. Am devenit interesanți. Nu că am avea aici cine știe ce conștiință politică. „Politicienii ne fură" e cam cea mai nuanțată opinie ce poate fi auzită la cafea.

Noua locatară care i-a luat locul răposatei doamne Gans mi se pare o femeie cumsecade. O gură de aer proaspăt, în comparație cu majoritatea celor care își târșâie picioarele pe holuri. Și ea își târșâie picioarele, desigur, însă o face cu stil.

Am stat la o șuetă cu ea și mi-a spus că n-a venit de bunăvoie aici. Însă nu avea de gând să se lase „băgată în sicriu", în orice caz, „nu încă".

— Și poate că mă las incinerată, încă nu m-am hotărât.

I-am spus că nici eu nu eram sigur încă și că niciuna dintre cele două variante, sub pământ sau pe coș, nu mă atrăgea deloc, iar ea a fost de-acord.

— Nu sunt prea multe alternative. Poate să ne aruncăm în mare dintr-un avion. Putem să-l întrebăm pe pilotul ăla argentinian.

— Cred că n-a ieșit încă din închisoare, am spus eu.

— Cred că n-am încotro și-o să mă las incinerată, a constatat ea atunci.

— Cum așa?

— Ei bine, pe mine mă cheamă Brand, Eefje Brand, încântată de cunoștință. Pentru incinerare ar trebui, de fapt, să se scrie cu „de": Eefje Brandt[16].

— Hendrik Groen, deci Henk.

Cred că n-am mai purtat până acum o asemenea conversație aici, în cămin. Până și bunele mele discuții cu Evert au o altă notă. Toți ceilalți locatari

vorbesc mai ales despre vreme, mâncare și propriile boli.

Ei bine, vremea e frumoasă, mâncarea e comestibilă, iar cu câteva pilule, organismul nu-mi dă astăzi prea multe bătăi de cap. Pe scurt: viața îmi surâde.

Luni, 4 februarie

Am citit în ziar că o mașină a derapat și a omorât șaptezeci de lișițe. Un carnagiu de lișițe. Trebuie să fi fost o imagine groaznică. Pene și ciocuri, sânge peste tot. Ori stăteau prea aproape unele de altele, ori a fost vorba de un derapaj ieșit din comun. În general, lișițele sunt atât de sperioase, încât nu te poți apropia de ele. De altfel, mă întreb: oare a stat reporterul să numere toate acele mici cadavre? Și ce s-a întâmplat cu lișițele rănite? Nu-mi pot imagina că toate păsările au murit pe loc. Fără îndoială, trebuie să fi fost câteva care s-au zvârcolit. Pfu… începe să mi se facă rău de la propriile întrebări.

Deseori, Evert trece pe la mine duminica după-amiaza la o șuetă și „un păhărel de una sau de alta”. Nu face mofturi când e vorba de băutură: vin, gin, coniac, whisky, pentru el nu contează prea mult. Odată, când eram în vizită la doamna Tankink, l-am văzut cum dă gata lingură după lingură o sticlă întreagă de lichior de ouă. Femeia n-avea altceva în casă. După două păhărele, Evert a trecut la un castron de supă și a cerut o lingură mai mare. De parcă ar fi fost o cremă-desert. Pe moment, Tankink s-a purtat ca și cum era lucrul cel mai firesc din lume, însă apoi și-a exprimat indignarea săptămâni în șir atunci când Evert nu era prin apropiere.

Duminică după-amiaza este momentul clasic de vizită pentru mulți locatari. „O, s-au făcut iar cinci săptămâni de când n-am mai fost la mama și la tata? Duminică după-amiază trebuie să trecem iar pe la ei”.

Și apoi trec și beau o ceașcă de ceai și zâmbesc și așteaptă să se scurgă cele două ore.

Hendrik, fii sincer: aici vorbește invidia, fiindcă la tine nu vine nimeni în vizită. Mai puțin Evert,

dar de fapt nu poți numi așa ceva vizite.

Marți, 5 februarie

Sunt multe de făcut în privința organizării unei eutanasii. Mai ales în cazul celor care au medici de familie reticenți. Asociația Neerlandeză pentru Eutanasie Voluntară s-a gândit la înființarea unei clinici de specialitate. În mod cert, asociația asta se bucură de o mare afluență de membri.

Acum doi ani a strâns în trei zile 40.000 de semnături pentru o petiție care cerea discutarea în Camera Inferioară a sinuciderii asistate la persoanele de peste șaptezeci de ani. Și Mies Bouwman[17] a dat o mână de ajutor! Se pricepe la campanii. Să fie asta oare ultima ei scamatorie, campania „Sapa și lopata”?

40.000 de mii de semnatari înseamnă că membrii Camerei Inferioare trebuie să se aplece asupra problemelor vârstnicilor care cred că viața lor s-a cam terminat și vor să-i pună capăt într-un mod decent. Pentru a preveni situația în care cineva își cumpără o sticlă de spirt și se flambează singur în camera lui fiindcă nu vrea să-l ajute nimeni. Chiar s-a întâmplat așa ceva, conform spuselor asociației.

Oponenții asociației susțin că mai întâi trebuie ca bătrânilor să li se ofere condiții mult mai bune, pentru a vedea dacă-și recapătă pofta de viață. O provocare interesantă, aș spune. Hai să ne punem imediat la dispoziție reședința pe post de teren experimental! Veniți și faceți-ne viața mai frumoasă!

Iar în caz că asta nu vă iese, faceți o clinică decentă pentru oamenii care vor să părăsească viața discret, sub supraveghere profesională. Vă rog, dacă se poate, nu prea departe de-aici.

•

Acum, te rog, ceva mai vesel, Groen. Gândește-te la primăvară.

Am văzut ghiocei și chiar și câteva narcise timpurii. Florile nu mai știu ce să creadă: mai întâi un decembrie prea cald, apoi aproape trei săptămâni de zăpadă și gheață, după care imediat iarăși zece grade, iar acum grindină și zăpadă. Hai, florilor, nu vă lăsați tulburate! Am chef de-o primăvară frumoasă.

Miercuri, 6 februarie

La cafea vorbim și despre bani. Banca SNS are probleme, iar locatarii care-și depuseseră economiile acolo și-au golit toți conturile. Sau mai bine spus: și-au pus fiii și fiicele să facă asta, căci cei de-aici nu se simt deloc în apele lor atunci când e vorba de chestiuni bancare. Să scoată bani de la bancomat e deja o întreagă aventură. Să te uiți în spate să vezi dacă nu cumva te atacă cineva și în același timp să te uiți în față pentru a introduce corect, cu degete tremurânde, cele patru cifre ale codului, pe care să le mai și ferești de curioși lipindu-ți corpul de bancomat… asta-i o manevră complicată, care eșuează frecvent. Și-atunci apare un dor arzător de plicul cu salariu.

Aici în cămin sunt multe văduve care până la moartea soțului lor nu semnaseră nici măcar un mandat poștal. Primeau de la ei în fiecare săptămână bani cu care să se ocupe de casă. Când moare cineva, se întâmplă adesea să mai iasă la iveală câte un ciorap plin cu bani.

Apoi se discută despre emisiunea *Staruri dansează pe gheață.* Mai rău abia dacă se poate. Am constatat cu satisfacție că am un aliat: Eefje Brand. Asta ne apropie. Într-o încercare de-a o atrage în discuție, i s-a cerut părerea.

— Medicul mi-a interzis să mă uit la așa ceva, a răspuns ea.

Sprâncene ridicate de jur împrejur. Mi-am luat inima în dinți și i-am spus că are un doctor deosebit de inteligent. Apoi Eefje a început să vorbească despre vreme. Toți cei de la masă au rămas muți.

Când m-am dus să-mi iau ziarul de la chioșc, m-am oferit să-i iau și ei un ghid TV, fiindcă ea se deplasează destul de greu. Mi-a spus că pot alege eu pe care să-l iau – un amabil vot de încredere.

— Nu-l luați întotdeauna pe-același? a întrebat domnul Gorter sincer surprins.

Nu, uneori îl lua pe unul, alteori pe altul.

— Dar atunci nu-i greu să știți unde să căutați? a întrebat Gorter cu ochii cât cepele.

Pur și simplu, el nu putea cuprinde cu mintea așa de mult haos.

— Păi, caut. De cele mai multe ori, luni vine după duminică, apoi urmează marți, miercuri și-așa mai departe.

Eefje Brand, aici n-o să-ți faci mulți prieteni, însă pe mine poți conta cu toată încrederea.

Joi, 7 februarie

Evert vrea să facă cunoștință cu doamna Brand și a propus să-i invit eu pe-amândoi la un ceai. A promis că o să bea ceai cu ocazia asta. Nu știu… S-ar putea să nu se potrivească. Evert e obtuz și bădăran, iar Eefje mi se pare subtilă și rafinată. Nu prea am chef să fiu prins la mijloc între ei. Dar sună foarte bine: Evert și Eefje. Cine știe, am putea deveni Cei trei mușchetari ai acestui cămin.

•

Președintele consiliului „nostru” de administrație, Eelco D. a ajuns iar subiect de știri. Trebuie să reducă cheltuielile: sunt concediați 1.500 de asistenți din sistemul de îngrijire la domiciliu. Acum câțiva ani a primit pe lângă salariul de 220.000 de euro un bonus de 60.000, fiindcă a împiedicat falimentul companiei de servicii medicale Cordaan. Mi se pare că asta face parte din obligațiile lui de serviciu. Cunosc puțini manageri care să fie angajați pentru a duce o firmă în faliment.

Eelco a redus atunci drastic, printre altele, indemnizațiile pentru elevii școlilor de asistenți medicali. Acum ei nu mai primesc decât 5.000 de euro pe an pentru a goli oalele de rahat și pentru a spăla organe genitale atrofiate, adică 1/54 din cât își virează șeful în propriul cont bancar, din biroul proaspăt renovat cu 40.000 de euro. Vai de cel care crede că e de 54 de ori mai valoros decât femeia care, plină de dragoste, face muncile murdare.

Vineri, 8 februarie

Neliniște în casa noastră de odihnă. La avizier a apărut un anunț în care se spune că fiecare locatar poate merge la medicul său de familie pentru a primi o brățară pe care scrie „Nu mă reanimați!” Nu era semnat. La cafea, mulți dintre locatari și-au exprimat indignarea față de această acțiune de promovare.

— Ar prefera să scape de noi.

— Suntem prea scumpi.

Domnului Bakker, care e foarte gras, îi plăcea ideea de a fi reanimat de o fată, însă nu voia în ruptul capului să fie reanimat de un bărbat.

— Prefer să mor.

Existau oare brățări aparte pentru așa ceva?

După cafea, anunțul a dispărut. Nimeni nu știa cine îl îndepărtase.

Sper ca o astfel de brățară să nu bată prea tare la ochi, altfel o să am parte toată ziua de sâcâieli. O să mă interesez la doctorul meu.

I-am invitat pe Eefje și Evert la ceai mâine după-amiază. În stil englezesc, cu sandvișuri cu pâine albă, fără coajă, tăiate în triunghiuri. Și dulciuri: bomboane de ciocolată, biscuiți și o tartă. Și ceva cu cremă. Trebuie să aflu cum stă treaba cu ceaiul servit la ceas de seară. La etajul cinci locuiește un englez cu nume pakistanez. Poate că nu cunoaște decât obiceiuri pakistaneze de servit ceaiul, însă o să îndrăznesc totuși și-o să trec numaidecât pe la el.

Pe hol am dat de drăgălașa de asistentă socială care trebuia să mă păzească de doctorul specializat în eutanasieri.

— Încă mai trăiesc, să știi! am spus eu făcând cu ochiul.

A izbucnit în râs. Plămadă bună. Nu-mi pot aminti când i-am făcut cuiva cu ochiul ultima dată.

Cu siguranță fiicei mele.

Sâmbătă, 9 februarie

Într-adevăr, sunt puțin cam agitat din pricina vizitei pe care o voi primi de îndată. Îmi tot propun să mă comport normal, dar între timp am făcut ordine în cameră și am spălat pe jos, mi-am călcat cămașa de două ori și am cumpărat patru feluri de biscuiți. Și-apoi trebuie să mă duc încă o dată la magazin ca să cumpăr altfel de ceai decât cel negru English Breakfast. Am ignorat sfaturile despre ceai ale amabilului domn pakistanez. Mi-a oferit solemn o carte groasă despre obiceiuri ale ceaiului în toată lumea. În pakistaneză.

În Tibet, al nouăzeci și nouălea protestatar care și-a dat foc. Al o sutelea ar trebui sărbătorit cumva. Și în lumea arabă a fost o vreme la modă să-ți exprimi astfel nemulțumirea. Trebuie spus: așa atragi atenția asupra ta, chiar dacă numai pentru un timp foarte scurt.

Și eu am de adus critici serioase vizavi de mersul lucrurilor în acest loc, dar să mă transform pentru asta într-o torță mi se pare exagerat. Știu însă vreo câțiva cărora le-aș da bucuros foc ca să atrag atenția.

Potrivit ziarului *Volkskrant,* Țările de Jos și țările scandinave au cele mai bune servicii sociale din lume pentru persoanele în vârstă. Ieri, la cafea, am supus cu precauție această informație atenției câtorva dintre colegii mei de cămin. N-aș spune că au fost numaidecât de-acord. Ori n-au crezut, ori au zis că nu contează.

— Dacă noi aici reducem pensia minimă și pensiile suplimentare, cât de rău trebuie să fie în alte țări? s-au întrebat plini de compasiune.

Faptul că – să zicem – o jumătate de miliard de bătrâni nici măcar n-au auzit vreodată de pensie minimă li s-a părut celor mai mulți extrem de improbabil.

Duminică, 10 februarie

N-a fost un dezastru total vizita la ceai. Dar și dacă spun că am fost o gazdă relaxată, spirituală și inteligentă, aș falsifica adevărul.

Mai întâi a venit Eefje. I-am arătat „casa" mea, iar ea fost amabilă, considerând-o „agreabilă". Poți să înțelegi din asta ce vrei.

Apoi, cu destul de mult zgomot, a intrat Evert. Are cheia mea de rezervă și refuză să sune la ușă. A pășit în cameră cu un rânjet larg, spunând puțin cam tare „Bună!" Când l-am întrebat ce fel de ceai vrea, el s-a întrebat cu voce tare de când puteai să mai alegi și altceva decât English Breakfast. Și-atunci când, puțin mai târziu, am vrut să pun discret pe masă feluritele soiuri de biscuiți, a spus că nu mai fusese tratat niciodată așa regește.

— Sau asta se întâmplă mai degrabă pentru că a venit în vizită această regină?

Și a făcut cu ochiul, strident și nelalocul lui.

Cred că m-am înroșit puțin. Eefje a râs și a spus că se simte foarte onorată.

Un timp am trăncănit verzi și uscate, n-am uitat nici de vreme. Și-apoi a venit momentul să ne interesăm discret ce părere avea Eefje despre instituția noastră. Diplomată, a ezitat să se pronunțe deschis.

— Nu vreau să judec prea repede, însă, pe lângă avantaje, există și câteva aspecte ameliorabile, cum li se spune în prezent în jargonul managerial.

— Precum? a vrut să știe Evert.

— Încă le fac inventarul. Poate că în curând va trebui să le dedicăm încă o întâlnire la un ceai cu biscuiți.

— Sau ceva mai tare.

Evert ar fi vrut să fie gin, însă atunci toate semafoarele trec pe roșu sau pe galben, cel puțin,

căci băutura nu-i scoate deloc în evidență latura subtilă.

Însă, din nou, Eefje a rezolvat elegant problema.

— Da, poate ceva mai tare. Poate c-o să vă invit data viitoare la un păhărel de coniac. Dar nu promit nimic, a spus ea cu un zâmbet.

— Poate să fie și gin?

Ca să nu fie subtil, Evert nu trebuie neapărat să fi băut.

— Nu știu de ce, Evert, dar am cumva impresia că în privința băuturii, la tine e mai importantă cantitatea decât calitatea. Iar la Henk cred că e exact invers.

— Eefje, o să te invit mai des, am spus eu zâmbind către ambii musafiri.

După o jumătate de oră, ea și-a luat rămas-bun. Și asta e o calitate: să nu uiți că vine omul, dar mai și pleacă.

Evert a compensat cu prisosință. După două ore și cinci ginuri l-am dat afară.

Luni, 11 februarie

Locatarii sunt într-o stare de ușoară confuzie din pricina vremii din ultimele zile. Dacă se uită pe fereastră, văd că e o zi splendidă pentru o mică plimbare. Dacă după zece minute ies pe ușa căminului, se trezesc în mijlocul unei viforniță. Și nu, surprizele nu ne plac, la fel de puțin ca și schimbările.

La avizier a fost afișat procesul-verbal al ședinței comitetului asociației de locatari. „De-acum înainte, comitetul se va îngriji ca în serile de bingo să nu lipsească alunele și sărățelele”.

Probabil că sărățelele astea vor fi puse pe masă în niște pahare. Se va găsi cel puțin unul care să zică: „Ia te uită! Îți mai amintești cum odinioară, la aniversări, era mereu câte un pahar dintr-ăsta plin de țigări?”

„Da, așa e. Un pahar cu țigări cu filtru, altul cu țigări fără filtru”.

Dacă n-o să aibă loc conversația asta, o să-mi mănânc trabucul. Sau cel puțin banda lui. Da, într-adevăr, odinioară, când toate erau mai bune, păstram benzile.

„Contribuția la asociația locatarilor va crește cu zece cenți.” Am citit bine: zece cenți.

Excursia semestrială s-a amânat până se ajunge la o înțelegere în privința destinației. De când nu au reușit să stabilească o altă seară pentru bingo, comitetul e profund divizat în toate chestiunile. La următoarea ședință vor încerca din nou să aleagă o destinație și să convină asupra unei date. Dacă nu vor reuși, comitetul va anunța noi alegeri pentru a ieși din impasul organizatoric.

A murit James Onedin[18]. Câteva doamne în vârstă au vărsat o lacrimă. Ăia da perciuni! Aia da neînfricare! Cam cu vreo patruzeci de ani în urmă,

se uitau la locul de lângă ele de pe canapea și constatau că acasă lucrurile lăsau de dorit.

Marți, 12 februarie

În ultima vreme, oamenilor în vârstă li se acordă multă atenție. Nu numai în Țările de Jos. Și în Germania se întâmplă diverse lucruri. Astfel, de pildă, apariția cărții *Mamă, când ai de gând să mori odată?* de Martina Rosenberg a făcut ceva vâlvă. Autoarea și-a îngrijit ani de zile părinții atinși de demență senilă. Și faptul că unii germani și-au plasat părinții neajutorați în cămine ucrainene, slovace sau chiar thailandeze, mult mai ieftine, a ajuns subiect de presă. Pentru vecinii noștri de la est există *Elternunterhalt*. În cazul în care pensia ocupațională, pensia publică de bază și economiile mamei și tatălui nu sunt suficiente pentru plata cheltuielilor lunare dintr-un cămin de bătrâni, atunci copiii trebuie să plătească o contribuție: o pensie alimentară pentru părinți. Cu un pic de ghinion, poți să plătești una pentru părinți și una pentru copii.

Altminteri, la noi în cămin nu se resimte atât de mult reducerea alarmantă a cheltuielilor pentru îngrijirea persoanelor în vârstă. Cei mai mulți locatari au pensia publică de bază și o mică pensie ocupațională. Dacă nu cheltuiești aproape nimic, îți și rămâne ceva. Și sunt așa de strângători oamenii ăștia de-aici! Cei mai mulți bani se duc pe biscuiți, bomboane de ciocolată, coafor și autobuz. Aproape nimeni nu merge în vacanță. Nimeni nu mai conduce mașina. Rar văd mobilă sau haine scumpe. Mersul la restaurant se consideră bani aruncați pe fereastră, iar un taxi e risipa supremă. Oamenii în vârstă renunță la multe.

Între timp, vârsta medie în căminele de bătrâni continuă să crească. Oamenii trăiesc independent din ce în ce mai mult, ajungând deci din ce în ce mai târziu într-un cămin de bătrâni. Eu, la cei 83 de ani ai mei, sunt unul dintre cei mai tineri.

Odată ajuns aici, altă cale nu mai e: nimeni nu se întoarce să trăiască pe cont propriu. Și nici nu vei fi vreodată dat afară din căminul nostru fiindcă ești sărac lipit. Da, copiii se plâng. Se cătrănesc atunci când mama sau tata sunt obligați să le toace moștenirea *lor*. Cu cât părinții trăiesc mai mult, cu atât rămâne mai puțin. Aș spune: copile drag, asta nu-i problema mea.

Sărăcia în rândul persoanelor în vârstă e mult mai puțin gravă decât cred oamenii. Conform unui studiu recent, doar 2,6% dintre cei peste șaizeci și cinci de ani sunt săraci. 63% spun chiar că reușesc să se descurce bine.

Tot tapajul cu jecmănirea seniorilor e provocat de secția de tineret a partidului 50PLUS, care a ajuns între timp la treisprezece locuri virtuale în Camera Inferioară. Ăștia sunt Henk Krol și companionii lui, care încă țin hotărât frâiele în mână și mai au până să se bucure de pensiile lor generoase. Stabilirea limitei de cincizeci de ani e bizară. Oamenii de cincizeci de ani formează grupul cel mai influent și mai bogat din Țările de Jos.

Șaizeci și cinci sau, mai curând, șaizeci și șapte ar fi mai firești ca limite inferioare. Și chiar și așa, diferența dintre cineva care tocmai iese la pensie și populația foarte în vârstă din jurul meu ar fi enormă. Susțin înființarea unui 67PLUS, a unui 77PLUS și a unui 87PLUS. 97PLUS nu va atinge probabil pragul electoral.

Miercuri, 13 februarie

Papa a detronat scandalul cărnii de cal pe lista subiectelor de conversație la cafea. Părerea generală a fost că Sfântul Părinte a luat o decizie înțeleaptă pensionându-se. Opiniile despre un papă negru au fost divergente. Domnului Schut nu i-a plăcut deloc ideea ca Petru cel Negru[19] să se transforme deodată în Moș Nicolae. Berlusconi i se părea un candidat mai bun.

Din fericire, au fost destui care n-au avut obiecții din principiu față de un papă negru, ci au avut cel mult obiecții față de ideea de papă în general. La origine suntem un cămin de bătrâni catolic, la care mai târziu au avut acces și bătrâni de alte confesiuni. Tensiunile dintre catolici, reformați și protestanți se pot reaprinde la cea mai mică scânteie. Papa e un măr al discordiei prin excelență.

O schiță a unei zile obișnuite. Partea întâi

Mă scol pe la opt și jumătate. Apoi merg la minisupermarket ca să cumpăr două chifle proaspete. La micul dejun citesc *Volkskrant,* care, apropo, în ultima vreme arată extrem de urât. Apoi scriu în jurnalul secret. Îmi ia cam o oră. Apoi beau jos o cafea și fumez un trabuc. După ce mă opresc din tușit, pe la unsprezece și jumătate, îmi fac gimnastica dând o tură prin cămin sau în împrejurimi. De cele mai multe ori o pornesc spre Evert, însă în ultima vreme mă tot surprind încercând să dau întâmplător de Eefje. Am impresia că nu-i displace să se intersecteze cu mine. Cum amândoi îi dăm sorții câte o mână de ajutor, ajungem apoi des să bem împreună o a doua cafea.

Am invitat-o la un concert de prânz la primăria de sector. Ea a acceptat invitația cu plăcere, menționând că scările îi dau mari bătăi de cap.

La ora unu mănânc la restaurantul din cămin și deseori trece și Evert să-și ia un sandviș cu crochete. Decizia de a mânca aici trebuie luată cu o săptămână înainte. Și-anume, locatarii primesc un formular pe care trebuie să indice pentru următoarele șapte zile dacă vor să mănânce la prânz și/sau seara și ce vor să mănânce. Pentru seară poți alege între trei feluri principale, două antreuri și două deserturi. Nu trebuie decât să marchezi ce vrei cu cruciulițe. Numele e deja trecut pe formular, la fel și prescripțiile dietei.

Evert completează pentru prânz mereu de șapte ori „sandviș cu crochete”, indiferent dacă vine sau nu. Știu de la spionul meu că bucătarul-șef i s-a plâns directoarei în legătură cu risipa de chifle și crochete la care se ajunge de fiecare dată când Evert nu apare, însă doamna Stelwagen n-a reușit să găsească nimic în regulamente ca să-i poată reproșa ceva.

Joi, 14 februarie

Azi-dimineață, foarte devreme, Evert a strecurat pe sub ușa lui Eefje o felicitare de Sfântul Valentin. A venit să m-anunțe de ispravă la ora opt. Încă mai mirosea puțin a băutură și era evident că încă nu-și făcuse toaleta.

— Acum știi de ea și poți sugera că e de la tine. E o carte poștală cu două lebede. Foarte romantic. Și-acum mă bag repede din nou în pat. Noapte bună, Henkie.

Am rămas fără cuvinte.

•

Ieri, când m-am dus la Blokker să cumpăr o perie de spălat vase nouă, am dat la casă de o tânără de vreo optsprezece ani. Am vrut să plătesc, însă n-am reușit să-mi găsesc portofelul așa repede.

Fata de la casă s-a uitat iritată și a vrut s-o servească pe doamna din spatele meu, însă aceasta a spus:

— Nu, mulțumesc, domnul e înaintea mea.

Și către mine:

— Nu vă grăbiți!

Am găsit în cele din urmă o bancnotă de zece euro.

— Vă rog.

A pus restul pe tejghea.

— Vă mulțumesc.

N-a catadicsit să-mi arunce nici măcar o privire.

Sunt oameni care simt un dispreț profund față de tot ce-i bătrân, cărunt și lent.

Mucoasa asta de la Blokker era unul dintre ei. E greu să te înarmezi împotriva unei totale lipse de respect.

•

Doamna Van Diemen speră că noul papă care urmează să fie ales va veni la Amsterdam, la

timpul potrivit, ca să-l încoroneze pe Willem Alexander. Ar vrea să fie un papă neerlandez. Doamna Van Diemen e pe drumul cel mai bun spre secția de izolați.

Vineri, 15 februarie

Evert a primit un bilet de la Eefje: „Mulțumesc din suflet pentru minunata carte poștală. Fără să vreau, te-am văzut strecurând-o pe sub ușă. Mi-ar face plăcere să te cunosc mai bine.”

Evert era răvășit serios. Până n-am mai putut să-mi stăpânesc râsul. Ți se întoarce cu aceeași monedă, prietene. Atunci mi-a aruncat cu o banană în cap. A izbit singura vază de flori pe care o are; a rezultat o mare crăpătură.

— Mă duc repede după-amiază să-ți cumpăr un buchet de lalele.

•

Toți cei de-aici sunt înnebuniți că ninge și tot ninge iarăși!

•

Am apucat să trec repede și pe la Anja ca să aflu dacă mai apăruseră bârfe pe seama directoarei noastre, care avea de rezolvat ceva important în altă parte. Alocația pentru îmbrăcăminte i-a fost majorată cu 2.000 de euro pe an. Pardon, nu majorată, ci indexată.

Aici, în cămin, respectul față de Stelwagen este imens. Cum e, în general, față de toți „copacii înalți”.

Mie personal îmi place să văd cum cad copacii înalți.

Acum câțiva ani, trei dintre cei mai puternici bărbați ai lumii erau aproape simultan subiect de știri: Boris Elțin era prea beat pentru a coborî scara unui avion, Papa Ioan Paul al II-lea nu mai reușea să rostească nici măcar „Mulțumesc pentru flori” fără să adoarmă în mijlocul propoziției, iar Bill Clinton își băgase trabucul în păsărică unei stagiare. Bineînțeles că nu așa se aprinde un trabuc, însă mult mai rău e că n-a reușit să prevină ca acest mod ciudat de a fuma să devină o știre în

toate ziarele. Și dacă tot am început: la Consiliul de Securitate al Națiunilor Unite, ministrul indian a citit din greșeală discursul lăsat pe pupitrul tribunei de colegul său portughez. Omul nici măcar nu și-a dat seama. După cinci minute, un compatriot i-a atras atenția.

Nu vreau să spun prin asta decât că, în cel mai bun caz, le putem acorda celor de deasupra noastră prejudiciul îndoielii.

Sâmbătă, 16 februarie

— Simt gust de cal! a strigat foarte tare domnul Bakker cel gras în sala de mese.

Apoi, aproape toți cei care comandaseră chiftele au simțit brusc gust de cal. A fost chemat bucătarul.

— Nu, imposibil. Carnea e de la același furnizor ca-ntotdeauna.

— Ei și? Ce importanță are asta? Ăla poate să bage și cal în carnea lui tocată. Pur și simplu simt gust de cal. Că doar n-am înnebunit! a urlat Bakker.

Acum, problema e că Bakker chiar e nebun și, pe deasupra, un nebun foarte respingător. Au chemat-o pe șefa serviciului de asistență menajeră. A dat și ea din gură până n-a mai putut, dar tot n-a ajutat la nimic. În cele din urmă, toate chiftelele au fost înlocuite cu cambulă prăjită. Probabilitatea să dea și-acum peste carne de cal li s-a părut celor mai mulți destul de redusă.

De ani de zile se amestecă în carnea tocată ochi de porci și ugere de vaci, și n-a fost niciodată vreo problemă, iar acum, brusc, atât tam-tam pentru o bucățică de cal în carne.

Jos, în salonul de cafea, radioul e deschis întotdeauna între zece și douăsprezece. Ni se îngăduie să ascultăm postul de radio al spitalului. Nimeni nu știe de ce. Cei mai mulți locatari sunt destul de mulțumiți cu repertoriul olandez pentru bolnavi: se transmit multe melodii de Willeke Alberti și Zangeres Zonder Naam[20].

Anul trecut, într-o dimineață din preajma Paștilor, cineva a cutezat să dea radioul pe un post de muzică clasică: să-i fi văzut cum băteau din palme în ritmul *Patimilor după Matei.*

Doamna Blokker și-a exprimat recent speranța ca la înmormântarea lui Nelson Mandela să se

pună melodia *Heb je even voor mij?* (*Ai puțin timp pentru mine?*), cântată de Frans Bauer.

Încerc să mă antrenez să ignor muzica de fundal. Important e să nu te așezi prea aproape de difuzoare. La ora douăsprezece, postul de radio al spitalului își întrerupe transmisiunea. E o plăcere să asculți liniștea relativă din jur.

Duminică, 17 februarie

Nu mai știi ce zi a săptămânii e atunci când nu mai trebuie să mergi la muncă și toate zilele seamănă între ele. Desigur, personalul muncește, însă ei fac în fiecare zi același lucru.

Singura zi care se deosebește de celelalte e duminica. Dimineața pentru că trei sferturi dintre locatari merg la biserică, iar după-amiaza pentru că vin în vizită copii și nepoți. Pentru unii e singurul contact cu lumea civilizată. Și chiar dacă uneori vizitatorii emană o plictiseală palpabilă, un lucru e cert: să ai mulți vizitatori îți conferă un statut superior. Antipaticul domn Pot vorbește în prima parte a săptămânii despre cine a trecut pe la el, iar în cea de-a doua despre cine va veni. Are unsprezece copii. Pot e tipul de om care, la trecerea de pietoni, așteaptă până vine o mașină și abia atunci traversează.

La mine nu vine nimeni. Duminica după-amiaza mă uit de obicei la un film închiriat. Din punct de vedere cinematografic, sunt destul de la zi. Am în cameră un televizor cu ecran plat de dimensiuni medii. Când nu mă uit la televizor, pun în fața lui o imitație de paravan chinezesc. Uneori mă uit la câte un film împreună cu Evert, însă lui îi plac mai ales filmele cu bătăi și dezastre, care nu sunt genul meu. Pe Evert îl vizitează ocazional fiul lui, iar uneori vine și o nepoată. Dacă la Eefje vine cineva în vizită, drept să spun, nu știu.

O schiță a unei zile obișnuite. Partea a doua

Numai țăranii din estul provinciei Groningen și locatarii căminelor de bătrâni mănâncă la prânz mâncare caldă. Însă nu și noi. Nu mă întrebați de ce suntem o excepție, dar mie îmi pare bine că-i așa.

După masa de prânz mă odihnesc preț de un sfert de oră, ca să-mi recapăt forțele pentru activitățile de după-amiază. Îmi place să întreprind ceva în aer liber, însă sinceritatea mă obligă să spun că lipsa mea de mobilitate face acest lucru din ce în ce mai dificil. Abia mai pot merge, depinzând pentru deplasări de microbuzul Connexxion. Asta nu-i o plăcere. Sigur, nu trebuie să te plângi din pricina celor doi euro pe care-i dai, însă Connexxion ar trebui să se cheme mai bine Disconnexxion. Chiar că trebuie să-și dea toată silința pentru a face ca atât de puține lucruri să meargă bine. Să spunem doar că punctualitatea și Connexxion întreține o relație dificilă. În schimb, bătrânețea și nerăbdarea merg mână-n mână.

Luni, 18 februarie

Dintre toate simțurile, cel olfactiv funcționează cel mai bine la mine. Aici, asta nu-i întotdeauna o binecuvântare. Miroase a oameni bătrâni. Îmi amintesc cât de neplăcut mi se părea mirosul din casa bunicilor mei când eram copil. Un iz indefinibil amestecat cu miros de trabuc. Haine umede care au stat prea mult într-un sac de plastic.

Nu la toți locatarii e la fel de rău. Dar când fac anumite vizite, îmi bag vată în nas. O împing bine înăuntru, ca să n-o vadă nimeni.

Faptul că mulți oameni aproape că și-au pierdut mirosul pare să funcționeze ca un permis pentru a da drumul la vânturi fără nicio grijă, iar igiena orală lasă și ea mult de dorit. De parcă nu li s-ar da de mâncare decât resturi menajere.

Eu unul mor de frică ca nu cumva, din cauza incontinenței mele, să răspândesc o duhoare de pișat pe unde trec, de aceea mă schimb de două ori pe zi, mă stropesc din belșug cu aftershave și jos și mănânc multe bomboane de mentă.

În loc de aftershave, mai folosesc uneori un parfum. „The new fragrance for old men". Țin pasul cu timpul. Când am întrebat la drogherie de un parfum pentru bărbați mai în vârstă, au rămas totuși preț de o clipă cu gura căscată. Apoi au încercat să-mi bage pe gât o sticluță de cincizeci de euro.

Mulți colegi de cămin au rămas blocați pe *eau de cologne,* Fresh Up și Birkenwasser. Aici încă mai miroase ca acum cincizeci de ani.

O schiță a unei zile obișnuite. Sfârșit

Mă forțez să fac cel puțin o mică plimbare pe zi, chiar și când plouă torențial, dacă nu există altă opțiune.

După-amiaza citesc mult. Ziare, reviste și cărți, îmi fac abonamente de probă gratuite la tot ce se oferă. Nici măcar n-o fac din zgârcenie, ci mai degrabă o iau ca pe un sport.

La sfârșitul după-amiezii, o vizită de ceai ici sau colo, de câteva ori pe săptămână un pahar de vin la Evert. Sau vine el la mine să bem ceva. Evert face rost de băuturi bune în cantități nelimitate. Însă eu beau cu moderație, altfel adorm înainte de cină.

După băutură mă aranjez puțin și-apoi cobor la masă. Și, în ciuda numeroaselor plângeri, de cele mai multe ori, mâncarea mi se pare excelentă. Deseori rog personalul să transmită complimente bucătarului.

După masă – cafea. După cafea – televizor. După televizor – în pat. Nu-i o viață cu prea multe peripeții sau momente înălțătoare. Lucrurile sunt cum sunt.

Marți, 19 februarie

Ieri s-a înființat întâmplător clubul rebelilor.

În cea de-a treia zi de luni din lună e programată frecvent o activitate culturală în sala de activități recreative. De cele mai multe ori e un spectacol deplorabil cu bătrâni bătând din palme pe ritmul melodiei *Lalele din Amsterdam,* însă uneori are loc și câte un concert de muzică clasică. Vin toți, fiindcă-i gratis, nu-i așa?

Ieri, Asociația de Muzică de Cameră a oferit un trio pentru vioară, violoncel și pian. De obicei e vorba de muzicieni lipsiți de inspirație, care mai fac și ei un ban în plus și care nu mai sunt angajați să cânte decât în fața bătrânilor și a mongoloizilor, însă de data asta, instrumentiștii, două doamne și un domn foarte eleganți, toți în jur de treizeci de ani, au cântat cu multă dăruire. Nu s-au lăsat deranjați de doamna Snijder, care era cât pe ce să se înece cu un biscuit, ori de domnul Schipper, care a alunecat de pe scaun și a ajuns pe jumătate în ghiveciul cu flori. S-au oprit pentru scurt timp și, după rezolvarea problemelor, au reluat pur și simplu de unde rămăseseră. (Spre deosebire de pianistul care odată a continuat să cânte ca și cum nimic nu se întâmpla, în vreme ce doamna Haringa tocmai era reanimată. În cele din urmă, cineva din personal l-a rugat să se oprească din cântat. Pentru Haringa n-a mai contat prea mult.)

În fine, după spectacol s-au strâns în jurul unei mese: Evert Duiker (căruia, de fapt, îi place mai mult Hazes[21]), Eefje Brand (pe care o cunoașteți), Edward Schermer, Grietje de Boer, Graeme Gorter și Hendrik Groen. A venit vorba de lipsa cronică a evenimentelor. Graeme a propus ca atunci când lipsesc activitățile în cămin, să căutăm mai des altele în afara lui.

— Să comandăm pur și simplu de două ori pe lună microbuzul și să mergem undeva. Să zicem că toți oamenii ăștia șase de la masă participă și fiecare se gândește la patru ieșiri, atunci avem douăzeci și patru de excursii pe an. E o perspectivă frumoasă, nu?

Avea întru totul dreptate și, în continuare, la propunerea lui Grietje, s-a hotărât să ne adunăm astă-seară în sala de activități recreative pentru adunarea de constituire a clubului privat „Bătrân, dar nu mort” (Badanumo).

De-abia aștept.

Miercuri, 20 februarie

Așteptările mele au fost mari și n-am fost dezamăgit: a ieșit o adunare de constituire foarte însuflețită. Am râs cu poftă, entuziasmul a fost mare, iar băutura a curs în valuri. Evert adusese vin roșu, vin alb și gin.

După o întrunire lungă și veselă, s-au adoptat prin consimțământ unanim următoarele reguli:

1. Scopul asociației este de a face viața bătrânilor mai plăcută prin organizare de excursii.
2. Excursiile încep după ora 11, luni, miercuri, joi sau vineri.
3. Participanții n-au voie să se plângă.
4. Trebuie avute în vedere diverse deficiențe.
5. Trebuie să se țină seama de valoarea pensiei publice de bază.
6. Organizatorul furnizează în avans doar informațiile strict necesare.
7. Cu condiția respectării punctelor de la 2 la 6, totul este permis.
8. Se sistează înscrierile. Până la noi dispoziții, nu se primesc noi membri.

Dacă e necesar, Eefje va pune laptopul ei la dispoziția persoanei însărcinate cu alegerea destinației și în curând va organiza un curs „Google pentru începători”, pentru ca toată lumea să învețe să caute informații. Graeme se ocupă de prima excursie, apoi Eefje, Grietje, eu, Evert și Edward. Se vedea că toți începuseră imediat să plănuiască febril.

Despre existența sau nonexistența hazardului, părerile sunt împărțite, însă, în orice caz, a fost un concurs de împrejurări deosebit de fericit faptul că luni după-amiază s-au adunat în jurul unei mese

tocmai acești șase oameni. Toți sunt drăguți și inteligenți și, mai ales, nu sunt niște flecari.

Joi, 21 februarie

Parcă ar fi fost o petrecere de adolescenți scăpată de sub control. Am rămas jos până pe la unsprezece și se poate să fi râs puțin cam tare. În orice caz, ieri după-amiază a apărut la avizier următorul anunț:

> În urma mai multor reclamații referitoare la deranjul provocat de zgomot, conducerea a decis ca, de-acum înainte, pentru a putea garanta tuturor locatarilor odihnă nocturnă netulburată, sala de conversație să rămână deschisă de luni până vineri cel mult până la ora 22.30. În plus, se va avea grijă să se respecte maximul convenit de două băuturi alcoolice de persoană.

Eu nu convenisem niciodată cu nimeni un maximum de două băuturi. Prohibiția e aproape și Evert și-a declarat numaidecât disponibilitatea de a prelua rolul lui Al Capone, organizând contrabanda cu alcool. Clubul rebelilor Badanumo e întărâtat și foarte motivat. Fără piață, gaze lacrimogene sau Twitter, doar un anunț la avizier. Mulțumim pentru asta, conducere!

Edward Schermer a avut o reacție surprinzătoare. În mod normal, nu vorbește mult, fiindcă e greu de înțeles ce spune. Însă adineauri, la ceai, când se adunaseră mai mulți locatari, s-a ridicat în picioare și a întrebat cu voce tare și greu inteligibilă cine reclamase deranjul.

S-a lăsat o tăcere stânjenitoare.

Apoi, rar și greoi – ceea ce făcea totul cu atât mai impresionant –, Edward a declarat că regretă că reclamanții nu veniseră la el sau la unul dintre ceilalți care rămăseseră jos până târziu.

În continuare liniște.

— Atunci, hai să presupunem că a fost cineva care acum nu-i aici, a decis el și s-a așezat la loc.

Zâmbind condescendent, Eefje și-a plimbat privirea peste toți cei de față.

— Într-adevăr, păcat că nu putem vorbi unii cu alții ca niște adulți.

Și spunând asta, s-a uitat insistent spre doamna Surmann, care a devenit foarte agitată.

— N-am făcut-o eu, a declarat ea neîntrebată.

— Ce anume?

— Reclamația.

— Slavă Domnului! a spus Eefje zâmbind cum nu se poate mai afabil.

Trebuie să fi văzut sau auzit ea ceva. Nu știu dacă s-o întreb mai multe sau, mai degrabă, nu.

Vineri, 22 februarie

Meteoriți căzuți, panouri solare care iau foc de la sine, lasagna cu carne de cal, întoarcerea lui Berlusconi: toate acestea se pot întâmpla în timpul vieții noastre. De două zile, adevărata spaimă e aceea de a fi aruncat în stradă dacă nu ești suficient de neajutorat. Anunțul că 800 dintre cele 2.000 de cămine pentru handicapați sau bătrâni trebuie să-și închidă porțile cel târziu în 2020 provoacă neliniște. Cazurile „mai ușoare" trebuie să se descurce singure. Pentru siguranță, câțiva colegi au început imediat să-și exagereze propriile infirmități, astfel încât peste șapte ani să poată rămâne unde sunt. Dragilor, nu trebuie să vă faceți griji: peste șapte ani vom fi toți morți sau infirmi cu totul! Asta aș fi vrut să strig.

Frica asta complet irațională care pune uneori stăpânire pe bătrâni…

Și dacă totuși nu vrei să aștepți în liniște până când vei fi dat afară din cameră, mergi la 50PLUS și înscrie-te la un curs de pregătire a cadrelor. Caută oameni pentru consiliile locale, consiliile provinciale, Camera Inferioară și Superioară și pentru Parlamentul European, căci 50PLUS continuă să crească în sondaje. O să ne distrăm pe cinste dacă tot bătrânetul ăsta inept politic chiar va avea un cuvânt de spus în privința a tot felul de lucruri.

•

Medicul meu de familie e un tip ciudat. Când l-am întrebat cum stau lucrurile cu mine, m-a întrebat la rândul lui:

— Ce vreți să auziți?

— Păi, aș vrea să aud că sunt sănătos tun, însă mai realist e: cam cât o mai duc?

— Dacă totul merge bine, poate fi vorba de ani de zile, dar se poate și să fie doar câteva lunișoare.

Cine folosește în acest context cuvântul „lunișoare”? Nimeni în afară de doctorul Oomes. Și, în plus, a mai și izbucnit într-un râs zgomotos.

Când i-am spus că ăsta nu era un răspuns prea limpede, a izbucnit din nou în râs. Și fiindcă, în mod evident, era într-o dispoziție așa de bună, am îndrăznit să-l întreb dacă el o trimisese pe asistenta socială pe capul meu ca să se intereseze de planurile mele de sinucidere. Chiar și asta i s-a părut amuzant.

— Într-adevăr, mi-am zis că un pic de atenție nu strică. Drăguță femeie, nu?

Și imediat după aceea:

— Păi, atunci, pe data viitoare.

Năucit, după un minut eram din nou afară.

Am aflat încă o dată ce știam deja: când te duci la doctor, notează-ți toate întrebările pe o bucată de hârtie și apoi ia-le pe rând.

Sâmbătă, 23 februarie

Clubul rebelilor are astă-seară curs de Google la Eefje. Se simte deja ceva vânzoleală pe holuri. Doamna Baken a încercat să facă rost de o invitație:

— Interesant. Mi-am dorit dintotdeauna să învăț asta.

Însă la intrare se face o selecție strictă, iar doamna Baken nu trece. E suspectată că ea e cea care a trădat mai demult prezența bătrânului teckel ținut ilegal într-o cameră. Toată lumea e nevinovată până la proba contrarie, însă dacă există îndoieli, nu se intră.

Am întrebat-o pe Eefje dacă știe cine se plânsese de zgomot marțea trecută. Mi-a spus că o auzise pe doamna Surmann spunându-i vecinei ei că depusese o plângere la directoare.

— Nu putem fi siguri sută la sută câtă vreme nu știm despre ce era acea plângere, însă categoric putem avea oarece motive de suspiciune.

•

Ieri, bucătarului i s-a solicitat să introducă în meniu biftec de cal. „De preferință mânz de lapte și, dacă se poate, să nu fie îngrășat artificial”, scria pe biletul anonim. Cel puțin, așa s-a zvonit. Și zvonul a iscat din nou o discuție însuflețită la masă despre ce animale se pot mânca și ce animale nu se pot mânca. Evert a lansat întrebarea dacă un sandviș cu carne de maimuță ar putea fi o opțiune. Așa a mai trecut un sfert de oră.

Mă duc să dorm puțin. Sunt obosit, nu mă întrebați de ce, și vreau să fiu astă-seară cât de cât în formă.

Duminică, 24 februarie

Azi-dimineață, când oamenii au dat perdelele la o parte, s-a auzit puzderie de înjurături: iarăși zăpadă. Înjurături de calibru ușor, să știți, nu de genul „Fir-ar al dracului să fie!” Dar ne-am săturat de iarnă. Soare cald pentru oase bătrâne, vă rog. Și nici prea cald să nu fie, maxim în jur de 22 de grade. Marjele sunt mici.

A murit Atje Keulen Deelstra[22]. N-avea decât șaptezeci și patru de ani. O asemenea știre provoacă un șoc aici. Cea mai normală campioană dintre toți campionii pe care i-am avut! Împreună cu Fanny Blankers Koen[23]. Numele astea două sună bine și împreună. Oamenii bătrâni țin la eroii din trecutul lor. Că doar nu-i nicio plăcere să schimbi eroii.

N-am fost atent puțin și Henk Krol Salvatorul a și ajuns în sondaje la DOUĂZECI ȘI PATRU de locuri în parlament. 50PLUS va veghea numaidecât ca niciun bătrân din Țările de Jos să nu mai fie jefuit și jecmănit.

— Ni se întâmplă lucrurile astea pentru că nu putem face nimic. Nu putem face grevă sau ceva. Nimeni nu face nimic pentru noi.

Rolul de victimă îi vine mănușă bătrânei sălcii plângătoare. Din fericire, nu toți se alătură corului plângerii.

Femeile de-aici îl consideră pe Henk atractiv. Într-adevăr, el poartă adesea la gât o eșarfă frumoasă. Dacă luăm în considerare vârsta, el ar putea să le fie – la limită – ginerele ideal, dacă n-ar fi homosexual.

•

Aseară a fost foarte plăcut la cursul de Google. Evert pronunță „jogăl”, iar acum sunt unii colegi de cămin care cred că urmăm un curs de jonglerie.

Cineva a întrebat când avem spectacol. Graeme: „Când ne vine iepurele.”

Un catering de bună calitate și o companie agreabilă. Eefje – o gazdă cordială. Evert – gură mare, însă nu foarte mare, și a băut cu moderație. Edward, care nu vorbește mult, însă atunci când spune ceva, merită să-l asculți. Graeme, gânditor, încă oarecum sfios. Și, în cele din urmă, Grietje, revelația serii datorită bogatelor cunoștințe despre calculatoare, pe care ni le-a împărtășit cu modestie. Cu amabilitate și consultându-se cu Eefje, a luat frâiele în mâini și, mai bine de două ore, am făcut exerciții de căutare de informații, folosindu-ne de exemplele propuse de cursanți. Nimeni n-a dezvăluit nimic despre eventuale planuri ale unei excursii. Evert a vrut să afle ce posibilități de a face *bungee jumping* există în Amsterdam. Edward a spus că el n-avea să meargă, fiindcă asta era așaaaa de tipic pentru anul 2012. Păcat că nimeni n-a înțeles ce-a spus.

Luni, 25 februarie

M-am tăiat la mână cu cuțitul pentru feliat cașcaval. Da, mai aveam o bucățică foarte mică de cașcaval care se cam întărise și am încercat să mai tai totuși o felie din ea. (Când îi vezi pe alții moșmondind așa cu un cuțit ascuțit, întorci capul.) Răsplata a fost o mică baie de sânge la baza degetului mare.

A trebuit să merg repede la sora medicală ca să mă panseze, căci e greu să-ți bandajezi cu o mână cealaltă mână. Și, da:

— Domnule Groen, domnule Groen, doar știți că-i periculos! Tăiați mereu spre exterior!

•

Doamna Stelwagen a invitat-o pe Eefje la o discuție în biroul ei miercurea viitoare. Eefje a părut că-și păstrează sângele rece. Poate că e într-adevăr o flegmatică sau poate că nu vrea să facă vâlvă. Eu aș fi foarte stresat dacă aș primi așa o invitație. Nu-mi pot imagina că Stelwagen vrea doar să se intereseze dacă se simte bine. Directoarea noastră e o femeie șireată: în aparență amabilă, însă extrem de tiranică. Totdeauna plină de înțelegere, „însă din păcate… regulile, știți”. De cele mai multe ori, e vorba de propriile ei reguli. E ușor să te ascunzi în spatele lor. Și dacă e necesar, apare de îndată o regulă nouă „în interesul locatarilor”. E destul de inteligentă pentru a avea grijă să nu apară neînțelegeri. Micile asperități sunt escamotate sau puse în cârca altora. Protejată de consiliul de administrație, stă neclintită pe tronul ei. Un tron vremelnic pe care-l va schimba cu unul mai mare de îndată ce se va ivi ocazia, de asta sunt convins.

Arată întotdeauna impecabil, e mereu amabilă, calmă și politicoasă. Aude și controlează tot. Are aliați de încredere. Pe unii îi știm, dar cu siguranță sunt și câțiva care lucrează sub acoperire.

Pe neobservate, pune în practică o politică sufocantă. Respinge cu un zâmbet orice inițiativă proprie, tot ce iese din comun.

Am întrebat-o pe Eefje dacă vrea să merg cu ea.

— De ce? m-a întrebat.

— Ei bine, să știi că-i o țipă dură. Distruge tot din cale cu zâmbetul pe buze.

— O să vedem. Mulțumesc că m-ai prevenit. O să țin cont de avertismentul tău.

Marți, 26 februarie

Evert a întrebat dacă n-a venit momentul pentru o acțiune comparabilă cu aruncarea feliilor de chec în acvariu. Avea din nou chef de-o mică revoltă.

— Un pic de tărăboi n-ar strica deloc acestui bazar.

N-aveam cum să nu-i dau dreptate, însă mi-e teamă că acțiunile ludice nu combat totuși decât

Î simptomele.

Adevărata problemă e insolubilă.

Analiza mea: îmbătrânirea e procesul opus celui prin care copilul ajunge adult. Din punct de vedere fizic, treci de la stadiul de autonomie fată de ceilalți la o dependență tot mai accentuată. Un șold artificial, un bypass, ici și colo o pastilă; tot ce poți face e doar cârpeală. Dacă moartea se lasă prea mult așteptată, sfârșești ca un copil bătrân în scutece și cu muci la nas. Prima etapă, de la zero la optsprezece ani, e minunată, plină de provocări, palpitantă: îți hotărăști drumul în viață. În jur de patruzeci de ani, ești puternic, sănătos și influent. O perioadă fantastică. Din păcate, cei mai mulți își dau seama de asta după ce coborâșul a început deja de-o vreme, când, încet și fără zgomot, perspectiva se îngustează și viața devine tot mai goală. Până când obiectivele zilnice sunt reduse la proporțiile unui biscuit și ale unei cafele. Jucăria bătrânilor.

Nu mi-o luați în nume de rău. Exagerez puțin.

Când eu de fapt tocmai am întreprins câteva acțiuni importante pentru a mă bucura de ultimele zile. Cu prieteni noi și planuri sălbatice. Ura!

Miercuri, 27 februarie

Scriu ceva mai târziu decât de obicei, fiindcă am așteptat să aflu cum s-a desfășurat audiența lui Eefje la directoare. Ne băusem înainte cafeaua împreună și o încurajasem la plecare. A revenit după un sfert de oră. Avea aerul unui om hotărât, însă nu mă întrebați în ce se vedea asta. Poate în ochii ei.

— Complimente pentru analiza ta ascuțită, Henk. S-a confirmat cât se poate de bine.

A povestit că doamna Stelwagen o întrebase mai întâi cum se simte și apoi, aproape ca din senin, spusese că în „casa noastră" nu exista obiceiul de a primi oaspeți seara.

— Vă referiți la mine? întrebase Eefje.

— Nu e ceva personal, însă, pentru a asigura liniștea, preferăm ca după ora zece să nu se mai umble pe holuri.

— Eu una încă n-am constatat să fi fost prea mult zgomot.

— Însă alții au făcut-o.

— Foarte neplăcut. Da' are asta vreo legătură cu mine?

— Am auzit că acum câteva zile ați avut oaspeți.

— Într-adevăr. Oameni foarte liniștiți și civilizați. Pentru mai multă siguranță, i-am întrebat a doua zi pe vecini dacă îi deranjase ceva, iar ei au spus că nu. Slavă Domnului.

A fost genial. Am bătut cuba cu Eefje, pentru prima oară în viața mea. Habar n-am cum de mi-a venit așa deodată să fac asta.

Stelwagen fusese o clipă prinsă pe picior greșit, însă apoi, când își luase la revedere de la Eefje, redevenise amabilă, ca și cum n-ar fi existat nici o tensiune latentă între ele.

— Povestea asta nu s-a încheiat, Hendrik, a spus Eefje. Așa simt.

Am mai făcut apoi o mică plimbare prin grădină. Primăvara se simte vag în aer. Ghioceii înfloresc printre resturi de plastic și cutii de tablă goale.

Ne-am simțit combativi. Sau în orice caz, cred că pot vorbi și în numele ei.

Joi, 28 februarie

Am luat de jos un pliant despre electroscutere. Trebuie să-mi măresc raza de acțiune, altfel o să ajung curând cea mai slabă verigă din „Bătrân, dar nu mort”.

Graeme a anunțat că joi, 11 martie, va avea loc prima excursie. Adunarea – la ora 13, în holul de la intrare.

Mă tot gândesc la idei de excursii distractive. N-am ajuns mai departe de Rijksmuseum, iar cu o astfel de idee nu câștigi premiul pentru originalitate. În plus, muzeul ăsta e mai mult închis decât deschis. Dar să nu intrăm în panică, mai am șase săptămâni să găsesc ceva mai bun.

Eefje mi-a pus să ascult puțin din CD-ul ei dublu *Top 100 Cântecele păsărilor.* La numărul 6 – silvia de zăvoi (nu auzisem niciodată de ea și nici nu o auzisem vreodată), la 5 – măcăleandrul (credeam că doar ciocăne), la 3 – sturzul-cântător, la 2 – privighetoarea (are o bună reputație în poezii și cântece), iar medalia de aur îi revine mierlei, în sfârșit o pasăre despre care știam cum cântă. Și-apoi mai sunt încă alte 94 de cântătoare. Fiecare cu hobby-ul lui.

După zece păsări, Eefje și-a dat seama că atenția mea slăbise.

— Nu ești absolut fascinat? a întrebat ea pe un ton prefăcut.

M-am înroșit tot.

— Ba da.

— Îmi permit să nu te cred, Hendrik.

— Ei bine, într-adevăr, îmi pare rău, însă pe mine păsările mă interesează de fapt doar când sunt prăjite. Și-atunci, de obicei, nu mai cântă.

Din fericire, asta a făcut-o să râdă.

Ar fi Keukenhof[324] o idee? E foarte probabil ca și altcineva să se gândească la locul ăsta. Peste

vreo șase săptămâni ar fi cel mai potrivit moment pentru a merge acolo.

Vineri, 1 martie

Domnul Kuiper a găsit la bibliotecă, într-o mapă cu tăieturi din ziare, un articol pe care l-a pus la avizier: „Medicii sunt de-acord cu prelevarea rinichilor de la pacienții terminali încă în viață”.

Doamna Brandsma și-a anulat imediat internarea în spital.

— Miomul ăla poate să rămână unde e, eu nu mă las prădată. La urma urmei, aici, toți suntem terminali! a strigat ea.

Și are dreptate. Cred că vârsta medie e de 89 de ani, așa că probabilitatea de a fi într-adevăr vorba de faza terminală e destul de mare.

Motivul prelevării de organe de la pacienți în viață e că acestea sunt mai proaspete. Nu știu dacă la noi se poate vorbi de proaspăt. Rinichii au aici și ei în medie 89 de ani. Nu știu exact cum stă treaba cu termenul de valabilitate al organelor.

Știrea din ziar e totuși un pic cam sumbră. Nici nu vreau să mă gândesc la un miracol medical: în ciuda așteptărilor, cineva își revine în urma unui atac de cord sever după ce tocmai i-au fost extirpați rinichii.

•

Cu scuterele nu-i așa de simplu pe cât s-ar putea crede. Există multe tipuri și dimensiuni. De pildă, cu unele poți să cotești strâns, cu altele larg, și asta e important pentru a ști dacă poți să mergi prin propria cameră.

Cu rază mare sau mică de acțiune. Cât de departe vrei să ajungi?

Cu trei sau patru roți. Cât de repede te poți răsturna?

Și alt lucru la fel de important: cât de repede vrei să mergi?

Și, în final, cea mai olandeză întrebare: cât costă o chestie ca asta?

În curând o să vorbesc cu domnul Hoogdalen. El se pricepe. Și, pe deasupra, mai e și-un tip de treabă.

Sâmbătă, 2 martie

Încă nu i s-a dat de urmă femeii din Breda care acum ceva timp a săpat un tunel cu o lingură, evadând astfel din închisoare. Minunat că asemenea lucruri încă se mai întâmplă de-adevăratelea. Ar fi și mai frumos dacă un bătrân ar evada în același fel din căminul ăsta. Mă gândesc la valoarea simbolică, desigur, căci altfel, el ori ea poate ieși oricând pe ușa din față. Abia apoi devine dificil: cei mai mulți locatari n-au unde să meargă. Copiii au prevăzut asta.

— Bună, fiule, vin să stau la tine.

— Păi, tată, acum nu-i deloc cel mai potrivit moment!

Bătrânul evadat nu poate spera decât la un sejur scurt într-un hotel din Veluwe. Apoi, după ce se termină banii, înapoi la căminul de bătrâni ori la Armata Salvării, cu coada-ntre picioare.

Altminteri, în Țările de Jos sunt „dispăruți" treisprezece mii de oameni care, de fapt, trebuiau să fie în închisoare. E ceva. Se vede treaba că poliția nu știe să caute bine.

Memoria se deteriorează. Un Alzheimer *ușor* se transformă lent într-un Alzheimer *mediu.* Am încercat să-mi amintesc primele zece nume din topul păsărilor cântătoare, însă n-am ajuns mai departe de patru.

Ce mă uimește e că unii oameni nu pot reține nici măcar o listă de cumpărături de trei articole, însă pot cânta zeci de mii de cântece de la radio. Sau cel puțin le pot fredona. Toate acele melodii sunt stocate perfect! Memorie și muzică, o combinație cu care trebuie să se poată face ceva. Șiruri de cuvinte germane pe muzică sau poate legea conservării energiei. Un musical cu toate datele importante din istoria Țarilor de Jos.

Duminică, 3 martie

Jos la recepție a apărut o vitrină a farmaciei Kring, cu vreo cincizeci de pliante informative. Fac o selecție din temele vesele: constipație, diaree, eczemă, furunculi, hemoroizi, incontinență, micoze ale picioarelor, păduchi de cap, negi și viermi. Toate bolile enumerate frumos, în ordine alfabetică. Și fără a ține seamă de publicul de-aici, căci am văzut acolo și informații despre acnee juvenilă și asistență postnatală, lucruri care aici nu sunt la ordinea zilei.

De parcă în această casă nu s-ar vorbi destul despre boli și infirmități.

Ei bine, hai să recunoaștem, eu însumi am băgat în buzunar cât mai discret cu putință pliantul despre incontinență. Se pare că mă aflu în compania a aproximativ un milion de neerlandezi incontinenți. Asta înseamnă că în chiloți și scutece ajunge zilnic atâta urină cât să umple o piscină. Ura!

Toată lumea speculează încercând să afle care va fi destinația primei noastre excursii cu Badanumo. Organizatorul Graeme tace mâlc. Evert vrea să deschidă o agenție de pariuri unde să se poată cota posibilele noastre destinații.

Emoția de-acum seamănă întrucâtva cu ce simțeam în copilărie în seara dinaintea unei excursii cu clasa. Cel puțin, dacă mi-amintesc bine acel sentiment.

Doamna Schreuder (cea cu canarul aspirat) s-a întrebat cine e acum șeful la Vatican. Fostul papă a demisionat, iar cel nou încă n-a fost ales.

— Suntem o biserică fără cap, a fost opinia ei.

— La fel ca un pui fără cap, a spus una dintre surorile Slothouwer, mereu pusă pe întărâtat.

Îmi imaginez conclavul: o sută cincisprezece cardinali bătrâni într-o singură încăpere, care n-au

voie să iasă pe ușă mai înainte de a se fi asigurat că pe coș iese fum alb, ceea ce nu-i așa de simplu. În 1978, soba n-a tras bine și tot fumul negru s-a întors înăuntru, iar toți acei Sfinți Nicolae au început să tușească și pe fețele lor au apărut dâre negre.

Luni, 4 martie

Panică mare: doamna Schaar a fugit din secția pentru cei suferinzi de demență. Convinsese o stagiară nouă că are voie să meargă pe stradă fără însoțitor. Ca scuză pentru stagiară poate servi IQ-ul ei de 55. Doamna Schaar ieșise grațios pe ușa din față. Ea crede că e de viță nobilă. Se prezintă drept baroneasa Schaar. Permanent în căutarea domeniului ei. E nebună de legat și mai are și diabet.

O bună parte din personal a fost trimisă s-o caute pe stradă. Cineva a întrebat-o pe Stelwagen dacă nu trebuia chemată poliția.

— Nu, nu trebuie, n-avem niciun motiv să facem asta.

Directoarea moare de frica publicității negative și are un preș mare sub care îi place să-și ascundă mizeria.

Puțin mai târziu, șeful de secție a anunțat că doamna Schaar fusese găsită. Cu siguranță era o minciună care să liniștească spiritele, căci Schaar nu era nicăieri de văzut. Evert a vrut să testeze terenul și i-a spus într-o doară unei infirmiere c-o văzuse pe baroneasa Schaar în stația de autobuz. După două minute, doi membri ai personalului au plecat spre stația de autobuz. Așadar, lucrurile erau clare.

După trei sferturi de oră a venit infirmiera „Compostella”, o scumpă cu un nume spaniol imposibil de pronunțat, să ne spună că doamna Schaar fusese găsită.

— Da’ nu fusese deja găsită? a întrebat domnul Brentjens.

— Da, dar acum a fost găsită de-adevăratelea, a spus ea radioasă.

Cinci minute mai târziu, baroneasa a fost adusă înăuntru prin ușa din spate. Toată plină de noroi. A

povestit mai târziu că se înnămolise pe domeniul ei în timpul unei vânători cu gonaci. S-a dovedit că se prăvălise cât era de lungă într-o mocirlă dintr-un părculeț aflat la doi kilometri depărtare și nu mai reușise să iasă singură de-acolo. Un bărbat care-și plimba câinele o găsise și alertase poliția. Agenții care o aduseseră înapoi au petrecut cu siguranță cel puțin douăzeci de minute în biroul lui Stelwagen. Apoi, toți locatarii au fost rugați insistent să nu răspândească zvonuri despre incident, asta fiind în interesul nostru, al tuturor. Stelwagen a trecut special pe la Evert să-i spună că doamna Schaar nu mersese cu autobuzul.

— N-am afirmat asta niciodată, soră. Eu doar am văzut-o în stație.

— Nu sunt soră cu dumneavoastră și am oarece îndoieli cu privire la ce-ați văzut sau n-ați văzut. Vă sfătuiesc ca de-acum înainte să fiți mai atent.

Evert, care se adresează fiecărui angajat cu „soră” sau „frate”, s-a simțit în mod evident provocat.

— Și mai atent e aproape imposibil, doamnă soră.

Stelwagen a ezitat o clipă, apoi s-a întors și-a plecat.

Mai târziu s-a interesat de domnul Duiker printre angajați: ieșise el astăzi din cămin? Ieșise. Domnul Evert Duiker nu-i nebun.

Marți, 5 martie

Ieri după-amiază, la ora ceaiului, discuție interesantă declanșată de faptul că oamenii de știință au reușit să conecteze creierii a doi șobolani aflați la kilometri distantă unul de celălalt.

Întrebarea care s-a pus a fost cu al cui creier am vrea să fim conectați dacă am putea alege. Mulți părinți au ales unul dintre copii. Eu nu cred că, invers, vreunui copil i-ar plăcea să arunce o privire în cutia craniană a tatălui sau mamei sale. Doamna Brandsma l-a ales pe cântărețul Ronnie Tober. Grăsanul de Bakker și-ar dori să-l controleze puțin pe Obama.

Eu n-am reușit să mă hotărăsc. O idee înfricoșătoare – altcineva în capul tău.

•

Mare dezamăgire pentru câțiva locatari, fiindcă n-au reușit să rezerve pentru 30 aprilie microbuzul care să-i ducă la Dam. În acea zi, Connexxion nu circulă spre palat. Vor încerca acum să găsească un mijloc de transport care să-i ducă spre malurile râului IJ, în speranța că vor vedea cuplul regal trecând pe apă. Doamna Hoogstraten și-a cumpărat deja un binoclu extrem de scump. S-a rugat și i-a cerut lui Dumnezeu s-o țină în viață până pe 30 aprilie și să-i îngăduie să-l mai prindă și pe noul papă. Ba chiar m-a întrebat dacă nu vreau să mă rog și eu pentru asta. Din păcate pentru ea, Dumnezeu și cu mine ne-am înțeles să nu ne mai deranjăm unul pe celălalt.

O bancă a fost jefuită de doi hoți deghizați în bătrâni. Cu măști de latex și tot tacâmul. Ar fi grozav ca în spatele travestiului chiar să se fi ascuns niște bătrâni autentici.

Miercuri, 6 martie

Primele raze de soare ale anului sunt cele mai minunate. Ieri după-amiază am stat trei sferturi de oră pe băncuța din fața clădirii. Am fost primul. Puțin mai târziu, banca era ocupată toată. Câțiva dintre întârziații invidioși au mai zăbovit o vreme prin preajmă. Ghinion.

Odată cu înaintarea în vârstă, totul devine mai lent. Mersul, mâncatul, vorbitul, gânditul. Și cititul. Pentru ziarul voluminos de sâmbătă îmi trebuie trei, patru zile, dacă nu neglijez în acest timp ziarul fiecărei zile. Ieri n-am apucat să citesc decât suplimentul despre îmbătrânire. Am constatat asta mai demult: bătrânețea e la modă. Copiii născuți imediat după război ies cam acum la pensie, generația hipiotă urmează peste câțiva ani. Generațiile care acum sunt bogate și influente au învățat un singur lucru: să trăiască bine. În următorii cincisprezece ani, nimeni nu va trebui să-și facă griji pentru acești falși bătrâni. Această generație a celor trecuți de cincizeci de ani nu seamănă în nicio privință cu generația celor trecuți de optzeci de ani, cei care acum își află, în această casă, penultimul loc de odihnă. Aceștia sunt, în mare, oameni care au învățat mai cu seamă să aibă grijă de alții, și anume de copiii lor ajunși acum atât de influenți. Ei se simt destul de neglijați. Mulți au ajuns aici siliți de împrejurări: prea bătrâni și infirmi pentru a rămâne autonomi și prea săraci pentru a-și plăti ajutorul de care au nevoie. Obișnuiți cu ideea că-și vor petrece bătrânețea fără griji într-un cămin de bătrâni.

Încetul cu încetul, sintagma „azil de bătrâni” a început să devină inconfortabilă. „Bătrânii” au devenit „oameni de vârsta a treia”. Azilul de bătrâni a devenit un centru de rezidență pentru bătrâni. Centrul de rezidență pentru bătrâni a

devenit un centru de asistență. Iar mai nou, sunt afiliat la o organizație comercială de prestări servicii în cadrul asistenței axate pe necesitățile individuale. Acum pricep de ce cheltuielile au scăpat de sub control.

Joi, 7 martie

Am numărat odată: aici trăiesc cam o sută șaizeci de bătrâni. De acest centru de îngrijire ține și o infirmerie cu aproximativ optzeci de oameni foarte bătrâni, senili sau grav bolnavi. Cifre exacte nu pot oferi, căci aici e un du-te-vino de vii și morți. Estimez că oamenii mai au de trăit în medie cam vreo cinci ani după ce ajung aici, deci asta ar însemna vreo cincizeci de morți pe an pentru centrul de îngrijire și infirmerie laolaltă. Dacă ajungi foarte bătrân și-ți menții condiția fizică, poți asista aici în ultimii tăi zece ani de viață la cel puțin cinci sute de înmormântări și incinerări. O perspectivă frumoasă.

Azi-dimineață n-am reușit nicicum să-mi găsesc cheile. Mi-am întors pe dos apartamentul format dintr-o singură cameră. Din fericire, nu mă grăbeam nicăieri. Trebuie să fi căutat timp de o oră, aproape fără să înjur deloc, când, în cele din urmă, am găsit cheile în frigider. Am fost cu gândul aiurea. Bătrânii, ca și copiii, pierd în permanență lucruri, dar n-o mai au pe mama ca să le spună unde să se uite.

Vineri, 8 martie

Chiar ieri vorbeam despre moarte și ea tocmai a venit în vizită la „fitness pentru vârstnici”.

— Nu mă simt prea bine, spusese doamna De Leeuw, iar două minute mai târziu, nu se mai mișca.

Era prăbușită în scaun și n-a mai prins mingea aruncată spre ea.

— Concentrați-vă puțin, doamnă De Leeuw, mai apucase să spună Tine, coordonatoarea cursului.

Apoi doamna De Leeuw alunecase de pe scaun.

Au încercat s-o reanimeze și au adus și un defibrilator, însă în zadar. Nesuferitele surori Slothouwer au rămas locului, uitându-se fascinate, până când cineva le-a spus să plece. Apoi, la cafea, au relatat momentul cu lux de amănunte. Dacă li s-ar da ocazia, surorile Slothouwer s-ar duce să asiste la execuții publice.

Decesul doamnei De Leeuw a temperat puțin atmosfera veselă generată de câteva zile de vremea primăvăratică. Sunt locatari care, dacă e frig sau plouă, nu ies afară cu săptămânile. La primele raze ale soarelui se dezlănțuie pofta de plimbare. Anunțul că peste patru zile s-ar putea să ningă din nou a provocat ieri și mai multă frenezie a mișcării.

Mi-ar fi plăcut să fac o plimbare cu Eefje, însă n-am găsit-o acasă. Așa că a trebuit să mă mulțumesc cu prietenul Evert. Când am intrat în camera lui, tocmai își tăia cu o forfecuță perii din nas. Mi s-a părut puțin jenant, însă Evert și-a văzut mai departe de treabă, chiar și după venirea mea. Abia după ce și-a tuns și urechile am putut ieși.

— Nu știi niciodată peste cine dai, a fost explicația lui.

Sâmbătă, 9 martie

Sunt bolnav. O să vă scutesc de detaliile dezgustătoare. Sper să mă simt mai bine până joi, ziua primei noastre excursii.

Miercuri, 13 martie

La limită, dar voi izbândi. Membrii clubului m-au întrebat dacă trebuie să amânăm excursia, însă nu-i nevoie. Sunt din nou pe picioare.

Luni a fost doctorul pe la mine. I-a scăpat informația că boala mea seamănă puțin cu gripa mexicană. Acum câțiva ani, gripa asta a stârnit mare zarvă în toată țara și epidemiologii nu mai pridideau cu intervențiile lor la radio și televiziune, iar acum, când poate c-am contractat-o, medicul meu de familie nici măcar nu-și dă osteneala să-mi stabilească cum trebuie un diagnostic.

Mai târziu, o infirmieră m-a rugat insistent să le spun celorlalți locatari doar că am gripă și să renunț la cuvântul „mexicană".

— Cine v-a pus să-mi cereți asta?

N-a putut să spună.

Asta chiar că dă de gândit. Oare luna trecută, doamna Gans să fi murit de gripă aviară?

„Ei" se tem, desigur, că bătrânii se vor isteriza din nou din pricina gripei.

Ieri a trecut pe la mine Evert și mi-a adus un coș cu fructe: un cofraj de ouă cu trei kiwi și trei mandarine.

Eefje e mi-a adus o carte: *Cinci sute de poezii pe care trebuie să le citească toată lumea.* Mi-am propus să citesc câte una în fiecare zi și sper că voi avea parte de cele cinci sute de zile.

La sfatul medicului de familie, mi-am făcut programare la geriatru. „Potpuriul de probleme" constatat la mine era ceva tipic pentru al său „confrère". A pronunțat ultimul cuvânt ca și cum ar fi luat în gură un cartof fierbinte. I-a scris „amicului" său un bilet pe care mi l-a dat să-l citesc. În mare, în el scria cam așa: „Vezi dacă mai poți face ceva pentru acest amabil domn în vârstă."

M-au programat la consult săptămâna viitoare deja. Poate că din rațiuni comerciale: bătrânii trebuie programați rapid, altfel mor înainte de a se fi câștigat măcar un cent de pe urma lor. Odată morți, nu mai au de câștigat decât cei de la pompe funebre.

Doctorul meu de familie, un tip „special”, spune că geriatrul e un om special. Asta promite ceva.

Vineri, 15 martie

La ora 12.55, cu cinci minute mai devreme (!), microbuzul Connexxion a tras în fața căminului și grupul nostru, cam pus pe râs, a urcat. După trei minute, bomboanele cu mentă au început să treacă din mână în mână. Un sfert de oră mai târziu, am coborât la Gara Centrală. Acolo ne aștepta un taxi pe apă.

Porniserăm de câteva minute, când Evert a simulat extrem de convingător că are rău de mare, iar apoi a povestit că mai demult cunoscuse pe cineva care călătorea mult și colecționa pungi de vomitat de la companii aeriene. Apoi l-a imitat pe Mr. Bean umflând o astfel de pungă, despre care nu știe că a fost deja folosită și o face să pocnească.

Eefje s-a uitat la el dezaprobator și a supus la vot excluderea lui din club. El s-a speriat de groază, însă și-a revenit când Eefje, văzându-i fața plouată, a început să râdă nechezat. Râsul ăsta nechezat al ei îmi cam displace, însă până acum e singurul cusur pe care i l-am putut găsi.

După ce ne-am plimbat o oră pe canale, am coborât la muzeul Hermitage, pe malul râului Amstel. Acolo am avut parte de un ghidaj amănunțit, oferit de un domn elegant, care știa foarte multe lucruri despre artă și părea să fie convins că și noi ne doream să știm toate astea.

Apoi bere, vin și crochete într-o cafenea aflată pe colțul dinspre podul peste Amstel. Puțin după cinci și jumătate a revenit microbuzul nostru, al cărui șofer era oarecum surprins, fiindcă de cele mai multe ori transportă bătrâni de la și spre spital, iar acum trebuia să pescuiască un grup vesel dintr-o cârciumă.

La ora șase fix ne-am așezat la masa de seară, unde ne așteptau andivele cu chiftele. În exaltarea

noastră, noi, cei șase, ne distingeam oarecum de ceilalți comeseni.

Doamna Stelwagen, care venea dinspre biroul ei și se îndrepta spre ieșire, a ridicat scurt din sprâncene atunci când am trecut pe lângă ea. Poate mă înșel, însă cred că am citit o ușoară dezaprobare în ochii ei.

Aproape neinteligibil, Edward i-a mulțumit lui Graeme pentru că, încă de la prima excursie, îndrăznise să ridice ștacheta atât de sus:

— Ton dat.

— Tonul a fost dat.

Graeme a făcut chiar el traducerea simultană, căci el înțelege cel mai bine ce spune Edward. Un dialog emoționant.

— ’mesc.

— Și eu vă mulțumesc vouă.

Apoi am picat cu toții de oboseală. La ora opt, tot clubul Badanumo se retrăsese și probabil că tot atunci a început bârfa.

Sâmbătă, 16 martie

Am prins gustul. S-a făcut un plan de constituire, pe lângă Badanumo, a unui club de gătit. Noi șase minus Evert plus domnul și doamna Travemundi vrem să pregătim o dată pe lună o masă copioasă și rafinată. Soții Travemundi, Ria și Antoine, au avut ani de zile un restaurant și sunt pasionați atât de pregătirea, cât și de consumarea mâncării, iar aici se ridică deseori dezamăgiți de la masă. Am mari așteptări de la ei. Personal, n-am cine știe ce talente culinare; mai degrabă pot da o mână de ajutor, de pildă dacă-i vorba de tăiat sau amestecat ceva.

Ieri, când, adunați în jurul mesei, tocmai reînviam bucuria primei excursii, Ria și Antoine ne-au întrebat timid dacă se pot așeza lângă noi. Desigur.

Li se părea o idee așa bună clubul nostru care organiza excursii. Nu că ar fi vrut să devină și ei membri, nicidecum, însă poate ne-ar interesa și să ne întâlnim din când în când într-un grup select pentru a găti și mânca împreună. De pildă, o dată pe lună. Și să fie mâncăruri un pic mai speciale.

Instantaneu, cei mai mulți ochi au început să strălucească.

Doar Evert a spus fără ocolișuri că nu-l interesau bucatele alese și că detesta tot ce era mai complicat decât efortul de a face un ou prăjit.

Noi, ceilalți cinci, l-am contrazis, spunând că ne-ar plăcea „să-ncercăm ceva nou”, așa cum propunea Antoine.

S-a decis ca Antoine, Ria și cu mine să mergem luni în audiență la Stelwagen ca să întrebăm dacă putem folosi o dată pe lună bucătăria instituției.

O să fiu ocupat până peste cap.

Duminică, 17 martie

Avem un papă nou. Conform unor surse nesigure (surorile Slothouwer), de dimineață, în sala de meditație s-au rostit rugăciuni pentru el și pentru ameliorarea vremii. Unii nu s-au rugat decât pentru ameliorarea vremii. Nu vreau să mă bazez pe asta și încă-mi țin haina de iarnă la îndemână.

În ceea ce-l privește pe noul papă: deocamdată se bucură de simpatia mea fiindcă atunci când era cardinal mergea la slujbă cu autobuzul. Sau cu metroul, nu sunt sigur. Îmi imaginez cum își lua mitra de pe cap când urca și cobora. (De altfel, când e vorba de demnitari, nu e rău să fim circumspecți: din motive ce țin de protecția mediului, politicianul britanic Cameron mergea pe bicicletă la parlament, însă punea să i se aducă servieta cu mașina de serviciu.)

Cei de-aici sunt încântați mai ales pentru regina noastră Máxima că noul papă e argentinian. De fapt, ei speră ca Papa Francisc să vină la ceremonia de încoronare.

•

Pentru cei care nu primesc vizite, castă căreia îi aparțin, duminicile nu sunt prea agreabile. Plăcerile care altă dată făceau duminicile să fie atractive, precum dormitul până mai târziu, micul dejun luat pe îndelete, cititul ziarului și ascultatul muzicii, sunt acum rutină zilnică. Duminica se deosebește de restul zilelor doar prin vizitele pe care le primesc ceilalți.

Vizitatorii urmăresc adesea un singur scop: să scape cât mai repede. Să le acorde vreo atenție celorlalți locatari e pierdere de vreme. Un salut pe hol sau în sala de activități recreative e maximul ce poate fi obținut.

Până nu demult, îmi petreceam cea mai mare parte a după-amiezilor de duminică plimbându-mă,

însă acum nu se mai poate.

Luni, 18 martie

Clubul de gătit i s-a părut lui Stelwagen „o idee fantastică”. Va discuta cu diversele părți implicate despre solicitarea noastră de a folosi bucătăria o dată pe lună. A promis că ne dă un răspuns în scurt timp. Apoi ni s-a oferit o ceașcă de ceai și un biscuit. După câteva minute de taclale, s-a uitat la ceas:

— O, iar s-a făcut așa de târziu?

Asta înseamnă: timpul vostru s-a terminat.

Uneori mă gândesc: nu e ceva cam demodat un club de gătit? Dar pe de altă parte, trebuie să fii totuși dispus să dai o șansă lucrurilor care nu te interesează cu adevărat. Cel puțin, se întâmplă ceva.

Mai dorm frumușel încă trei nopți și-am prins iar primăvara. În zilele următoare încep încet-încet curățenia generală. Spălat frigiderul, făcut ordine în dulapurile din bucătărie. Schimbat hainele de iarnă cu cele de vară. De păstrat la îndemână mănușile și puloverul gros.

Ieri după-amiază am trecut scurt pe la Evert. Mă invitase să bem ceva, însă la ora patru, când am intrat în camera lui, el luase deja un avans considerabil. După o jumătate de oră a adormit în fotoliu. L-am acoperit cu o păturică, l-am scos pe Mo la plimbare și i-am dat de mâncare, apoi i-am lăsat un bilet pe bufet, între fotografiile cu rude decedate: „A fost plăcut. Și mulțumesc pentru suta de euro”.

Marți, 19 martie

Geriatrul însuși e bun de dus la geriatru: trecut bine de șaizeci de ani și depășind serios greutatea normală – estimez că are pe puțin o sută douăzeci de kilograme. Aer vesel, ceea ce la doctori mi se pare un avantaj. Veștile proaste au un efect mai grav atunci când sunt aduse de o voce ca din mormânt.

Nu că ar fi avut vești proaste acest doctor Jonge[25] (ce face un nume!), însă nici bune nu erau: multe componente se apropie de data de expirare sau au depășit-o deja. Articulațiile prezintă semne supărătoare de uzură, prostata nu mai poate fi reparată, plămânii sunt afumați zdravăn și nu mai funcționează decât la jumătate din capacitate, iar inima e deteriorată. Un lucru bun: mintea e destul de limpede pentru a trăi conștient declinul. Nu sunt semne de Alzheimer, cel mult de degradare a memoriei, specifice vârstei.

Oricum, vă mulțumesc, domnule doctor.

După ce, aruncând priviri strengărești și făcând ici și colo câte o glumă, mi-a enumerat toate aceste nenorociri, a încheiat asigurându-mă că se putea pune foarte bine în situația mea, fiindcă avea el însuși cam tot atâtea beteșuguri. A spus asta râzând în hohote. Altfel ar fi fost totuși ceva straniu: un doctor care i se plânge pacientului de propria-i sănătate.

Mi-a prescris câteva pastile noi și a fost cât pe ce să spună că pot să hotărăsc și singur câte din ele vreau să iau.

— În ziua de azi, doctorii sunt așa de buni, încât aproape că nu mai întâlnești om sănătos, și-a încheiat el consultația.

A trebuit să stau o clipă să mă gândesc la asta.

În ultimul moment, am îndrăznit să-l întreb dacă nu cumva avea niște tonifiante, un pic de doping

pentru orele dificile. La rândul lui, a trebuit să stea și el să se gândească la ce-i cerusem.

Ar fi trebuit să fac imediat o nouă programare.

Miercuri, 20 martie

Azi-dimineață, directoarea ne-a comunicat (mie, lui Antoine și Riei Travemundi) că planul nostru de înființare a unui club de gătit nu poate fi realizat din motive de protecția muncii.

— Din păcate, din păcate! a spus ea adăugând vorbelor un oftat.

Ciudat, însă n-am crezut o clipă că-i pare rău.

— Ce motive de protecția muncii? am întrebat eu.

A urmat o explicație complicată despre cine și ce poate face sau nu poate face în acest cămin. Reieșea că n-aveam voie să ne atingem de aparatele din bucătărie. Dacă o făceam totuși, căminul nu era asigurat împotriva accidentelor. Am replicat spunându-i că nici n-aveam de gând să folosim aparatele din bucătărie. Ne-ajungeau câteva tigăi și câteva cuțite.

— Da, dar nu e așa de simplu.

După părerea ei, simplul fapt că ne aflam în același spațiu cu aparatele din bucătărie însemna deja un risc neacoperit.

— Aș putea să mi-arunc un ochi peste normele astea de protecția muncii? am întrebat-o pe un ton cât mai neutru posibil.

— Nu cumva nu mă credeți, domnule Groen?

— Ba cum să nu. Doar că aș vrea să verific ceva.

— Să verificați?

— Așa cum ar spune orice manager modern: să verifici nu înseamnă că n-ai încredere. Nu-i așa?

— O să văd ce pot face pentru dumneavoastră.

— Vă rog.

Ria și Antoine ascultaseră cu gura căscată. Abia acum și-o închiseseră la loc.

Mai târziu, la ceai, își reveniseră puțin. Până astăzi avuseseră o încredere nezdruncinată în

directoare, însă acum începuseră să aibă unele îndoieli. Erau de părere că fusesem curajos când insistasem cu întrebările, și asta credeam și eu.

Mai târziu i-am relatat toate astea lui Eefje, să sperăm că fără prea multă înfumurare. Ea n-a spus decât:

— Bine lucrat, Groen!

Întâmplarea asta mi-a dat totuși o idee de excursie pentru clubul Badanumo. Am găsit pe internet șapte ateliere de gătit diferite în vecinătatea imediată. Trebuie să se găsească unul care, respectând normele de protecția muncii, e dispus să primească persoane în vârstă. Apoi o să trâmbițăm peste tot că n-am petrecut nicicând o după-amiază mai puțin primejdioasă, și asta chiar dacă ne vom întoarce acasă cu degete, nasuri sau urechi lipsă.

Joi, 21 martie

Am reușit! Am prins încă o primăvară!

Urmăm neabătut cursul spre primele căpșuni scoase din solul rece, apoi încercăm să prindem și Turul Franței, heringul nou, prima zăpadă, revelionul și următoarea primăvară. Trebuie să-ți stabilești obiective clare.

E sezon mort. Nu se întâmplă prea multe în lume. Subiectul noului papă a fost stors până la ultima picătură, iar Siria, din lipsă de altceva, ajunge din nou subiect de prima pagină, fiindcă a fost omorât un neerlandez. Și mai urmează încă șase săptămâni de flecăreală despre ceremonia de încoronare. (Pentru vechea mantie regală a lui Beatrix și-au dat viața 360 de hermeline, însă pentru mantia uriașă a prințului Pils Alexander s-ar putea să fie nevoie de 600. Marianne Thieme[26], fă ceva! Luptă pentru sărmanele lor vieți!)

În căminul nostru e adesea sezon mort. Și-atunci, seara, trebuie să constați că nu s-a întâmplat nimic important. Dar ce este important? Sunt oameni care au o zi grozavă dacă li se dă un biscuit în plus la cafea. Acum, chestia asta din urmă e întreținută de unele surori care prezintă biscuitul ăsta în plus de parcă ai fi câștigat premiul cel mare al Loteriei Naționale. „Ce ne pasă, e o zi așa de frumoasă, să ne bucurăm de ea, să mai luăm un biscuit!”

La cealaltă extremă e domnul Bakker, grăsanul. Recordul lui: o tartă și jumătate de mere la o singură ceașcă de cafea. Nimeni n-a primit nici măcar o bucățică. Jumătatea rămasă a luat-o cu el în cameră. Toată lumea îl urăște.

Între timp m-am gândit la o serie atractivă de excursii în afara căminului: atelier de gătit, parada activităților paranormale, bowling, vizită la Zaanse Schans[27], curs de făcut bomboane, un meci al lui

Ajax și Keukenhof. La următoarea ședință trebuie să întreb dacă, eventual, putem să schimbăm datele între noi.

Special pentru sezonul mort, din cutia cu vechituri, categoria „Cum e posibil?”: acum câțiva ani, Berlusconi a primit un premiu pentru meritele sale în domeniul drepturilor omului din mâinile lui… Gaddafi.

Vineri, 22 martie

Ieri, doamna Langeveld mi-a povestit ceva interesant. De obicei nu-i acord atenție, însă uneori poate fi surprinzătoare. Stăteam întâmplător unul lângă altul și beam o cafea. Cum cafeaua nu era destul de caldă, ea a spus că bănuiește că rezidența noastră nu e foarte sus pe lista celor mai bune cămine de îngrijire.

— Altfel sigur s-ar fi umflat în pene cu asta.

Am întrebat-o despre ce listă era vorba, iar ea mi-a spus cu gurița ei scofâlcită că anual se face un studiu despre calitatea căminelor de bătrâni și a centrelor de îngrijire medicală.

— Și cu așa o cafea e clar că ești undeva la coada listei.

Nu știa exact despre ce studiu era vorba. O să caut pe internet.

•

O altă variantă de a ieși undeva cu cei din club e să mergem la cursele de cai. Oare mai există hipodromul din Duindigt? Cum le-o merge lui Jojo Buitenzorg și lui Quicksilver S.? Sper că nu s-au transformat în biftecuri ilegale… Și Hans Eijsvogel oare mai trăiește?

Nu că aș fi fost eu vreodată la Duindigt, dar din toate astea răzbate o minunată nostalgie.

Noul decan de vârstă al locuitorilor din Țările de Jos e Tieerd Epema, care are o sută șase ani. Asta înseamnă că, dacă voi prinde vârsta asta, trebuie să mai stau aici, în cămin, încă douăzeci și trei de ani. Nu-i o perspectivă prea veselă. Cea mai bătrână femeie din lume a împlinit o sută douăzeci și doi de ani. Ca s-o egalez, ar trebui să mai petrec aici încă patruzeci de ani.

Întotdeauna e loc de mai rău: Carrie C. White a împlinit o sută șaisprezece ani, dintre care șaptezeci și cinci i-a petrecut într-o instituție

psihiatrică. Abia la o sută zece ani a putut fi transferată într-un cămin de bătrâni. A mai apucat să se bucure puțin de libertatea ei.

Sâmbătă, 23 martie

Introduci „studiu centre de îngrijire” dai clic pe câteva link-uri și, iată, apare un clasament cu 350 de cămine de bătrâni și 1.260 de centre de îngrijire medicală. Poziția unui cămin sau centru de îngrijire e determinată de evaluarea locatarilor înșiși, la care se adaugă calificativul obiectiv pentru calitatea îngrijirii. La ambele criterii suntem undeva pe la locul o mie! Asta face ca în clasamentul final să ne plasăm pe un frumos loc aflat chiar deasupra poziției 1.100.

Astea sunt calificative din 2009, deci poate că acum suntem mai sus. Sau mai jos, depinde cum privești lucrurile.

De ce n-am știut până acum de existența acestei liste? Înțeleg prea bine de ce conducerea noastră n-a afișat-o la avizier. La Hofkamp, în Almelo, e probabil pe toate ușile: numărul 1 în Țările de Jos.

O să mă interesez la prietenii mei dacă ei știu cum a fost primit acest studiu în momentul realizării lui. Poate că trebuie totuși să-l popularizăm puțin.

De altfel, lista oferă unele date interesante. Astfel, Centrul de îngrijire medicală „Providența Divină” din Herten se află pe locul 1.230. Se vede treaba că acolo extrem de multe lucruri sunt lăsate în seama Domnului.

La fel de frapant: Casa Angeli Custodes ocupă un minunat loc doi după opinia locatarilor, însă conform normelor obiective se află pe locul 702. Poate că conducerea i-a ajutat ici și colo pe locatari să completeze chestionarele. Trebuie să fim permanent precauți.

Și ce se întâmplă în Casa Spathodea? Locatarii își plasează centrul pe locul 1.058, în vreme ce inspectorii îi atribuie locul 4. Locuiesc acolo cei mai ingrați bătrâni din Țările de Jos?

•

Henk-50PLUS-Krol a cam ieșit din grațiile celor de-aici. Domnul Bakker: „Dacă nu ești în stare să scapi de faliment propriul bordel gay, cum poți să conduci Țările de Jos SRL?” Mai ales asta cu „Țările de Jos SRL” mă fascinează.

Ieri am numărat cât de des s-a spus în diverse feluri că e foarte frig pentru perioada asta a anului: de treizeci și cinci de ori.

Duminică, 24 martie

Eefje are o mapă cu articole tăiate din ziare despre situații inadmisibile în cămine de bătrâni și centre de îngrijire. În unele cămine de bătrâni, locatarii își petrec cea mai mare parte a timpului în rahatul propriu.

După toate poveștile astea despre neglijență și intimidare, o să apreciez totuși mai mult propriul nostru cămin. Ceea ce e un pic ciudat, căci situația noastră nu devine mai bună fiindcă în altă parte e mai rău. De parcă ar trebui să te bucuri că nu zaci trei zile cu scutecele pline de rahat pe tine.

A venit vorba de mapa cu articole tăiate din ziare atunci când am întrebat-o pe Eefje dacă auzise de clasificarea rezidentelor. Auzise. Am vorbit mult despre ce merge bine și ce merge rău aici. Concluzia: e mult de lucru. Vom acționa energic, însă cu precauție.

•

Biroul Central al Planificării a propus să evalueze raportul dintre costurile unui tratament și beneficiile lui efective pentru sănătate. În cazul persoanelor în vârstă se obțin de obicei puține beneficii pentru sănătate: deseori, o operație complicată nu poate decât cel mult să-ți prelungească viața cu încă un amărât de an în care abia te mai târăști, iar apoi tot dai colțul. Deci, dacă mai târziu vrei să fii bine îngrijit indiferent de costuri, ai grijă să fi făcut economii serioase, căci trebuie să-ți plătești singur tratamentul. Chiar dacă aș avea bani, nu doresc să-mi transform trupul în obiect de explorat pentru chirurgi. O grijă mai puțin.

•

Pe oamenii bătrâni îi fură uneori somnul. Doamna Bregman ne-a oferit o mostră frumoasă:

în timp ce mânca, a adormit cu lingura în gură. Crema s-a scurs încet pe dinafară.

Știu cum e: peste zi să nu poți ține ochii deschiși, iar noaptea să dormi prost. Foarte incomod. Din fericire, pe mine doar rareori mă cuprinde oboseala în timp ce mănânc.

Bregman s-a trezit speriată când lingura i-a căzut zdrăngănind în farfurie. A făcut o mină surprinsă, și-a curățat crema de pe rochie (de fapt, a întins-o și mai mult) și a continuat să mănânce, ca și cum nu se întâmplase nimic.

Luni, 25 martie

„Noi” nu vorbim aici niciodată despre imigranți, ci doar despre „străini”. Nu contează dacă au sau n-au cetățenie neerlandeză. Corectitudinea politică e o raritate.

Țările de Jos sunt o societate segregaționistă: albii cu albii, turcii cu turcii, săracii cu săracii, proștii cu proștii.

La noi se mai adaugă încă o linie de demarcație: bătrânii cu bătrânii.

În căminul nostru locuiesc mai ales bătrâni albi, săraci, cu un nivel mediu de educație. Aici sunt exact două doamne indiene și un domn din Pakistan.

Cu restul Țărilor de Jos avem de la puțin spre nimic de-a face, cu excepția legăturilor ce se stabilesc prin intermediul personalului, din care fac parte relativ mulți imigranți.

„Oameni adorabili, să nu mă înțelegeți greșit, și totuși aș prefera o infirmieră neerlandeză”, este opinia cea mai răspândită. Cu cât mai bătrân, cu atât mai reacționar. Umblă pe-aici destui rasiști ordinari, comentariile de la cafea dovedind asta cât se poate de limpede.

Nici adolescenții nu cutează să vină des pe-aici, cu excepția cazurilor când părinții lor îi obligă mai mult sau mai puțin să treacă și ei o dată pe la bunicul sau bunica. Vizite de politețe, conversații poticnite. Adolescenții se simt stingheri în preajma moșnegăriei. Bătrânii nu înțeleg nimic, aud prost, n-au computer, sunt lenți, nu știu nimic despre modă și muzică și nu oferă altceva decât biscuiți. Diferențe insurmontabile.

Cu copiii mici lucrurile stau mult mai bine. Nu se mai satură de pălăvrăgeală și încă n-au simțul penibilului. Bătrânii și copiii mici se înțeleg bine.

•

Evert a deschis o agenție de pariuri, unde, cu un euro pe varianta de pronostic, poți încerca să ghicești destinația excursiei pe care clubul Badanumo o face poimâine. Toți banii pariați ajung la cel care a pronosticat corect. Dacă nimeni n-a făcut-o, banca păstrează banii. Banca se numește Evert. Ștrengar bătrân. Până acum n-a pariat nimeni.

Tensiunea crește. Eefje își ține gura.

Marți, 26 martie

Scopul acestui jurnal a fost și acela ca, după moarte, să devin un mic, dar faimos avertizor de integritate. Ideea asta a trecut puțin în plan secund.

Observ că scrisul are un efect terapeutic benefic: sunt mai relaxat și mai puțin frustrat. Poate că am început cincizeci de ani prea târziu, însă acum nu se mai poate face nimic.

Doamna Slag are o fiică agasantă care vine la ceai o dată pe lună, într-o sâmbătă după-amiază, și în jumătatea de oră pe care o petrece aici, îi tot comunică maică-sii pe un ton morocănos că se repetă. De parcă are rost să folosești amărâta aia de jumătate de oră ca s-o faci de râs pe propria ta mamă de aproape nouăzeci de ani. Poate că doamna Slag e cam grea de cap, însă e coerentă când vorbește, deci nu-i chiar dusă cu pluta.

În plus: fiica ar face mai bine dacă ar tăcea și n-ar mai atrage atenția asupră-i, căci e foarte grasă și are formă de pară. Iar acea formă îi stă mai bine unei pere.

Miercuri, 27 martie

Aștept în hainele mele de duminică să plecăm în excursie. Încă două ore.

Emoție copilărească.

Nu mă pot concentra bine. Îmi fac de lucru prin casă și, din când în când, îmi scapă câte ceva din mâini.

A trebuit să scot deja de două ori aspiratorul: pentru un pesmet cu fulgi de ciocolată care a alunecat de pe farfurioară și pentru zaharnița pe care am răsturnat-o de pe masă. Nu știu ce se întâmplă dacă scapi pe jos fulgi de ciocolată, însă dacă verși zahăr, înseamnă că vine cineva în vizită. Acum n-am chef de-așa ceva, deci cobor să pierd vremea la parter până vine microbuzul.

Joi, 28 martie

Evert nici n-ar fi putut bănui cât de aproape era cu agenția lui de pariuri de destinația excursiei noastre: cazinoul.

Trebuia să fim jos la ora 13, cât de cât frumos îmbrăcați și cu stomacul gol. Asta ne ceruse Eefje. Chiar înaintea plecării, a venit să ne mai spună și că trebuia să avem la noi un act de identitate.

Microbuzul Connexxion a apărut într-adevăr la fix și, trecând prin cartierele Oud-West și Bijimer, ne-a dus la Holland Casino din Leidseplein. Acolo ne-a întâmpinat un tânăr chipeș, oarecum surprins, însă galant.

— Văd că vârsta medie a acestui grup e mai avansată decât cea cu care suntem noi obișnuiți, deci mă aștept și la o înțelepciune peste medie în timp ce jucați.

O deschidere elegantă pentru un puștan ca el.

Am pășit ca niște prinți pe covoarele groase. Ni s-a servit un prânz delicios și-apoi ni s-a explicat cum se joacă la ruletă, Black Jack și, după spusele gazdei noastre, un joc foarte la modă, Texas Hold'em. Cu părul nostru cărunt, nu prea ne potriveam cu restul jucătorilor – erau aproape numai puștani deșirați, cu șepci, glugi și ochelari de soare.

Ne-a umflat râsul când am văzut o pistă de hipism în miniatură, pe care niște căluți de jucărie rulau de-a lungul unor șine spre linia de sosire. Eefje a băgat doi euro într-o fantă, a introdus cifrele anului în care se născuse și, cu mare zornăit, și-a recuperat investiția de douăzeci și patru de ori atunci când căluțul ei a trecut primul linia de sosire. Ca un Moș Nicolae, și-a împărțit mărunțișul câștigat și, plini de zel, toți am început imediat să băgăm monede în niște aparate de neînțeles sau să jucăm la ruletă, căci pachetul

nostru de servicii conținea și câte o pungă cu câteva jetoane de fiecare.

La sosire stabiliserăm ca tot ce câștigăm să ajungă în pușculița comună a clubului Badanumo, iar atunci când, o oră și jumătate mai târziu, toată lumea și-a golit buzunarele la bar, a reieșit că suma câștigată era de 286 de euro. Toți radiau de bucurie, inclusiv personalul. Se vede treaba că pentru ei eram o gură de aer proaspăt după toți acei tineri încrezuți și chinezi impenetrabili.

— O rundă din partea casei pentru Casa Apusul! a strigat barmanul.

După trei whisky-uri, Evert a vrut să parieze tot câștigul de 286 de euro pe numărul treisprezece, fiind convins că aveam să plecăm acasă cu zece mii de euro.

— Treisprezece, simt asta!

I-am servit un refuz calvinist.

La cinci și-un sfert, managerul în persoană a venit să ne anunțe că microbuzul venise să ne ia. Înăuntru erau deja doi bătrâni, care s-au uitat la grupul nostru cu un dispreț nedisimulat. Graeme le-a dat câte un euro. L-au luat, nu s-au dat înapoi.

Ajunși acasă, ne-am trezit în centrul atenției. Se cam simțea în vibrațiile aerului: un amestec de invidie, admirație și dezgust.

Vineri, 29 martie

Din cauza crizei bancare, vechea metodă a păstrării banilor la ciorap a revenit în forță. Din comentariile despre evenimentele din Cipru, înțeleg că vreo câțiva bătrâni și-a scos banii din bănci și i-au pus sub saltea sau în alt loc unde hoții caută imediat.

Am trecut pe la Anja, cârtița mea din biroul conducerii, ca să întreb dacă poate să afle care a fost poziția conducerii și administrației față de studiul despre calitatea căminelor de bătrâni și a centrelor de îngrijire medicală.

— Cu mare plăcere, Hendrik.

Fața începuse să-i radieze deja.

Ar fi frumos dacă ar putea să scoată la iveală din vreun sertar al biroului lui Stelwagen câteva rapoarte escamotate.

— Ai grijă, Anja, nu risca nimic, am insistat eu.

Mi s-ar frânge inima dacă scumpetea asta de fată ar fi pusă la stâlpul infamiei. Mi-aș face reproșuri amarnice. I-am spus și ei asta.

— Ești drăguț că mă previi, Henk, însă cu însămi sunt responsabilă pentru faptele mele. Mai vrei cafea?

Și-apoi a început să fredoneze *Ik doe wat ik doe* (*Fac ce fac*) de Astrid Nijgh.

•

Vinerea Mare. Odinioară, la ora trei, trebuia să avem un moment de tăcere și să ne gândim la sărmanul Iisus. Dacă în Țările de Jos de-acum un tată și-ar lăsa fiul țintuit pe o cruce, la centrul psihiatric Pieter Baan n-ar ști ce să facă cu un asemenea psihopat. În orice caz, n-ar fi eliberat condiționat dacă ar mai avea și alți copii. Ar primi cu siguranță interdicția de-a intra în orice magazin de cherestea.

Îi mai dau lui Dumnezeu o singură șansă: dacă astăzi, la ora trei fix, voi reuși să alerg din nou suta de metri în 12,4 secunde, mă întorc la sânul matern al Sfintei Biserici Romano-Catolice. Promit!

Sâmbătă, 30 martie

Momentan, timpul meu cel mai bun pe suta de metri e 1 minut și 27 de secunde. Măsurat ieri, în Vinerea Marea, la ora 15.00 fix. Poate greșesc cu o secundă, poate să fi fost un metru în plus sau în minus, diferența nu e mare.

După sprintul ăsta de un minut și jumătate a trebuit să mă odihnesc pe o bancă.

La ora când fiul lui și-a dat duhul, Dumnezeu n-a făcut nicio minune și nu mi-a redat viteza de altă dată. Așa că poate să-și ia adio de la întoarcerea mea în sânul Bisericii Catolice.

Ieri, în jurul orei trei, Dumnezeu a luat-o la el pe doamna Schinkel. Schinkel era foarte credincioasă – cred că intenționat și-a dat ultima suflare în același timp cu Iisus. N-am avut prea mult de-a face cu ea, însă părea o femeie cumsecade. Înmormântarea va avea loc în cerc restrâns, așa că am scăpat de-o obligație.

Pensionado[28] sună bine. Aproape că-ți dorești să te numeri printre ei. Dar apoi trebuie să-ți petreci toată iarna jucând petancă în Benidorm cu alți *pensionados* olandezi. Și să locuiești două luni în cele mai urâte hoteluri din lume. Există saloane de coafură neerlandeze, bistrouri neerlandeze, instalatori neerlandezi, iar de câțiva ani chiar și un spital neerlandez. Dacă ar trebui să-mi petrec iarna în fiecare an pe Costa Blanca, m-aș duce numaidecât în acel spital, la secția de eutanasiere.

Ieri, la ceai, domnul și doamna Supers, care s-au întors săptămâna trecută din Spania, nu știau cum să mai laude decizia de a-și fi petrecut iarna acolo. Iar frigul persistent din Țările de Jos nu făcea altceva decât să completeze campania de promovare a celor doi *pensionados.*

Dacă în acel moment ar fi aterizat în sala de conversație o agenție de turism ambulantă, într-o

oră s-ar fi vândut pentru iarna viitoare două sute de bilete dus-întors cu destinația Benidorm.

Ce liniște minunată am avea aici!

•

Astăzi am avut una dintre acele zile în care te trezești mort de oboseală, te odihnești toată ziua, iar seara, mort de oboseală de atâta odihnă, te culci la loc. De-aș avea în caseta mea de medicamente acele pilule magice care le dau tinerilor de azi energia să danseze douăzeci și patru de ore neîntrerupt. Nu trebuie să pot dansa numaidecât, e de-ajuns să merg pe jos câteva ore fără să obosesc.

Duminica Paștilor, 31 martie

Paștele nu-mi spune mare lucru. La atelierul de meșteșugit s-au vopsit ouăle care vor fi mâncate în prima zi de Paște, la un fel de brunch festiv. O să înceapă numaidecât, la unsprezece, însă cei mai mulți dintre locatari nu se lasă deturnați de la programul lor strict de masă. Dacă trebuie să mănânce de dimineață și de prânz la o oră când ei de obicei își beau cafeaua, sunt dați peste cap o săptămână. Deci mai întâi iau micul dejun, apoi, la zece și jumătate, își beau cafeaua și mănâncă două ouă fierte vopsite, iar o oră mai târziu se așază din nou la masă ca să-și mănânce sandvișul de prânz.

Regulile pentru copii sunt valabile și pentru vârstnici: odihnă, curățenie și rutină. În privința curățeniei, nu toată lumea mai e la fel de strictă, însă odihna și rutina sunt pietrele de temelie ale acestei comunități.

Mâine e turneul pascal de belotă. Cu premii frumoase! Particip și eu, fiindcă nimeni altcineva nu vrea să joace cu Evert. Nu le ofer celorlalți locatari satisfacția unui boicot reușit.

Unele perechi joacă belotă ca și cum ar fi o chestiune de viață și de moarte. Și-atunci, Evert nu se dă înapoi să bage bețe în roate sau să pună sare pe rană acolo unde se poate, comentând fără încetare toate cărțile jucate. Până când cineva nu se mai poate stăpâni și-i spune să tacă odată din gură. Mă prefac că n-aud.

Sunt curios cum o să fie cina pascală din seara asta. Trebuie să recunosc: în general, mesele festive sunt delicioase. Au adus un nou bucătar: acum totul va fi și mai bine gătit.

Luni, 1 aprilie

Invidia a fost mare. Ieri, la jocul de belotă, Evert și cu mine am câștigat premiul doi: un set format dintr-o solniță și-o piperniță pentru amândoi. Evert a propus să păstrăm fiecare, pe rând, solnița sau piperniță și să facem schimb o dată pe săptămână, la ora de cafea, în prezența invidioșilor împătimiți ai jocului de belotă. Pentru mine, asta cam întrece măsura.

Ca surpriză de Paști, cineva a înțepat anvelopele celor trei microcare Canta parcate în fața ușii de la intrare. Subiect bun de conversație, însă, înainte de toate, e un act insolit de vandalism.

— Un atentat la mobilitatea neerlandezilor vârstnici! a strigat doamna Quint, regina prostiei patetice.

A venit poliția. A doua oară într-un interval scurt. Și acum, tot două spirite luminate. Stăteau și se uitau:

— Da, sunt sparte.

S-au uitat în jur să vadă dacă nu cumva cineva cu un cuțit în mână tocmai fugea pe după colț.

Nu, agenții n-au fost în stare să întocmească un proces-verbal. Părțile vătămate puteau depune plângere pe internet. Agenților le-a părut rău că niciuna dintre părțile vătămate nu avea computer, în cele din urmă, Grietje s-a oferit să ajute victimele să depună plângeri de la laptopul ei. După această impresionantă demonstrație de fermitate, agenții au plecat. În ultimul moment au distribuit niște pliante cu informații despre asistența acordată victimelor, pentru siguranță, oricui a întins mâna. Așa măcar tot au făcut ceva.

Frica de atentate s-a înrădăcinat bine. Proprietarii microcarelor Canta ar prefera să le parcheze lângă pat. S-au făcut multe speculații despre cine ar fi putut fi în spatele acestui act

terorist. Toți au fost repede de-acord că musulmanii sunt suspecții principali. Era ceva mai puțin grav decât ce se întâmplase cu Turnurile Gemene, însă poliția nu trebuia totuși să bagatelizeze așa cazul.

— E o bună ocazie pentru folosirea dronelor, a fost de părere domnul Bakker.

Marți, 2 aprilie

Ieri, la prânz, domnul Dickhout a citit cu voce tare o scrisoare din partea conducerii, în care se spunea că, de-acum înainte, trebuia să se plătească un euro pentru cafea și douăzeci de cenți pentru fiecare biscuit. A izbucnit o furtună, nu, un uragan de indignare. Ce rușine! Nu mai e pic de respect față de bătrâni. A fost invocat războiul și nici bătrânul Drees[29] n-a fost uitat.

— Vin cu cafeaua și biscuiții mei! a urlat Gompert cât să se-audă în toată sala de mese.

Dickhout i-a atras atunci atenția asupra prevederii din scrisoare, conform căreia nu se mai permitea în spațiile publice consumarea produselor alimentare aduse din afară. Asta l-a înfuriat atât de tare pe Gompert, încât a fost cât pe ce să explodeze sau, cel puțin, să facă un atac de cord. În clipa asta, Dickhout a hotărât că era de-ajuns.

— Păcăleală de întâi aprilie, a spus el pe un ton sec, oferind celor din jur biscuiți dintr-un pachet pe care-l adusese.

Nu toată lumea a reacționat bine la glumă, dovadă fiind numeroasele fețe morocănoase. În semn de protest, unii au refuzat ostentativ să ia un biscuit. Alții au cerut ca acel biscuit să li se dea lor în plus.

Gompert s-a înviețit la față.

Personal, mi s-a părut că gluma merită un opt, iar punerea ei în scenă un nouă. Poate ar trebui să-l invităm pe Dickhout să se înscrie ca membru aspirant al Badanumo.

•

A doua zi de Paște, zi de vârf în privința numărului de vizitatori. Soare, șase grade Celsius și vânt moderat dinspre est, exact cât să se poată face o plimbare cu mama sau tata, însă nu una prea lungă. Când s-a întors toată lumea, în sala de

conversație a apărut un deficit de locuri de stat jos. Mi-am cedat scaunul și am urcat la mine în cameră. După câte pot să-mi dau eu seama, am fost singurul la care n-a venit nimeni în vizită și, în mod excepțional, mi s-a făcut un pic milă de mine însumi. Am decis să deschid cea mai bună sticlă dintre toate pe care le-aveam și, trei ore mai târziu, puțin cherchelit, am coborât la masa de seară. Am mai dat pe gât încă vreo câteva pahare de vin și-am rezistat cu chiu cu vai până la desert. Sper că n-am provocat niciun scandal.

Miercuri, 3 aprilie

Nu trebuie scos la plimbare, nu pute și nu moare. Numele lui: Paro.

În Japonia, rata natalității e acum de 1,3. Asta înseamnă că sunt din ce în ce mai mulți vârstnici și din ce în ce mai puțini copii care să-i viziteze. De aceea, japonezii l-au scos pe piață pe Paro, un roboțel care arată ca o focă, special conceput pentru a ține companie bătrânilor. Îl sfătuiesc pe importatorul lui Paro în Țările de Jos să-l comande sub forma unui cățeluș vagabond rotofei, care merge legănat și pe care poți să-l îndopi cu biscuiți.

De altfel, rata natalității în Italia e tot 1,3. Unde sunt vremurile când catolicii se înmulțeau ca iepurii?

Puțini nou-născuți acum înseamnă, relativ vorbind, un surplus serios de vârstnici peste patruzeci de ani. Din fericire, n-o să mai fiu aici să văd asta. Încă de pe-acum bătrânii au o valoare socială redusă, însă dacă în viitor vor fi și mai mulți, cei trecuți de 70 de ani vor primi un bonus generos în caz că se vor oferi voluntari pentru eutanasiere.

Lumii n-o să-i meargă mai bine dacă, nu peste mult timp, două miliarde de electromobile vor amenința siguranța rutieră.

O sugestie de investiții pentru tinerii întreprinzători care n-au trecut încă de treizeci de ani: cumpărați acțiuni ale firmelor care produc scutece pentru incontinență.

•

Ieri-seară am avut în camera lui Graeme o ședință a clubului „Bătrân, dar nu mort”. Cu Chablis și crochete livrate de la bistro, căci prăjitul în camere e interzis prin decret. Nimic nu merge

mai bine la un vinișor rece decât o crochetă fierbinte. A fost foarte plăcut.

S-a stabilit că, în caz că o excursie trebuie amânată dintr-un motiv sau altul, nu se modifică astfel datele celorlalte ieșiri, dar că putem să schimbăm datele între noi.

Am primit diverse cereri de primire în clubul nostru, însă, după o deliberare atentă, s-a decis ca deocamdată să se păstreze limita maximă de șase membri. Un număr rezonabil ușor de organizat, iar fiecare are timp pentru fiecare. Au fost câțiva candidați adecvați, pe care îi vom trece pe o listă de așteptare. Și vreo opt smiorcăiți, pe care putem să-i trimitem pur și simplu la plimbare.

Joi, 4 aprilie

În Amsterdam e un centru de îngrijire pentru vârstnici înstăriți: bridge în loc de bingo, Bach în loc de Bauer, biftec în loc de chiftele. Și… o rezervă nesfârșită de scutece curate.

Așa cum prevede legea generală privind cheltuielile medicale excepționale, costurile de îngrijire sunt suportate de asigurarea medicală colectivă, iar pentru hrană și cazare, rezidenții plătesc 4.000 de euro pe lună. În cazul meu, după trei luni ar trebui să dorm într-o cutie de carton.

Există și cămine pentru vegetarieni bătrâni, pentru artiști bătrâni, pentru antropozofi bătrâni și pentru persoane vârstnice fără adăpost care, după părerea mea, n-ar trebui atunci să se mai numească persoane fără adăpost. Nu știu dacă aș vrea să schimb căminul nostru pentru vreunul dintre aceste cămine. Smiorcăiții antropozofi și vegetarieni mi se par și mai răi decât ai noștri. Mi-aș dori un cămin fără văicăreli, mofturi și cârteli. Un pic de bombăneală se poate, altfel m-ați pierde și pe mine de mușteriu.

Apropo, nu cred să fie nici măcar vreun vegetarian în căminul nostru, ca să nu mai vorbesc de antropozofi. În schimb, sunt doamne care se pricep foarte bine la lucrul de mână și câțiva domni care știu destul de bine să joace biliard.

Am întrebat-o pe Anja dacă poate să caute și să fotocopieze pentru mine statutele și regulamentele acestui cămin. Plus alte documente care ar putea fi relevante, precum normele de securitate a muncii, pentru a vedea dacă refuzul doamnei Stelwagen de a ne pune bucătăria la dispoziție e legitim. Am bănuiala că „noi, cei din club” și „ei, cei din conducere” vom mai intra în conflict unii cu alții, și-atunci e indicată o oarecare cunoaștere a junglei de reglementări în spatele căreia se ascund ei.

I-am informat pe Graeme și Eefje, iar ei au fost de-acord să citească și ei odată cu mine. Evert n-a

fost deloc interesat, „dar dacă va fi nevoie să se arunce din nou chec în vreun acvariu, să-mi ziceți!”

Vineri, 5 aprilie

Aici încă nu s-au stins ecourile uneia dintre știri: „Legea fiscală îi afectează pe cei trecuți de 65 de ani”. Și astăzi s-a mai adăugat și „Planul național pentru demență trebuie să schimbe situația”. Cam mult de rumegat pentru cei adunați la masa noastră de cafea.

Pentru început, chestiunea impozitării: se pare că în noua și simplificată lege fiscală se ascund lucruri necurate care vizează pensia publică de bază. Ceea ce mă surprinde e că nu s-a găsit un om din cei treizeci de mii de angajați ai Fiscului (da, 30.000!) care să prevadă consecințele noilor reglementări. Toată lumea e iarăși surprinsă: „Vai, chiar așa mult pierd bătrânii la pensie?” Și-atunci, secretarul de stat de la finanțe „va trebui, bineînțeles, să redreseze situația”, cum spune chiar el. Dacă ne întrebați pe noi, să se grăbească un pic cu redresarea, cel puțin dacă asta înseamnă să se revină la ce-a fost înainte. Altfel o să ne tot uităm la figura indignată și dezaprobatoare a lui Krol. (Nu, domnule De Koning, tot nu-i rudă cu Ruud Krol.).

•

La tsunamiul de demență o să revin mai târziu. Să luăm nenorocirile una câte una.

Și încă e prea rece pentru perioada asta a anului și toată lumea își dorește așa de tare să simtă razele calde ale soarelui. Oamenii sunt demoralizați după trei săptămâni de vânt puternic dinspre est. E deja vară și încă „îți îngheață boașele în pantaloni”, ca să-l citez pe Evert. Nu-mi place deloc să pălăvrăgesc despre vreme, însă până și cei mai înțelepți oameni tot oameni sunt; în cele din urmă, fie că vrei, fie că nu, te alături corului de văicăreți. Recunosc: asta mă face să fiu morocănos.

Sâmbătă, 6 aprilie

Oamenii bătrâni suspină și gem întruna. Uneori din pricina efortului sau a durerii, însă cel mai adesea din obișnuință. Am făcut un mic studiu.

Campion la gemut e domnul Kuiper, care oricum nu e cel mai bun prieten al meu. Când se ridică în picioare, când își pune haina pe el, când ridică ceva, chiar dacă e doar o ceașcă de ceai, mereu geme de parcă ar trece un tăvălug peste el.

Din clipa în care am început să observ asta, iritarea mea a crescut tot mai mult. N-are niciun rost. „*Nicht ärgern, nur wundern!*”[30] spunea tata mereu. Un sfat pentru alții, căci el însuși se enerva crâncen din orice.

Azi-dimineață mi-am făcut curaj și l-am întrebat pe Kuiper de ce geme când se-așază.

— Cine, eu? a întrebat el sincer surprins.

Timp de o jumătate de oră n-a scos nici măcar un sunet, dar apoi, încet-încet, gemetele au reînceput. Parcă mă uitam la tenis feminin. Din câte știu, mai demult aproape că nu se gemea, însă acum, când vezi meciuri de tenis la televizor, trebuie să dai sonorul mai încet. O fac intenționat. Și e ceva molipsitor: și bărbații gem din ce în ce mai mult.

Între timp am o problemă. Încep să nu-l mai suport deloc pe Kuiper, căci îi remarc toate gemetele. Și nu numai pe-ale lui, ci și pe-ale multor altor locatari. Și, cel mai rău, uneori și pe-ale mele. Cum să scap de asta?

I-am prezentat problema lui Evert. El credea că ar putea-o rezolva dacă avea să reacționeze la fiecare geamăt gemând el însuși și mai tare. Câteva ore mai târziu a încercat să-și pună teoria în practică. Geamătorii s-au uitat mirați la Evert și l-au întrebat dacă se simte bine.

Duminică, 7 aprilie

Domnul Schaft de la secția de demenți s-a strecurat printr-o ușă deschisă și s-a așezat alături de noi, la masa de cafea. Plin de mândrie, ne-a arătat noua lui brățară. Primită de la soacra lui, după cum susținea el. „Nu mă reanima!” scria pe ea.

— Știți ce înseamnă asta? a întrebat Eefje interesată.

Nu, nu știa. Credea că era ceva ce-avea de-a face cu femei.

— Vă gândiți la fetele de la reanimare?

— Da, cam așa ceva.

L-am întrebat dacă era sigur că primise brățara de la soacra lui.

Atunci a izbucnit în râs, iar acel râs s-a transformat într-un acces groaznic de tuse, din pricina căruia a fost cât pe ce să se sufoce. Așa a atras atenția infirmierelor, care l-au luat și l-au dus la secția de izolați, astfel că n-am aflat încă cine împarte acele brățări.

Cu o expresie impasibilă, Evert a declarat că vede aici o oportunitate de afaceri.

I-am comandat numaidecât o brățară. Mi-a aruncat o privire mirată.

Glumea, însă nu întru totul. Cred că o să facă una pentru mine.

De altfel, o să mă informez în privința validității juridice a unei astfel de brățări. Și-o să văd cum stau lucrurile și cu validitatea juridică a declarației de solicitare a eutanasiei în caz de incapacitate volitivă, căci și asta e o problemă spinoasă. Chiar dacă aproape că nu se vorbește despre ea.

— Există un mare tabu legat de cuvântul care începe cu „eu”, a spus Graeme pe un ton solemn și provocator, referindu-se la brățara cu textul „Nu mă reanimați!”

Toți au început să se foiască neliniștiți pe scaune, amestecând îndelung și concentrați în cești.

— Sinuciderea nu prea are susținători în acest grup, a mai adăugat și Evert.

Luni, 8 aprilie

Primăvară: oricine poate cât de cât să meargă a ieșit ieri la plimbare. Fie și doar până la banca din fata intrării. Patru dintre locatarii noștri stăteau acolo și se întrețineau cordial vorbind despre vremea frumoasă, când un domn mai în vârstă, pe care nimeni dintre noi nu-l cunoștea, s-a așezat pe ultimul loc liber. Doar puțin îi lipsise doamnei Blokker să ajungă înaintea lui, deși se grăbise. S-a uitat la el disprețuitor:

— Stați pe banca noastră.

— Nu scrie nicăieri că e a dumneavoastră, a spus domnul și și-a scos ziarul.

— Stăm mereu aici, i-au sărit în ajutor colocatarii doamnei Blokker.

— Ei bine, următoarea jumătate de oră voi sta eu aici, a spus impasibil domnul.

Doamna Blokker s-a dus să caute ajutor, însă nu l-a găsit decât pe portar.

— Asta-i o bancă a căminului, a încercat el să explice.

— Banca asta se află pe drumul public și este a tuturor și pentru toți, a fost răspunsul.

După ce a citit o jumătate de oră într-o liniște glacială, s-a ridicat în picioare, a salutat pe toată lumea și-a plecat.

Am fost nevoit să ascult de patru ori povestea asta spusă pe diferite tonuri de indignare. A fost cel mai important eveniment de duminică.

•

Excursia numărul 3 a fost amânată cu două zile, fiindcă Grietje încă se reface după o ușoară pneumonie. Ieșirea era planificată pentru poimâine și a fost mutată pe vineri.

Am fost foarte dezamăgit. Nu exagera, Groen! Știi că membrii clubului nostru sunt fragili și bolnăvicioși. Hotărârea ca în caz de amânare a

unei excursii să nu se decaleze tot ciclul e pusă la încercare.

În privința ieșirii organizate de mine, am tăiat nodul gordian: va fi un atelier de gătit. Am selectat de pe internet patru bucătari în funcție de preț și distanță. I-am sunat pe fiecare de cel puțin trei ori ca să-mi dau seama dacă aveau răbdare cu bătrânii. Așa i-am eliminat pe doi dintre ei. În cele din urmă am ales studioul de gătit „Printre cratițe”, fiindcă promitea că în timpul gătitului se va și râde. Să nu fie ceva prea serios, așa îmi place. Sunt prea mulți oameni care dau prea multă importanță propriilor persoane și activităților lor. Nimeni nu e mai mult decât un bob de nisip în pustiu, un fir de praf în univers.

Asta-i un pic patetic, Hendrik.

Marți, 9 aprilie

În sfârșit, iarăși un mort celebru la cafea: Margaret Thatcher. Încă nu sunt mulți anul ăsta. Despre puțini oameni părerile sunt atât de împărțite ca despre Maggie, Doamna de Fier. Domnul Bakker o considera o femeie fantastică:

— Măcar avea convingeri.

L-am întrebat despre ce convingeri era vorba.

— Ei bine, convingerile ei.

Grietje:

— Și-anume care erau astea?

Bakker:

— Asta e un interogatoriu sau ce?

Ieri a avut loc o întâlnire cu locatarii la care am fost informați despre planurile consiliului de administrație de a adapta această clădire la cerințele timpului.

Habar n-am care sunt exact „cerințele timpului”, însă de multe ori adevărata cauză, pe care nimeni n-o spune cu voce tare, e că trebuie tăiate anumite cheltuieli. Ei numesc tăierile astea reduceri de cheltuieli sau sporirea eficienței.

Directoarea a spus de trei ori foarte răspicat că încă nu era nimic bătut în cuie și că această întâlnire avea drept scop inventarierea dorințelor locatarilor. Frumoasa iluzie a participării. Rezultatul a fost un val de neliniște semănată cu mână generoasă. A apărut un nou motiv de îngrijorare. În aceeași după-amiază, lumea a început să strângă cutii de carton în vederea mutării.

— Plantelor bătrâne n-ar trebui să le mai schimbi ghiveciul, behăia doamna Schaap[31] către oricine avea chef s-o asculte.

Faptul că se compară singură cu o plantă dovedește o autocunoaștere la care nu m-aș fi

așteptat de la ea. Produce sunete, însă, în rest, ea duce într-o bună măsură o existență vegetală.

Personal, sunt pentru o renovare radicală, cu mult disconfort. Cu cât se întâmplă mai multe lucruri și cu cât mai repede, cu-atât mai bine. Înainte ca cerințele timpului să fie transpuse în lucrări concrete de demolare, mai trece sigur un an și niciodată nu știi dacă o mai duci atât.

•

Să presupunem că infirmierii de pe ambulanță îți văd brățara cu „Nu mă reanima!” abia după ce te-au readus la viață cu un șoc electric puternic. Ce se întâmplă atunci? Te des-reanimă? Scoasă din context, scena ar fi de neînțeles.

Sau: soțul sau soția persoanei care nu vrea să fie reanimată insistă să se încerce orice pentru readucerea ei la viață, cu sau fără brățară. Și-atunci?

Cu gândurile astea m-am trezit azi-dimineață.

Miercuri, 10 aprilie

Cârtița mea din administrație îmi spune că inspectoratul i-a înștiințat că vor avea parte de o vizită neanunțată. S-au primit plângeri. La administrație toată lumea e în alertă. Neregulile din sistemul de sănătate sunt un subiect bun pentru presă. Cordaen și Osira au trecut deja prin asta. La Osira, douăzeci și șapte de cămine au fost plasate sub strictă supraveghere. „Vârstnici maltratați" a titrat unul dintre ziare în acea vreme. Toată lumea șocată. Poate n-ar strica ca „toată lumea" să arunce cândva un ochi în câteva cămine ca să vadă la ce duce folosirea unui personal prost pregătit, suprasolicitat și prost plătit. Mai adăugați la asta cele nouă niveluri administrative pe care le are orice conglomerat gigantic dintr-un sistem de sănătate care se respectă și veți ști că sunt îndeplinite toate condițiile pentru ca probabilitatea accidentelor să fie maximă. După ani de măsuri de eficientizare impuse de consiliile de administrație, singurul lucru care, de fapt, mai stă în picioare e calitatea propriului lor pachet salarial. Conform reglementărilor în vigoare, cei care îi îngrijesc pe bolnavii la pat au la dispoziție cel mult două minute și cincisprezece secunde să așeze pe oală și să îmbrace la loc un rezident dependent de îngrijire. Și-n acest timp să-l și șteargă bine la fund.

Na, am avut chef să bombănesc și eu o dată în voie.

Cealaltă fată a monedei: unii bătrâni de-aici sunt așa de agasanți, încât îți face plăcere să-i lași să zacă mai mult în propriul lor rahat.

Un recent mic scandal de-aici: un îngrijitor lovit de o locatară a ripostat. O mică palmă de corecție binemeritată. Așa-zisa victimă s-a comportat mai rău decât un copil mic. Totuși: îngrijitorul concediat, liniștea restabilită.

Joi, 11 aprilie

Sunt zile în care nu se întâmplă mare lucru. De fapt, nu se întâmplă nimic.

Sigur, pot să pălăvrăgesc despre mâncare și vreme, însă așa preferă să-și petreacă timpul cei mai mulți dintre colocatarii mei. Nu e cazul să propun o conversație bună despre Nietzsche. Numai bine, căci nici eu nu știu nimic despre Nietzsche.

Sunt mulțumit deja dacă nu mă toacă nimeni la cap.

Prin urmare, e important să fii atent lângă cine te așezi în sala de conversație. Pentru o mare parte a locurilor se știe dinainte cine va sta pe ele: abonații, cei care stau mereu pe același scaun și fac scandal dacă cineva se așază pe locul „lor". Ca să prinzi unul dintre locurile libere e important să apari la momentul potrivit. Și dacă vii prea devreme, și dacă vii prea târziu, nu mai ai de ales. Dacă ocupi împreună cu una sau două persoane o altă masă – la urma urmei, sunt mese berechet –, ești nesociabil. Sună inofensiv, însă faptul că nu te așezi la aceeași masă cu cei care au ajuns înaintea ta provoacă o mare indignare. Reacționează de parcă ar fi evitați ca niște leproși.

Cu toate că-mi place să stau lângă Eefje, lângă Edward sau Evert – în rarele ocazii când se încumetă să vină și el –, ajung adesea să stau dând din cap politicos și lângă o vecină care-mi prezintă punct cu punct lista ei de beteșuguri sau îmi relatează în detaliu ce s-a mai întâmplat în emisiunea *Judecătorul ambulant.* Atunci îi doresc în gând să-și înghită limba și, resemnat, îmi înmoi biscuitul în ceașca de ceai.

•

Mâine, la ora 12, adunarea la ușa din față: clubul rebelilor pleacă la drum.

•

Am rezervat pentru joia viitoare la „Printre cratițe” un atelier de gătit pentru șase persoane în vârstă. După ce ne-am consultat, am hotărât să renunțăm la apetitiv; o să facem numai un fel principal și-un desert. Altfel durează prea mult și e prea scump. Nu știu ce o să gătim – și pentru mine o să fie surpriză.

— Pentru restricțiile alimentare găsesc eu o soluție, a spus amfitrioana noastră, iar pentru mofturoși, niște chiftele acolo învârtim numaidecât.

Atâta flexibilitate era liniștitoare.

Am rezervat microbuzul și am contramandat masa de seară de-aici, din cămin. Bucătarul s-a încruntat.

Vineri, 12 aprilie

E scandalos. Doamna De Roos, șefa serviciului de asistență menajeră, tocmai a venit la mine în numele directoarei să afle motivul absentei a șase locatari la masa de seară de joia viitoare. I-am spus că avem programată o ieșire.

— O, a spus ea.

— Da, avem un mic club care din când în când organizează câte ceva, am spus eu pe un ton moale.

— Vi se pare oare că organizăm prea puține activități? a vrut să știe De Roos.

— Nu, deloc, m-am grăbit eu să spun.

— Oamenilor de la bucătărie nu le place când șase oameni lipsesc așa, pur și simplu.

„De parcă noi existăm pentru plăcerea personalului de la bucătărie. Ei sunt aici pentru noi, nu invers. E slujba lor. Deci, ce cred oamenii de la bucătărie nu mă interesează!.”

Asta aș fi vrut să răspund, însă n-am îndrăznit. În schimb, am bălmăjit ceva despre rezervările pe care le făcuserăm deja.

— De fapt, ce-o să faceți, dacă-mi permiteți să vă întreb?

Când i-am spus că mergem la un atelier de gătit, preț de o clipă s-a lăsat tăcerea.

Apoi a spus:

— Așa…

Iarăși un moment de tăcere.

— Păi, atunci, distracție plăcută!

A încuviințat din cap și a plecat. Probabil, direct la directoare, ca să-i dea raportul.

Acum sunt din ce în ce mai furios, însă deocamdată nu pot să-mi vărs năduful, fiindcă altfel îmi divulg planul.

Relaxează-te, Groen! Numaidecât trebuie să pornești la drum. Nu uita pelerina de ploaie.

Sâmbătă, 13 aprilie

„Bătrân, dar nu mort” a vizitat ieri una dintre cele mai mari și faimoase rezervații pentru vârstnici din Țările de Jos: parcul Keukenhof. Nu doar pentru vârstnici, ci și pentru germani și japonezi.

— La ei acolo, japonezii ăștia au apucat oare să-și deretice un pic casele după tsunami, de vin iarăși aici așa de veseli să facă poze? s-a întrebat Evert.

Vârsta medie estimată a vizitatorilor: peste șaizeci și cinci de ani.

Nu sunt reduceri la prețul biletelor de intrare, căci asta ar însemna pierderi de capital. E drept că cei care împing scaunele cu rotile au voie să intre gratis. Asta nu era specificat limpede, însă Grietje știa întâmplător lucrul ăsta. Prin urmare, Evert s-a dus să ia un scaun cu rotile pentru mine, iar Graeme a luat unul pentru Eefje. Trei însoțitori care să împingă scaune cu rotile ni s-a părut c-ar fi putut trezi mici suspiciuni. Cu cei patruzeci de euro economisiți am plătit cafeaua și prăjiturile. Și ne-am împins pe rând unul pe celălalt în căruciorul cu rotile.

E un parc de modă veche, excesiv de îngrijit. Dar are și ceva bun: foarte multe flori. Flori frumoase, chiar dacă anul ăsta sunt puțin întârziate. Vremea a fost capricioasă: ploaie – soare – ploaie – soare, înăuntru – afară – înăuntru – afară. În sere era cald, iar dacă făceai o clipă abstracție de hoardele de turiști, era minunat.

Dar și cu florile poți să exagerezi. În timp ce ne delectam cu vin alb și apetitive, ne-am întrebat de ce mai trebuia cultivat și al șapte sutelea soi de lalele.

Grietje a fost foarte ingenioasă când a organizat totul. Are un nepot amabil, Stef, care conduce un microbuz. În schimbul câtorva zeci de euro pentru benzină a fost dispus să-și petreacă o zi cu bunica lui și prietenii ei. Un tip drăguț, interesat de

oameni și de poveștile lor. S-a simțit foarte bine cu noi. Iar asta ne-a făcut să fim un pic mândri.

La sfârșitul zilei, Stef s-a oferit să ne mai fie șofer de o zi și cu alte ocazii. Și asta după ce stătuserăm o oră într-un ambuteiaj groaznic. Se vede treaba că Grietje se așteptase la un drum lung de întoarcere, căci ne-a servit în microbuz cu câte o bucată de brânză franțuzească, o tartină cu somon și un pahar de vin, scoase toate din cutia ei frigorifică. Niciodată n-a fost mai plăcut să fiu blocat într-un ambuteiaj.

Asta a făcut să ajungem prea târziu la masă. Oftând din greu, bucătăreasa-șefă s-a arătat dispusă să încălzească în cuptorul cu microunde ceva de ciugulit. Cu un aer de parcă și-ar fi luat de la gură toată mâncarea aia.

Duminică, 14 aprilie

Ieri a fost ceea ce se poate numi o zi de top pentru căminul nostru: o apoplexie, un șold rupt și cineva care aproape că s-a înecat cu un biscuit șprițat. Ambulanța a venit și a plecat de trei ori într-o după-amiază. Nici nu mai țin șirul subiectelor de discuție la cafea și ceai. Deși niciuna dintre victime nu era o cunoștință apropiată, am fost aduși iarăși brutal cu picioarele pe pământ: nu mai e nevoie de o vijelie pentru a doborî un copac bătrân. Prima adiere de vânt, în forma unui biscuit șprițat, de pildă, poate fi fatală. Aici toți ar trebui să trăiască de parcă ar fi ultima zi, însă nu, noi ne risipim ultimele ore prețioase smiorcăindu-ne și căutând nod în papură.

Cu atâtea ambulanțe venind și plecând, doamna Sitta s-a interesat dacă seara de bingo mai avea loc.

— Desigur, cei buni nu trebuie să sufere din pricina celor răi, a spus ea fără să clipească.

I-ai dori o apoplexie, un șold rupt și să moară înecată cu un biscuit chiar în timpul unui joc de bingo.

•

Ceva mai vesel: mă duc să beau un ceai la prietena mea Eefje și s-o invit să ieșim astă-seară să mâncăm în oraș. Am făcut rezervare într-un restaurant destul de elegant.

Să trăim de parcă ar fi ultima zi.

Luni, 15 aprilie

Bătrâna mea prințesă a acceptat invitația cu plăcere. S-a făcut frumoasă: un pic de ruj și o umbră de pudră. Trebuie să recunosc că, înainte de plecare, am mai făcut un duș, special pentru ocazia asta, și mi-am schimbat lenjeria. N-a fost un lux inutil – asta cu lenjeria. Data viitoare trebuie să-l întreb explicit pe geriatrul meu dacă mai e ceva de făcut în privința pierderilor de urină, sau trebuie să mă resemnez, recurgând la scutece. Nu demult credeam că dacă ai ajuns să folosești scutece, ai atins limita de jos a demnității, însă acum observ că sunt mai flexibil cu limita asta. Eu, broscanul în oala de gătit.

La ora șapte am luat microbuzul ca s-ajungem la restaurant, unde am comandat mâncăruri rafinate și delicioase care au costat jumătate din pensia de bază.

Eefje strălucea de încântare și a savurat momentul. A fost de-acord cu tratația mea doar cu condiția să nu-mi fac un obicei din a plăti toată consumația.

— Asta-i un obicei pe care nu mi-l pot permite, am spus eu sincer.

A fost plăcut să fac o dată ceva extravagant. Nu credeam c-aș fi în stare de așa ceva. Desigur, compania a avut și ea contribuția ei.

Înapoi cu taxiul.

La despărțire, câte un sărut pe fiecare obraz. M-a trecut un ușor fior de căldură. Iisuse Cristoase, la 83 de ani!

Marți, 16 aprilie

Entuziasmul monarhist începe să crească în căminul nostru. În comitetul asociației de locatari s-a dezbătut asiduu despre contribuția asociației la sărbătorirea încoronării. Rezultatul e c-o să primim și anul ăsta prăjituri *millefeuille* portocalii la cafea. În plus, vom putea vedea integral transmisiunea directă pe un ecran mare din sala de conversație.

Plimbarea festivă cu vaporul pe râul IJ e la doi pași de-aici, cu toate astea, șansa ca noi să ajungem acolo e ca și inexistentă. Pentru cei de-aici, situația e profund regretabilă. Nu cunosc detaliile, dar cred că trebuie să ajungi la ora douăsprezece în spatele unor garduri de protecție pentru a vedea șapte ore mai târziu, timp de două minute și de la o sută de metri depărtare, cum trec prin fața ta noul rege și noua regină.

Încă din ultimii ani, cu ocazia sărbătoririi „obișnuite” a Zilei Reginei s-au stabilit zonele de siguranță 1, 2 și 3. În anumite locuri n-ai voie nici măcar să-ți ții propria mașină în garajul închis. Și apropo: nici scuterele nu sunt permise. Asta i-a indignat pe cei de-aici.

Și în ciuda tuturor acestor măsuri de securitate, care au costat 700.000 de euro, fără a pune la socoteală salariile agenților, toată lumea va sta acasă cu bucile strânse în fața televizorului, așteptând să vadă dacă nu cumva apare iar gonind nebunește de după colț un Suzuki Swift negru.

Aș vrea să văd planul de securitate al ceremoniei de încoronare.

Surorile Slothouwer nu se îndoiesc deloc:

— O să se întâmple ceva grav. Nu știm ce, dar putem simți asta.

Cineva s-a gândit că Kim Jong-un, piticania buhăită din Coreea de Nord, ar putea să trimită tocmai pe 30 aprilie o rachetă spre noi. Nici

bombele de ieri, de la maratonul din Boston, n-au avut neapărat menirea să calmeze spiritele.

Cu toate păsările astea sperioase de-aici, plăcerea e deja puțin stricată.

Îmi amintesc cu nostalgie de paradele relaxate din fața Palatului Soestdijk. Nimănui nu-i trecea prin cap să controleze de explozivi pâinea portocalie cu stafide care măsura un metru și jumătate și era făcută în casă de asociația monarhistă din Woerden.

Ca republican incognito, încă nu știu ce trebuie să fac ca să scap cu bine de ziua de 30 aprilie.

Miercuri, 17 aprilie

Am emoții pentru mâine. O să le placă atelierul meu de gătit? În orice caz, pe doamne și pe domni îi preocupă asta, căci toți, unul câte unul, au trecut pe la mine, încercând să pescuiască niște informații despre destinație. Fiindcă veni vorba de pescuit: în sfârșit, în cele două acvarii lovite mai demult de atentate cu chec și biscuiți înoată pești noi.

Pe un bilețel scria că asta era ultima oară când conducerea cumpăra pești noi. La următoarea calamitate, acvariile vor dispărea irevocabil și definitiv. Așa ceva nu trebuie să-i spui lui Evert, anarhistul nostru domestic. Au început să-i strălucească numaidecât ochii. A trebuit să-l pun să promită solemn c-o să lase peștii în pace. A jurat „pe lumina ochilor mamei" că așa va face. Acei ochi zac deja de douăzeci și cinci de ani sub pământ.

Acum, Evert e în căutare. Un atac asupra plantelor de interior nu i se pare așa de interesant. S-a gândit la ceva cu liftul…

•

Astă-seară, la televizor, interviul cu viitorul cuplu regal. Tocmai am văzut că cele mai bune locuri din fața televizorului sunt deja rezervate. Pe scaunele din față sunt puse bilețele cu nume. Ca o variantă la prosoapele puse la opt dimineața pe șezlongurile de la piscina hotelului. Cred că trebuie să-l informez pe Evert despre rezervările astea. I se oferă ca pe tavă ocazia de-a comite o faptă perturbatoare.

Sunt doamne care vor îmbrăca rochia lor cea mai frumoasă când vor cobori să vadă la televizor interviul cu Willem și Máxima. Din respect. Cea mai frumoasă rochie nu garantează nimic. Uneori poate fi destul de veche și uzată. Locatarii

exagerează destul de mult cu strânsul curelei. Sunt de părere că e păcat să-și cumpere haine noi, fiindcă e foarte posibil să moară înainte ca hainele să apuce să se uzeze. Atunci, mai bine rochii decolorate și găuri în ciorapi și pantofi.

Nu sunt cu totul fără de păcat. Nici mie nu-mi place să cumpăr haine scumpe.

Joi, 18 aprilie

Mi s-a părut un albastru frumos. Bluza Máximei mi-a plăcut cel mai mult din tot interviul. Câțiva dintre ceilalți privitori au fost fascinați mai ales de micul bandaj de la degetul prințului moștenitor. Și l-a prins în ușă? Panarițiu? Unghie ruptă?

Ulterior, experții din studio n-au scos o vorbă despre asta. În schimb, multă pălăvrăgeală despre conținutul aproape inexistent. Drept urmare, s-a comutat repede pe postul unde puteau fi văzuți ginerii ideali Nick și Simon[32].

Atentatul din Boston l-a făcut ieri pe domnul Schipper să ia hotărârea să nu se ducă să se uite de pe margine la maratonul din Amsterdam de anul viitor, cu toate că va alerga și nepotul lui. Evert i-a calculat într-un fel imposibil de urmărit că șansa ca el să se răstoarne cu microcarul Canta într-un șanț e considerabil mai mare decât să fie rănit la maraton și că, deci, ar fi mai bine să se debaraseze de mașinuța lui. Ba Evert chiar știa pe cineva care căuta un Canta la mâna a doua.

Acum dau o raită pe la membrii clubului „Bătrân, dar nu mort” ca să le spun că, pentru ce urmează numaidecât, trebuie să îmbrace haine comode. Dar nu haine fluturânde, căci ar putea să ia foc la atelierul de gătit.

Vineri, 19 aprilie

A fost un mare succes. Nu în ultimul rând datorită vinului excelent, servit cu generozitate la sfârșitul pregătirilor. Bucătarul era un bucătar cum trebuie să fie un bucătar: gras și simpatic. Dar și sever. Nu puteai să cârpăcești ceva acolo, așa cum a crezut Evert că se poate atunci când a tocat neglijent o vânătă. Atunci, Rémi – așa îl chema pe bucătar – a zis stai așa. De mâncare nu-ți bați joc. Poți să râzi când gătești, dar nu râzi de ce gătești.

Cu vârful limbii scos afară, am caramelizat, am opărit, am prăjit în wok și am stins. Și-apoi am mâncat tot într-o atmosferă festivă. Rémi a fost mândru de noi și ne-a făcut cinste cu un păhărel de coniac la cafea. Doamna de la organizare a venit să vadă dacă nu se lăsase cumva cu răniți și a băut și ea un păhărel cu noi.

Ne-am trezit prea repede cu microbuzul claxonând în fața ușii. Atunci ne-am dat seama că n-am știut când au trecut cinci ore. Pe drumul de întoarcere am primit cu recunoștință toate complimentele și nimeni nu s-a plâns de banii cheltuiți.

Nu cred că cineva poate să gătească încă o dată acasă, nici măcar aproximativ, aceleași mâncăruri. Doar Edward părea să fi reținut foarte multe lucruri, însă el abia dacă putea fi înțeles, așa că era greu de verificat ce spunea.

Când am ajuns acasă, doamna Stelwagen, directoarea belicoasă, a asistat impasibilă la intrarea noastră veselă. În mod normal, la ora șapte, ea e de mult acasă. Probabil că interesul arătat de ceilalți locatari, care tocmai își înfulecaseră andivele, nu i-a picat bine. Oamenii cu o atitudine pozitivă au vrut să știe ce mâncaserăm, cei cârcotași – cât costase totul.

Puțin mai târziu, Stelwagen a dispărut fără să scoată o vorbă.

Sâmbătă, 20 aprilie

Doamnei Hoogendijk i s-a părut scandalos: după renovare, nu mai poți intra cu electroscuterul în Rijksmuseum. Avusese de gând să treacă cu microcarul ei prin fața *Rondului de noapte,* însă „în mod cert, nu se va putea". Purtătorul de cuvânt al muzeului a atras atenția, pe bună dreptate, că electroscuterul e un mijloc de transport, nu un accesoriu. A explicat că noua modalitate de expunere a operelor de artă include vitrine și obiecte disparate. Dacă le permiți vârstnicilor să treacă printre ele cu electroscuterul, trebuie să ai în fiecare sală, pe lângă un paznic, și un expert în domeniul daunelor și pe cineva care să strângă mizeria, căci cei mai mulți șoferi de electroscutere conduc mai prost decât Jules de Corte[33].

Ieri am primit în sfârșit rezultatele câtorva analize făcute după vizita mea la simpaticul geriatru. Vești bune: n-au apărut boli noi.

Biletul însoțitor din partea doctorului: „Consolați-vă cu gândul că întotdeauna sunt mai multe bolile pe care nu le aveți decât cele pe care le aveți. Vă aștept din nou peste o jumătate de an."

Ca să sărbătoresc momentul în care am aflat că n-am cancer pulmonar, am mai aprins un trabuc. Nu „le" place să se fumeze afară, în fața ușii, însă mă doare-n cot. Nu-mi place locul de fumat rezervat locatarilor în interiorul clădirii. Ești obligat să respiri și fumul celorlalți. Foarte nesănătos. Personalul nu mai are voie să fumeze decât în adăpostul pentru biciclete.

Duminică, 21 aprilie

Ieri-seară a tras în față o mașină funerară. De fapt, în spate, căci există o ieșire prin spate, folosită doar pentru evacuarea discretă a morților. De data asta, fericita a fost doamna Tuinman. Mi s-a spus că de o bună bucată de vreme nu mai avea cine știe ce chef de viață. Abia dacă o cunoșteam.

Există aici un întreg protocol în caz de deces. Edward l-a cerut la un moment dat, însă „nu era public". Asta n-a făcut decât să-i stârnească și mai mult curiozitatea. Știu că se gândește la o modalitate de-a intra totuși în posesia lui. A încercat deja să obțină informații de la o infirmieră cu care se înțelege bine, însă aceasta n-avea voie să spună nimic. Mi-am pus speranța în Anja. Zâmbind, mi-a spus c-o să facă tot ce se poate.

În acest loc, transparența nu-i cea mai mare virtute. Lucrurile cele mai obișnuite sunt aici confidențiale. De pildă, cauza morții cuiva.

Personalul n-are voie să dea nicio informație despre locatari. Nici măcar dacă cineva e răcit sau e în vizită la fiica sa. O bună bucată de vreme, Evert și-a expediat toată corespondența în plicuri de doliu. Nu punea niciun timbru pe ele. Căci, își zicea el, din pietate, nu te vor taxa și știi că scrisoarea ta ajunge la timp.

Până când a trimis un plic de doliu la Fisc.

Dar se poate și mai rău, căci fratele lui umbla odată cu un dric la mâna a doua și avea întotdeauna înăuntru un sicriu, așa încât putea să parcheze ilegal oriunde.

La cafea, Eefje a spus că i-ar plăcea dacă Willem Alexander ar declara chiar în ziua dinaintea încoronării: „De fapt, nu prea am cine știe ce chef. Renunț!"

— A spus el asta? au reacționat, descumpăniți, trei, patru oameni.

Aici, oamenii aud prost și ascultă pe jumătate.

Luni, 22 aprilie

Evert a plecat azi-dimineață la spital.

— Pot rămâne să dorm o noapte acolo, a spus el nonșalant când a venit ieri să mă roage să am grijă două zile de Mo.

N-a vrut să spună care era problema.

— Nimic special, câteva analize.

— Ce fel de analize?

— Henkie, n-am niciun chef acum să trec în revistă cu tine tot felul de detalii medicale. Mă supără piciorul, bine? Or să se uite să vadă dacă pot face ceva.

Nici să-l sun astă-seară nu pot. Ca să fie sigur, nu mi-a dat niciun număr de cameră („Nu știu precis.”), n-a luat telefon în cameră și și-a lăsat mobilul acasă. Treaba e limpede: nu deranjați, vă rog…

Asta nu-i de natură să mă liniștească.

•

Cântecul încoronării regelui a fost primit și aici cu sentimente amestecate. În măsura în care îl înțelegeau, textul li s-a părut celor mai mulți destul de bun, însă marea dezamăgire era că nu cântau și Corry Brokken și Anneke Grönloh. Ca să dau doar câteva nume. „Doar oameni tineri. Nu e reprezentativ pentru toată populația. Maiestatea Sa însăși e trecută de 70 de ani!”

Grupul coral a respirat ușurat când a aflat că poate cânta pur și simplu imnul și că nu trebuie să studieze un cântec nou într-un timp atât de scurt. O teamă imensă le provoca mai ales partea de rap.

Însă, astfel, unul dintre cei trei piloni ai încoronării a fost demolat.

Sezon mort în toată regula sau întreg poporul neerlandez s-a senilizat dintr-odată?

Marți, 23 aprilie

Câinele lui Evert e și el puțin dezorientat acum, când stăpânul lui e în spital. În timp ce-i puneam lesa ca să ieșim afară, a dat drumul unui rahat lung și destul de subțire pe rogojina din fibre de cocos pe care scrie „welcome”. Și imediat apoi s-a uitat la mine inocent cu ochii aceia mari și triști de câine bătrân. Mi-a luat douăzeci de minute să scot rahatul din rogojina groasă. În cele din urmă, am scos-o totuși afară, fiindcă duhoarea nu dispărea.

La sfârșitul după-amiezii, Evert s-a întors acasă. A sunat acum o oră ca să spună că astă-seară îl poate scoate el afară pe Mo. „Da, totul e bine, nimic special”, mai mult de-atât n-am putut să scot de la el.

Nu demult am văzut la televizor un episod din *Bătrâni sprinteni,* despre experiențele unor celebri neerlandezi bătrâni într-o casă ce le trezește nostalgii. Câteva zile mai târziu am nimerit în mijlocul unui episod al unei serii de emisiuni despre un cor de bătrâni. Sâmbăta viitoare e un film de televiziune despre o revoltă într-un cămin de bătrâni condusă de domnul Aart. Nu ne dăm duși de pe micile ecrane.

Unele lucruri nu mi se par întru totul reprezentative pentru neerlandezii bătrâni. Cel mai bătrân dintre „bătrânii sprinteni” avea șaizeci și nouă de ani. Vârsta medie a locatarilor noștri trece bine de optzeci de ani.

În ultimii ani, noul aflux în căminele de bătrâni e format mai ales din oameni extrem de bătrâni, care chiar nu mai pot locui singuri. Trebuie să fi ajuns la nivelul de dependență 3 (sau cam așa) ca să fii plasat imediat. Atunci nu mai poți să-ți fierbi singur un ou și, de obicei, ajungi direct la secția de izolați. Cu nivelul de dependență 2, multe cămine te țin mai întâi câțiva ani pe lista de așteptare. Și-

atunci, uneori nu mai e nevoie, nu-i așa? Listele se curăță singure.

În anii șaptezeci și optzeci, cupluri sănătoase, active, abia trecute de șaptezeci de ani, mergeau la căminul de bătrâni ca să se bucure de bătrânețe.

Acum vin mai ales epave care se pot scufunda în orice clipă.

Miercuri, 24 aprilie

— La spital, o zi și jumătate n-am băut, practic, nimic. Acum trebuie să-mi fac plinul.

La șapte și jumătate, când am trecut pe la Evert ca să văd ce mai face, dăduse pe gât deja câteva păhărele. Mai mult decât că la spital a fost nevoit să bea pe ascuns dintr-o sticlă de apă minerală n-am scos de la el.

•

Când ești mic, vrei să crești. Ca adult, așa până pe la vreo șaizeci de ani, vrei mai ales să rămâi tânăr. Când ești foarte bătrân, nu mai ai niciun obiectiv la care să aspiri. Asta e esența vidului existenței aici. Nu mai sunt obiective. Nu mai sunt examene de luat, cariere de făcut, copii de crescut. Suntem prea bătrâni chiar și pentru a avea grijă de nepoți.

În acest mediu stimulator, nu-i întotdeauna ușor să-ți stabilești câteva mici obiective. În jurul meu văd ochi în care nu se mai citește decât resemnare. Ochi aparținând unor oameni care trăiesc de la o ceașcă de cafea la o ceașcă de ceai și de la ceașca de ceai la următoarea ceașcă de cafea.

Poate c-am mai spus deja asta.

Poate c-ar trebui să nu mă mai plâng așa.

Să trag pur și simplu mai mult de mine pentru a face ca fiecare zi să merite să fie trăită. Sau, în orice caz, una din două zile. Trebuie să fie și zile de pauză, la fel ca la Turul Franței.

Joi, 25 aprilie

Am fost ieri la un concert de prânz. Când mi-am recitit propriile lamentații privind pustiul zilelor, mi-am zis că trebuie să fac ceva. Pe Evert nu-l interesează muzica clasică, Eefje nu se simțea bine, iar eu n-aveam niciun chef să-mi caut alt însoțitor, așa că m-am dus singur la concertul pe care primăria de sector îl oferă gratis supușilor ei în clădirea în care-și are sediul.

Din păcate, „să faci ceva" nu e o garanție a unei după-amiezi plăcute. Muzica a fost destul de plictisitoare și a durat mult, iar din pricina asta am adormit. M-am trezit zgâlțâit de o doamnă supărată. Mi-e teamă că am sforăit. Îmi venea să intru în pământ de rușine. La sfârșit, când am plecat cât de discret am putut, încă mai simțeam priviri disprețuitoare biciuindu-mi spatele.

— Hai, Hendrik, nu mai fi așa posomorât. Doar dacă nu faci nimic, n-are ce să iasă prost. Nu-ți face inimă rea din pricina unui mic eșec. Data viitoare îți pui pur și simplu o barbă falsă.

Asta mi-a spus Eefje când m-am dus să văd cum se simte. Încă nu prea avea poftă de trufele mele. Nu s-a plâns, însă mi-a explicat pe un ton firesc că de multe ori intestinele ei nu funcționează bine.

— Și-atunci nu pot face altceva decât să rămân o zi în camera mea.

În caz că se simte mai bine, m-a invitat mâine după-amiază la un pahar de vin alb cu trufe de ciocolată.

Vineri, 26 aprilie

În timp ce-și mânca desertul din cremă de vanilie, iaurt și sirop de fructe, smiorcăitul domn Dieudonné Titulaer – un nume minunat, ce-i drept – a citit cu voce tare un articol dintr-un ziar în care se spunea că, după datele furnizate de „brigada specială de intervenții la efracții", numărul spargerilor date în locuințele vârstnicilor a crescut semnificativ. Dieudonné și-a frecat satisfăcut mâinile, vrând parcă să spună că e totuși mai bine să te afli în rezervația asta sigură decât în lumea primejdioasă de afară. Îi rămăsese un cocoloș mare de cremă agățat în mustață.

Potrivit acelei brigăzi speciale, crescuse gradul violenței folosite de atacatori pentru a-i face pe bătrâni să spună unde-și ascunseseră ciorapii cu bani. Căci unul dintre motivele numeroaselor spargeri e că bătrânii detestă cardul bancar și au relativ mulți bani lichizi în casă. Personal, suspectez un alt motiv: oamenii în vârstă nu apelează așa de repede la o bâtă de baseball ca să-și apere bunurile. Hoților le plac foarte mult victimele lipsite de apărare.

Tonul pentru conversația de la cafea fusese dat. Se semănaseră din nou semințele fricii. Semințe care cad aici în pământ bun. Mai bine de jumătate dintre locatari nu îndrăznesc să iasă seara singuri pe stradă. Tuturor le e frică de negri și marocani cu cuțite. A urmat o întreagă înșiruire de povești despre hoți de poșete, hoți care se furișează în case, hoți de buzunare, vânzători necinstiți de aspiratoare și falși strângători de donații.

Am fost la Eefje. Ne-am uitat la un DVD. Nici mai mult, nici mai puțin decât o comedie romantică, un gen la care de obicei adorm. De data asta – nu.

Sâmbătă, 27 aprilie

Copiii râd de aproximativ o sută de ori pe zi. Adulții, doar de vreo cincisprezece ori. Undeva, pe drum, ne trece pofta de râs. Cifre furnizate de un studiu. Vârstnicii nu sunt menționați ca o categorie aparte, însă, din proprie experiență, aș zice că linia descendentă a numărului momentelor în care oamenii râd se continuă odată cu înaintarea în vârstă, chiar dacă, desigur, există mari diferențe de la individ la individ. În ultimele zile am fost oarecum atent la asta; dintre oamenii pe care îi văd în mod regulat sunt cinci pe care nu i-am văzut râzând deja de trei zile. În schimb sunt patru doamne care râd foarte des. Atât de des și din orice fleac, încât devine enervant dacă începi să fii atent la așa ceva. (Deci nu trebuie să faci lucrul ăsta, să începi să fii atent, dar când îți propui asta, e deja prea târziu. Atunci nu mai poți să nu fii atent.)

Media e formată dintr-un grup mare de oameni care rareori râd în hohote, dar care zâmbesc de multe ori. Am încercat să țin evidența numărului de zâmbete, însă am renunțat, căci asta îmi distrăgea serios atenția de la conversație. E drept, aflam despre patru oameni cât de des râseseră, însă nu mai aveam idee despre ce discutam. Tovarășii mei de discuție mă întrebau dacă nu mă simțeam bine.

Acum încerc să număr de câte ori râd eu însumi, dar și ăsta e un lucru mai complicat decât s-ar putea crede. După o oră de băut ceai și jucat biliard cu Graeme și Evert, am ajuns la trei râsete (cu zgomot) și undeva între zece și cincisprezece zâmbete. Deloc rău.

Am devenit dureros de conștient că atât eu, cât și alții râdem deseori pentru a răspunde unor obligații sociale. Un zâmbet ici, un zâmbet colo, însă doar pentru a le face oamenilor pe plac. Un

mic gest amabil sau fiindcă ești prea moale să arăți că ceva nu ți se pare amuzant. Sau pentru a evita o conversație.

Duminică, 28 aprilie

Când citești în ziar că un neerlandez celebru a murit și-ți zici „Vai, mai trăia?”, e bine. Asta înseamnă că a fost dat uitării în liniște. Se întâmplă și contrariul: un ramolit care a fost un nume mare cândva să fie readus în lumina rampei. Penibil.

Cu puțin înainte de a muri, Ramses Korsakov Shaffy a fost urcat pe scenă ca să cânte clătinându-se și fals ca un corb *We zullen doorgaan* (*Vom continua*). La *DWDD*[34], Willem Duys a apărut chircit, curgându-i bale din gură și, după al cincilea atac cerebral, incapabil să vorbească. Mai demult, când era beat, Rijk de Gooyer obișnuia să doboare dintr-o singură lovitură tipi zdraveni dacă nu-i plăcea fața lor. Aproape mort, ca o mumie peltică, neajutorată, a fost târât în fața camerelor de filmat lângă vechiul său companion Johnny. De la Rijk m-aș fi așteptat să nu dea nicio șansă ramolismentului și să-și tragă la timp un glonț în cap.

De ce le place așa de mult hoitarilor de la televiziuni să arate decrepitudinea? De ce nu spune nimeni dintre toți acei „colegi fantastici” că e nerușinat și lipsit de respect să prezinți celebritățile de altă dată într-o asemenea stare de neajutorare?

De fiecare dată când s-a întâmplat asta, am stins televizorul, însă imaginea mi-a rămas în cap.

•

Se apropie momentul încoronării. Faptul că în Amsterdam totul trebuie să se conformeze acestui teatru de marionete provoacă o iritare crescândă. Domnul Schaft, unul dintre puținii care se mai deplasează cu bicicleta, s-a înfuriat. Marțea trecută, poliția i-a „furat” bicicleta la feribot, fiindcă, o săptămână mai târziu, un bărbat înalt și gras, cu o coroană pe cap, va trece cu vaporul la o sută de metri distanță. În tot orașul se face

curățenie, se greblează, se lustruiește, iar după ce trece tot circul ăsta, Amsterdamul se poate degrada din nou ca și până acum.

•

Colocatarii mei nu vor să audă de asemenea subiecte. Nici o vorbă de rău despre Casa de Orania.

Luni, 29 aprilie

Nu mă simt bine. Îmi simt capul greu și am amețeli. Că doar n-o crește ceva acolo?

Cred că am deja destule boli ca să mai pun și de-o pepinieră de tumori.

Vineri, 3 mai

Ca republican, n-a fost un moment rău să mă îmbolnăvesc pe 30 aprilie. Din tot tărăboiul încoronării abia dacă am prins ceva. În ziua cea mare mi-a bubuit capul de durere și am făcut gastroenterită. Așa c-am înghițit un frumos melanj de aspirină și Smecta și-am zăcut în pat. Evert și-a băgat o dată capul pe ușă, la fel și Edward, Grietje și Eefje. M-am făcut că dorm.

A doua zi mi s-a părut că încep să miros cam urât și m-am hotărât să fac un dus. Atunci am alunecat. Cu niște dureri atroce, m-am târât cu foarte mare greutate în pat. Nu-ți vine totuși să strigi așa de repede „Ajutor!”. Un amestec de mândrie și jenă te împiedică s-o faci.

În cele din urmă a venit o infirmieră, alarmată de vecină, care auzise o bufnitură ciudată. Infirmiera l-a chemat pe medicul de familie, iar acesta a constatat câteva coaste strivite, ceea ce înseamnă c-am scăpat ușor. Cu un șold rupt trebuie să treacă vreo patru luni până să poți să-ți târșâi din nou picioarele, sprijinit de un cadru de mers.

Acum mă doare numai când respir. Din fericire, doctorul nu ia prea în serios regulile de prescriere a analgezicelor, așa că, pentru prima dată în ultimele trei zile, tocmai am fost jos să beau o cafea. Câțiva chiar s-au bucurat să mă vadă. Asta mi-a făcut bine.

O s-o iau mai ușor încă vreo câteva zile. Luni trebuie să fiu din nou în formă maximă, căci e ziua în care Evert organizează ieșirea clubului. A promis o sticlă de coniac pentru cine ghicește din prima ce-o să facem. N-am câștigat – n-o să facem înot sincron.

Sâmbătă, 4 mai

Doamna Stelwagen m-a convocat ieri după-amiază în biroul ei. La început s-a interesat, amabilă, dacă genunchiul mi se mai dezumflase deja.

— Păi, am spus eu, la genunchi n-am nimic, dar coastele mele strivite încă mă dor.

O, scuze, ea confundase două mici accidente domestice suferite de două persoane diferite. Directoarea noastră face tot ce-i stă în putință să arate empatie, însă îi cam lipsește convingerea.

De fapt, mă chemase pentru a-mi spune că vorbise cu consiliul de administrație despre cererea mea de-a mi se permite să consult regulamentul, iar consiliul era de părere că regulamentul nu e un document public și, deci, nu-l puteam citi.

— Și de ce nu-i public? am întrebat eu.

— În privința asta, consiliul nu are de făcut nicio declarație.

— Și-atunci?

— Atunci, nimic. Îmi pare extrem de rău că nu vă pot ajuta. Și-acum vă rog să mă scuzați, m-așteaptă cineva. O zi frumoasă în continuare.

Am plecat cu coada între picioare – cel puțin, asta e impresia pe care sper că am dat-o. Îmi propusesem să bombăn un pic de formă în caz că regulamentele n-aveau să fie făcute publice.

Ria și Antoine Travemundi cunosc mulți oameni, iar printre aceștia se numără un simpatic avocat pensionar. Antoine mi-a destăinuit asta înainte de întâlnirea cu directoarea. Avea să-l sune, apoi puteam trece pe la el pentru a mă informa cum stăteau exact lucrurile cu transparența administrației. Nu trebuia să-mi fac probleme în legătură cu plata. Așa că în curând o să-l vizitez.

Duminică, 5 mai

Cu așa de mulți oameni bătrâni la un loc, te-ai putea aștepta pe 4 și 5 mai să auzi lucruri emoționante sau șocante despre război, însă oamenii tac sau reiau vechi povești despre zahăr pe cartelă.

E surprinzător cât de puțin știu cei de-aici unii despre ceilalți. Mi-am dat seama de asta ieri, în timpul celor două minute de reculegere. M-am uitat în jur și am constatat că nu știam despre nimeni cum trecuse prin cel de-al Doilea Război Mondial. Nici despre oamenii cu care întrețin relații mai apropiate nu știu cine știe ce.

Despre Evert știu destul de multe. Îl cunosc de vreo douăzeci de ani. A fost de meserie tipograf și am intrat în legătură cu el datorită sarcinilor mele de serviciu. O legătură care nu s-a frânt de-atunci niciodată. Soția lui e moartă deja de zece ani. Doi copii, pe care îi vede rar. Fără bani, fără avere, fără Dumnezeu. Își joacă de ani de zile cu convingere rolul de netrebnic. Clasicul caz de brânză bună în burduf de câine.

Pe Anja Appelboom o cunosc de patruzeci de ani. N-a fost niciodată căsătorită. Poate a așteptat prea mult s-apară omul potrivit. Inteligentă, amabilă și de încredere. Cred că se simte singură.

Evert și Anja, ei sunt ultimele rămășițe a ceea ce era odată o viață socială acceptabilă, cu nevastă, copil și prieteni.

Am locuit până acum trei ani într-o casă-tip îngrijită, cu grădină. Planul inițial a fost ca, la timpul cuvenit, să mor acolo în liniște. Nu s-a întâmplat așa.

Soția mea e de patruzeci de ani maniaco-depresivă. La scurt timp după ce fetița noastră s-a înecat, și-a pierdut mințile. În toiul nopții s-a dus cu mașina la Groningen ca să se cațere pe Turnul

Martini, a dat mașina unui drogat pe care nu-l cunoștea și s-a întors la Amsterdam cu taxiul. A făcut praf mii de guldeni. În cele din urmă, poliția a arestat-o pentru furt din magazine, iar psihiatrul ei a sedat-o. Au urmat luni de zile într-un ospiciu, într-o depresie foarte profundă. În cele din urmă, într-un echilibru instabil, obținut prin medicamente, din nou acasă; până la următoarea fază maniacală, urmată iarăși de o depresie. De cinci ori s-a întâmplat așa. Ultima oară, în timp ce mă dusesem să cumpăr ceva, a dat foc unei părți din casă. Acum e internată definitiv într-un ospiciu. După incendiu, o asistentă socială ne-a făcut rost de un loc acolo.

Merg cam de două ori pe an s-o vizitez. Abia dacă mă recunoaște, însă mă ia de mână și mă mângâie. N-am fost niciodată supărat pe ea.

Am văzut în calendar că au trecut deja mai bine de șase luni de la ultima vizită.

O viață în câteva cuvinte.

•

Treptat, vidul a devenit în ultimii doi ani insuportabil, dar iată… dintr-odată îi am pe Eefje, Graeme, Grietje, Edward, Antoine și Ria. E iarăși important să nu mor încă.

Luni, 6 mai

Mi-am dat seama ieri-seară că ceva mai multe informații contextuale ar oferi cititorilor o imagine mai clară asupra acestui cămin. Căci probabilitatea ca dumneavoastră să vă petreceți zilele în acest loc sau într-unul asemănător mi se pare redusă. De aceea, de-acum înainte o să acord atenție decorului în care ne jucăm rolurile și rutinei zilnice.

La sfârșitul anilor șaizeci au apărut numeroase cămine în care au fost instalați bătrâni. Clădirile în stil depozit erau acceptabile și ieftine. Bătrânii din acea perioadă încă nu erau obișnuiți cu prea mult lux. Toți trecuseră prin război și se mulțumeau cu puțin.

Arhitectul acestui cămin a ales varianta unui bloc din beton cenușiu, cu șapte etaje, fiecare cu câte două aripi, cu lifturile la mijloc. Fiecare aripă are un hol lung, fără lumină naturală, cu câte opt unități locative pe fiecare parte. Fiecare unitate locativă are una sau două camere și-o bucătărioară deschisă. Bucătăria se compune din patru dulapuri, două sus și două jos, un blat de un metru și două ochiuri de aragaz care nu pot fi folosite decât pentru cafea, ceai și încălzitul laptelui. Se mai închide un ochi dacă vrei să fierbi un ou. Mai sunt și un duș mic și o toaletă. Constructorii au avut în minte publicul țintă, fapt dovedit de prezența unor bare de sprijin în locuri unde poți cădea și de absența treptelor.

Unitățile locative au un balcon, suficient de mare cât să încapă un coș de gunoi și să atârni o jardinieră cu mușcate, în spatele căreia să te poți așeza.

La capătul aripilor, în extremitățile clădirii, există la fiecare etaj un fel de bovindou cu un loc de stat jos. Cu toate că rareori stă cineva acolo – cei mai mulți locatari preferă sala mare de

activități recreative de la parter –, majoritatea bătrânilor nu se uită cu ochi buni la cei de la alt etaj care „pur și simplu” se așază acolo.

Va urma. Trebuie să-mi drămuiesc forțele.

•

La ora două, îmbrăcat în haine confortabile, trebuie să mă prezint la intrare, unde ghidul nostru de astăzi, Evert, ne așteaptă să plecăm într-o excursie ce va fi, fără-ndoială, memorabilă.

Marți, 7 mai

Cine și-ar fi închipuit că tocmai Evert avea să ne invite la un workshop de Tai Chi, ceva ce nu i se potrivește absolut deloc? Din fericire, profesorul ne-a lăsat să râdem, iar noi am abuzat des de indulgența lui. Totuși, ne-am dat toată osteneala să facem mișcările de luptă cu încetinitorul. Dar mă tem că, în cazul unui atac violent, workshopul nu și-ar arăta numaidecât roadele. Tai Chi e un sport pe care îl poți practica și dacă te folosești de rolator, deci e foarte potrivit pentru vârstnici. În schimb, coastele strivite nu sunt recomandabile. Am făcut mișcările foarte atent, suferind în tăcere. Din păcate, am și uitat cele mai multe dintre numele frumoase ale mișcărilor pe care maestrul de Tai Chi și asistenta lui grațioasă au încercat ni le bage în cap.

Neatent, Graeme a căzut când imita o barză și i s-au scăzut puncte, însă diploma nu i-a fost pusă în pericol.

Apoi, ca să păstrăm tema ieșirii, am mers să mâncăm chinezește în restaurantul Marele Zid. Fără să i se clintească nici măcar un mușchi de pe față, Grietje a comandat „numălul tleizeci și tlei, cu olez alb”. O glumă răsuflată, însă amuzantă. Din fericire, chinezii au multă răbdare cu vârstnicii. Respectul pentru bătrâni li s-a inoculat cu bețișoarele chinezești cu care își mâncau orezul în copilărie. În cultura vestică, bătrânii sunt mai degrabă o povară. Și de multe ori se dovedește că-i adevărat.

Evert a încercat să nu radieze de bucurie atunci când, ajunși acasă, l-am potopit cu complimente pentru ziua fantastică. Se pare că în acele momente i-a și intrat ceva în ochi.

— Bine, bine, bine, acum chiar că ajunge.

De la prima ieșire, șaptesprezece oameni au întrebat dacă pot deveni membri ai clubului nostru.

Din păcate pentru ei, Badanumo nu acceptă deocamdată noi membri.

Miercuri, 8 mai

La avizierul din sala de conversație s-a afișat azi-dimineață un protocol privind abuzul psihologic. Cu șapte sfaturi pentru a-i pune capăt. Am văzut că-i un protocol vechi, de-acum doi ani. Operă a domnului Jan Romme, director al Fundației Naționale pentru Bătrâni. De parcă aici ar fi o școală primară pentru vârstnici.

Sfatul 1: trebuie adusă o persoană de încredere. Sfatul 2: trebuie organizate întruniri despre abuzul psihologic. Și așa mai departe. Im-pre-si-o-nant. Cu un astfel de protocol, problema abuzurilor psihologice se rezolvă cât ai zice pește. Poate e bun și pentru Siria? Sau Afganistan? Pretutindeni în lume, oamenii se abuzează psihologic unii pe alții. Ceea ce ne trebuie e un protocol global privind abuzul psihologic. Cu persoane de încredere și întruniri.

Slăbuț, Groen.

•

Da, aici oamenii se bârfesc, se ignoră și se ridiculizează unii pe alții, ca și cum ăsta ar fi cel mai normal lucru din lume. Și chiar așa e. Nimic din ce-i infantil nu ne e străin. Cel mai bine e să nu acorzi atenție unor asemenea scene. Altfel, dacă te deranjează, deschide gura ori așază-te în altă parte. Sau dă cu pumnul, cum a sugerat Edward. Nu m-aș fi așteptat la așa ceva de la el.

Trebuie să recunosc că-mi vine ușor să vorbesc, pentru că rareori sunt victimă. Trăiesc aici câteva mere complet stricate pe care trebuie să stai cu ochii. Ca niște animale de pradă, îi aleg pe cei mai slabi drept pradă și, dacă-i lași, nu se opresc până nu-i sfârtecă. Cel mai amuzant e atunci când, în lipsă de victime, brutele se atacă reciproc. Sunt câteva dușmănii interesante. Doamnele Duits și Schoonderwalt ar putea să-și bea sângele una

celeilalte din pricina unui milieu pătat cu cafea acum trei ani. Până când moartea le va despărți.

Joi, 9 mai

O adevărată ușurare: odată ajuns aici, aici rămâi până la plecarea spre cimitir sau crematoriu.

Ziarele au fost iar pline de articole despre cheltuielile pentru îngrijirea bătrânilor, care au scăpat de sub control. Soluția necesită o dublă acțiune: în primul rând, normele de încadrare a gradului de dependență de îngrijire se înăspresc, iar în al doilea rând, bătrânii trebuie să plătească o contribuție proprie considerabilă.

Referitor la primul punct: aici sunt destul de mulți bătrâni care, conform noilor norme, n-ar trebui în niciun caz să fie aici. Sunt încă prea vioi și prea independenți. S-a zvonit că cei care fac parte din categoria asta trebuie să locuiască din nou independent pentru a face loc cazurilor mai grave. Zvonul ăsta a făcut ravagii și unora le-a provocat o acutizare a bolilor deja avute. Ca măsură de precauție.

Putem să respirăm ușurați: conducerea i-a asigurat în scris pe toți locatarii că nu mai trebuie să plece niciodată de-aici, oricât de sănătoși ar fi. „Cu excepția unor cazuri speciale”.

Păcat c-au adăugat asta.

•

Referitor la punctul doi: din conversațiile purtate în surdină la cafea știu că unii locatari și-au scos toți banii de la bancă și i-au băgat într-un ciorap vechi. Sau într-o față de pernă. „Asistența medicală trebuie să fie în totalitate gratuită, pentru asta am muncit din greu o viață întreagă” e opinia dominantă. Cei doi euro pentru microbuzul Connexxion înseamnă deja hoție curată.

Câțiva amărâți au recunoscut pe un ton șoptit că, pentru orice eventualitate, copiii le goliseră conturile bancare fără să-i întrebe. Să păstreze în siguranță moștenirea.

— Fiecare zi pe care o mai trăiești mă costă un purcoi de bani, a spus în glumă fiul doamnei Schipper.

Soția lui, lipsită de simțul umorului, a încuviințat din cap. La mulți ani de înălțarea Domnului!

Vineri, 10 mai

Există un proiect numit „La plimbare cu bunica”. Copii care ies într-o excursie de o zi cu o bunică pe care n-o cunosc deloc și care, altfel, stă acasă toată ziua singură în tristețea ei. Presupun că poate să fie și un bunic. Astfel, fete și băieți de clasa a șasea au mers cu câțiva vârstnici la Madurodam[35], nu demult reamenajat. Cu riscul de a părea un cârcotaș bătrân, vă spun: pe mine mai bine mă lăsați acasă. Deja Madurodamul nu mi se pare deloc distractiv, apoi să și stau ore în șir în compania unor obrăznicături de unsprezece, doisprezece ani, copii care îmi sunt complet străini, asta poate foarte bine să-mi ofere surprize neplăcute.

Nu fi atât de negativist, Groen, e o inițiativă frumoasă. Mai ales dacă te gândești că în prezent mulți copii cred că nu trebuie să se ocupe nimeni de bătrâni, fiindcă serviciul de îngrijire la domiciliu face totul pentru ei. De altfel, mulți adulți gândesc la fel.

În plus, ziarul care a acordat atenție proiectului „La plimbare cu bunica” a comunicat cifre deconcertante ale Biroului Central al Planificării: în Țările de Jos sunt un milion și jumătate de bătrâni care suferă de singurătate, dintre care 300.000 de singurătate extremă. Sunt mulți.

Însă unii vârstnici își complică singuri situația, și adevărul ăsta trebuie spus odată. Doar în acest cămin sunt zeci de bătrâni de care trebuie să te ferești ca de ciumă, fiindcă sunt niște cârcotași agasanți. Iertați-mi sinceritatea, însă pur și simplu așa stau lucrurile.

Comentariu frecvent: „Aici măcar ai cu cine să vorbești.” Într-adevăr, ăsta-i un mare avantaj față de locuitul independent. Dacă stai singur, n-ai

decât pisica sau canarul cu care să vorbești despre vreme.

Oare cine o suferi aici de singurătate extremă?

Sâmbătă, 11 mai

Văzându-i pe adorabilii copilași americani care la aniversarea de cinci ani primesc prima lor armă roz, *My First Rifle,* cu gloanțe adevărate, m-am întrebat dacă în căminele americane bătrânii umblă cu câte o *Last Rifle* încărcată. Cu atât de mult Parkinson, n-are cum să nu se ajungă la accidente. Încă n-am auzit nimic despre masacre, însă aproape că nu-mi vine să cred că, ici și acolo, nu se întâmplă ca un vârstnic să fie împușcat de vreun colocatar care-și protejează averea – de pildă, o felie de chec.

Un avantaj al abundenței de arme din jur e că nu trebuie să te complici niciodată căutând pilule de eutanasiere, care sunt greu de procurat. Câtă vreme mai poți mișca măcar un deget, soluția se află într-un toc de pistol.

•

Nici anul ăsta nu ne mai săturăm să vorbim despre primăvara care face să explodeze natura.

— Vezi cum toate cresc, poți auzi de cel puțin trei ori pe zi.

Doar Evert spune:

— Eu aud cum cresc.

Uneori, unii ciulesc urechile. Foarte rar aud și ei ce-aude Evert.

Mă duc în parc de două ori pe zi. Uneori cu Eefje, alteori cu Graeme, Edward sau Evert. Opt minute dus, un sfert de oră pe bancă, opt minute întors. Nu mai e nicio grabă, iar primăvara nu te plictisește niciodată. Uneori îmi târșâi pașii prin ploaia torențială.

— Da ce face bătrânu' ăla țicnit? i-am auzit pe niște adolescenți deșirați gândind cu voce cam prea tare la intrarea blocului din colț.

Am făcut semnul de respect: mi-am dus pumnul la inimă. Pe mine m-a amuzat, ei însă nu l-au

înțeles.

Duminică, 12 mai

Deși infirmeria e separată de cămin, pe holurile noastre poți să dai uneori de vreun dement însoțit de o infirmieră sau un infirmier. Atunci, unii locatari fug în camerele lor, fiindcă ei cred că demența e contagioasă. Sau poate că nu, dar nu se știe niciodată. Pentru siguranță, nu strică să stai un pic mai departe. Asta-i atitudinea de bază a celor mai mulți locatari. Și nu numai când e vorba de demență. Bolnavii de cancer, homosexualii, musulmanii, toți sunt evitați. Cu cât mai bătrâni, cu-atât mai fricoși. La vârsta noastră ar fi mai potrivit totuși să știm că nu mai avem nimic de pierdut și, deci, că nu trebuie să ne fie frică de nimic, nu?

Lucrurile mici sunt cele care te fac fericit. Sau mai bine spus: nefericit. Un disconfort zilnic. Cutii de conserve cu un inel în care nu intră degetul, pungi vidate pe care nu le poți deschide pentru că au colțul prea mic, detergenți în ambalaje pe care să nu le poată deschide copiii, capace de neclintit la borcanele cu piure de mere, dopuri imposibil de scos la sticlele de Prosecco, blistere inexpugnabile: toate special concepute pentru a face cât mai grea sarcina mâinilor bătrâne, tremurânde și neputincioase.

Azi am scăpat din mâini un borcan cu castraveți în timp ce încercam zadarnic să-i desfac capacul. Toată camera a început să pută a castraveți murați. Cioburi de sticlă peste tot; pe ultimul l-am găsit într-unul dintre papuci.

Cineva ar trebui să dea în judecată industria ambalajelor pentru zeci de mii de cazuri de daune fizice și psihice. Foarte probabil că o fac intenționat. Dacă se pot trimite oameni pe Lună, trebuie totuși să se poată face și un capac ca lumea. Recunosc, astăzi sunt puțin cam smiorcăit.

Luni, 13 mai

Evert a fost internat de urgență azi-dimineață. M-a sunat din spital: dacă pot să am grijă de Mo. Acum două zile i se înnegriseră două degete de la picioare. Azi-dimineață, când s-a dus la consult, medicul de familie a chemat imediat o ambulantă să-l ia.

Se întâmplă lucrul de care se temea: o ia pe urmele unui vechi prieten, căruia în repetate rânduri a fost nevoie să i se amputeze câte ceva.

M-a sunat din pat. N-am putut să mă abțin să-l întreb:

— De ce n-ai spus nimic?

— Aș fi primit doar sfaturi nesolicitate pe care oricum nu le-aș fi urmat.

Și-avea dreptate.

Urma să fie operat în dimineața următoare și, dacă totul mergea bine, avea să se trezească doar cu câteva degete de la picioare mai puțin.

După ce-am terminat conversația, am luat un taxi și m-am dus la spital ca să-i duc câteva lucruri: chiloți, pijama, periuță de dinți.

M-a îmbărbătat el pe mine, în loc să-l îmbărbătez eu pe el. Abia mai târziu mi-am dat seama de asta și mi s-a făcut rușine.

Evert ia lucrurile așa cum sunt. A cântărit și acceptat riscurile în prealabil și a trăit pe cât posibil de parcă n-ar fi avut diabet. Cu plăcere și bravură. Și-a păstrat atitudinea asta chiar și în spital.

Când m-am întors acasă, i-am înștiințat pe membrii clubului și pe cei din personal despre ce se întâmplase. Reacțiile personalului au fost surprinzător de empatice. Cei mai mulți țin totuși la el. Probabil că sunt și unii care-i doresc să aibă parte de și mai multe amputări, preferând-o pe cea a capului.

Doi dintre colocatarii noștri nu s-au putut abține să spună aproape triumfători că ei îl avertizaseră.

Ce zi de rahat!

Marți, 14 mai

Tocmai am vorbit cu Evert. Acum o oră și-a revenit din anestezie. A fost operat azi-dimineață la prima oră și i s-au amputat trei degete de la piciorul drept, printre care și cel mare. O să meargă greu, mai ales la început. Se estimează că e nevoie de șase săptămâni de recuperare. Avea o voce stinsă.

O să fac un program de vizite pentru cei interesați.

Trec acum să-i informez pe membrii clubului și pe câțiva membri ai personalului.

Miercuri, 15 mai

Azi-dimineață am fost să-l vizitez pe Evert în spital. Își recăpătase vechea bravură. A întrebat-o pe infirmieră dacă poate să-și ia degetele tăiate acasă ca să le pună într-un borcan pe bufet. Inițial, infirmiera s-a uitat la el fără să se prindă.

— Cred că, de fapt, degetele dumneavoastră au fost aruncate deja, a spus ea apoi un pic speriată.

Evert:

— Dar sunt proprietatea mea. Mă gândesc să fac reclamație… nu, doar glumesc!

E într-un salon cu încă doi bătrâni. Unul horcăie și tușește întruna și, între una și alta, se plânge de tot și de toate. Nemișcat, celălalt stă să moară. Cel puțin, asta era bănuiala lui Evert, care nu arăta nici el prea înfloritor. Obosit și palid, însă deja aruncând ocheade lascive infirmierelor.

— Să treacă încă vreo zece zile și o să fiu iar iute de picior când o să împing rolatorul, m-a asigurat el.

A trebuit să promit solemn că n-o să-l așteptăm și o să ne vedem de ieșirile noastre. Sigur, dacă se poate, să organizăm întâi vizitele la muzeele prăfuite și să păstrăm pentru mai târziu ideile cu adevărat faine. Am fost de-acord să pun asta pe ordinea de zi a următoarei ședințe.

Evert n-a putut spune prea multe despre reușita operației. Chirurgul ar fi trebuit să treacă pe la el ieri după-amiază, însă fusese chemat de urgență în altă parte. Nu era niciun înlocuitor, iar infirmierele nu știau nimic sau se făceau că nu știu. Poate că doctorul va trece pe la el în după-amiaza asta.

Pacienții nu contează prea mult în spitale. La urma urmei, totul se învârte în jurul medicilor.

•

S-a vindecat o mică traumă: Anouk a ajuns în finala Eurovision. Lumea ar fi preferat ca țara

noastră să fie reprezentată de Ronnie Tober, însă fie și-așa, în joc e interesul național. Opinia generală aici e c-am ajuns un pigmeu al Eurovisionului din pricina tuturor acelor țări corupte din Blocul de Est și că, de aceea, Cortina de Fier trebuie trasă la loc cât se poate de repede.

— Și nu uitați să-i împingeți iar în spatele ei pe toți acordeoniștii ăia români de doi bani, a comentat domnul Bakker, mereu subtil.

Joi, 16 mai

— Costă cinci sute cincizeci de euro pe zi să stau aici, și pentru ăștia câțiva cenți amărâți mă obligă să mănânc la ora șapte dimineața pesmet, îmi aduc de trei ori câte o cafea infectă, mâncarea e călâie și pâinea n-are niciun gust. Un preț de cinci stele pentru un hotel de zero stele. Bun, de două ori pe zi vine o infirmieră să-mi ia temperatura.

Evert Duiker își dădea iarăși aere, iar între timp a ras o cutie întreagă de bomboane cu rom fără zahăr. Neavând voie să consume alcool în spital, spera în felul ăsta să compenseze totuși cumva. Mă sunase special ca să-mi plaseze comanda. Puteau fi și bomboane de ciocolată cu vișinată.

— Și o sticluță de apă plată. De la Bols[36], dacă înțelegi ce vreau să spun.

După o zi și jumătate, chirurgul trecuse pe la el să-i spună că operația fusese un succes.

— Cum adică un succes? a întrebat Evert.

— Degetele infectate au fost amputate.

— Mie nu mi se pare un succes.

— Să nu facem nimic nu era o opțiune, a spus medicul imperturbabil și a dat să plece.

— Și-acum?

— Dacă nu apar complicații, peste patru zile puteți merge acasă. Nu uitați să vă programați mai întâi pentru control și fizioterapie. La revedere.

Și dus a fost. Nu s-a ostenit nici măcar să-i desfacă bandajul.

Momentan, jurnalul meu arată mai mult a jurnalul lui Evert.

Vineri, 17 mai

Ieri-seară a avut loc o ședință a clubului „Bătrân, dar nu mort”. Punctul principal de pe ordinea de zi: starea de sănătate a lui Evert. Am hotărât să-i pregătim o primire frumoasă, probabil lunea sau marțea viitoare. Edward a promis că următoarea ieșire va fi adaptată la nevoile persoanelor dependente de scaun cu rotile. E ultima ieșire din prima serie. Cu entuziasmul stăm la fel de bine, astfel că vom continua în aceeași ordine cu a doua serie. Pentru asta și pentru sănătatea lui Evert am băut după ședință ceva cam mult.

Ajuns acasă, m-am împiedicat de preșul de la intrare și am căzut cât sunt de lung. Nu pot să zic că n-am avut noroc. Vinul alb mă făcuse flexibil ca un furtun de udat grădina, astfel încât am reușit să mă ridic nevătămat în picioare. În fine, azi-dimineață am constatat totuși că am un cucui în cap. Am aruncat preșul și o să am nevoie de o zi ca să mă recuperez.

•

Se cade mult în casa asta. Așa ca mine, din pricina covoarelor, dar și fără niciun motiv, pur și simplu pentru că cineva își pierde echilibrul sau se așază pe lângă scaun. Ca să se ridice de pe scaun, doamna Been s-a sprijinit de un cărucior de servit ale cărui roți nu erau blocate. Totul s-a răsturnat cu mare tămbălău. *Hopa!* Și s-a trezit într-un morman de biscuiți, cubulețe de zahăr și cănițe cu frișcă. Din fericire, termosurile erau bine închise. O clipă s-a făcut liniște, apoi doamna Been, încă întinsă pe jos, a început să râdă foarte tare. Din politețe, a început toată lumea să râdă, până când râsul doamnei Been s-a transformat în plâns. Atunci cineva s-a dus totuși să cheme infirmiera. Eu n-am

fost acolo, însă scena trebuie să fi fost de-a dreptul suprarealistă.

Sâmbătă, 18 mai

Slujba mea temporară de plimbător de câini mă obligă să ies de trei ori pe zi la plimbare. Din fericire, Mo merge și mai încet ca mine. Merge e mult spus, e mai degrabă un fel de legănat cu încetinitorul. N-are cum să se rătăcească prea ușor dând o raită în jurul căminului, deci l-aș putea lăsa să meargă și singur, însă îi place să fie acompaniat. Dacă n-ar fi așa de bătrân și leneș, fără îndoială că atunci când aș intra să-l iau ar sări în picioare și-ar începe să dea foarte energic din coadă. Acum iese încet și gemând din coșul lui, mă linge de câteva ori de bun-venit și-apoi se postează lângă ușă.

Afară, Evert îl strigă uneori pe Mo cu numele întreg. Nu că ar fi nevoie, căci Mo nu se îndepărtează niciodată mai mult de zece metri. Îl strigă doar atunci când vede marocani sau oameni care arată ca niște marocani.

— Mohammed, aici…

Și-apoi speră că pe unul dintre acei marocani chiar îl cheamă Mohammed, căci probabilitatea pare să fie destul de mare. În clipa în care s-a creat destulă confuzie, face un gest prin care se scuză și arată spre câine, îi salută pe toți amabil și pleacă mai departe.

Mă jenez când trebuie să strâng cu o lopățică rahățeii lui Mo și să-i pun într-o pungă de plastic. Nu-mi ridic privirea, fiindcă știu că din spatele multor perdele mă urmăresc priviri iscoditoare. Apropo, am citit că cineva a propus ca, pe baza unui test ADN, să se detecteze de la ce câine provin rahățeii nerecuperați, astfel încât stăpânul să fie totuși amendat. Nu se menționa dacă era obligatoriu să li se recolteze câinilor o probă de secreție orală sau asta se întâmpla pe bază de voluntariat.

Duminică, 19 mai

Azi-dimineață am făcut o cursă de probă cu electroscuterul domnului Dickhout, cel cu păcăleala de 1 aprilie. Îmi propusese asta deja de câteva ori, însă îl refuzasem de fiecare dată din politețe și nesiguranță. Acum tocmai eram pe punctul să ies la o plimbare, când l-am văzut intrând cu scuterul pe hol.

— Vrei să-l încerci, Hendrik?

Conform regulilor societății de asigurări, n-ai voie să împrumuți un electroscuter și, oficial, cine vrea să folosească unul trebuie să ia trei lecții de condus înainte de-a ieși singur pe stradă, însă lui Dickhout nu-i plac regulile și nu se încurcă niciodată în detalii. Mi-a explicat în cinci minute una-alta, mi-a urat drum bun și s-a dus să bea o cafea.

Am tras aer adânc în piept și, *foaaaarte* precaut, am pornit la drum. În cele din urmă, am dat o raită de o jumătate de oră pe pistele pentru bicicliști și prin părculețele din zonă. Duminica Rusaliilor, dis-de-dimineață, așa că nu era nimeni pe stradă. Mai întâi doar „viteza melcului", cu care abia dacă poți depăși pietonii, însă după câteva minute, *hop*, am trecut la „viteza iepurelui". Fabricantul presupune că vârstnicii sunt handicapați mintal, înțelegând mai bine desene cu melci și iepuri decât, să zicem, viteza 1 și 2. S-ar putea ca fabricantul să aibă dreptate.

Trebuie să recunosc: merge excelent. Aproape că nu scoate niciun zgomot, e foarte confortabil, nu obosești și nu te dor picioarele. M-a cucerit. Am avut doar o mică crampă la mâna dreaptă, pentru că trebuie să ții strâns accelerația, deci, domnule fabricant, vă rog: pilot automat.

La intrarea în hol am fost cam prea sigur pe mine și l-am atins pe portar, care tocmai scotea din

lift un cărucior cu lenjerie de pat. Nimic grav, însă raza de rotire e mai mare decât credeam eu. Din fericire, portarul e un tip nesuferit.

Electroscuterul Capri Pro 3 se vinde cu prețuri începând de la 399 de euro. Însă cu prefer ceva mai robust. Trebuie să-l plătesc singur, fiindcă merg încă bine.

Luni, 20 mai

Un pacient senil și-a băgat ieri în gură o bilă de biliard, pe care n-au putut să i-o scoată cu niciun chip. În timp ce doi infirmieri încercau să-i extragă bila cu o lingură, el scotea niște sunete foarte ascuțite, de ți se făcea milă. După un sfert de oră de încercări zadarnice, l-au dus la Urgențe. E drept, nu era o bilă de concurs oficial, însă, ținând o asemenea bilă preț de o clipă în fața gurii, mi s-a părut totuși foarte mare. Am simțit că mă sufoc.

Domnul Kloek a fost supărat, pentru că trebuia să joace de-acum încolo cu două bile.

După-masă vine Evert acasă. M-a rugat să pun la rece o sticlă de gin foarte vechi. Am putut să aleg și pentru mine ceva. Membrii clubului formează comitetul de primire, completat cu Ria și Antoine, care se îngrijesc de mâncarea servită alături. Ria a întrebat-o pe directoare dacă, în mod excepțional, poate găti câteva gustărele în camera ei, însă, din păcate – iar doamnei Stelwagen îi părea „enorm” de rău –, nu se putea face nicio excepție de la reguli.

— De-acum înainte n-o să mai întrebăm nimic, a declarat Antoine furios acum o oră.

A dat hota pe turbo și a început să pregătească un ragout de vită.

Pe masă sunt flori, iar lui Mo i se leagă o fundă frumoasă la gât.

Marți, 21 mai

Ieri după-masă, Evert a fost livrat într-un scaun cu rotile în fața ușii apartamentului său tutelat. Un infirmier l-a împins în camera în care comitetul de primire aștepta deja: Eefje, Grietje, Graeme, Antoine, Ria, Edward și cu mine, cu un coif de petrecere pe cap, lângă scaunul lui împodobit. Deodată, Evert a trebuit să-și sufle nasul, scoțând un zgomot infernal.

— Ai răcit în spital? l-a întrebat Eefje malițioasă.

— Ei, în spital mi-a fost mai ales foarte sete, a încercat el un subterfugiu.

Vocea îi suna pițigăiat.

— Atunci, un pahar bun de lapte pentru început? a spus Edward.

— Dă-mi mai bine o tărie, dacă nu te superi.

— La care merge un pateu foarte gustos, a spus Antoine dezvelind un larg asortiment de delicatese sărate și dulci.

Am mai avut și ceai și șampanie.

A fost foarte plăcut. La rugămintea expresă a lui Evert, am stabilit regula strictă să nu vorbim despre boli și spitale.

La ora patru, pacientul a căzut lat. În scurt timp dormea cu un surâs satisfăcut pe chip, oferind o imagine foarte duioasă. Noi am mai dat pe gât un ultim pahar și am făcut ordine. Acum să sperăm și să ne rugăm ca Evert să nu mai piardă și alte degete. Așa o primire nu e plăcută decât o dată.

Excursia lui Edward va avea loc marți, 28 mai. Cu puțin noroc, Evert se va simți destul de bine ca să meargă și el. Nu prea știu ce să facem cu Antoine și Ria. Deși n-a pomenit niciunul nimic despre asta, simt că le-ar plăcea să ia parte la ieșirile noastre. O să fac un pic de lobby pentru ei.

Miercuri, 22 mai

Uneori nu-i ușor să nu te pierzi cu firea. Astăzi, conversația se poartă, alternativ, despre doi băieți asasinați, găsiți într-un canal de scurgere, reumatism, hernie și coxartroze și despre o temperatură maximă de 11 grade. La sfârșitul lui mai, radiatoarele funcționează peste tot la capacitate maximă, termostatul e setat la 23 de grade. Cu cât mai bătrân, cu-atât mai friguros. Și-n plus, tăierile de fonduri în sistemul de sănătate continuă! Se aud suspine, tânguieli, gemete. Doar bursele cresc și iar cresc, asemenea unui bizar barometru invers care măsoară cât de prost merg lucrurile.

Am citit că s-a lansat o campanie națională împotriva pesimismului în Țările de Jos. Prin prezenta, echipa de campanie e invitată cordial să treacă pe-aici. E o pâine de mâncat. Se poate începe simplu: ziua fără boli. De fiecare dată când cineva începe ziua fără vreun disconfort fizic, trebuie să pună zece euro în pușculiță. Cu banii strânși organizăm un festin cu șampanie.

Antoine mi-a dat numărul prietenului lui, avocatul pensionat. O să-l sun azi să-l întreb cum putem face rost de toate statutele și regulamentele.

— O să se bucure, a spus Antoine.

O s-o rog pe Eefje să fie de față.

Joi, 23 mai

Domnul Bakker a primit un avertisment de la șefa de secție, doamna Gerstadt: trebuie să-și controleze limbajul. Treptat, Bakker își pierde busola. Alzheimer. Poate că în curând va fi transferat în „cealaltă parte”. N-ar fi cine știe ce pierdere. N-a fost nici până acum amabilitatea întruchipată, însă acum devine de-a dreptul bădăran. Blestemă și înjură fără vreun motiv anume. Când Gerstadt i-a atras atenția că tot timpul spune „biscuiți de rahat”, el și-a lăsat supărat ochii în pământ. Când ea s-a îndepărtat într-atât încât să nu-l mai poată auzi, el le-a spus colegilor de masă:

— Băga-mi-aș, scroafa asta merge de parcă ar avea un castravete înfipt în pizdă.

Adevărul e că mi-a venit să mă tăvălesc pe jos de râs, însă ceilalți cinci rămăseseră fără grai, șocați. Am icnit de câteva ori în batistă. Toți m-au privit supărați. Sunt convins că textul lui Bakker, cenzurat ici și acolo, a ajuns la urechile lui Gerstadt imediat după cafea.

Evert era cât pe ce să cadă din scaunul cu rotile când i-am povestit. Poate că Alzheimerul progresează și la mine, căci glumele vulgare îmi plac acum mai mult decât înainte. Sunt din ce în ce mai puțin onorabil.

Ieri după-amiază l-am sunat pe avocatul recomandat de Antoine ca să ne-ajute să facem rost de statutele și regulamentele căminului. Avocatul, „Spune-mi Victor”, s-a entuziasmat numaidecât și mi-a spus că e floare la ureche dacă facem recurs la legea privind transparența în administrație. Ne-a invitat să-l vizităm pentru a ne consulta pe îndelete. Telefonul era dat pe speaker. Eefje a încuviințat din cap.

Am stabilit să ne întâlnim joi, 30 mai, în Tolhuis. Un local frumos, de modă veche, cu milieuri pe mese și sandvișuri cu crochete.

Având în vedere circumstanțele, lui Evert îi merge destul de bine.

Vineri, 24 mai

— Ei fac din orice țânțar un elefant într-un magazin de porțelanuri, a spus doamna Pot după ultimul atac cu gaze din Siria.

— Primăvara arabă e un pic ca primăvara noastră: seamănă destul de mult a toamnă, a adăugat vecina ei înmuind un biscuit în cafea.

Subtilul domn Bakker ne-a anunțat că, atâta vreme cât arabii se căsăpesc doar între ei, nu-și face probleme.

Analizele știrilor internaționale de la masa noastră de cafea nu se disting prin capacitate de nuanțare și nici nu dau pe dinafară de prea multă competență. De altfel, constatarea e valabilă și pentru micile știri locale. Un val de indignare a izbucnit ieri, când magazinașul de la parter a fost închis din cauza unui deces. A fost o nerușinare că nu și-au putut cumpăra o zi întreagă fursecuri cu brânză sau fixativ. Parcă suntem în Europa de Est! Pentru o înmormântare, să ții închis magazinul o jumătate de zi e mai mult decât suficient!

E vorba de același magazin care are o ofertă de produse cât să încapă în trei cutii de carton și pe care îl înfierează tot timpul pentru că dezinfectantul de toaletă e cu douăzeci de cenți mai scump decât la supermarket.

Ieri-seară am băut un pahar de vin cu Eefje. Plecând de la protocolul privind abuzurile psihice, am discutat despre posibilitatea de a ne ocupa serios de redactarea unui protocol privind asigurarea unei atmosfere plăcute în căminele de bătrâni. Avem îndoieli. Oare merită osteneala? I-ar interesa pe colegii noștri de cămin? N-ar fi mai bine să ne folosim rămășițele de energie pentru a face astfel încât propriii noștri ultimi ani să fie mai plăcuți? Sau ultimele noastre zile. Nu se știe niciodată. Suntem tentați să optăm pentru a doua

variantă, însă am decis să ne mai gândim puțin. Așa măcar avem un motiv să ne revedem în curând.

Sâmbătă, 25 mai

Sicriul se blocase la jumătatea drumului și ușa cuptorului crematoriului rămăsese deschisă. Sicriul s-a aprins și fumul a ieșit în cameră. Cei cărora încă nu li se umpluseră ochii de lacrimi li s-au umplut acum. Crematoriul a trebuit să fie evacuat. Asta numesc eu o despărțire spectaculoasă. S-a întâmplat de-adevăratelea acum câțiva ani.

Personal, m-am gândit să cer să se instaleze în sicriul meu un mic CD-player cu telecomandă, de la care să se audă vocea mea: „Salut, salut, voi de-acolo! (*cioc, cioc!*) E o greșeală. Dați-mi drumul afară! Sunt încă viu… Nu, e o glumă, sunt mort de-a binelea”.

Ce păcat că n-o să mai pot trăi momentul.

Apropo, trebuie să mă gândesc serios la ultimele mele dorințe. Nu că-mi doresc multe lucruri, dar sunt câteva pe care nu le vreau. Încă n-am pus nimic pe hârtie. E totuși o corvoadă pe care oamenii, puțin jenați, o tot amână.

•

Vârstnicii nevoiași din Amsterdam vor putea în curând să meargă gratis cu autobuzul și cu tramvaiul. Nevoiași suntem cu siguranță, însă ce păcat că aproape nimeni nu mai îndrăznește să meargă cu autobuzul și cu tramvaiul: „Tramvaiele sunt pline de hoți de buzunare și de genți!”

Ei bine, de hoții de buzunare te poți apăra ascunzând bine portofelul, însă pentru șoferii de autobuz obraznici, care conduc mult prea repede, nu există antidot. Cu durere în suflet, trebuie să le dau dreptate colegilor mei de cămin: transportul public și oamenii trecuți de optzeci de ani nu fac casă bună. E prea aglomerat, prea rapid și solicită o agilitate fizică acum pierdută. Îi încurci enorm pe ceilalți. Asta îi sperie pe cei foarte în vârstă și îi face vulnerabili. Eu însumi observ că devin nesigur, oricât mi-ar displăcea asta. Deci:

mulțumim, transport în comun, însă noi preferăm să mergem cu microbuzul nostru.

Duminică, 26 mai

Pe ordinea de zi a ședinței extraordinare a comitetului asociației locatarilor se află un singur punct: reguli pentru electroscutere. Cauza imediată e o coliziune frontală a doua scutere cu trei roți, care, venind din direcții opuse, au intrat simultan în aceeași curbă. Deteriorare gravă a caroseriei și un rănit ușor. Bineînțeles, din vina celuilalt.

Comitetul vrea să ceară conducerii să amplaseze semne de circulație și retrovizoare de unghi mort.

Se zvonește că, săptămâna trecută, un locatar a fost transportat la spital. Doamna Schaap nu căzuse, ci fusese lovită de un electroscuter. Șoferul, care dorește să-și păstreze anonimatul, era puțin prea concentrat pe coșul de cumpărături. Faptele exacte au ajuns la urechile directoarei. „În interesul investigației”, eventualilor martori oculari li s-a interzis să vorbească despre această temă.

Pe holuri, două scutere abia dacă au loc să treacă unul pe lângă celălalt. Dacă mai luăm în considerare și că mulți locatari sunt miopi sau complet surzi sau au Parkinson sau suferă de toate astea în același timp, vă puteți închipui că, uneori, ce se întâmplă aici seamănă cu o mare atracție de bâlci. De fapt, e o minune că n-au fost și mai multe victime, mai ales dacă ținem seama și de viteza medie de reacție.

Iar dacă șoferii și-ar păstra calmul și ar respecta o viteză de cinci kilometri pe oră, nu prea ar avea ce să se întâmple, însă panica ce pune stăpânire pe toți participanții la trafic provoacă reacții total imprevizibile.

Îi doresc marelui cârmaci al acestui cămin multă înțelepciune în elaborarea planului de circulație.

Luni, 27 mai

Astăzi am primit poștă publicitară pe numele meu: „Libid Cristal Shots îți fac penisul tare ca oțelul. Ejaculări vulcanice”. Am chicotit cu poftă. Să fie oare o glumă a lui Evert?

Am avut un unchi care, mai demult, la fiecare aniversare, spunea că încă era în stare să spargă o ușă de biserică cu ciocanul lui. Și, dacă tot suntem aici: un alt unchi cânta des un cântec care conținea versul de neuitat: „Mătușa Maria, uite cum o mai avea, de putea bea calul din ea”. Cred că încă mai e o emisiune la radio în care se caută cântece pierdute, iar oamenii cântă versurile pe care și le mai amintesc. Să…?

Trebuie să mă grăbesc puțin, căci ieșirea cu clubul a fost mutată pe neașteptate cu o zi mai devreme: astăzi în loc de mâine. Cauza acestei schimbări e prognoza meteo. Se pare că va fi prima zi de primăvară din ultimele săptămâni.

Ieri-seară, Edward a trecut personal pe la fiecare pentru a se interesa dacă poate veni toată lumea. Nu era nicio problemă. Agendele sunt goale astăzi, mâine și tot restul anului. Avem tot timpul din lume. Mai demult ne plângeam de agende prea încărcate, iar acum ne bucurăm ca niște copii dacă din când în când ne putem nota altceva decât o vizită la doctor.

Peste o jumătate de oră trebuie să mă prezint jos, în hol, în haine de stradă confortabile.

Marți, 28 mai

N-a trebuit să ne deplasăm prea departe; după cinci minute de mers încet, am ajuns la destinația noastră: pista pentru petancă din părculețul care se vede dinspre latura sudică a blocului nostru. Acolo am avut parte de primul campionat privat de petancă pentru persoane trecute de 79 de ani. Totul perfect organizat: douăsprezece bile strălucitoare, ruletă de măsurat, o cupă mare pentru câștigători, șase scaune de grădină confortabile, o măsuță, față de masă, termosuri cu cafea și ceai, tartă de Limburg, sandvișuri proaspete, cremă cu protecție solară, veselă autentică, o cutie frigorifică cu băuturi reci, tartine cu somon și anghilă și o umbrelă de soare. Totul sub un soare strălucitor de primăvară.

Edward i-a cerut ajutorul lui Stef, nepotul lui Grietje, ca să rezolve una-alta și de dimineață încărcaseră în microbuzul lui toate lucrurile de care aveau nevoie, iar după o cursă de două minute le descărcaseră și le aranjaseră frumos în parc.

La ora douăsprezece, când am ajuns și noi, cu Evert în frunte în scaunul lui cu rotile, am rămas uimiți de ce-am găsit. Mai întâi cafea cu prăjituri, apoi am tras la sorți și a urmat turneul. Trei echipe de câte doi jucători, care au jucat toate rundele. Stef a fost arbitru.

La jumătatea întrecerii ni s-a servit prânzul, iar la sfârșit, la decernarea premiilor, șampanie. Câștigătorii: Graeme și Grietje. Un frumos loc doi pentru Eefje și Evert, care a strigat că fără degetele de la picioare arunca evident mai bine, și bronz pentru mine și Edward. Graeme a fost botezat în batjocură Arjen Robben al jocului de petancă fiindcă, deși câștigase, avea ceva smiorcăit în atitudinea lui.

Ceea ce nu luase Edward ca organizator în calcul a fost că, spre sfârșitul turneului, jumătate din căminul de bătrâni avea să se adune în jurul pistei. A fost reclamă pură pentru clubul nostru. Numai că nu vrem membri noi.

La ora patru, totul s-a încărcat iar în microbuz și caravana a pornit-o spre casă. Obosiți morți, însă fericiți.

Miercuri, 29 mai

Un bărbat de optzeci de ani a escaladat Everestul. Mie mi-e greu și să urc pe o bordură. Nu-i cinstit. Fostul cel mai bătrân alpinist, Min Bahadur Sherchan, care are acum optzeci și unu de ani, a anunțat imediat că săptămâna viitoare vrea să-și recupereze recordul. O femeie cu un singur picior a ajuns pe vârful masivului. Trebuie să fi avut o proteză, nu? Că doar n-a urcat sărind într-un picior până la opt mii de metri?

A fost văzut acolo și primul bărbat fără brațe. În prezent, un convoi straniu se îndreaptă spre vârful Everestului. Aștept până când prima musulmană cu văl, incontinentă și fără cap, va înfige drapelul Polineziei acolo, și-atunci o să merg și eu.

Am sunat la compania mea de asigurări și am aflat că trebuie să mă supun unui control medical dacă vreau să fiu luat în considerare în vederea împrumutării unui electroscuter. Pot să fac o programare pentru de-acum în șase săptămâni. Cred că n-o să mă cobor atât de jos, ci pur și simplu o să mă duc să cumpăr unul din magazin. O să consult ghidul consumatorului să văd dacă s-a testat recent vreun electroscuter.

Sunt trei categorii de consumatori. Primul și cel mai mare grup alege calea de mijloc: nu cel mai ieftin produs, dar cu siguranță nici cel mai scump. Un al doilea grup, mult mai mic, alege întotdeauna varianta cea mai scumpă, iar ultimul grup întotdeauna pe cea mai ieftină. Cum nu mă pricep deloc, îl iau pe cel mai ieftin. Așa măcar am economisit bani. Bineînțeles, ce e ieftin e uneori scump, însă ce-i scump e uneori încă și mai scump.

Coincidență sau nu, în ziarul de ieri a apărut un articol despre un electroscuter de teren, Action Trackehair, cu șenile. Cu așa ceva poți merge prin

pădure și printre dune sau printr-un strat gros de zăpadă. Zece mii de euro. Păcat.

Joi, 30 mai

Evert nu se simte prea bine. Rana nu vrea cu niciun chip să se vindece. În fiecare zi trece pe la el o infirmieră ca să-i schimbe bandajul, deci nu asta-i problema.

— O scumpă! Așa că nu mă deranjează dacă trebuie să tot vină.

Continuă să braveze. Însă de dimineață, când m-am dus să iau câinele (sunt în continuare îngrijitor de câini cu normă întreagă), nu și-a dat seama că intrasem și l-am auzit spunându-i lui Mo:

— Stăpânul tău s-ar putea să dea colțul, Mo, și, cinstit vorbind, nu prea știu ce să fac cu tine.

Am tușit ușor, destul de jenat, ca să-i semnalez prezența mea.

— Henkie, m-ai auzit cumva?

— Da.

— Ce crezi? Să-i pun să-i facă felul când vine momentul cu pricina? Nu bagi un animal așa bătrân într-un adăpost. Și nici unui adăpost nu poți să-i faci una ca asta.

— Dar mai e mult până atunci.

— Știu și eu?

Nu e nicio problemă să am grijă de Mo, însă asta se poate numai dacă Evert nu moare. Dacă moare, camera lui trebuie pusă la dispoziție, fără câine, în interval de o săptămână. În căminul meu, câinii sunt interziși.

Vineri, 31 mai

Eefje e și cu mine am avut ieri o întâlnire cu avocatul pensionar Victor Vorstenbosch, în vârstă de șaptezeci și unu de ani. Un tip prețios, afectat, care, așa cum a recunoscut el însuși, „acasă se plictisea de moarte”. Se bucura la gândul c-o să aibă din nou de lucru. De la vechiul lui birou nu-l mai suna nimeni să rezolve vreo treabă, iar asta nu-i pica bine, nu s-a ferit el să ne spună. Voia să-și demonstreze încă o dată calitățile de vulpe bătrână și șireată. Pe scurt, avea chef să se ocupe de cazul nostru. Apelând la legea privind transparența în administrație, avea să ceară chiar săptămâna asta de la conducere toate documentele care aveau chiar și cea mai mică relevanță în privința gestiunii căminului nostru. Avea să înainteze cererea în nume propriu. Eefje a remarcat subtil că s-ar putea ca această lege să nu fie aplicabilă, căminul nostru nefiind o instituție de interes public. Da, avea dreptate, a recunoscut Victor. Avea să țină seama de asta în căutarea regulamentelor și statutelor.

Prefera să trecem peste câteva zile pe la el pe-acasă ca să ne-aruncăm un ochi peste schița de cerere, căci de-a lungul anilor își pierduse încrederea în oameni.

— Dreptul la secretul corespondenței în căminele de bătrâni nu prea e luat în seamă, iar de securitatea e-mailurilor ce să mai vorbim.

Am aterizat într-un roman de spionaj! Să sperăm că vom scoate la lumină câteva scandaluri suculente.

•

Domnul Schansleh, un bărbat cumsecade de la etajul trei, fusese un columbofil pasionat până să vină aici. Nu putea să-și revină: un chinez plătise

310.000 de euro pentru un porumbel de concurs belgian.

— Incredibil, incredibil, repeta el întruna.

Edward s-a întrebat dacă un porumbel așa de scump nu se hotăra niciodată să vină să stea cu prietenii lui din Piața Dam. Sau dacă nu era împușcat în zbor de un vânător care să facă din el pateu.

— Și-atunci chiar că nu simți la gust cele trei sute de mii de euro. Sau poate că da?

— Da, uneori dispar porumbei fără urmă, a spus Schansleh pe un ton sumbru.

El însuși pierduse zeci de-a lungul anilor.

Sâmbătă, 1 iunie

Vești proaste.

Am făcut ieri o plimbare cu Grietje. După cinci minute a trebuit să ne odihnim puțin pe băncuța plasată acolo prin grija municipalității. Soarele strălucea. După ce-am trăncănit verzi și uscate, conversația a căpătat dintr-odată o notă personală. Mi-a spus că în ultima vreme i s-a întâmplat destul de des să-și piardă direcția, atât la propriu, cât și la figurat.

— Sunt destul de pricepută s-o maschez, însă la un moment dat n-o să-mi mai iasă. Asta mă face să mă simt foarte nesigură. De exemplu, mă trezesc în lift fără să știu cum am ajuns acolo și ce urmează să fac.

N-am știut ce să spun. După un moment de tăcere, i-am sugerat să meargă la medicul de familie pentru un test prin care să afle dacă nu cumva avea Alzheimer. Și că, atunci când se simțea confuză, trebuia să ceară ajutor oamenilor în care avea încredere. Așa, ei puteau s-o orienteze puțin.

— Poți apela oricând la mine, Grietje. Atât cât pot, o să te ajut cu multă plăcere.

Grietje, amabilitatea întruchipată, dar mereu un pic timidă și rezervată. Am fost surprins că și-a deschis inima față de mine. Și un pic mândru. Și trist. Pe scurt, n-a fost o plăcere, cu atât de multe sentimente.

Se pare că Evert se simte iarăși mai bine. Își dă toată silința la fizioterapie. Asta se vede la el în mulțimea de înjurături din timpul exercițiilor. Cu puțin înainte să urce pe banda de alergare, o asistentă amuzantă și-a băgat ostentativ două ghemotoace de vată în urechi. Drept răspuns, Evert și-a îndesat un ghemotoc uriaș de vată în gură.

Duminică, 2 iunie

Am dormit prost după discuția cu Grietje. Toate semnele par să indice Alzheimer. Azi-dimineață am întrebat-o dacă a vorbit și cu altcineva despre asta. Nu.

— Nici cu medicul de familie?

— Nu, e un tip nesuferit.

— Ai ceva împotrivă dacă le cer și altora sfatul?

Trebuia mai întâi să se gândească.

M-am uitat un pic pe internet. Sunt aproximativ 250.000 de neerlandezi cu demență. Cea mai răspândită formă, cu șaptezeci la sută din cazuri, e boala Alzheimer. Probabilitatea de a face Alzheimer e de unu la cinci. Și, destul de înfricoșător, trăiești cu ea în medie încă opt ani.

Bineînțeles, avem o oarecare experiență în domeniu. Aici sunt mulți bătrâni cărora, odată cu înaintarea în vârstă, le sare câte o doagă. Și după ce sare prima, mai sar și altele. Până când în capul bătrân nu mai rămâne decât un haos de țăndări fără rost. Dacă ai noroc, e un haos vesel, dacă ai ghinion, e unul înfricoșător sau agresiv. Din fericire, la ultimul stadiu al degradării nu trebuie să asistăm nemijlocit. Nefericiții sunt mutați în „cealaltă parte”, la secția de izolați. Când oamenii încep să amestece supa cu mâinile sau să arunce cu propriii rahați, plecarea e iminentă.

Nu vreau să văd că se întâmplă asta cu Grietje.

Luni, 3 iunie

Evert:

— De ani de zile mă tem de asta: Sacha de Boer[37] are un cur mare.

Asta pentru a semnala că și-a pierdut câteva degete de la picioare, însă nu și subtilul său simț al umorului. La televizor nu puteai să vezi asta bine, însă în fotografiile ce însoțeau un articol într-un ziar vechi al Căilor Ferate Neerlandeze despre pasiunea ei pentru fotografie era limpede că Evert are dreptate.

Consiliul de administrație a trimis un document către toți locatarii despre „reevaluarea" asistenței medicale în instituția noastră, precum și în alte instituții. De îndată ce managerii folosesc cuvântul acesta, trebuie să fii cu ochii în patru: „reevaluare" înseamnă, de fapt, reducerea cheltuielilor și reorganizare.

Citez din scrisoare: „Reevaluarea asistenței medicale va contribui, în timp, la îmbunătățirea calității".

Da, da. Ceea ce mai lipsea e planul „de a reda căminul de bătrâni bătrânilor". Consilierul de imagine al companiei de servicii medicale Evean a ratat o bună oportunitate.

Premierul nostru Rutte ar da și el Țările de Jos înapoi neerlandezilor. Ați observat ceva până acum?

Deși nimeni n-a înțeles nimic concret din scrisoarea conducerii, părerile au fost împărțite. Aceleași cuvinte însemnau pentru unii calea spre iad, în vreme ce alții vedeau paradisul sclipind la orizont. Nimic din ce-i omenesc nu le e străin oamenilor în vârstă.

Un lucru e sigur: fie ce-o fi, în cele din urmă toate planurile trebuie să ducă la creșterea salariilor membrilor consiliului de administrație.

Marți, 4 iunie

Oare cum or fi mergând lucrurile în primul cămin de bătrâni anarhist din Țările de Jos? Centrul de îngrijire De Hoven din Onderdendam, un sat din provincia Groningen, al cărui nume pare scos direct din desenele animate cu ursul Ollie B. Bommel. Acum doi ani, cei de-acolo au hotărât, în mod experimental, să elimine toate regulile timp de trei luni. Chiar așa, pe toate? Știind cum sunt cei mai mulți vârstnici, asta s-ar termina într-o tragedie și fiecare zi ar fi zi de bingo.

Directoarea din Onderdendam a vrut să cerceteze dacă angajații și locatarii ar fi mai fericiți fără reguli. Experimentul „Asistență medicală fără reguli" urma să fie coordonat de oameni de știință de la Universitatea din Groningen.

Am căutat pe internet, însă n-am găsit niciun rezultat.

Am ajuns să mă gândesc la asta fiindcă la noi s-a introdus regula conform căreia în camere nu mai pot fi folosite decât becuri economice. Mediul înconjurător, nu-i așa?

Am fost la Victor acasă ca să mă uit peste schița de cerere de consultare a tuturor regulilor și statutelor valabile pentru căminul nostru. Totul suna foarte juridic, atât de juridic, încât pentru mine n-avea nici cap, nici coadă. Inspira încredere. Păcat că n-a venit și Eefje; ea se uită cu mai multă atenție. Nu s-a simțit bine.

Deși nu era decât ora două după-amiaza, Victor mi-a oferit un pahar uriaș de coniac, cu siguranță unul foarte scump, și un trabuc al cărui fum l-am expirat tușind precaut. Avocatul nostru e un fel de caricatură a unei notabilități afectate, un rol pe care îl joacă cu multă vervă. Teatrul și realitatea se amestecă destul de mult, însă în cazul ăsta nu sunt incompatibile.

Miercuri, 5 iunie

Azi-dimineață, la prima oră, doamna Visser, cu două cești de cafea suspecte în sacoșă, a luat microbuzul Connexxion ca să ajungă la magazinul Ikea din sud-estul Amsterdamului pentru a-și cere banii înapoi. Nu erau dintre acele faimoase cești Lyda Jumbo, retrase de pe piață pentru că se întâmplă uneori să li se desprindă fundul, ci altfel de cești Ikea, care, după opinia ei, „nici ele n-or să reziste la apă fierbinte”. Au trecut aproape trei ore, iar doamna Visser încă nu s-a întors.

Aici, oamenilor nu le place să riște. Dacă undeva în lume se cere retragerea vreunui produs, se scotocește prin toate dulapurile de bucătărie pentru a vedea dacă nu cumva se află acolo vreun exemplar periculos. În schimb, de multe ori nu se prea ține seama de termenul de valabilitate. E păcat de moarte să arunci mâncare, chiar dacă a prins mucegai. „Îl poți răzui cu un cuțit sau îl scoți cu o lingură, și-apoi mâncarea e din nou numai bună!” Nu e de mirare că sunt așa de multe cazuri de toxiinfecții alimentare grave la persoanele în vârstă. Și, între timp, cei din bucătăria căminului trebuie să verifice zilnic temperatura untului pentru a se asigura că se încadrează în intervalul de la cinci la șapte grade.

Recent, când s-a evacuat o cameră după un deces, s-a stabilit un nou record: în frigider s-a descoperit un produs al cărui termen de valabilitate era depășit cu șaptesprezece ani. În rest, camera persoanei decedate strălucea de curățenie. Așa se zvonește, căci asemenea lucruri bineînțeles că nu sunt comunicate oficial.

Mâine avem iar o ieșire. Va fi o vreme perfectă pentru vârstnici: nici prea cald, nici prea frig, vânt slab și umiditate scăzută.

Joi, 6 iunie

Dacă vezi pe străzile Amsterdamului polițiști locali, care cred că în prezent se numesc agenți de proximitate, ești aproape sigur că totul e în regulă. Se feresc ca de ciumă de zonele periculoase. Așa că, atunci când e vreme frumoasă, stau în fiecare zi pe banca de la intrarea noastră. La salariul pe care îl au, nu prea ai cum să le reproșezi că evită focarele de conflict întreținute de derbedeii străzii. Nici nu-i văd, de pe bicicletele lor, să oprească vreo motoretă care gonește pe pistele de biciclete cu o viteză nebunească de șaptezeci la oră, scoțând zgomotul unui avion cu reacție. Polițiștii locali emană o neputință tristă. Iar uniformele le sunt întotdeauna un pic strâmte.

Se poate întotdeauna și mai rău: acum ceva vreme am citit că un paznic de parcare din Haga eliberează, în medie, un singur bon de parcare pe zi. Nu lucrează pe bază de comision. Oare ce s-o fi luat în considerare la angajare?

Da, sigur, ieri am auzit primele plângeri legate de căldură.

— Aici, în Țările de Jos, e mereu așa de înăbușitor! a exclamat grăsanul de Bakker.

N-au trecut decât două zile de când nu se mai plângea de frig. Uneori aș vrea să-l omor.

Mi-am pus costumul cel mai frumos, singurul de vară. O pălărioară de paie, demodată, așteaptă și ea să fie folosită. Vreau să semăn un pic cu Maurice Chevalier. După prânz trebuie să ne prezentăm jos la intrare pentru o ieșire sub conducerea lui Graeme. De zile întregi nu-i mai tace gura, zice că pe-o vreme așa de frumoasă, nu poate să iasă prost.

Vineri, 7 iunie

La ora unu fix, trei biciclete-taxi au tras în fața intrării. La pedale erau trei tineri voinici, așa că nu trebuia să ni se facă milă de ei. Unul dintre ei era un prieten al băiatului lui Graeme, totul fiind organizat prin intermediul lui. Am fost ajutați cu amabilitate să urcăm și, sub privirile unui număr mare de spectatori, micuța caravană s-a pus în mișcare. Am stat lângă Evert, care imediat a început să cânte *In een rijtuigie* (*Într-o trăsurică*). Fiecare vers și refren. Cântă ca un corb bătrân.

Călătoria ne-a purtat prin ținutul Waterland: Zunderdorp, Ransdorp, Uitdam și Zuiderwoude. Sate vechi minunate, neatinse de timp, însă, judecând după bicicletele de marfă scumpe de pe drumurile de acces spre case, invadate de *yuppies* bogați din Amsterdam.

Evert mi-a povestit din trecutul lui, din când în când se auzeau râsete din celelalte biciclete-taxi și de câteva ori Eefje a cerut să ne oprim ca să observăm mai de-aproape vreo pasăre de câmpie. Am recunoscut sitarul-de-mal de pe cutia de chibrituri, însă aici se și terminau cunoștințele mele ornitologice.

În Zuiderwoude am descoperit un magazin de vinuri. Locul băcanilor a fost luat de somelieri. Ni se organizase o degustare de vinuri cu ceva de ciugulit alături. Prea puțin, după părerea lui Edward, ca să poți să bei zdravăn. De fapt, după ce degustați, nu trebuie să înghiți, ci să scuipi, însă docilitatea noastră are limite. De scuipat, scuipăm când suntem bolnavi. Șoferii au putut să guste de la noi, cu condiția să nu ne răstoarne în șanț pe drumul de întoarcere.

Din contribuția stabilită și plătită pe loc am cumpărat două cutii cu sticle de vin. A fost – nu pot găsi un cuvânt mai bun – superagreabil.

La întoarcere, am cântat un pic la început, însă apoi am ațipit cu toții.

Șoferii ne-au lăsat frumos în fața ușii, le-am dat drept bacșiș o sticlă de vin ales și le-am făcut veseli cu mâna când au plecat.

Foarte discret, organizatorul fiecărei ieșiri face decontul întotdeauna în ziua următoare. Scump? Să zicem: un raport preț/calitate excelent.

Sâmbătă, 8 iunie

Există un test Alzheimer pe care îl poți face singur. Numele e un pic înșelător, fiindcă scopul testului e de a afla dacă altcineva are Alzheimer. L-am făcut totuși pentru mine și rezultatul a fost liniștitor: nu am Alzheimer.

M-am gândit la asta fiindcă în timpul ieșirii noastre am fost un pic atent la Grietje. S-a bucurat foarte mult, însă uneori a fost cam absentă, pe alocuri părând oarecum surprinsă. N-o cunosc de mult timp și nici suficient de bine ca să-i fac testul Alzheimer, însă există simptome care indică demența. Ce mi-a povestit ea însăși nu e liniștitor.

Înțelegi că, treptat, dar inexorabil, o să-ți pierzi legătura cu realitatea. Altfel decât broscanul care fierbe treptat și nu-și dă seama ce i se întâmplă, ești încă de mult timp dureros de conștient de propria degradare. Tot mai des te scufunzi într-o gaură neagră. Pentru tot mai puțin timp te târăști afară din acea groapă, știind c-o să cazi înapoi în ea. Timp suficient însă pentru a vedea încotro duce drumul: spre grămezi de bătrâni confuzi, triști, înfricoșați sau furioși. Nepunându-i la socoteală pe cei câțiva demenți voioși. Mai întâi cauți agitat ceea ce nu mai există. Apoi zaci apatic, cu bale la gură, într-un fotoliu sau pat. Te leagă atunci când nu mai știu cum s-o dea cu tine. Ți-ai pierdut toată demnitatea.

Sărmana Grietje. Ce să-i spun ca s-o consolez?

Duminică, 9 iunie

Doamna Suurman a vrut să-și usuce papucii uzi în cuptorul cu microunde. A setat ceasul la douăzeci de minute și apoi s-a dus să se uite la televizor. Papucii nu prea mai sunt confortabili și s-a declanșat alarma de incendiu.

Nu m-ar mira dacă acest incident ar fi folosit de conducere ca să ne interzică cuptoarele cu microunde.

Aceeași conducere a anunțat într-o scrisoare că, pentru propria noastră siguranță, se vor monta camere de supraveghere pe holuri. Pentru unii dintre bătrâni, asta e totuși chiar prea de tot. S-a auzit cuvântul „Gestapo”.

— Oare a înnebunit de tot Stelwagen asta? Camere de supraveghere? Sigur, ca să afle cine aruncă chec în acvariu sau cine cu rolatorul lui nu acordă întâietate căruciorului cu pastile împins de infirmieră.

Graeme era neobișnuit de vehement. A spus că are să deregleze el cu mâna lui camerele. Evert s-a oferit imediat să-l ajute.

Cred că doamna Stelwagen se cam întrece cu măsura.

Cei mai mulți nu vor camere de supraveghere aici. Vor însă camere de filmat. Când vine AT5, televiziunea locală, să filmeze pe câte cineva care împlinește o sută de ani, sunt atât de exaltați, că nu știu ce să mai facă pentru a apărea în imagine. Locatari care de ani de zile mormăie mai tot timpul cântă dintr-odată din toți rărunchii. Doamne care coboară mereu în aceleași rochii cenușii îngălate apar deodată îmbrăcate cu rochii înflorate, exuberante și cu coifuri de petrecere pe cap.

Din fericire, din cele trei sferturi de oră înregistrate de AT5 ultima dată, s-au transmis exact

cincizeci de secunde. Toată lumea a fost foarte dezamăgită, unii s-au simțit chiar ofensați.

Luni, 10 iunie

Ieri a fost una dintre acele zile în care am ațipit de patru ori citind ziarul sau uitându-mă la televizor, iar apoi am stat jumătate de noapte treaz. Mai întâi am încercat cu un pahar de lapte cald cu miere, apoi am luat două pastile de somn.

Conform experților în dependență ai Institutului Trimbos, sunt unul dintre cei 930.000 de neerlandezi trecuți de 55 de ani care recurg la pastile atunci când somnul nu se instalează de la sine. Se pare că sunt destul de mulți drogați în căminele de bătrâni. Dependenți de tabletele de somn cu benzodiazepine. Cum? Benzodiazepine. Ajută și împotriva stărilor de frică și neliniște. Cu un efect secundar periculos: fracturi de șold. Peste o mie, conform calculelor experților. Toate la bătrâni care se trezesc noaptea mai amețiți ca de obicei, merg împleticindu-se la toaletă și se prăbușesc. *Crac.*

Marți, 11 iunie

Evert a fost ieri amfitrionul reuniunii clubului. O prestație mediocră. Lăsase să se ardă gustările în friteuză: crochetele și bucățile de pui în crustă crocantă erau negre ca smoala. Hota funcționează bine la el, nimeni nu mirosise nimic. Nasuri bătrâne. S-a dovedit că lebărul era expirat. Și-atunci am rămas doar cu brânzeturi și băutură din belșug.

Nevoia de-a apela la Ria și Antoine Travemundi, geniile culinare ale căminului nostru, a devenit atât de evidentă, încât n-a mai putut fi negată. Pe loc am votat în unanimitate primirea lor ca membri de probă ai asociației noastre „Bătrân, dar nu mort”. O delegație formată din Grietje și Edward a fost trimisă ca să-i invite numaidecât. Au venit imediat și, foarte emoționați, au mulțumit fiecăruia în parte din toată inima. Antoine avea lacrimi în ochi.

— Ce surpriză c-ați apucat să trăiți și momentul ăsta! a spus Eefje ironică.

Antoine a încuviințat din cap.

Lângă el, Ria a zâmbit puțin stânjenită. Imediat s-au dus să ia din frigiderul lor niște brânzeturi franțuzești, șuncă sărată și somon afumat, ca să sărbătorească dobândirea calității de membri ai clubului.

— Vedeți? De-aia v-am chemat!

Ca să putem să ne întâlnim regulat, nu discutăm prea multe chestiuni privind clubul la aceeași întâlnire. De data asta, pe ordinea de zi s-a aflat doar evaluarea primei runde de ieșiri. Nimic altceva decât laude. Fiecare s-a împăunat cât a putut de tare.

S-a făcut o listă nouă de ieșiri, cu date orientative.

Sfârșitul lui iunie – Ria și Antoine (Ei, în calitate de membri aspiranți, sunt luați în

considerare deocamdată împreună, ca un singur membru.)

Jumătatea lui iulie – Graeme

Sfârșitul lui iulie – Eefje

Jumătatea lui august – Grietje

Sfârșitul lui august – *moi*

Jumătatea lui septembrie – Evert

Sfârșitul lui septembrie – Edward

Sună bine: până la sfârșitul verii, distracție și divertisment.

Miercuri, 12 iunie

Grietje a venit la mine la o cafea. Nu fără scop. După ce s-a interesat în amănunt la medicul de familie și pe internet, acum are certitudinea că e pe cale să se senilizeze.

— Bineînțeles că asta nu e ceva care să mă bucure, însă n-am ce face. O să încerc să rezist cât mai mult cu putință.

M-a rugat s-o ajut și avea să facă asta și cu alți câțiva, printre care membrii clubului nostru. Condiția era să fim deschiși și sinceri față de ea. Fără compasiune inutilă. A trebuit să-i promit solemn că, atunci când avea să înceapă să fie recalcitrantă sau să devină o povară, urma s-o încredințez bunelor îngrijiri ale infirmeriei. Când a spus asta, nu și-a putut stăpâni un mic zâmbet ironic. Știa că nu poate ajunge în altă parte și se împăcase cu ideea. Însă înainte de a se preda, voia să se bucure de viață cât de mult putea, ca „un om întreg la minte”.

Simțind cum mi se pune un nod în gât, i-am promis că voi face tot posibilul s-o ajut. Acest „tot posibil” i s-a părut un pic exagerat, însă:

— Fie, dacă zici tu.

Am vorbit despre cum să se concretizeze acest sprijin, însă lucrurile nu sunt chiar așa de simple. O să ne mai gândim.

Joi, 13 iunie

Uneori observ la colegii mei de cămin o atitudine ușor ostilă. Știu că se vorbește frecvent despre micul nostru club. Suntem niște „zeloși”; „nerecunoscători”, care credem că ni se oferă prea puțin divertisment.

Mai facem și „nazuri”.

În cazul unora, dezamăgirea că nu pot participa la activitățile noastre se transformă în resentiment și invidie. Resentiment și invidie care aici au tot timpul din lume să prindă rădăcini.

Nu-i subestimați niciodată pe purtătorii de ură, pe intriganți și calomniatori. Îi hărțuiesc pe colegii lor de cămin binevoitori, indiferenți sau naivi cu o îndârjire remarcabilă. Motivul e de cele mai multe ori mărunt, însă consecințele pe termen lung pot fi: dispreț, neînțelegere și ură. Atunci când cineva n-are de făcut nimic important toată ziua, lucrurile mărunte devin importante. Timpul unui om trebuie umplut, atenția trebuie îndreptată spre ceva. Trăsăturile de caracter dezagreabile caută să se exprime. În contrast cu atitudinea pe care poate ai aștepta-o, meschinăria se accentuează și deschiderea spirituală se îngustează odată cu înaintarea în vârstă. Combinația bătrân și înțelept e mai degrabă excepția de la regulă.

Acum pot simți uneori tensiunea. Se tușește ușor atunci când mă apropii. Discuțiile se opresc. Se schimbă priviri.

Am vorbit despre asta cu Edward și Graeme azi-dimineață la cafea, când surprinzător de multe scaune de la masa noastră nu se ocupaseră. Au simțit și ei asta de câteva ori. Nu e plăcut, însă n-avem ce face decât să ne obișnuim cu asta.

Vineri, 14 iunie

Cel mai faimos bătrân din lume, Nelson Mandela, nu se simte prea bine. Într-o zi îi merge un pic mai bine, în ziua următoare un pic mai rău. Cei de-aici simt multă compasiune pentru el. El e, probabil, cel mai puțin controversat erou al ultimilor douăzeci de ani. Dar și eroii mor. Ziarele au tot timpul din lume să-și pregătească necrologurile. Mai marii lumii speră ca înmormântarea să pice într-o zi care să le convină lor.

Din fericire, n-a mai apărut de mult timp în public, astfel încât ultima imagine pe care i-o vom păstra va fi cea a unui bărbat fragil, însă demn și înțelept. Tocmai în asta a constat măreția lui.

•

„Max Ledendag[38] vine la dumneavoastră!" Un vechi slogan folosit de Radio Veronica, restilizat pentru vârstnici. Comitetul asociației de locatari a anunțat că locatarii se pot înscrie pentru Ziua membrilor postului de radio Max, ce va avea loc în nu știu ce teatru.

„Vă așteptăm în această după-amiază la o ceașcă de cafea sau ceai, lângă o gustare delicioasă", așa că, de fapt, n-are cum să nu iasă totul bine. Un alt element important pentru o zi reușită: poți câștiga premii frumoase. Și, cireașa de pe tort, va cânta Ronny Tober.

Acum câțiva ani, postul de radio Max a organizat în timpul verii un turneu prin căminele de bătrâni, prezentând un spectacol ambulant. Joop van Zijl a prezentat un concurs despre televiziunea de pe vremuri. Atunci, atracția publicului a fost, alături de Joop, „prăjitura Radio Max".

Din fericire, când s-au gândit să invite trupa și la noi, toate zilele erau deja ocupate. De data asta, comitetul asociației de locatari a început pregătirile

pentru Ziua membrilor cu mult în avans. Deocamdată, nici măcar nu se știe unde va avea loc. Poate că trebuie să mergem cu autocarul la Groningen.

Sâmbătă, 15 iunie

Grietje, Eefje și cu mine am făcut pentru Grietje un plan de abordare a Alzheimerului. Din datele *Alzheimer Țările de Jos* reiese că șaptezeci la sută dintre persoanele suferind de demență locuiesc încă acasă. Ei bine, cuvântul „acasă” e un pic nepotrivit în cazul de față, însă pentru Grietje e îmbucurător faptul că probabilitatea unui transfer urgent la infirmerie e destul de mică. Cu ceva ajutor, trebuie să poată continua să trăiască în propria ei cameră încă o bună bucată de vreme. Ca prim pas concret, unul dintre noi trece în fiecare după-amiază să controleze dacă Grietje n-a închis cumva hamsterul în congelator. În plus, am făcut liste, multe liste. O listă cu nume, funcții și numere de telefon. O listă cu lucrurile care trebuie făcute în fiecare zi. O listă cu lucrurile care nu trebuie făcute. O listă de cumpărături. O listă cu „Unde se află fiecare lucru?” și o agendă detaliată pentru fiecare zi. Ajutăm unde e nevoie. Dacă nu știe sau nu înțelege ceva, își notează și ne spune mai târziu. Dacă e urgent, ne sună.

Vom citi, de asemenea, o carte despre demență, pentru situațiile în care bunul-simț nu va fi de-ajuns.

A fost plăcut să putem face câteva lucruri concrete. Și, în acest timp, să mâncăm o jumătate de kilogram de anghilă afumată, pusă pe un ziar vechi. Cu un pahar de vin alb. Grietje e o gazdă bună. Am stabilit să-i atragem atenția dacă vreodată va servi apă și pâine uscată.

Duminică, 16 iunie

Există un adăpost pentru câini, unde câini bătrâni, bolnavi și infirmi își trăiesc ultimele zile într-un mediu domestic. Acolo li se acordă multă atenție în funcție de nevoile fiecăruia și, dacă e nevoie, asistență paliativă. E administrat de Fundația Djimba. Pe site e un desen cu un câine ghid orb, cu un baston și niște ochelari de soare întunecați. Pe cuvânt.

Oare asistența se oferă în funcție de bugetul fiecărui câine?

Am primit un răspuns la solicitarea de a consulta toate regulamentele, statutele și alte documente importante. Mai bine spus, o confirmare de primire, reexpediată către noi de Victor.

„Marea tragere de timp a început", a scris avocatul nostru într-o scrisoare însoțitoare, „însă în răspunsul meu am indicat data de 1 august ca termen-limită. Altfel, i-am amenințat cu o procedură sumară. M-am gândit că-i mai bine să scot de la bun început artileria grea. Nu vreau ca documentele solicitate să devină publice abia când vom fi toți oale și ulcele ori demenți."

Bine lucrat, Victor.

•

E duminică după-amiază, moment de vizite. Primii fii sau primele fiice stau deja la cafea cu bătrânii lor părinți. Rolurile s-au inversat: dacă mai demult părinții își dăscăleau copiii, acum copiii își dojenesc părinții. „Da pune-ți și tu o cămașă curată atunci când venim noi și mai cumpără și altceva decât aceiași veșnici biscuiți!"

Luni, 17 iunie

„Asta o să fie moartea mea”, i-am auzit pe mai mulți oameni susținând cu fermitate. Nu știu în ce măsură poți forța pe cineva să-și țină o asemenea promisiune. Sunt câțiva pe care, la timpul potrivit, o să-i ajut în orice caz să-și amintească asta. Fluxul zvonurilor despre închiderea unor centre de îngrijire medicală inundă conversațiile.

Potrivit biroului de consultantă Berenschot, în următorii ani vor fi închise opt sute șaptezeci de centre pentru îngrijirea bătrânilor. Din cauza deja anunțatei înăspriri a condițiilor de internare, numărul noilor clienți s-a redus considerabil. În mare, ideea e să locuiești acasă până când chiar nu se mai poate, iar apoi s-ajungi direct într-un cămin de bătrâni. Între timp, bătrânii din centrele de îngrijire continuă bineînțeles să moară. Așa că nu trebuie să fii un geniu al matematicii ca să prevezi că va apărea o rată semnificativă de neocupare. Și-atunci, managerii n-or să aștepte să moară și ultimul locatar înainte de-a închide, ci îi vor muta pe bătrânii rămași.

Și asta va fi moartea lor, prevăd unele potențiale victime. Ba unii bătrâni sunt convinși că vor fi forțați să locuiască iarăși independent. Și mai rău!

Teama că vor fi nevoiți să se mute e mare. Pentru a da discuției o notă frivolă, domnul Bakker preferă să le numească deportări. Dar o să vedeți cum cei mai mulți locatari, în loc să moară, după ce se vor instala în noua lor cameră spațioasă, nu se vor mai da duși din ea.

Mie puțin îmi pasă dacă locuiesc în căminul ăsta sau într-un cămin la câțiva kilometri depărtare. Cu condiția ca prietenii mei să se mute și ei și în zilele când se face mutarea să ni se ofere o croazieră pe Rin.

Marți, 18 iunie

Scuzați-mă că aduc vorba despre vreme, însă ieri a fost o zi frumoasă de vară. Nici prea cald, nici prea frig. După-amiază am luat un ziar și o carte și-am mers în parc. Mai întâi cu Eefje, care după o jumătate de oră a plecat, iar apoi cu Evert, care la ora apetitivului a venit șontâcăind cu noul lui rolator. În coșul de cumpărături erau două termosuri: unul cu whisky și unul cu vin alb. Din buzunarul interior al hainei lui au apărut două păhărele, înfășurate frumos în hârtie igienică.

— Beau mai puțin, a spus el. Chiar așa, vorbesc serios!

Și, în timp ce eu continuam să dau din cap a înțelegere, a adăugat că bea băuturi din ce în ce mai scumpe. Și, prin urmare, mai bune. Mi s-a părut foarte înțelept din partea lui, și, într-adevăr, adusese un vin alb excelent, care avea totuși un pic de gust de termos. Așadar, am stat ca doi boschetari respectabili pe o bancă în parc și am băut până când, puțin îmbujorați și oarecum nesiguri pe picioare de la băutură, am pornit-o împreună spre casă. Cu rolatorul între noi. Fiecare cu câte o mână pe ghidon. Azi-dimineață, Edward ne-a spus că, văzuți de la balconul lui, oferiserăm o imagine emoționantă. Poate că există o nișă de piață neexploatată, cea a rolatoarelor pentru doi.

Ajuns acasă, am adormit pe canapea și m-am trezit abia la ora unsprezece. O infirmieră și-a băgat capul pe ușă să vadă de ce nu apărusem la cină. A verificat dacă mai trăiesc, însă a considerat că nu merită osteneala să mă trezească.

Miercuri, 19 iunie

Vremea caldă aduce cu sine o creștere a mortalității printre persoanele în vârstă. Piet Paulusma prognozează treizeci și trei de grade. Sper să mai prind seara.

Am trecut pe la Anja la administrație ca să mă interesez dacă ne-a fost luată deja urma. Directoarea era undeva la un congres despre schimbările din sistemul de sănătate, așa că aveam mână liberă.

O notă internă a fost dedicată întrebării privind originea solicitării de publicare a statutelor și regulamentelor. Față de consiliul de administrație, directoarea și-a exprimat bănuiala că în spatele ei se află „un grup mic, dar unit de locatari nemulțumiți”. Ăștia eram noi.

Alarmat de amenințarea cu procedura sumară, consiliul de administrație a vrut să afle posibilele cauze. Faptul că în ultima vreme managerii centrelor de îngrijire și asistență ajung subiect de presă, fără să-și dorească asta neapărat, ne aduce un avantaj: le e o frică îngrozitoare de publicitatea negativă. Prin urmare, sarcina primită de Stelwagen este să întreprindă tot ce e necesar pentru a preveni orice escaladare a situației. A promis că în scurt timp va lua legătura cu avocatul care a depus cererea.

Mai târziu m-am sfătuit cu Eefje ce să facem cu informațiile primite de la Anja. Am hotărât să păstrăm secretă sursa noastră atât față de avocatul nostru, cât și față de ceilalți membri ai clubului, pentru a nu-i împovăra cu informații periculoase. Nu vrem ca numele Anjei Appelboom să fie pomenit laolaltă cu cele ale unor Julian Assange, Edward Snowden și Bradley Manning.

Trebuie să recunosc că subiectul ăsta începe să mă streseze.

Joi, 20 iunie

Cineva i-a spart camera doamnei Van Gelder. Umbla plângând pe hol și se plângea oricui îi ieșea în cale că îi fusese luat ceasul din sertarul noptierei în timp ce ea era jos, la parter, și-și bea ceaiul. Era cadoul de nuntă de la soțul ei.

Toată lumea a fost șocată.

Hoțul trebuie să fi avut o cheie, căci Van Gelder își încuie întotdeauna ușa.

Locatarii trebuie să-și încuie ușa când pleacă de-acasă. E obligatoriu de când un domn bătrân și confuz greșise camera și se culcase în alt pat decât al lui. Mai târziu, când proprietara de drept a patului dăduse la o parte păturile, se speriase atât de tare, încât căzuse și-și rupsese încheietura mâinii.

Ca urmare a dispariției ceasului, a început să cadă o ploaie de acuzații vagi, aruncate în treacăt la adresa diverșilor membri ai personalului de curățenie și de îngrijire. În general, se aplică regula: cu cât mai închis la culoare, cu atât mai suspect. Și: „Trebuie să fi fost un bărbat, fiindcă femeile nu fac așa ceva”. Oare ar mai avea rost un curs de teoria argumentației pentru oamenii trecuți de șaptezeci de ani?

În orice caz, întâmplarea n-a contribuit la îmbunătățirea atmosferei.

Pentru directoare, n-a fost o bucurie. Am aflat din sursă sigură că nu-i pasă prea tare de ceas, ci de reputația căminului.

Vineri, 21 iunie

Am prins vara! Chiar dacă aduce puțin a toamnă.

— Vreme bună să te sinucizi, a strigat de cel puțin trei ori Bakker, cel mereu ursuz, în timp ce bea o ceașcă de ceai.

După ce a strigat a treia oară, Evert i-a spus:

— Te duc imediat pe acoperiș.

S-a oferit și să aibă grijă de portofelul lui Bakker.

Potrivit statisticilor, numărul sinuciderilor printre vârstnici a crescut semnificativ în ultimii ani.

Aici în cămin, nu se comunică cauza morții locatarilor decedați. Astfel, pur și simplu nu există sinucideri. Din punct de vedere statistic, trebuie să fi existat câteva sinucideri în ultimii ani. Însă orice informație despre ele n-ar face altceva decât să provoace neliniște sau să le dea oamenilor idei.

Ieri, văzându-mă în oglinda medicului de familie, am fost surprins de propria mea nuditate sfrijită.

De fapt, omul e totuși un animal destul de nereușit și urât. Cu o singură excepție, oamenii sunt mai frumoși cu haine pe ei decât fără. Doar copiii sunt frumoși goi. Apoi, e valabilă regula: cu cât mai bătrâni, cu atât mai multe haine pe voi, vă rog. Și din ce în ce mai largi. Șirul de doamne cu forme de pară, care, îmbrăcate în dresuri strâmte, defilează pe hol în fiecare luni spre sala de gimnastică, îți taie orice poftă.

Apropo, în ciuda tuturor bolilor mele, doctorul a fost foarte mulțumit de starea mea fizică. Pentru incontinentă nu mai există leac.

— Domnule Groen, vă faceți rost de scutece de-acum. Căci eu, vă spun, nu văd vreun alt drum.

Rima a făcut ca sfatul lui să-și mai piardă din gravitate.

Sâmbătă, 22 iunie

Ceasul doamnei Van Gelder a reapărut. O femeie de serviciu l-a găsit printre rufele ude din mașina de spălat. Era foarte curat, însă nu mai mergea. Doamna Van Gelder presupune că hoțului i se făcuse frică și, vrând să scape de ceas, îl băgase în mașina de spălat. De ce s-ar duce cineva la spălătorie să se descotorosească de ceas, asta n-a putut să explice.

— Dar se întâmplă lucruri și mai ciudate în lume!

Era „exclus" ca ea însăși să-și fi scăpat ceasul din greșeală în coșul cu rufe.

I-a dat cincizeci de cenți femeii cinstite care îl găsise.

•

Alaltăieri, doctorul meu mi-a vorbit despre Jan Hoeijmakers, profesorul de geriatrie care-și stabilise ca obiectiv să-i facă pe oameni să trăiască mai mult, și fără infirmități. Hoeijmakers e foarte optimist și obține deja rezultate impresionante la șoareci. Ceva cu conservarea suplimentară a ADN-ului. Peste vreo zece ani ar putea exista o pastilă magică pentru vindecarea feluritelor boli ale bătrâneții.

Un pic prea târziu pentru mine și prietenii mei – eu unul m-am săturat. Nu trebuie să ajung la două sute de ani, dar să trec linia de sosire cât de cât sănătos, pentru asta aș bate palma.

Apropo, am uitat să-l mai întreb o dată pe medicul meu de familie ce părere are despre eutanasie.

Duminică, 23 iunie

Noutăți despre renovare. Directoarea propune într-o scrisoare să înființeze o comisie a locatarilor care să consilieze comisia de construcții cu privire la tot „ce are de-a face cu confortul locativ.”

Se vede treaba că există deja o comisie de construcții și că planurile sunt mai concrete decât s-a sugerat până acum. Iluzia că putem participa la luarea deciziilor e menită să ascundă asta.

Pe de-o parte, e o veste liniștitoare pentru unii locatari: dacă se renovează temeinic căminul, înseamnă că nu se va închide curând. Deci nu trebuie să se mute. Pe de-altă parte, o renovare majoră înseamnă totuși aproape sigur mutare, chiar dacă una temporară. Fie și numai gândul ăsta provoacă aici o creștere periculoasă a tensiunii medii. Nesiguranța și schimbarea sunt două cuie la sicriul fiecărui vârstnic. Doamna Pot, o intrigantă nesuferită, n-a exclus ipoteza ca renovarea să aibă drept scop să mai curețe din conținut.

— De-aia o fac. O grămadă de oameni n-or să supraviețuiască!

La masa de cafea se găsesc întotdeauna câțiva care să dea aprobator din cap, oricât de stupidă ar fi o părere.

O renovare serioasă o să stârnească și praf, și vâlvă, așa că hai să vă văd! Cu cât mai multă acțiune, cu atât mai bine. Eu vreau să fiu în comisia care o să consilieze comisia de construcții.

La sugestia lui Eefje, l-am rugat pe avocatul nostru să ceară într-o scrisoare adițională în mod expres planurile de renovare.

Luni, 24 iunie

Doamna Aupers e nouă. În fiecare dimineață, la masa de cafea, citește cu voce tare toate necrologurile din ziar. Sunt curios să văd cine o să fie primul care o să aibă ceva de comentat. Nu toată lumea se bucură să înceapă ziua așa de vesel.

Mai sunt câțiva locatari fascinați de morți. De fiecare dată când moare cineva, îi auzi gândind cu voce tare: „L-am mai lăsat pe încă unul în urmă". Le pare bine să vadă numele unor vechi cunoștințe în chenar negru în ziar; asta le oferă și mai multă satisfacție. Pe mine nu mă mișcă decât necrologurile pentru copii. Mă fac să mă gândesc la fetița mea. Morții importanți, cu cel puțin zece necrologuri de la toate firmele din ale căror consilii de administrație au făcut parte sau pe care le-au condus în calitate de comisari, mă lasă rece, așa cum sunt și ei acum. Hai, sub pământ cu ei! Ia să vedem cât de importanți mai sunt ei acolo.

Noii membri ai clubului nostru, Ria și Antoine, au rezervat bucătăria și o sală mică a centrului socio-cultural pentru vinerea viitoare. Am primit în cutia poștală o invitație frumoasă la o cină de bun-venit cu ocazia intrării lor în club.

În invitație apărea și rugămintea ca, între felurile de mâncare, să oferim și câte un intermezzo în formă de discurs, poveste sau cântec. Aproape că aud cum îmi trosnește bătrânul meu creier.

Mi-am dus la curățătorie smochingul pe care nu l-am mai purtat de douăzeci și cinci de ani, iar mâine o să-mi cumpăr o cămașă nouă.

Marți, 25 iunie

Atunci când doamna Aupers nu ne citește necrologuri, se plânge c-a trebuit să-și ducă pisica la adăpost. Tocmai risipise 3.500 de euro cu animalul. Ceva cu o operație complicată la o lăbuță din spate, care fusese zdrobită. Cu zâmbetul pe buze, veterinarul și-a băgat în buzunar toate economiile doamnei Aupers. În ciuda văicărelilor ei, mi s-a făcut milă de ea. Își iubea așa de mult pisica. Dar ce să-i faci? Aici, regulile sunt reguli: animalele de companie sunt interzise. De aceea ar fi preferat să rămână totuși să locuiască acasă, însă copiii ei se opuseseră. Se săturaseră să-i ofere îngrijire voluntară.

•

Vânzătoarea de la C&A n-a avut chef să-și dea prea multă osteneală cu mine când m-am dus să-mi cumpăr o cămașă. Doamna veștejită, într-un taior-uniformă prea strâmt, mi-a indicat plictisită câteva lăzi la zece metri mai încolo.

— Sunt acolo.

— Vă mulțumesc frumos pentru serviabilitate.

Replica mea a provocat inițial o privire surprinsă, apoi una iritată.

La Vroom&Dreesman, servirea n-a fost mult mai bună. Domnii bătrâni și neștiutori nu sunt prea prețuiți în calitate de clienți. În cele din urmă, cam la nimereală, am cumpărat o cămașă albastru-deschis, care s-a dovedit a fi prea mare. Mâine trebuie să mă duc înapoi. Mă gândesc că personalul magazinului nu e înnebunit nici după oameni bătrâni care vin să schimbe lucruri.

Miercuri, 26 iunie

Evert nu se simte bine. Azi-dimineață a fost la spital pentru control și medicii au vrut să-l oprească acolo. A cerut o amânare până luni ca să poată merge la o înmormântare.

— Am inventat o sumedenie de înmormântări la viața mea, a spus el. Se pare că nu-mi vine în gând altceva. Și câtă vreme nu folosești pretextul cu înmormântarea de trei ori pentru aceeași persoană, n-o să îndrăznească nimeni să te acuze de minciună.

Nu că l-ar ajuta prea mult o amânare de câteva zile – de asta e conștient și el –, însă are nevoie de puțin timp ca să se pregătească mental pentru o nouă operație. Și nu vrea să rateze cina noastră de vineri seară din centrul socio-cultural.

Când am trecut pe la el, l-am găsit totuși cam zdruncinat. Avea o ceașcă de ceai în mână, ceea ce iarăși nu era reconfortant. Când i-am semnalat asta, mi-a spus că pusese în ea și un strop de rom. Asta readucea speranța.

I-am explicat împreună lui Mo, care, atunci când a auzit că săptămâna viitoare îmi va fi din nou încredințat spre îngrijire, a ciulit o ureche și-a tras un pârț.

Planul directoarei de a instala camere de supraveghere câștigase serios în popularitate odată cu agitația provocată de furtul ceasului, însă scăzuse din nou în sondaje atunci când se dovedise că ceasul ajunsese din greșeală în mașina de spălat. Am aflat de la Anja că lui Stelwagen aproape că i-a părut rău că se dovedise că nu se furase nimic. Aici se termină noutățile de la femeia noastră de pe front.

Joi, 27 iunie

Oamenii bătrâni sunt uneori așa de îngălați. În fulgarinul lor cu pete și guler soios. Nu mai văd petele sau nu le mai consideră mare lucru. E păcat de bani să cumperi un pardesiu nou dacă nu ți se mai dă timp să-l ponosești. Așa că poartă rochii sau costume de-acum patruzeci de ani, pantofi uzați și șosete cu găuri. Începutul pierderii demnității. Dacă puțin le pasă de aspectul lor, nu trebuie să-și mai facă griji nici că mănâncă urât, că se scarpină fără jenă între picioare și că se spală pe cap doar o dată pe lună.

— Dacă mi se termină chiloții curați, îi mai îmbrac încă o zi pe cei mai puțin murdari, a anunțat la cafea, fără nicio jenă, una dintre locatare.

Din fericire, sunt și doamne și domni eleganți, îngrijiți, care miros plăcut. Eefje, Edward, Ria, Antoine, eu însumi, în ciuda problemelor de incontinență. Niște bătrâni agreabili în cochetăria lor, îmbrăcați frumos, mirosind plăcut, cu părul îngrijit coafat sau tuns.

Îmi place să mă duc o dată la două luni la frizerie și să mi se șamponeze de două ori cele câteva fire de păr rămase pe cap.

— Și cum vreți să-l tundem?

— Un pic modern, vă rog. Și nu vă grăbiți.

— O să-mi iau tot timpul ca să iasă ceva frumos.

De ani de zile merg la aceeași frizerită, iar conversația asta scurtă nu mă plictisește niciodată.

Vineri, 28 iunie

E 28 iunie și sobele duduie vesel pretutindeni. Vorba vine, căci, de fapt, avem încălzire centrală. Ca de obicei, în cele mai multe camere, termostatul indică temperatura maximă admisă, adică douăzeci și trei de grade, și prima haină de iarnă a fost semnalată în drum spre ieșire. Ieri, temperatura maximă de-afară a fost de paisprezece grade.

Astăzi o să mănânc puțin spre deloc, pregătindu-mă astfel pentru dineul de diseară din centrul socio-cultural. Nu trebuie să fac cine știe ce efort. Cu cât îmbătrânești, cu atât pofta de mâncare scade. Uneori trebuie să mă forțez să înghit ceva. Din fericire, în prezent există mic dejun lichid. La nevoie, există și prânz lichid. Scapi de mestecatul în silă. Nici starea lui Evert nu stimulează pofta de mâncare.

Vechiul meu smoching îmi e cam mare. E frumos călcat, asta da. Până la urmă a ieșit bine și cu cămașa nouă. Când m-am dus la V&D să schimb cămașa prea mare, o vânzătoare marocană amabilă mi-a măsurat gulerul și lungimea mânecii și-apoi a cules dintr-o ladă una în măsura potrivită.

Una peste alta, sunt încă destul de atrăgător, chiar dacă asta o spun eu însumi.

Mi-am cumpărat și un parfum. Am încercat vreo câteva pe încheietură, însă curând totul s-a transformat într-un potpuriu de mirosuri imposibil de recunoscut. Nu așa se proceda – trebuia să pulverizezi puțin parfum pe o bucățică de hârtie specială. În cele din urmă, o vânzătoare a ales ceva ce, după părerea ei, mi se potrivește perfect. Și se potrivește și cu portofelul meu.

Sâmbătă, 29 iunie

Îmi scot pălăria și fac o plecăciune adâncă în fața lui Antoine și a Riei de la restaurant*ul pop-up* Chez Travemundi. N-am mai mâncat de ani de zile așa de bine. Șase feluri! Servite relaxat, porții potrivite pentru oameni în vârstă și o companie foarte plăcută. O seară grozavă. Am stat la masă de la cinci până la zece, am cântat la spălatul vaselor și apoi ne-am întors șontâcăind împreună acasă. Din fericire, am băut cu cap, altfel aș mai fi fost și-acum în comă.

După cocktailul de bun-venit, a luat cuvântul Evert. Într-un discurs înflăcărat, a vorbit despre plăcerile vieții și bucuriile prieteniei. Se pregătise bine. La sfârșit a anunțat în treacăt că luni avea să plece pentru câteva zile în vacanță la spitalul Boven IJ și a menționat orele de vizită.

— Dacă cineva mai scoate în orele următoare o singură vorbă despre asta, îi frec capul cu carpaccio de langustină.

S-a lăsat un moment de tăcere.

Apoi Graeme a închinat un pahar în cinstea lui Evert și blestemul a fost ridicat.

Ieri-seară s-au rostit multe cuvinte frumoase, s-a cântat și s-a recitat și am avut parte și de un mic concurs despre mâncare. Ce păcat că între timp am uitat deja mult din ce s-a întâmplat.

După-masă începe Turul Franței. Trei săptămâni o să am după-amiezile ocupate. Îmi place să mă uit la transmisiunile astea nesfârșite în direct. În primele ore aleg comentariul belgian, iar la sfârșit, când devine palpitant, combin Radio Tour de France cu imaginile televizate.

Duminică, 30 iunie

Sunt la jumătate. După ziua de azi se încheie primele șase luni. Am sărit doar cinci sau șase zile, fiindcă am fost bolnav. Deloc rău, nu?

Nu-i așa de ușor. Subiectele nu apar spontan, iar eu trebuie să-mi cântăresc cuvintele cu grijă. Însă obligația de a scrie îți ascute privirea și te ține alert.

Când cineva spune ceva notabil, trebuie să reții ce-a spus, deși tocmai memoria e una dintre verigile cele mai slabe în acest trup șubred. Un mic carnețel e o soluție, însă nu pot să-l folosesc prea ostentativ. Peste tot sunt ochișori curioși care stau la pândă.

— Da ce tot scrii acolo, Hendrik? Ia să văd și eu.

— Lucrez la propriile memorii. Doar după ce sunt gata le poate citi toată lumea.

Apoi vor de obicei să știe dacă apar și ei în ele, iar eu le confirm, indiferent cine întreabă.

— Numai lucruri bune, adaug ca să-i liniștesc. Sunt mulțumiți cu răspunsul, chiar dacă ei consideră că vreau să mă dau mare cu memoriile mele.

•

Am devenit un spectator temător al Turului Franței. Anul trecut și acum doi ani am văzut așa de des învălmășeli de cicliști răniți pe asfalt, având dedesubt întotdeauna și câțiva neerlandezi, încât plăcerea de a privi a fost știrbită. Etapa inaugurală nu a oferit prea multe speranțe de îmbunătățire. Primul pe care l-am văzut căzând a fost iarăși ghinionistul național Johnnie H. Din fericire, într-un banner publicitar, nu în sârmă ghimpată. Au urmat încă vreo câteva căzături zdravene.

Păcat că autobuzul care rămăsese blocat sub bolta de la linia de sosire a putut fi urnit la timp.

Altfel ar fi ieșit o busculadă pe cinste.

Luni, 1 iulie

Evert a plecat azi-dimineață cu taxiul la spital. Tocmai l-am sunat. Îl așteaptă pe chirurgul care l-a operat data trecută.

— Nu e cel mai bun prieten al meu, însă nu poți să-ți alegi doctorul după bunul tău plac.

Regulile pieței libere nu sunt valabile pentru doctori. Cel puțin nu atunci când cheltuielile sunt preluate de asigurare. Dacă te cheamă Beatrix, bineînțeles că e altă mâncare de pește. Oare o fi având și asigurare complementară?

Ieri după-amiază, un belgian necunoscut, care nu câștigase niciodată vreo cursă importantă, a păstrat un avans de zece metri față de plutonul care se apropia de el vertiginos și a câștigat etapa a doua din Turul Franței. Chiar dacă nu-ți place ciclismul, te poți bucura atunci când Tom Degețel îl învinge pe uriaș, David pe Goliat. Îmi plac sportivii slab cotați. Cel puțin, dacă nu se plâng atunci când pierd.

Grietje și-a scris sieși o scrisoare lungă și a lipit-o pe dulapul din bucătărie. În ea își explică sie însăși că are Alzheimer și schițează posibilele probleme care pot decurge de-aici. Se sfătuiește și-și face singură curaj pentru viitorul apropiat, când mintea n-o să-i mai fie clară. Încheie cu: „Claritatea nu e totul. Cu drag, Grietje”. M-a emoționat felul cum s-a salutat pe sine însăși. Își abordează boala într-un mod original.

S-a întrebat cum o să reacționeze la propria scrisoare. Atunci când o să am răspunsul, probabil că n-o să i-l mai pot explica. O situație suprarealistă.

Marți, 2 iulie

Evert se teme c-o să-și piardă cel puțin încă vreo câteva degete. Chirurgul afișase o mină gravă.

— Nu sunteți mulțumit cu rezultatul propriei intervenții de data trecută? îl întrebase Evert.

Ei bine, doctorul n-ar fi spus asta. A preferat să vorbească despre complicații neprevăzute. Primul doctor care să recunoască spontan că a făcut o greșeală încă nu s-a născut. Dacă brutarului i se întâmplă o dată să ardă pâinea, nu e sfârșitul lumii, însă dacă chirurgul amputează piciorul greșit… atunci infirmiera a bifat caseta greșită în formular. Cine cade de sus, cade mai tare, ce-i drept, dar și are întotdeauna o asigurare bună de accidente. Dacă se întâmplă vreodată ca un știab să se prăbușească, nu trece mult și se ridică iar mândru în altă parte. Cu același salariu.

Evert va fi operat joi. Până atunci îl țin acolo ca să aibă patul ocupat. Sperã că medicul chirurg nu e ranchiunos și n-o să folosească la operație un bisturiu bont.

Discuția noastră telefonică m-a cam întristat. Mâine îl vizitez la spital. La rugămintea prietenului meu, trebuie să iau din nou o sticluță de apă minerală Bols.

Trebuie să-i duc și câteva cărți poștale cu urări de însănătoșire din partea colegilor de cămin. Zgârciobii ăștia bătrâni economisesc un timbru.

Miercuri, 3 iulie

Azi-dimineață am fost în vizită la spital. Dificil. Trebuie să inspiri totuși un pic de optimism, iar asta nu-i așa de ușor atunci când vezi lucrurile în negru, ca mine.

Aș fi un clovn jalnic.

Ca să mă consolez singur, pot spune că, în comparație c-un alt vizitator, am fost o rază de soare. Două paturi mai încolo era o femeie care venise în vizită la soțul ei, proaspăt operat. O jumătate de oră n-a vorbit decât despre ea și, colac peste pupăză, despre bolile ei. Ce n-aș fi îndrăznit să fac mai demult, am făcut acum. Am întrebat-o:

— N-ar fi mai bine să faceți schimb de locuri?

Asta l-a înveselit zdravăn pe Evert, însă femeia doar s-a uitat la noi suspicioasă, neînțelegând ce voisem să spun.

— Prietenul meu vrea să spună că unghia ta crescută în carne e, de fapt, ceva mult mai grav decât operația pe cord deschis a soțului tău și că, prin urmare, ar fi mai bine să te întinzi mata în patul lui, a spus Evert, fără să i se clintească vreun mușchi pe față.

— Vezi-ți de treburile tale.

•

După autobuzul blocat sub bannerul de la linia de sosire, Turul a scăpat de un dezastru și mai mare. Într-o reluare la televizor, au arătat cum, la sfârșitul etapei a treia, un cățeluș alb, frățiorul geamăn al lui Milou din *Tintin,* a traversat strada chiar în fața plutonului ce se apropia vertiginos. Dacă acel cățeluș ar fi fost făcut zob, Turul ar fi stârnit brusc un interes imens în căminul nostru, mai ales printre doamne. Fracturile osoase și comoțiile cerebrale ale zecilor de cicliști n-ar fi cântărit mai mult decât moartea unui singur cățeluș

adorabil. Îngroziți, oamenii s-ar fi uitat la nesfârșit la reluările cu încetinitorul.

Joi, 4 iulie

Conform prognozelor, Evert se va trezi astă-seară pe la șapte în salonul de reanimare. Sună drăguț: salon de reanimare. A promis că sună de îndată ce va fi în stare. Va fi o zi lungă.

A murit Maarten van Roozendaal. N-auzisem niciodată de el. Stăm aici într-un capăt îndepărtat al societății, unde n-ajung toate noutățile. Ne pricepem mai ales la reluarea unor povești răsuflate.

Grietje mi-a împrumutat un CD cu Van Roozendaal. Trebuia să ascult *Het te late einde (Sfârșitul care nu mai vine)*.

N-am auzit niciodată un cântec mai frumos despre oameni bătrâni. Am întrebat-o pe Grietje cum îl ascultă ea, ca bolnavă de Alzheimer în fază incipientă.

— Poate c-o să ți se pară ciudat, însă îmi transmite o stare de liniște. Sau mai bine spus: de resemnare. Dar chiar și-așa îmi dă energie.

Sunt mai multe cântece minunate pe CD. Nu scrie nimeni pentru Maarten *Sfârșitul care-a venit prea devreme*?

Președintele egiptean a fost înlăturat de la putere după o lovitură de stat militară. În fine, o lovitură de stat… „Armata a decis să preia controlul asupra procesului de tranziție”, a declarat ministrul nostru de externe, Timmermans.

„Nu, domnule polițist, n-am furat nimic. Am decis doar să preiau controlul procesului de tranziție de la un proprietar la altul”.

Nici directoarea noastră nu taie cheltuielile, ci doar îndrumă procesele de tranziție.

Vineri, 5 iulie

Azi-dimineață a sunat Evert. I-au amputat gamba. Astăzi nu pot să scriu.

Sâmbătă, 6 iulie

A trebuit să mă forțez să scriu din nou. Îmi face bine. După ce încredințez ceva unei foi de hârtie sau, în cazul ăsta, computerului, pot să mă detașez puțin și redevin mai suportabil. E mai plăcut și pentru oamenii din preajma mea.

Destul de emoționat, m-am dus ieri după-amiază să-l vizitez pe Evert. Trecuse deja de primul șoc. A recunoscut totuși că joi seara fusese foarte demoralizat.

— Mi-am zis să încerc să văd dacă pot să-mi mișc piciorul, dar nu mai era niciun picior. Zace acum undeva, printre alte deșeuri de abator. N-am avut curaj să te sun, Henk. A trebuit mai întâi să mă obișnuiesc eu însumi cu ideea.

I-am spus că înțeleg și că mă temusem de asta văzând că nu sună.

Ca să demonstreze că aproape redevenise cel dintotdeauna, Evert s-a întrebat ceva mai târziu dacă la musulmani se respectau principiile halal și atunci când erau operați, adică dacă se renunța la anestezie.

Mă tem că lucrurile nu se vor opri la pierderea gambei și că prietenului meu i se vor cangrena și alte bucăți de picior sau braț înainte ca, inevitabil, să vină rândul restului.

Micile întâmplări din cămin, discuțiile de la masa de cafea mă lasă indiferent.

Mă pot bizui cât de cât pe Eefje. Rămâne realistă și puternică și, totodată, amabilă și empatică. Mă îmbărbătează în timpul vizitelor pe care ni le facem unul altuia aproape zilnic. Încep să țin la ea din ce în ce mai mult.

Duminică, 7 iulie

Aproape nimeni din cămin nu pleacă în vacanță.

Să sondez cu precauție să aflu cine ar fi interesat de să zicem, o excursie într-o zonă viticolă? (A nu se confunda cu o excursie pe Valea Rinului. Când mă gândesc la așa ceva, îmi vine în cap imaginea unei caravane pestrițe de bolnavi și invalizi împinși pe puntea vaporului *Henri Dunant* de niște însoțitori veseli. N-aș merge nici dacă m-ar plăti!)

Ar trebui să putem închiria un microbuz confortabil pentru un grup mic și să mergem, de pildă, în Champagne să petrecem câteva zile într-un castel frumos. Mâncare bună, băutură bună, câteva degustări, o catedrală răzleață și, în jurul nostru, nici urmă de oameni triști și smiorcăiți. Ar trebui să fie un loc accesibil celor în scaune cu rotile.

M-am gândit la vacanță fiindcă, după nenorocirile din ultimele zile, am nevoie de ceva pozitiv. Mă duc la Eefje să aflu cum i se pare ideea unei vacanțe cu grupul nostru.

Astă-seară o să ne sfătuim să vedem ce putem aranja pentru Evert. Vor fi prezenți Grietje, Eefje, Graeme, Edward și cu mine. Ria și Antoine au bilete la teatru. Ar fi preferat să rămână acasă și să ia parte la ședința noastră, însă am reușit să-i convingem să meargă. Ria a insistat să lase niște gustări la Edward înainte de a pleca. Mai mult de formă, am asigurat-o de două ori că nu e nevoie.

— Dar sigur c-ar fi bune, i-a scăpat lui Graeme la momentul potrivit, și-atunci decizia a fost luată. Graeme a chicotit.

Luni, 8 iulie

— Evoluția e bună, spusese doctorul.

— Ba dimpotrivă, cred că e un eșec, fiindcă am rămas doar cu un picior! răspunsese Evert.

Azi-dimineață m-am dus să-l vizitez. Peste vreo câteva zile, Evert va fi mutat pentru aproximativ zece zile într-o clinică de recuperare. Dacă totul merge bine, se poate întoarce apoi acasă.

Întâlnirea de-aseară a fost foarte utilă. Ne-am înțeles asupra câtorva lucruri practice.

Edward face rost de un scaun cu rotile electric. Eefje are o relație bună cu serviciul de asistență la domiciliu și se ocupă de găsirea unei persoane care să ajute la menaj. Graeme o să consulte medicul de familie în privința îngrijirilor medicale necesare. Grietje o să se ocupe provizoriu de cumpărături.

— Dar trebuie să-mi faci o listă clară, să știi! Nu sunt în stare să rețin nici măcar cele două lucruri de pe lista mea.

Ria și Antoine se ocupă de mâncare, iar eu de câine. Uite, asta numesc eu îngrijire voluntară!

Facem toate astea în primele zile după ce se întoarce acasă, astfel încât să aibă timp să se gândească cum poate să rezolve problemele pricinuite de lipsa unei jumătăți de picior. Scopul final e să poată rămâne în apartamentul tutelat în care locuiește acum. Am fost cu toții de-acord: mutarea lui Evert în căminul nostru ar duce la un război între el și o bună parte a restului locatarilor. Un exemplu clar de situație în care toată lumea pierde.

Măsurile noastre sunt întemeiate. Anja ne-a informat că apartamentul tutelat al lui Evert a fost pus pe lista locuințelor care urmează să se elibereze în scurt timp. Informatoarea noastră nu știa cine făcuse asta.

Marți, 9 iulie

Microcarul Canta al doamnei Groenteman a fost izbit în plin din lateral de o motoretă ce mergea cu patruzeci la oră. În apărarea băiatului de pe motoretă trebuie spus că doamna Groenteman circula pe carosabil și s-a hotărât brusc să traverseze pe zebră. A fost un mic miracol că n-a fost nimeni rănit. În fine, microcarul probabil că nu mai poate fi salvat. Băiatul de pe motoretă a zburat peste Canta și a scăpat doar cu niște zgârieturi. Doamna Groenteman s-a văicărit de-ai fi zis că e pe moarte, însă în cele din urmă doar coafura i-a fost răvășită.

Martor ocular a fost domnul Elroy (cel cu capul de elan), care ne-a ținut la ceai o prelegere savuroasă despre ce se întâmplase.

Doamna Groenteman crede că are argumente foarte solide ca să se disculpe de orice vină.

— Tot ce trece pe zebră are prioritate, a declarat ea categoric.

Din fericire, e asigurată pentru toate riscurile.

Mulți locatari și-au asigurat tot felul de lucruri pentru toate riscurile.

„Căci nu se știe niciodată…” Cu toate primele plătite aici pentru asigurările de înmormântare am fi putut cumpăra ușor un cimitir propriu de dimensiuni medii.

Indiferent de vehiculul cu care se deplasează, și chiar dacă nu depășesc cinci kilometri pe oră, oamenii foarte vârstnici sunt un pericol pentru circulație. Nu numai pe șosea, ci și la supermarket. Chiar dacă merg pe scuter de parcă ar conduce un camion cu remorcă pe cea mai aglomerată pietonală din Amsterdam într-o după-amiază de sâmbătă. Nici nu-și dau seama, că scuterul le-a și intrat brusc în marșarier…

Însă toate astea nu mă împiedică totuși să periclitez în curând străzi și piețe conducând propriul meu scuter!

Miercuri, 10 iulie

O doamnă consilier municipal din Hengelo, dar se poate să fie și din Almelo, e de părere că asistența persoanelor vârstnice care nu se mai pot îngriji singure poate fi preluată foarte bine de șomeri, aceștia urmând să-și păstreze alocația de șomaj. Îngrijitorii propriu-ziși pot intra astfel în șomaj.

În locul unei îngrijitoare calificate, o să vină să te bage sub duș și să te spele la cur un muncitor constructor rămas șomer. Respectul față de bătrâni ar atinge astfel o nouă limită de jos. Din fericire, mulți oameni au considerat că doamna care propusese asta cu o mină imperturbabilă era din cale afară de proastă. Însă dacă lași 408 de administrații locale din Țările de Jos să se ocupe fiecare după cum o taie capul de îngrijirea bătrânilor și-a persoanelor invalide e de parcă ai cere accidente, risipă și tot felul de alte probleme. Consilieri proști sunt peste tot.

Comisia parlamentară de anchetă poate fi constituită deja.

În zeci de localități din Germania, o parte a asistenței pentru persoanele care au nevoie de ajutor, cum ar fi micile cumpărături, distribuirea de mese calde și organizarea deplasărilor, e oferită de alte persoane în *Ruhestand* – pensionari încă sănătoși. Sunt plătiți în ore de credit de îngrijire, la care pot apela mai târziu, când ei înșiși vor avea nevoie de ajutor în vreun fel. Pentru asta ai nevoie, desigur, de un flux permanent de noi pensionari, iar asta poate deveni o problemă, dacă ținem seama de faptul că Germania se confruntă cu un proces alarmant de îmbătrânire a populației.

Apropo: pe lângă asta, îngrijitorii profesioniști continuă să-și desfășoare activitatea specializată și să fie plătiți pentru ea. Bineînțeles!

Joi, 11 iulie

Azi-dimineață am luat microbuzul și m-am dus să-l vizitez pe Evert la centrul de recuperare. Părea că se simte bine.

— În orice caz, aici se muncește zdravăn. Și toți fac asta. În jurul meu nu sunt decât invalizi de toate gradele. Dar, ca să folosesc limbajul propriu ciclismului, moralul e bun.

Doctorii și fizioterapeuții i-au promis lui Evert că în aproximativ opt zile va părăsi centrul și va fi în stare să se descurce în bună măsură singur. Un obiectiv demn de-a fi urmărit, iar Evert își dă toată osteneala. Mi-a spus că și-a stabilit o rație strictă de patru păhărele ilegale pe zi.

Îi e dor de Mo. Am impresia că sentimentul e reciproc, deși e greu să-ți dai seama de asta urmărind eforturile minime făcute de Mo ca să supraviețuiască unei zile călduroase. N-am auzit niciodată un câine gemând mai tare atunci când se ridică în patru labe. Odată ajuns afară, să zici că se „târăște" sugerează prea multă mișcare față de ce se întâmplă în realitate. Așa a fost mereu, însă acum se pare că Mo merge încă și mai încet. Mereu trebuie să-l aștept când îl scot la plimbare, și asta spune ceva.

Ieri-seară ne-am întâlnit pentru a discuta despre următoarele ieșiri ale membrilor clubului. Problema a fost dacă să le amânăm, contrar dorinței explicite a lui Evert, sau pur și simplu să continuăm conform programului. Am decis să continuăm, cu toate că entuziasmul se cam subțiase. Nu vrem ca mânia lui Evert să se abată asupra noastră.

— Bun, dar dacă o facem, s-o facem bine, a spus pe un ton solemn Graeme, organizatorul următoarei ieșiri.

Făcând puțin pe misteriosul, ne-a întrebat dacă eram obsedați de microbi și dacă eram vaccinați împotriva bolilor tropicale. Asta a înviorat din nou atmosfera printre membrii clubului „Bătrân, dar nu mort”.

Vineri, 12 iulie

Am tatonat cu atenție terenul să aflu dacă cei din club ar fi interesați de o scurtă călătorie în timpul verii. Mai întâi, bineînțeles, am descusut-o pe prietena mea Eefje. Dacă ea credea că planul meu n-are nicio șansă, n-avea rost să-mi mai irosesc energia cu el. Însă, după ce a stat mult să se gândească (ceea ce mi-a creat o oarecare stare de neliniște), a fost încântată de propunerea mea.

— De fapt, nu mi-a trecut niciodată prin cap așa ceva, însă s-ar putea să fie o idee foarte bună, a spus ea prudentă. O las să mai dospească puțin, Hendrik.

Am întrebat-o ce însemna pentru ea „puțin".

— Mă gândeam la o zi. Poți să mai aștepți atât?

•

Nu ne-a mai rămas mult timp, însă avem tot timpul din lume.

Ar trebui să ne grăbim, însă aproape că nu mai e nimic care să merite graba noastră.

Foarte perfidele surori Slothouwer au răsturnat ca din greșeală o vază cu crizanteme peste doamna Van Diemen. Edward a văzut scena și se jură că au făcut-o intenționat. Surorile n-o pot suferi pe doamna Van Diemen. Și nici pe oricine altcineva care a zis vreodată ceva despre comportamentul lor asocial. Îi au în vizor în special pe cei mai slabi. Sunt dezaxate și însetate de sânge. Se face mare vâlvă fiindcă au apărut din nou lupi în Țările de Jos, însă aici avem deja de ani de zile două hiene. Directoarea asistă neputincioasă la ce se întâmplă. Nu există multe mijloace de presiune împotriva comportamentului sadic. De pildă, n-ai voie să le iei la șuturi pe doamnele Slothouwer. Imediat te trezești cu presa la ușă: „Surori în vârstă de 87 și 85 de ani maltratate!" Niciodată nu apare

titlul: „Surori în vârstă de 87 și 85 de ani maltratate ABSOLUT JUSTIFICAT!”

Sâmbătă, 13 iulie

Ieri după-amiază am fost s-o vizitez pe soția mea. E internată într-o clinică psihiatrică în Brabant. O călătorie de două ore. Timp să mă gândesc la cum au decurs lucrurile.

Nu știu sigur dacă mă recunoaște, însă cred că da. Vremea a fost frumoasă; braț la braț, am făcut o plimbare scurtă în grădina minunată. Cantotdeauna, momentul m-a tulburat. Nu sunt prea multe lucruri de spus. Deși comunicarea între noi e aproape imposibilă, există un profund sentiment de solidaritate. Frumos și extrem de trist în același timp.

Duminică, 14 iulie

Având în vedere împrejurările, Evert se descurcă bine. Se recuperează rapid.

— Am căzut doar de trei ori.

Învață să meargă în cârje, iar între timp i se meșterește o proteză, însă aceasta nu-i poate fi fixată pe picior decât după ce se vindecă rana.

După spusele lui, aproape că a renunțat la băutură.

— De fapt, mai beau doar ca să socializez.

Ieri, când m-am dus să-l vizitez, m-a întrebat dacă am chef să merg cu el o săptămână în Brabant. Fiul lui l-a invitat să vină la începutul lui august să stea la el în Uden.

— Cred că nu prea pot să refuz, a adăugat Evert. Se simte vinovat că de ani de zile abia dacă se mai interesează de mine.

Evert nu se înțelege prea bine cu nora lui, o femeie mai mult decât decentă, și s-a gândit că sejurul lui ar putea fi suportabil dacă îi țin companie și am puțin grijă să nu se tensioneze atmosfera. O să am camera mea, iar câinele, cotețul lui.

— Nora mea nu doar că face lună în casă, ci și gătește bine, iar dacă insistăm fără să exagerăm, ne invită sigur să mergem într-o zi și la Efteling[39]. Ne dăm împreună pe Python[40], și-a încheiat el micul discurs publicitar.

Am acceptat. O săptămână mi s-a părut cam mult, așa că am stabilit să rămânem cinci zile. Și uite cum îmi pică-n poală așa, pur și simplu, o mică vacanță.

Luni, 15 iulie

„Bătrânii de peste nouăzeci de ani sunt din ce în ce mai vitali”, titrează ziarul *Trouw.* Și mai vitali? Da, chiar așa. Studiu danez.

E vorba de îmbunătățirea capacităților mentale și cognitive, adică de o mai bună funcționare a creierului. Starea fizică nu se îmbunătățește. Se compară situația prezentă cu cea de-acum doisprezece ani. Dacă tendința asta se impune în mod evident, peste încă doisprezece ani mă aleg și eu cu ceva. Apare din nou un licăr de speranță pentru cei trecuți de optzeci de ani.

I-am întrebat pe ceilalți membri ai clubului dacă ar fi cumva interesați de o scurtă vacantă împreună. Reacțiile au fost entuziaste. Doar Grietje e rezervată.

— Depinde puțin de cum o să mă simt în acea zi, a spus ea. Am observat că într-un mediu străin devin mai repede confuză.

O înțeleg perfect, bineînțeles. Până acum, Grietje se poartă față de propria-i demență cu eleganța unei dansatoare pe sârmă. Ocolește cu pricepere găurile ce-i apar în memorie în momente neașteptate și-și împachetează nesiguranța în ironie frivolă.

— Pentru moment, a spus ea când m-a auzit remarcând asta.

În ce privește vacanța noastră, se preferă luna septembrie. Mai ieftin și mai liniștit. La urma urmei, suntem totuși niște bătrâni olandezi. Și, dacă se poate, să nu fie prea departe. Cineva a propus Luxemburg, destinația de vacanță pentru bătrâni prin excelență. Și Maastricht a fost pomenit.

— Dar trebuie să verificăm să nu fie André Rieu prin zonă, a spus Eefje.

Da’ și eu sunt cam molâu că nu spun că, de fapt, aș vrea să merg odată la un concert de-al lui.

Marți, 16 iulie 7

„N-o să-mi fac sânge rău doar pentru atât” nu e o declarație temerară pentru oameni de nouăzeci de ani care își așteaptă moartea în cămăruța lor.

Mulți nu iau act de marile evenimente. Doar micile suferințe mai contează.

— Dacă Grecia intră în faliment, premiile la bingo or să fie cu siguranță mai mici, a sunat analiza doamnei Schouten asupra crizei zonei euro.

Pentru oameni care toată viața lor au strâns băierile pungii, ceva precum datoria publică de o mie de miliarde a SUA e de neînțeles. De altfel, nici pentru alți oameni. Cu câteva zeci de miliarde se poate eradica foametea de pe glob și se poate asigura apă potabilă pentru toată lumea. Iar americanii au datorii de o mie de miliarde de euro, și mai și împrumută frecvent câteva zeci de miliarde ca și cum n-ar fi mare lucru.

Mi-am propus să mor îndatorat. Însă nu-i așa de ușor. Mai am cam vreo opt mii de euro în cont, dar bineînțeles că nu știu cât timp trebuie să-mi ajungă. Deocamdată, mă gândesc să stimulez economia neerlandeză cu cheltuieli suplimentare de o mie de euro pe an. N-o să fie vina mea dacă tot nu ieșim din criză.

Miercuri, 17 iulie

Stai jos, la masa de cafea, ești un pic melancolic și auzi lângă tine:

— Și-apoi m-am dus la brutărie, dar am ajuns târziu din pricina pedichiurii și-am cerut o jumătate de pâine neagră feliată, dar brutarul nu mai avea decât pâine neagră la tavă, după care nu mă prea înnebunesc, nu-mi place coaja, dar trebuie totuși să mănânc, și în mod normal mai am în congelator câteva pungulițe cu câte două sandvișuri, însă mi le mâncase nepotul pe toate șase, cât mai poate să mănânce și băiatul ăsta…

— Ei bine, să-l fi văzut pe băiatul meu! Opt clătite, și toate cu sirop, și trebuie să fie sirop de la Van Gilse, că altul nu-i place așa de mult. Doamne Dumnezeule, ce zăpușeală e aici tot timpul!

— Înainte nu erau congelatoare. Acasă la noi, trebuia să mâncăm mai întâi pâinea veche, și așa mâneam, de fapt, mereu pâine veche, niciodată proaspătă, fiindcă mama cumpăra tot timpul prea multă, pentru că nu se știe niciodată, și abia când mucegăia puteam s-o dăm la rațe.

Șuvoaie infinite de vorbe inutile, care acoperă totul ca niște buruieni sufocante. Spuse fără cap. Fără sens. Obsesive. Rostite pentru a-i informa pe cei din jur că vorbitorul încă n-a murit și încă mai are ceva de spus. Dacă e cineva care vrea să le audă e o întrebare pe care oamenii și-o pun rar, altfel și-ar ține gura mult mai des.

Joi, 18 iulie

Edward a găsit într-un număr vechi al *Ghidului consumatorului* un studiu despre igiena din căminele de bătrâni. S-a solicitat colaborarea a o sută douăzeci și unu de cămine din aproximativ trei sute. Jumătate dintre ele, printre care și al nostru, au refuzat participarea la studiu. În cele din urmă au fost vizitate treizeci și șapte de cămine. Rezultatul: de optsprezece ori „insuficient, unsprezece de șase, opt de șapte și niciun „bine”. Să fi controlat ei chiar așa de strict, sau chiar așa de mare să fie mizeria? Probabil că acele cămine care au refuzat să participe la studiu n-ar fi contribuit la obținerea unor rezultate mai bune.

Am întrebat-o pe Anja dacă poate să scoată la iveală scrisoarea conducerii către Asociația Consumatorilor, în care sunt expuse motivele neparticipării.

În general, îngrijitorii dau cu mopul pe holuri fără să scoată o vorbă, fiindcă nu știu neerlandeză deloc sau aproape deloc. Pot însă să salute foarte amabil dând din cap. În general, nu par prea vioi. Să zicem că se adaptează bine ritmului locatarilor. Cred că pentru curățenia mediocră pe care o fac primesc salariul minim. Din când în când, iese câte unul în evidență. De obicei, acela nu rămâne mult aici. E cumpărat de concurență sau hărțuit de colegi până pleacă, fiindcă lor nu le plac cei care fac exces de zel.

Luni avem iarăși o ieșire a clubului, organizată de Graeme. Evert vrea să-i trimitem o carte poștală. Am cumpărat deja un timbru.

Vineri, 19 iulie

Doamna De Koning, vecina mea tăcută și timidă, a venit azi-dimineață cu o problemă clasică: un casetofon care prinsese banda. Uitându-se speriată în jur, de parcă ar fi vrut să-mi vândă heroină, mi-a pus aparatul în brațe. Trebuie să fi fost în culmea disperării, căci în cei doi ani de când locuiește aici nu mi-a cerut niciodată nimic.

— E caseta pe care e înregistrat răposatul meu soț, a spus ea.

Am scos cu greu banda și apoi, învârtind un creion în gaura casetei, am rebobinat-o. Mi-a mulțumit de șapte ori și, înclinându-se, a ieșit cu spatele pe ușă.

De la avocatul nostru Victor am primit o copie a unei scrisori din partea consiliului de administrație. Victor a venit să mi-o aducă personal. Din motive serioase ce țin de confidențialitate, consiliul regretă că nu poate proceda la publicarea documentelor solicitate. Și ne invită să discutăm chestiunea în continuare cu avocatul fundației. Victor spune că trebuie să convenim asupra următorului pas.

Eefje și cu mine ne întâlnim cu el miercurea viitoare.

Sâmbătă, 20 iulie

Pentru prima oară de când am început jurnalul, am un *writer's block.*

Duminică, 21 iulie

Sunt câțiva locatari care au obiceiul bădăran de a se plânge la cafea de tranzitul lor intestinal. De preferință, duminica, atunci când coboară mai mulți oameni ca de obicei. Atunci toată lumea primește din partea casei câte o felie de chec. Știu din sursă sigură că e vorba de chec de la Aldi, care costă nouăzeci de cenți și – sarcină din partea șefului de secție – care trebuie tăiat în cel puțin cincisprezece felii, astfel că ni se oferă un cadou de șase cenți de persoană.

Și într-un moment ca ăsta se găsește câte unul să refuze amărâta de felie de chec cu multă vorbărie și tapaj, anunțându-ne:

— N-am mai fost de patru zile la veceu!

Sau cu argumentul aflat la polul opus:

— Am stat jumătate de dimineață pe veceu, m-am deșertat de tot.

NU VREAU SĂ ȘTIU NIMIC DIN TOATE ASTEA!

Spune-i asta medicului tău de familie sau du-te la clinica de căcați (se pare că există), dar nu-mi veni mie cu poveștile tale de căcat când tocmai mănânc o felie de chec, că mi se duce toată pofta!

E uimitoare nerușinarea pe care mulți bătrâni o au… Și asta combinată cu ciudata prezumție că oamenii ar fi sincer interesați de tânguielile și văicărelile altcuiva.

Copiii mici își fac publice durerea de burtă și genunchii zdreliți pentru ca mamele să vină cu pahare cu lapte cald și plasturi, însă nesfârșitele lamentații ale vârstnicilor sunt complet inutile și insuportabile.

•

Mâine, o mică ieșire cu neprețuitul nostru club „Bătrân, dar nu mort”.

Luni, 22 iulie

Golul rămas după terminarea Turului Franței e umplut azi după-amiază de Graeme. El e de data asta organizatorul excursiei clubului nostru. „Excursie” sună puțin pompos, însă, dată fiind vârsta noastră medie de optzeci și doi de ani și jumătate, astfel de zile sunt foarte entuziasmante.

Scopul ieșirilor organizate de două ori pe an de comitetul asociației locatarilor e, de fapt, ca noi să ieșim din rutină, mergând cu autocarul de fiecare dată în alt loc să ne bem cafeaua (10.30), să mâncăm de prânz (12.30) și să luăm ceaiul de după-amiază (15.30). La fel ca într-o zi obișnuită în cămin. De tot restul timpului e nevoie pentru a îmbarca și a debarca din autocar de patru ori patruzeci și cinci de vârstnici și pentru a permite tuturor să viziteze de trei ori toaleta pentru persoane cu handicap a vreunui restaurant de pe marginea drumului.

La ultimele două excursii organizate de cămin n-am participat, spunând că sunt bolnav. A doua oară, anunțul meu a fost primit cu foarte multă suspiciune:

— Iarăși? Taman azi?

O dată e o întâmplare, de două ori e intenție malefică. La trei absențe, devii un paria. Trebuie neapărat să merg în următoarele două excursii.

Ce diferență față de ieșirile festive ale clubului „Bătrân, dar nu mort”! Solicitante de picăm din picioare, cu (nimic din ce-i omenesc nu ne e străin) cafea, sandvișuri și vin la intervale regulate.

Marți, 23 iulie

Din fericire, a fost agreabil, iertați-mi clișeul. M-am temut în prealabil că absența lui Evert avea să arunce o umbră asupra zilei, însă n-a fost chiar așa de rău.

Am fost la Grădina zoologică Artis, unde emoțiile noastre au atins punctul culminant atunci când un pui de gorilă, încercând să execute un stând în mâini, a ajuns în salata de fructe a mamei lui.

Graeme fusese acolo mai înainte să studieze terenul și organizase o vânătoare de comori, cu sarcini nostime. Înmânarea premiilor, la cocktail. Ria a câștigat premiul de consolare, fiindcă în estimarea greutății elefantului greșise cu 2.700 de kilograme. A primit un cântar de persoane, la mâna a doua. Pentru ea și-așa nu contează un kilogram în plus sau în minus.

L-am sunat pe Evert să-i spunem că ne lipsea. Prin telefon, ne-a făcut cinste cu un rând.

Iar Grame luase cu el trei camere digitale de fotografiat, ușor de folosit, pentru un safari fotografic. Eu și Edward, de pildă, a trebuit să imortalizăm o serie de „cururi”. Alții au trebuit să fotografieze animalele care semănau cel mai mult cu membrii grupului nostru.

Graeme a promis pentru următoarea întâlnire a clubului o prezentare PowerPoint ca la carte. Cine a spus că nu suntem în pas cu vremurile?

Am plecat din cămin la unsprezece și ne-am întors la cinci. Am fost frânt de oboseală. Făcuserăm rost de două scaune cu rotile, în care am putut să mă așez din când în când, însă tot am mers prea mult pentru mine. Spre sfârșit, n-am făcut decât să mă târăsc de la o bancă la alta. Nu avem decât doi oameni buni de împins un scaun cu

rotile: Antoine și Graeme. Toți ceilalți sunt mai buni în a se lăsa împinși.

Miercuri, 24 iulie

Căldura își cere obolul în căminul nostru: trei morți în două zile. CANICULA FACE RAVAGII PRINTRE VÂRSTNICI. Frumos titlu pentru un articol de ziar. Creație proprie.

Ai zice că noi, bătrânii, ne folosim de căldura moleșitoare ca s-o ștergem încetișor. Să moțăim în liniște spre sicriu. Profeția ce se împlinește pe sine.

Eu și Eefje am fost astă-seară în vizită la avocatul nostru. Victor e convins că prin acel răspuns, consiliul de administrație urmărește în primul rând să câștige timp și să ne pună la cheltuială. Ca să ne sperie.

E din ce în ce mai încântat de cazul nostru și a cerut ca onorariu în fiecare săptămână câte o sticlă de vin dintr-altă țară. Cu cât durează mai mult, cu atât mai necunoscute sunt țările producătoare de vin pe care trebuie să le descoperim. După un an putem s-o luăm de la început.

— Căci, a spus Victor, nu trebuie să vă mire prea tare dacă toată chestia asta o să ne ia doi ani.

Probabil că eu și Eefje am schimbat atunci niște priviri foarte îngrijorate.

— Având în vedere vârsta înaintată a clienților mei, voi cere cea mai mare celeritate posibilă. De altfel, având în vedere și vârsta avocatului însuși.

Avea să treacă imediat la treabă, adresându-i o scrisoare avocatului consiliului și inițiind o procedură juridică.

Și toată conversația, același glas rece al unui personaj plin de ifose dintr-o piesă de teatru proastă.

Ne place de el din ce în ce mai mult.

Joi, 25 iulie

Mare vâlvă: se zvonește că domnul Vergeer a fost împins pe scări, cu scaun cu rotile cu tot, de soția lui. Zace în spital cu diverse oase rupte, iar directoarea în persoană a interogat-o de mai multe ori pe doamna Vergeer. Oare se poate mușamaliza și asta?

Se vede treaba că au fost doi martori care au afirmat că fapta doamnei Vergeer a fost deliberată. Ea însă susține că mânerele s-au desprins brusc de scaunul cu rotile. Într-adevăr, se pare că încă le mai ținea în mâini în timp ce restul scaunului zăcea cu zece trepte mai jos. Împotriva ei pledează faptul că nu exista niciun motiv să coboare pe scări în afară de cazul în care voia să-l sperie. Ceea ce poate fi admis, căci domnul Vergeer se poartă mereu foarte urât cu soția lui. Nu i se adresează decât prin comenzi lătrate. Cu toate astea, ea îl îngrijește de ani de zile cu iubire, răbdare și devotament. De fapt, ar fi trebuit să-l fi împins pe scări de mult.

Sunt curios dacă se poate împiedica apariția acestei știri în presă. Ajunge un telefon dat la *Het Parool*[41].

Se insistă ca, „în interesul tuturor locatarilor", să nu vorbim despre asta. Dacă avem întrebări, putem merge la directoare.

Pentru că simpatizez cu posibilul făptaș, nu spun nimic despre această procedură judiciară neortodoxă, însă bineînțeles că e scandalos că aici pot fi împinși locatari pe scări fără să fie cineva pedepsit, fiindcă directoarea se teme de publicitate negativă.

Am decis pentru moment să cred că a fost un accident. Încă nu-i timpul pierdut ca doamna Vergeer să ajungă în spatele gratiilor.

Vineri, 26 iulie

Evert s-a întors azi-dimineață acasă. A fost o atmosferă veselă, cu tort și ghirlande. Pentru a spori bucuria festivă, el le-a arătat celor din comitetul de primire cum trebuie înșurubată și deșurubată noua lui gambă. A făcut asta cu o mândrie nedisimulată, însă câțiva dintre membrii clubului nostru nu s-au putut stăpâni și s-au uitat scurt în altă parte.

În rest, a fost foarte mulțumit de măsurile luate de clubul „Bătrân, dar nu mort" pentru a-i simplifica viața de proaspăt invalid în primele două săptămâni.

— Iar după astea două săptămâni, puteți să vă cărați cu toții, fiindcă o să-mi văd singur de treburile mele.

A deschis o sticlă de vin bun și am toastat pentru noul lui picior. Cu multă gheață, vinul alb se poate bea ca băutură răcoritoare. La urma urmei, încă nu se făcuse ora douăsprezece.

•

Rostogolirea domnului Vergeer pe scări continuă să fie subiect de discuții: i-a dat sau nu i-a dat soția lui o mână de ajutor să aterizeze în spital? Varianta oficială a conducerii susține că doamna Vergeer, întrucâtva confuză din pricina căldurii, a manevrat greșit scaunul cu rotile, dar că mânerele desprinse sunt cauza acestui regretabil accident. Martorii care spuneau că doamna Vergeer a făcut asta intenționat bombănesc acum în barbă cum că poate s-au înșelat.

— Da, da, o fată morgana cu siguranță, din cauza caniculei, nu s-a putut abține să comenteze Bakker.

Ar fi trebuit să merg să-mi cumpăr un electroscuter, însă cu atâta agitație, n-am apucat. Rămâne pentru mâine.

Sâmbătă, 27 iulie

M-am decis pentru Élégance 4. Stabil, confortabil, îi trebuie puțin spațiu pentru a întoarce și are o culoare roșie frumoasă. Iată rezultatul vizitei mele la magazinul de scutere. Am testat trei modele diferite. Au fost eliminate modelul ieftin Capri, care părea o mașinuță de jucărie, și altul al cărui nume l-am uitat și care era prea scump. I-am spus domnului din magazin că merg de ani de zile pe scuter – mi s-a părut că-i mai bine pentru liniștea lui sufletească atunci când m-a lăsat să fac cursele de probă.

Timpul de livrare e de trei săptămâni, așa că abia după scurta vacanță cu Evert voi putea ieși să terorizez cartierul cu monstrul meu roșu. Trebuie să mă interesez și de asigurare. E ciudat că vânzătorul n-a spus nimic în privința asta; de obicei, ăsta nu-i un semn bun.

Mai trec și pe la domnul Hoogdalen ca să mă interesez de diverse accesorii pe care mi le poate furniza fiul lui, cel cu atelierul de reparații. De-abia aștept să mă bucur de mobilitatea mea recâștigată.

•

În contextul combaterii demenței, Grietje a scris cu ajutorul meu două bilețele pe care le va avea permanent la ea.

1. Ce-i de făcut dacă mă rătăcesc?

2. Ce-i de făcut dacă nu mai știu exact cine e cineva?

Ambele bilete încep cu: „Vă rog să mă scuzați, dar sunt cam uitucă…”

Duminică, 28 iulie

Propun ca în caz de caniculă persistentă pompierii să treacă la stropitul bătrânilor cu apă. Nu doar că văicărelile despre căldură au devenit la fel de insuportabile precum căldura însăși, ci a mai și murit încă un locatar, al patrulea într-o săptămână. Un record, după câte știu. Și de data asta a fost vorba de o cunoștință îndepărtată, așa că n-a fost nevoie să merg la înmormântare.

Clădirea e construită acum aproximativ patruzeci de ani și, în afară de jaluzele, nu există alte facilități care să mențină răcoarea în cămin. „Bătrânilor le e și-așa mereu frig", și-o fi zis arhitectul. Acum există riscul ca temperatura în interiorul clădirii să depășească uneori treizeci de grade. Se cumpără instalații portabile de aer condiționat și se instalează ventilatoare pentru a ne ține în viață, însă efectul lor asupra temperaturii e deocamdată scăzut.

Prietena mea din vizuina leului mă informează că directoarea se teme că, dacă o vom ține tot așa, rata crescută a mortalității printre locatarii de-aici va ajunge subiect de presă. Iar pentru sfârșitul săptămânii sunt prognozate temperaturi de peste treizeci de grade.

Luni, 29 iulie

A murit Rita Reys[42], care avea aceeași vârstă cu mine. Tocmai am făcut un mic sondaj: toată lumea știe de ea, însă nimeni nu i-a ascultat vreun disc. Dibidubiduba, dadadibadu.

Sunt multe plângeri în legătură cu mâncarea. Mai multe decât în mod normal. Noul bucătar se pare că gătește pentru toată lumea fără sare și are multă compasiune față de oamenii fără dantură: mâncarea făcută de el nu e doar fiartă, ci răsfiartă. Totul poate fi mâncat cu paiul. Mâncărurile făcute în bucătăria cantinei sunt înlocuite din ce în ce mai des cu mâncăruri gata preparate de la supermarket, care nu trebuie decât încălzite în cuptorul cu microunde.

Problema e că nimeni nu îndrăznește să stârnească o revoltă împotriva bucătăriei, iar probabilitatea ca vreunul dintre noi să-și dea foc în semn de protest e neglijabilă, chiar și numai pentru că cei mai mulți nu pot nici măcar să aprindă un chibrit, așa de tare tremură.

Am vorbit cu câțiva prieteni din club dacă să trimitem o scrisoare despre mâncare, însă am decis ca mai întâi să le dăm „celorlalți” o șansă să se evidențieze. Le vom sugera posibilitatea asta celor care se plâng cel mai tare.

Avem aici doi locatari, domnul Graftdijk și doamna Delporte, care dețin acțiuni. Probabil că n-au cine știe ce valoare, altfel ei n-ar fi aici, însă își dau mare importanță întotdeauna când vorbesc despre ele. Au împreună un abonament la *Het Financiele Dagblad*[43], în care caută indicii privind acțiuni ale căror valoare va țâșni în sus cu o viteză de rachetă. Dacă pierd, a fost ghinion stupid, câștigul însă se datorează înțelegerii lor superioare a pieței. Știrea că la un moment dat o maimuță a obținut rezultate investiționale la fel de bune ca un broker expert ce nu beneficiază de informații privilegiate a fost pentru ei o grea lovitură.

— Maimuța aia a avut noroc, a spus Graftdijk pe un ton acru.

Marți, 30 iulie

Două mii de internări de urgență după accidente cu scutere electrice. Eefje a trecut pe la mine să-mi aducă să citesc o știre dintr-un ziar în care apare cifra asta dură după ce îi spusesem plin de mândrie că-mi cumpărasem un Élégance 4, considerat drept Saabul scuterelor. Cea mai mare parte a accidentelor nu implică alți participanți la trafic, asta dacă nu punem la socoteală bordurile. Căci de pe ele se prăvălesc mulți.

Se estimează că anul trecut au existat în Țările de Jos 350.000 de scutere electrice, așa că două mii de spitalizări nu-i nici pe departe o cifră catastrofală, dacă ținem seama de stângăcia jenantă pe care o etalează vârstnicii motorizați. A greși e omenește, însă trebuie să se poată totuși să înveți să accelerezi și să frânezi fără să încurci una cu alta. Sunt adeptul permisului de conducere obligatoriu pentru scutere electrice. O parte a examenului ar trebui să aibă loc într-un supermarket aglomerat.

Eu unul sunt un șofer bun, puteți să mă credeți. Cândva am condus vreme de un an un motostivuitor. Mă luam la întrecere cu colegii. Ce-i drept, a trecut mult de-atunci, însă încă nu mi-am pierdut instinctul. În timpul curselor mele de probă am observat că lumea se uită adesea la scuterele noastre cu mult dispreț. Înțeleg asta.

La drogheria Kruidvat, o doamnă foarte grasă, încă nu foarte bătrână, blocase cu scuterul ei electric accesul spre casa de marcat. Nu putea nici să avanseze, nici să dea înapoi. Bineînțeles, nu era vina ei că ignorase panoul mare aflat puțin mai încolo, pe care scria „Acces persoane cu dizabilități”.

Miercuri, 31 iulie

Acum câțiva ani, doi soți belgieni au cerut să fie eutanasiați împreună. El (83 de ani) era bolnav de cancer în fază terminală, iar ea (78 de ani) avea grave probleme de sănătate provocate de vârsta înaintată și fără el nu mai avea chef să continue să trăiască. Au ieșit din viață ținându-se de mână. E ceva romantic aici.

Procuratura a inițiat o anchetă pentru a afla cine îi ajutase pe cei doi bătrâni îndrăgostiți să adoarmă în pace. Nu cred că au găsit vreun suspect al acestei fapte de iubire față de aproape.

Mi-am amintit de asta citind despre un cuplu de bătrâni, și ei tot din Belgia, care căzuseră împreună pe scări. Au murit amândoi – totuși, destul de izbitoare coincidența. Și probabil că e mult mai bine așa decât să rămână unul singur îndurerat, cu un șold rupt și o fractură a craniului. S-o mai târâie așa ani de zile, până când dulcea moarte vine să-l sau s-o ia.

M-am interesat ici și acolo cum se poate renunța la viață într-un mod simplu și fără să lași mare deranj în urma ta. Am dat mereu asigurări ferme că n-am planuri în direcția asta, ci că întreb doar așa, „pentru orice eventualitate…” Rezultatul a fost mereu: multe priviri speriate, puține sfaturi utile. Ceea ce mi-amintește că trebuie să vorbesc despre asta cu geriatrul meu.

Joi, 1 august

Evert își etalează frecvent proteza, făcând un întreg spectacol din înșurubarea și deșurubarea piciorului lui fals.

— Mă strânge un pic, așa că-l las puțin să se odihnească, spune el punându-și jumătatea de picior de plastic în mijlocul mesei, printre biscuiții cu ciocolată.

După mai multe avertismente din partea îngrijitorilor, directoarea a venit personal să-l anunțe că în sala de activități recreative trebuie să-și țină piciorul fixat de corp.

— Ia te uită! Trebuie? Scrie undeva? În vreun regulament sau mai știu eu unde?

Stelwagen a ezitat o clipă, neștiind dacă să reacționeze sau nu, i-a aruncat apoi o privire impasibilă și a plecat. Nu trebuie subestimate abilitățile ei tactice. Greșește rar și-și alege întotdeauna foarte bine momentul când trece la acțiune. Nu știi niciodată ce as are în mânecă, nu-și trădează aproape deloc emoțiile și-i lasă pe alții să se ocupe de treburile murdare. Încă nu i-am putut descoperi punctul slab.

Anja mi-a înmânat azi-dimineață un teanc de hârtii. Propriul nostru Wikileaks. După-amiază o să încep să mă uit prin ele. Pentru un studiu mai aprofundat, le voi lua cu mine la Uden.

•

Astă-seară joc belotă cu Evert. A pus la punct un sistem minuțios de semne pentru a indica ce culoare trebuie propusă să fie atu.

— Doar la nevoie și cu anumiți adversari, a adăugat el ca să se justifice.

Caracterul meu bun se opune unor astfel de tertipuri, însă sunt dispus să fac o excepție când jucăm împotriva domnului Bakker și a doamnei Pot și riscăm să pierdem. Uneori, pentru a sluji

cauza unei justiții superioare, trebuie să poți renunța la principii.

Vineri, 2 august

La prima vedere, documentele secrete „scurse” nu conțin nimic ieșit din comun. Din păcate.

Totuși, la o examinare minuțioasă vor ieși în mod cert la iveală niște detalii interesante.

Spionul nostru ne-a livrat:

1. Procesele-verbale ale ultimelor cinci ședințe ale consiliului de administrație;
2. Regulamentul de ordine interioară;
3. Un teanc de note interne;
4. Protocolul valabil când decedează un locatar;
5. Instrucțiuni pentru personal.

I-am adus lui Eefje un set de copii. Cât am stat să copiez la xeroxul de la supermarket, m-am simțit privit din toate părțile și, din pricina nervozității, am scăpat încontinuu hârtii pe jos. Aș fi un spion jalnic.

Nu știu prea bine ce trebuie să facem cu avocatul nostru, care încearcă să facă rost pe cale oficială de documente pe care noi le-am obținut ilegal prin intermediul unei „surse de încredere”.

La jocul de belotă, Evert și cu mine am terminat printre ultimii, și e mai bine așa. Și-așa nu suntem noi prea populari, iar câștigând turnee de belotă nu-ți faci prieteni. La unii bătrâni, invidia infantilă provocată de cele mai triviale lucruri capătă proporții patologice. Ei nu se pot înghiți unul pe altul, necum să accepte că altcineva câștigă la cărți premiul întâi, chit că acesta constă invariabil dintr-un lebăr.

Mottoul acestui grup de invidioși pare a fi: „Cum să-mi fac viața cât mai grea cu putință?” De parcă viața de om foarte bătrân nu comportă și-așa destule necazuri.

Sâmbătă, 3 august

La fel ca pe vremuri, mă stresează un pic gândul că trebuie să dorm în altă parte. De doisprezece ani n-am mai fost în concediu.

În geanta mea de voiaj din anii ’70 am descoperit un strat de mucegai negru-cenușiu, probabil și el din anii 70. Era și momentul să mă adaptez timpurilor în care trăiesc: la ușă așteaptă pregătit de voiaj un geamantan nou pe roți. Un model foarte rezistent, pe care poți să te și așezi în caz că-ți obosesc picioarele.

Jan, băiatul lui Evert, vine să ne ia cam peste o oră și apoi o pornim spre Brabant. După spusele lui Evert, Jan face asta cu plăcere, iar nora, Ester, e deja de trei zile stresată la culme de venirea celor doi oaspeți bătrâni ca noaptea.

— Cred că are nevoie de vreo săptămână să se obișnuiască cât de cât cu prezența noastră, adică cam până când plecăm.

Mi-am făcut oarece probleme în avans, însă Evert mi-a spus că n-am de ce să-mi fac griji.

— Ea găsește mereu un motiv să fie agitată; dacă nu din cauza noastră, atunci din cauza cotoiului vecinilor.

De data asta, poate și din cauza noastră, și din cauza cotoiului vecinilor, căci Mo, care vine și el cu noi, nu poate suferi pisicile.

Acum mă gândesc pentru ultima oară la ce-aș fi putut să uit să iau cu mine.

Dacă nu apar evenimente neprevăzute, revin vineri, 9 august.

Vineri, 9 august

Uden – trebuia să fi fost acolo! A fost bine. O întrerupere plăcută a rutinei letargice. Însă mă bucur și să fiu din nou acasă. Spre regretul meu, trebuie să recunosc că atașamentul față de mica lume liniștită a căminului de bătrâni e mai puternic decât mi-am închipuit. Cu trecerea anilor scade capacitatea de-a te adapta la împrejurări. Credeam că sunt mai flexibil. După doar cinci zile mi se face dor de o cămăruță într-o casă plină de bătrâni. Mă consolez cu gândul că sunt ceva mai puțin rigid decât media colocatarilor mei.

Jan, băiatul lui Evert, seamănă leit cu tatăl lui. Un tip foarte simpatic. Însă după vreo cinci zile vine un moment când îți zici: de fapt, un Evert e îndeajuns de obositor. Din fericire, cam pe-atunci a venit și momentul să ne luăm rămas-bun.

Am râs mult, în fiecare zi am mers undeva, am jucat cărți, minigolf, Monopoly, iar nepoții adolescenți ne-au învățat principiile de bază ale jocurilor video și ale Wii-ului. Mi s-a deschis o lume nouă. Din păcate, astăzi s-a închis la loc.

Ester, soția lui Jan, anticipase cu teamă o săptămână dificilă. Să-i aibă pe soțul ei bădăran și pe socrul ei bădăran împreună sub același acoperiș, în acea casă dichisită, ordonată și impecabil de curată părea a fi o sarcină covârșitoare. Rolul meu – așa mă înțelesesem cu Evert – a fost să dezgheț un pic atmosfera. Am reușit. N-am depus cine știe ce efort ca, în contrast cu cei doi neciopliți, să mă afișez ca un domn în vârstă șarmant, măgulitor și politicos.

— Da’ mai oprește-te, lingău bătrân ce ești, mi-a șoptit Evert de câteva ori, altfel o să vărs!

Sâmbătă, 10 august

Mi-a venit o idee pentru o ieșire cu clubul: un club de golf. Golful pare un sport foarte potrivit pentru oamenii vârstnici, dar mă întreb dacă lucrul ăsta e valabil și pentru cei foarte vârstnici. De fapt, cred că nu, însă minigolful mi s-a părut un pic sub demnitatea noastră.

Am sunat azi la clubul de golf din apropiere. Am explicat cine suntem și ce vrem: o după-amiază de distracție din care să nu lipsească provocarea. Doamna de la telefon m-a ascultat cu bunăvoință și mi-a spus că o să aranjeze ceva pentru mine. Dar m-a cam speriat prețul: 55 de euro de persoană, cu cafea și prăjituri, însă fără vin și crochete.

— Nicio problemă, m-am auzit totuși spunând.

Nu mă pricep să negociez. N-am niciodată curajul să încep să mă târguiesc.

De banii ăștia suntem implicați în activități timp de trei ore, cu explicații, exerciții și o partidă scurtă pe terenul pentru începători. Mi se pare destul de distractiv ca să merite să pun și ceva bani de la mine, păstrând astfel prețul accesibil pentru ceilalți membri ai clubului. O să încep să recurg încet-încet la fondul meu de urgență, de aproximativ cinci mii de euro.

Nu prea știam ce aveam să facem cu Evert, însă femeia de la telefon mi-a zis că sunt mulți invalizi care joacă golf. Avea să ne rezerve două cărucioare. Pentru treizeci de euro.

Am făcut programare pentru 14 septembrie.

Duminică, 11 august

Mâine mă duc să-mi ridic scuterul roșu nou-nouț. Sunt emoționat ca un copil.

•

Grietje a venit ieri cu un buchet de flori și un tichet cadou pentru cărți. Când am întrebat-o ce făcusem ca să merit lucrurile astea, mi-a arătat o broșură despre demență, în care subliniase o propoziție: „Din cauza bolii, cei ce suferă de demență abia dacă își dau seama de tot ce faceți pentru ei.”

— Îți mulțumesc în avans.

— Dar nu trebuia.

— Nu trebuia, însă eu o fac totuși.

Am fost mișcat.

Mi-a zis că pot păstra și broșura *Îngrijorări legate de Alzheimer.* Am citit-o și am cules din ea încă vreo câteva sfaturi utile.

Grietje a oferit mai multor oameni câte un mic cadou. Am aflat asta luând ceaiul cu Eefje.

Întâlnirile noastre la ceai sunt momente plăcute. Fără pretenții: ceai, niște dulciuri, trăncăneală și uneori o conversație mai profundă. Alteori ne punem unii altora muzica preferată sau discutăm despre vreo carte ori un DVD. Ne bucurăm de compania ce ne-o oferim reciproc.

Luni, 12 august

Tocmai m-am dus să-mi ridic noul scuter și am venit pe el acasă. Bucuros ca un copil care primește o bicicletă nouă. Merge minunat. L-am testat în voie în parc. Urcat pe trotuar, coborât de pe trotuar, viraj brusc la stânga, viraj strâns la dreapta. Accelerat, frânat. O bucată mers pe iarbă, o bucată mers prin noroi. Luni dimineață, deci nu era nici țipenie de om. Merge deja destul de repede, însă vreau să-l tunez puțin. După spusele expertului nostru în scutere, domnul Hoogdalen, asta se poate face ușor. Am stabilit cu el să mergem săptămâna viitoare la atelierul auto al băiatului lui, în estul orașului.

•

Caut în ziare și pe internet idei de călătorii pentru bătrâni. Oferta e generoasă. Călătorii-de-lux-pentru-seniori organizează o excursie de douăsprezece zile cu autocarul în Elveția la prețul de 2.000 de euro. Luxul se referă pesemne la preț. Trebuie să găsesc ceva mai scurt și mai ieftin. Zilele următoare o să mă interesez cât costă dacă închiriem un microbuz de lux de nouă persoane, cu șofer, pentru cinci zile. Apoi nu mai trebuie decât să găsesc un hotel frumos și la un preț avantajos în Champagne și excursia cu Badanumo poate începe.

O s-o rog pe Eefje să mă ajute la organizare.

Să ai niște perspective plăcute e important ca să-ți păstrezi pofta de viață.

Marți, 13 august

De fiecare dată când casa regală trece prin momente fericite sau triste, căminul nostru se colorează într-un portocaliu strident. Moartea prințului Friso a provocat printre locatari o tristețe sinceră, deși un sentiment de ușurare ar fi totuși mult mai potrivit. Nu-i dorești nimănui să continue să trăiască cu cineva care e ca și mort.

Azi-dimineață am fost la geriatru. M-am interesat de simptomele bolii Alzheimer și despre ce se poate face când acestea apar. Răspunsul la ultima întrebare n-a fost prea încurajator: aproape nimic.

Doctorul mi-a spus că, după părerea lui, în cazul meu încă nu se punea problema, iar atunci i-am explicat că mă interesam pentru o bună prietenă. Mi-a sugerat măsurile pe care noi, în linii mari, le-am și luat deja. Asta mi-a oferit o oarecare satisfacție.

Apoi m-a consultat și a tras concluzia că deteriorarea stării mele de sănătate se menține „într-un ritm acceptabil.”

— Ce înseamnă acceptabil? am întrebat eu.

— Păi, vorbim de o scară descendentă lentă; calitatea vieții se va păstra probabil încă vreo câțiva ani în limite rezonabile.

Apoi m-a sfătuit din nou să încep să port scutece.

L-am întrebat ce crede el despre calitatea vieții unui vârstnic care poartă scutece.

El cunoștea oameni care, în ciuda scutecelor, erau „destul de fericiți”.

Apoi a examinat diverse articulații uzate („nu prea e nimic de făcut”) și, la sfârșit, s-a uitat peste medicație și a făcut câteva ajustări.

După ce am respirat adânc de trei ori, l-am întrebat ce crede despre eutanasie.

Mi-a spus că n-avea nimic împotrivă, dar că nu se afișa cu asta.

— Pot conta pe cooperarea dumneavoastră dacă vă cer, după îndelungă chibzuință, să puneți capăt la toate astea?

Așa, reușisem să pun întrebarea.

A așteptat puțin, apoi a încuviințat din cap cu prudență.

Preț de o clipă, s-a lăsat tăcerea. Apoi a propus să vorbim data viitoare mai pe larg despre asta.

— Sunt lucruri care au nevoie de mai mult timp.

Am uitat să întreb cum reacționează bătrânii la cocaină. Aș vrea să încerc cândva.

Miercuri, 14 august

În Kootstertille, un bătrân a căzut cu scuterul în canalul Prințesa Margriet și s-a înecat. Ia-o ca pe un avertisment, Groen! Să nu crezi că ești Niki Lauda și poți să gonești mereu cu „viteza iepurelui”.

Ieri după-amiază am dat o raită prin Amsterdam-Nord cu noul meu Ferrari. Am văzut părți din cartierul meu unde nu mai fusesem de ani de zile. E o ușurare să nu mai fie nevoie să mă limitez la raza de acțiune a plimbărilor mele sau să depind de microbuz. Ar fi trebuit să fac asta acum câțiva ani. Bineînțeles, trebuie să fiu atent, căci pericolul poate veni din toate părțile, însă mai ales de la motorete și bicicliști. E destul de ciudat, însă mașinile sunt mai puțin riscante, iar pietonii nu mă deranjează. Însă la tinerii pe motorete și biciclete trebuie să fii atent, fiindcă ei se cred regii pistelor de biciclete. Nemulțumirea vizavi de scuterele de mobilitate e emanată de privirea lor obraznică.

Trebuie să-mi cumpăr repede îmbrăcăminte bună de ploaie, căci ieri am stat un sfert de oră sub un tunel pentru bicicliști, fiindcă plecasem doar cu un sacou de vară pe mine și m-a prins o ploaie zdravănă. Într-un asemenea moment, e important să ai răbdare, să nu ieși afară după cinci minute să te plouă leoarcă fiindcă n-ai mai avut chef să aștepți.

Același fenomen poate fi observat și la traversarea străzii: la început, aștepți liniștit orice și pe oricine la cel mai mic semn de îndoială, iar apoi, dacă durează prea mult, îți pierzi răbdarea și traversezi exact atunci când chiar e periculos.

Joi, 15 august

În căminul nostru s-a înființat o secție a Partidului Seniorilor din Amsterdam.

„Batrani risca sa devie victimele taierilor de cheltuieli impuse la nivel national peste tot in sistemul de sanatate instantelor executive locale. De acea infintarea in căminul nostru a unei sectii a Partidului Seniorilor Amsterdam pentru ca sa ne apere interesile locale”.

Dacă numărul greșelilor de ortografie reflectă calitatea acestei secții a partidului, am feștelit-o.

Pe domnii Krol și Nagel de la 50PLUS nu-i tentează deloc ideea să participe cu partidul lor la alegerile locale din martie 2014. Ei văd deja cum se adună nori de furtună: o gloată de bunici incompetenți și oportuniști rostogolindu-se unii peste alții prin sălile de consiliu din Țările de Jos. Nu-și vor pune la dispoziție partidul pentru așa ceva.

Vârful de lance al secției noastre a Partidului Seniorilor din Amsterdam: mai multe bănci pentru bătrâni.

50PLUS poate deveni un factor de putere important. Partidul poate miza pe sprijinul unei largi categorii defavorizate, nemulțumite, formate din oameni trecuți de șaptezeci de ani. Ei vor asigura puterea când vine vorba de cifre. Forța administrativă și organizatorică va veni de la elita executivă aflată acum la conducere, ai cărei membri au între cincizeci și șaizeci de ani. Unii dintre ei sunt dispuși să apere interesele persoanelor trecute de cincizeci de ani. Chit că o fac doar din plictiseală.

Gradul de civilizație al unei țări se poate vedea în modul în care sunt tratați locuitorii ei bătrâni și vulnerabili. Modul stupid și lipsit de respect în care e demolat sistemul de îngrijire al bătrânilor în

Țările de Jos creează printre persoanele în vârstă un teren fertil pentru populism. Trăim într-una dintre cele mai bogate țări din lume, însă ni se tot transmite același mesaj: îngrijirea voastră este prea scumpă.

Vineri, 16 august

Am intrat cu scuterul în tufișuri.

După masă, am dat încă o tură prin parc. Privind în jur, am văzut cel puțin douăzeci de iepuri care, împrăștiați pe gazon, tocmai mâncau de seară. Când m-am uitat din nou înainte, am dat cu ochii de un pui de iepure la niciun metru depărtare de roata mea din fată. Reflexele mele trebuie să fi fost destul de bune, căci o secundă mai târziu m-am trezit cu capul prins între niște crengi. Mai întâi am constatat că nu rămăseseră resturi de iepure sub roți, iar apoi am scos cu grijă scuterul cu spatele afară din tufișuri. O doamnă frumoasă, care tocmai trecea pe-acolo pe bicicletă, a fost foarte drăguță și m-a ajutat. Era mai speriată ca mine.

Ieri am fost să beau o cafea cu Anja în biroul ei. Abia mai face față să țină pasul cu tot ce se întâmplă. Sunt multe ședințe în care se discută despre renovarea căminului. Consiliul de administrație intenționează să transforme o parte din clădire în centru de îngrijire medicală, ceea ce corespunde cerințelor unei piețe aflate în expansiune. A auzit și ceva despre o creștere substanțială a cheltuielilor de reprezentare pentru directoarea noastră. Și asta în timp ce ea, cu taioarele ei moderne, în culori pastelate, arată deja așa de reprezentativ.

•

Luni e următoarea ieșire a clubului. Plecare: ora 13.00. Îmbrăcăminte lejeră. Organizatoare: Eefje.

— E vorba de ceva ce mi se potrivește mănușă, ne-a dat ea o temă de gândire.

E timpul să se întâmple din nou ceva.

Sâmbătă, 17 august

Șaizeci și patru la sută dintre bătrâni consideră că oamenii au dreptul să-și pună capăt vieții într-un mod uman atunci când se satură de ea. Paisprezece procente dintre bătrâni sunt de părere că au avut cu adevărat o viață împlinită. Cele mai importante motive de a renunța la viață sunt frica de demență și frica de dureri și suferințe din ce în ce mai mari. Studiul a fost realizat de Max, o companie de radio și televiziune.

Așadar, statistic vorbind, unul din șapte locatari ai acestui cămin n-are nicio problemă dacă vine doamna cu coasa să-l ia. Însă, uitându-mă roată în jur atunci când stăm să ne bem cafeaua, nu pot spune cu certitudine cine ar fi acesta.

•

S-a introdus o nouă regulă de ordine interioară: locatarii nu mai au voie să meargă pe scări decât dacă au primit permisiunea personalului. Săptămâna trecută, doamna Stuiver a căzut pe scări și și-a rupt clavicula – ăsta e motivul. (Când am auzit, mi-am zis în sinea mea: doar clavicula – mare noroc a avut.)

Regulile sunt chipurile întotdeauna pentru binele nostru. Însă, desigur, rostul lor e de a evita riscurile și de a preveni acuzațiile ulterioare îndreptate împotriva conducerii căminului.

Poate că doamna Stuiver ar fi făcut mai bine să ia liftul, însă în ultimii cinci ani ea a urcat și a coborât zilnic patru etaje pe scări, menținându-se astfel în formă. Și câtă vreme doamna Stuiver nu e dementă, e treaba ei ce face. Personalul trebuie doar să aibă grijă ca scările să nu fie acoperite cu coji de banane.

Duminică, 18 august

Există un protocol ce trebuie urmat în cazul în care moare un locatar.

Printre altele, se spune că nu se pot da informații despre cauza decesului. Cei care pun întrebări sunt direcționați fie spre medicul curant, fie spre conducere. Aceștia îi trimit iarăși de la unul la altul. Când apare o persoană cu-adevărat tenace, i se spune că nu se poate dezvălui cauza decesului din motive de confidențialitate. Orice referire la sinucidere e strict interzisă.

În protocol mai scrie și că trebuie să se insiste cu tact pe lângă familie să elibereze rapid camera celui decedat.

Conducerea trebuie să vegheze să nu se fure nimic. Asta e ceva nou. Se vede treaba că în trecut au dispărut unele lucruri.

Știu bine că uneori locatarii le fac îngrijitorilor promisiuni de felul „când mor, îți rămâne ție asta sau ailaltă”. Asta înseamnă să stârnești încă din timpul vieții un scandal cu rudele apropiate.

N-am reușit să găsesc în protocol obligația de a participa la înmormântări sau incinerări, dacă ele au loc în timpul programului de lucru. Am fost surprins. De fapt, e invers: personalul nu primește liber pentru a merge la înmormântări, ci trebuie să solicite învoire, iar apoi să recupereze.

Bun, pentru o dimineață de duminică, cred că ajunge cât am vorbit despre moarte.

Luni, 19 august

Azi-dimineață, la prima oră, am tras o vâjâială de vreo oră cu scuterul. De fapt, n-a fost o vâjâială, ci mai degrabă un șopot, căci unul dintre aspectele plăcute ale acestui mijloc de transport e că nu scoate aproape niciun zgomot. În plus, suspensii bune. Pe un asfalt neted, parcă plutești. De data asta am fost în Vliegenbos[44], care nu-și datorează numele vreunui roi de muște, ci domnului W.H. Vliegen, care în mod cert a fost un om important, altfel n-ar fi fost denumită după el o întreagă pădure.

Nu mai fusesem aici de cel puțin zece ani. Locul era frumos și se putea exersa bine condusul, fiindcă n-aveai peste cine să dai. Am zgâriat iarăși puțin vopseaua din cauza unei curbe luate prea strâns. Nu trebuie să-mi mai fac griji în privința loviturilor și zgârieturilor, fiindcă între timp s-au adunat destule. Trebuie totuși s-o las mai ușor. Când nu e pe drum asfaltat, scuterul meu nu se descurcă prea bine.

Am întrebat-o pe Eefje dacă-i place.

— Nu, nu-mi place. Îmi face plăcere să ies cu tine, însă nu pe o chestie ca asta.

Păcat.

Dar să nu-mi fac inimă rea: acum trebuie să mă schimb pentru ieșirea de după-amiază. Îmbrăcăminte lejeră, pentru timpul liber. Mai avem doar timp liber, însă nu și îmbrăcăminte doar pentru timpul liber. Sau toată îmbrăcămintea pe care o purtăm în timpul liber devine îmbrăcăminte pentru timpul liber?

Marți, 20 august

Deși am uitat să iau cu mine un tampon suplimentar de incontinență, ieri a fost o zi minunată.

Eefje spusese că excursia i se potrivea ca o mănușă. Aș fi putut să-mi imaginez atunci că ornitologul nostru amator avea să ne ducă la Parcul de păsări Avifauna. Și deși nu mă omor după păsări (mi se pare că ochii lor mici ca mărgelele aruncă niște priviri mai degrabă speriate și răutăcioase), m-am amuzat copios. Evert a fost iarăși în formă, spunând la fiecare pasăre cum putea fi gătită cel mai bine și cu ce vin mergea alături. După fiecare astfel de moment, Antoine oferea foarte serios alternative culinare. Antoine și Ria sunt uneori puțin naivi și nu-și dau întotdeauna seama când sunt luați peste picior. Iar când își dau seama, nu se supără.

Lui Eefje nu i-a fost știrbită cu nimic plăcerea și s-a bucurat de compania prietenelor ei cu pene.

Grietje nu s-a rătăcit decât de vreo câteva ori și asta n-a părut s-o tulbure prea tare.

Edward a strălucit de încântare când, cu o mănușă specială, a putut ține un șoim pe mână, iar Graeme a fost pur și simplu Graeme.

După turul ghidat ni s-au oferit o gustare și ceva de băut, iar apoi am făcut o plimbare cu vaporașul prin inima verde a Olandei, din nou cu o gustare și ceva de băut.

În cele din urmă, am ajuns acasă numai bine cât să mâncăm de seară împreună cu ceilalți.

Miercuri, 21 august

Mă surprinde în continuare cum domnește invidia aici. După o excursie reușită a micului nostru club, primirea pe care ne-o fac colocatarii noștri e de cele mai multe ori de la rece spre glacială. Pentru mulți, faptul că ceilalți au avut o zi mult mai plăcută decât ei înșiși e greu de suportat. Așa că astăzi avem parte iarăși de multe mutre posace în jurul nostru.

Unii oameni devin odată cu trecerea anilor mai blânzi și mai înțelepți, alții mai duri și mai stupizi.

În general, se compensează unii pe alții. Însă cei blânzi din căminul nostru au puține arme împotriva bârfelor, a văicărelilor și-a invidiei: nu pot decât să se așeze la altă masă. Și asta se și întâmplă de obicei. Din ce în ce mai des, cei din „Bătrân, dar nu mort” stau la o masă separată. Faptul că împreună suntem dușmanul comun face ca legătura dintre noi să devină și mai puternică, însă dușmănia e contagioasă. Dacă nu ești atent, ajungi și tu repede să-i detești pe ceilalți.

•

Personalul tratează conflictele ca niște educatoare care au grijă să mențină pacea și liniștea printre cei mici.

— Domnule Duiker (Evert), n-ați putea încerca să fiți puțin mai drăguț cu doamna Slothouwer? Ia să stăm noi aici și să bem o cafea împreună.

— De fapt, am mai mult chef să-i bag pe gât biscuiți până moare de asfixie lentă, îl aud gândind pe Evert.

Evert nu se numără tocmai printre cei blânzi.

Să nu credeți că locul ăsta e altceva decât un cuib de vipere: aici sunt și oameni drăguți, simpatici și implicați, doar că pe ei nu-i remarci de obicei.

Joi, 22 august

Ar trebui să vedeți cum e să joci toată după-amiaza Nu te supăra, frate! cu băiatul domnului Bakker. E și mai necioplit și prost decât taică-su.

Centrul de îngrijire Vierstroom a obligat „moral” rudele noilor locatari să se angajeze cel puțin patru ore pe lună în diverse activități: plimbări cu locatarii, jocuri sau conversații ușoare. Ferește-mă, Doamne, de rubedenii total necunoscute, care stau la taclale cu mine din obligație și mă agasează interesându-se de mine. Uneori singurătatea e mai rea când ai companie.

Din experimentul cu îngrijirea voluntară obligatorie reiese și că unele rude, odată invitate, nu se mai dau duse. Unul din trei locatari implicați în experiment a fost îngrijit de o rudă care a petrecut mai mult de douăzeci și opt de ore pe săptămână în respectivul cămin. Dacă nu poți suferi persoana care se ocupă de tine, atunci te-arunci de bunăvoie în fața tramvaiului.

Nu știu de ce le-au cerut doar noilor locatari să apeleze la îngrijire din partea rudelor. Poate că altfel bătrânii s-ar îneca într-o mare de îngrijire venind din partea aparținătorilor.

În ultima vreme, directoarea Stelwagen nu prea se arată la față. Anja raportează că sunt multe ședințe cu directori și mai mari. Nu reușește să afle ce se discută acolo. Nu-i trec prin mână decât puține rapoarte și note.

Vineri, 23 august

Am fost amendat! Am trecut cu scuterul pe roșu în timp ce în spatele meu venea un polițist pe o bicicletă de teren. Polițistul n-a acceptat argumentul meu că atunci când am virat la dreapta aveam o viteză de aproximativ șase kilometri, neprezentând așadar un risc pentru ceilalți sau pentru mine însumi.

— Roșu e roșu!

Iar apoi a adăugat cu un fel de mândrie în voce:

— Cred că sunteți cea mai vârstnică persoană căreia i-am încheiat un proces-verbal de contravenție.

Colegul lui de patrulă părea puțin cam jenat. Pentru el, asta nu era ceva de povestit la aniversări.

— Colegul dumneavoastră n-are altceva mai bun de făcut? nu m-am putut abține să întreb.

Nu, n-avea.

Când i-am povestit, Evert a râs cu-așa o poftă, încât era cât pe ce să cadă din scaunul lui cu rotile. Între timp, a aflat tot căminul. Sunt un erou sau un huligan – părerile sunt împărțite.

Marți e ieșirea organizată de Grietje. L-a rugat pe Graeme să o supervizeze, fiindcă îi e teamă să nu greșească în vreun fel. Mai face uneori confuzii în privința timpului și-a locului, iar capacitatea ei de apreciere lasă de dorit. Așteptând vizita unei surori și a unei nepoate, a cumpărat săptămâna trecută două kilograme de biscuiți în loc de două sute de grame, ceea ce ar fi fost și-așa mai mult decât suficient pentru trei persoane. I s-a părut într-adevăr că punga era mare și prețul un pic cam piperat, însă doamna de la patiserie s-a comportat ca și cum două kilograme de biscuiți asortați n-ar fi fost nimic neobișnuit.

Când și-a dat seama, Grietje nu s-a putut abține și a râs singură de ce făcuse, chiar dacă nu din

toată inima.

A dat câte o punguță cu biscuiți tuturor prietenilor și cunoștințelor.

Sâmbătă, 24 august

Nu prea mai merge treaba cu Primăvara Arabă. Nu există anotimp potrivit pentru a rezuma catastrofa actuală. În căminul nostru, arabii n-au cum să se bucure de prea multă simpatie. Opinia generală e că toți acei musulmani care abia așteaptă să lupte într-un război sfânt ar face cel mai bine să se bată între ei. În rest, nimănui nu-i pasă de asta.

Anularea excursiilor la piramide a provocat mai multă neliniște decât moartea a mii de oameni.

— Băiatul meu și-a pierdut banii strânși cu-atâta trudă. Două mii de euro aruncați în Nil! s-a plâns doamna Deurloo.

Însă fotografiile cu copilașii asfixiați cu gaze de luptă au convins acum și mica noastră lume din cămin că acolo se întâmplă totuși ceva oribil.

•

Ne tot plângem de sistemul nostru de asistență a vârstnicilor, însă nici la National Health Service din Anglia nu merge totul ca pe roate: în ultimii ani, douăzeci de spitale au încălcat legea, dându-le pacienților în vârstă mâncare și băutură în cantități insuficiente. Probabil că hrănirea lua prea mult timp. O altă reclamație se referea la faptul că butoanele de alarmă nu erau la îndemâna pacienților. Probabil că asta a scutit personalul de o grămadă de alte reclamații.

Însă nu-i totul doar vai și-amar: e o vară splendidă și ieri am stat aproape două ore cu Eefje la o terasă. O companie plăcută – cineva cu care poți să și vorbești, poți să și taci. Fără să te simți inconfortabil. Pur și simplu o după-amiază de fericire. Ne-am întors la pas, abia târșâindu-ne picioarele. Cu ocazia asta mi-am scos rolatorul de la păstrare, căci ea nu vrea cu niciun preț să meargă cu mine cu scuterul, pe locul din spate.

Duminică, 25 august

Grietje mi-a arătat o fotografie a camerei de plajă din căminul de bătrâni Curtea Bucuriei. (Un asemenea nume mă face numaidecât să fiu un pic sceptic.) Camera asta e special amenajată pentru bolnavii de demență senilă. A fost creat un decor înfățișând marea și-o plajă, înalt de câțiva metri. Cu un soare fals și pescărușii împăiați. Se aude murmurul valurilor și, din când în când, dinspre ventilator adie o briză ușoară.

Asta ar trebui să-i liniștească pe pacienții în vârstă. Grietje s-a întrebat dacă n-ar trebui să-și cumpere deja un bikini nou și a zâmbit.

— Mda, Henk, asta e. Sau mai bine spus: ce-o fi o fi. O iau așa cum vine.

Am din ce în ce mai multă admirație pentru modul în care își întâmpină viitorul.

După părerea ei, eu văd demența ca pe o umilință totală. Are dreptate. Astăzi mi-am îngăduit s-arunc un ochi (în mod ilegal) în infirmerie și am văzut cum trei bătrâne cărora le curgeau balele se uitau cu priviri rătăcite la o emisiune pentru copii.

Grietje a spus că-i înțelege întru totul pe oamenii care nu vor să treacă printr-o degradare așa de chinuitoare.

Să te rătăcești în propria ta casă.

Să nu mai înțelegi cuvintele pe care le citești.

Să nu mai recunoști oamenii din jurul tău.

Luni, 26 august

Anja va fi pensionată anticipat. Tocmai m-a sunat. Avea o voce de parcă stătea să izbucnească în plâns de dezamăgire și furie. A fost o conversație scurtă, fiindcă ea nu putea să vorbească liber. Mi-e teamă că cei din conducere au descoperit că era o ciripitoare. Îmi pare rău pentru ea și mă simt vinovat. A riscat și pentru mine.

Joi o să luăm prânzul împreună și o să aflu mai multe.

Starea mea de spirit are serios de suferit. Eram exaltat (pe cât de exaltat pot să fiu), căci urmează numaidecât ieșirea organizată de Grietje. La două trebuie să ne adunăm jos.

Cred că e mai bine să nu-i spun lui Eefje nimic până mâine.

•

A murit cântăreața Jetty Paerl. Probabil că va fi plânsă doar în căminele de bătrâni. La ceai s-au depănat amintiri nostalgice despre Radio Orania și despre Jetty:

— Ah, ce vremuri frumoase au fost acelea, a suspinat doamna De Ridder, care pesemne că uitase pe moment că, de pildă, evreii în mod cert aveau o altă părere.

— Nu cumva în acele vremuri umblau pe-aici foarte mulți nemți? a întrebat Edward răutăcios.

— În fine, în afară de nemții ăia, au fost vremuri foarte frumoase, a susținut ea cu îndârjire.

În căminele de bătrâni, sentimentul că înainte totul era mai bine e adânc înrădăcinat și nu poate fi eradicat. O palidă consolare pentru oamenii bătrâni, trași pe linie moartă.

Îmi pun hainele frumoase, mă spăl pe dinți și-mi lustruiesc pantofii.

Marți, 27 august

E ciudat că oamenii în vârstă nu mai fac niciodată, sau aproape niciodată, lucruri aparent obișnuite, cum ar fi, de pildă, să meargă la film. Am făcut socoteala și ne-a ieșit că, la un loc, cei opt membri ai clubului nostru n-au mai fost la cinematograf de mai bine de-un secol. E totuși o plăcere simplă și ieftină.

Grietje alesese un film 3D, pentru noi toți o experiență nouă. *Cars,* un film pentru copii, însă altceva nu era disponibil în 3D. Și am stat așa, opt bătrânei cu ochelari speciali, înconjurați de vreo patruzeci de copii.

3D, o experiență deosebită prima dată. Mai ales în primul sfert de oră, ne-am unduit panicați în spate de fiecare dată când o mașină gonea direct spre noi. Și sunetul a fost tot 3D: peste tot în jurul nostru se auzea crănțănit de popcorn. Asta nu ne-a împiedicat să ne distrăm.

Filmul a început abia la patru, iar înainte luasem un ceai cu multe gustări alături. De aceea n-a fost nicio problemă că ne-am întors acasă abia la desert. Bucătarul a luat-o ca pe o jignire personală. Treaba lui.

Grietje a fost copleșită cu mulțumiri și complimente. A fost emoționant s-o vedem radiind fericită.

Îmi fac griji pentru Anja. Am încercat să dau de ea la telefon, însă n-am reușit.

Imediat ies să dau o tură cu scuterul. E o vreme minunată. O să trec pe la atelierul băiatului lui Hoogdalen. O să facă ceva să crească puțin performanța motorului. De fapt, trebuia să trec săptămâna trecută, însă Hoogdalen jr. a fost prea ocupat. Acum o să se ocupe pe loc de scuterul meu.

Miercuri, 28 august

E mai rău decât am crezut. Anja bănuiește că erau cu ochii pe ea de multă vreme. E aproape sigură că biroul i-a fost controlat și crede că teancul de xeroxuri ale unor documente administrative, rapoarte și note pe care îl ținea în sertar a fost motivul pensionării ei. E drept, posesia acestor documente nu era ilegală, însă adunarea lor într-un singur loc a întărit poate suspiciunile deja existente la adresa ei.

Directoarea a făcut în așa fel încât pensionarea anticipată a Anjei să pară o răsplată pentru anii de muncă dedicată.

La sfârșitul lui octombrie trebuie să renunțe la slujbă. Mai are douăzeci de zile de concediu neefectuate, așa că, începând cu 1 octombrie, nu mai trebuie să se prezinte la serviciu. A fost întrebată dacă poate elibera biroul până la acea dată.

Anja e foarte demoralizată, iar eu nu prea am cum s-o consolez. Mă simt așa de vinovat că am transformat-o în informatoarea mea.

Directoarea noastră continuă să mă salute cu amabilitate atunci când ne intersectăm pe coridor.

•

Cred că scuterul meu atinge acum o viteză maximă de aproximativ douăzeci și cinci de kilometri pe oră. Bicicliștii și unii conducători de motorete se uită ciudat când trec nonșalant pe lângă ei. Da, sunt un mic pericol pe stradă. De fapt, ar trebui să port o cască integrală. Așa n-aș putea fi recunoscut atunci când mă prinde radarul. Nu, am glumit. Să sufle vântul prin ultimele mele patru fire de păr!

Joi, 29 august

VÂRSTNICI CU VENITURI REDUSE LA ÎNCHISOARE. Ar fi un titlu bun.

Închisoarea din Breda stă goală și un întreprinzător șmecher, unul Aad Ouburg, s-a gândit că ar putea fi transformată într-un cămin *low-cost* pentru persoane în vârstă. Dacă e să dau crezare celor scrise în ziar, el consideră că o celulă de 11 metri pătrați trebuie să fie suficientă pentru doi bătrâni. Aproximativ 2 x 3 metri de persoană.

Și-așa abia dacă se mai mișcă, trebuie să fi gândit Ouburg, și nici de multe lucruri nu mai au nevoie.

Nu vor exista uși glisante din sticlă. O ferestruică pentru aerisire trebuie să fie suficientă.

Cea mai ieftină cameră va costa 870 de euro. Mi-am zis: trebuie să fie prețul pe un an, însă nu, asta-i chiria lunară. Mesele nu sunt incluse, însă dispui de un vag „pachet de asistență de bază".

Nu, nu-i o glumă.

Aici vor unii din țara asta putred de bogată să-i bage pe bătrâni: în celule de închisoare proaspăt zugrăvite. Ni se aduc asigurări că nu sunt vizați cei care au deja un loc în căminele de bătrâni. Mai degrabă „noii" vârstnici pe care altfel îi consumă singurătatea sau care trebuie să doarmă pe sub vreun pod.

Ieri am luat prânzul cu Anja.

— Am fost o spioană de doi bani, a suspinat ea.

Am consolat-o oferindu-i un buchet mare de flori. Nu mi-a trecut prin minte ceva mai original.

Într-un fel, se simțea și ea ușurată că în curând avea să scape de atmosfera glacială de la slujbă. Am închinat un pahar pentru libertatea ei proaspăt dobândită.

Vineri, 30 august

Avocatul nostru încă mai trăiește. Am vorbit cu el azi-dimineață. Combativ și optimist ca întotdeauna, Victor a trebuit să recunoască totuși că suferiserăm o mică înfrângere sub forma unei scrisori din partea comisiei de apel care se va ocupa de solicitarea noastră privind publicarea documentelor administrative. În ea se spune că acțiunea noastră va fi analizată în a doua jumătate a lunii ianuarie 2014. La stabilirea acestui termen se luase deja în considerare vârsta înaintată a solicitanților.

Victor încă se mai gândea dacă nu exista totuși o soluție mai rapidă.

— În orice caz, sfatul meu sincer e să rămâneți toți în viață, a spus el ca să încheie discuția.

•

Duminică dimineață o să încerc să traversez cu scuterul râul IJ. După câteva plimbări până la marginile cartierului Amsterdam-Nord, e timpul să-mi depășesc limitele și să iau feribotul. Abia aștept să ajung în Amsterdam într-unul din acele momente de liniște și pace, duminica dimineața, în jurul orei nouă. Canalele par să fie făcute special pentru a da câteva ture pe ele.

Evert se gândește să-și cumpere și el un scuter electric. Deloc surprinzător, căci cu scaunul lui cu rotile nu prea se descurcă. Ieri a ajuns cu greu la mine. Pe Mo l-a adus în poală, câinele neputând merge din pricina unei infecții la una dintre labe. Are un abajur în jurul gâtului, ca să nu-și poată linge laba. Frumoasă pereche.

Sâmbătă, 31 august

Proiectul de lege care urma să stipuleze dreptul la scutece curate a fost retras. Tocmai când trebuie să încep să folosesc și eu scutece! În ce țară imbecilă trăim dacă trebuie să se reglementeze prin lege că nu poți să-ți lași bătrânii să umble toate ziua plini de propriul rahat și pișat? Nu e deloc limpede de ce proiectul e acum retras. Consiliul de Stat, care oferă consultanță juridică, susține că, de fapt, totul e deja reglementat prin lege. Numai că n-aș ști să spun la care lege trebuie să apeleze un bătrân dement pentru a primi scutece de schimb. Personal, sper să-mi fi încheiat liniștit socotelile cu viața înainte de a fi nevoit să mă descurc o zi întreagă cu un singur scutec.

Sau… să fie și știrea asta o făcătură, la fel ca povestea despre cazarea vârstnicilor cu venituri reduse în închisoarea din Breda? (Da, am mușcat-o.)

Într-una dintre după-amiezi urmează să aibă loc o ședință de informare despre renovarea prevăzută. Administrația nu poate exclude situații în care unii dintre locatari vor fi mutați silit. Motivele nu sunt clare. Se pare însă că e grabă mare, brusc.

Cam astea sunt ultimele informații pe care Anja a reușit să le transmită ilicit din spatele liniilor inamice. A hotărât să folosească eficient ultimele săptămâni în care mai vine la birou, chiar dacă știe că toate mișcările îi sunt urmărite. Nu mai are de ce să-și facă griji în privința unor eventuale consecințe. Directoarei nu-i folosește la nimic să o țintuiască la stâlpul infamiei pe informatoarea noastră. Înțelege că e foarte probabil ca publicitatea să o favorizeze doar pe Anja.

Duminică, 1 septembrie

Aici în cămin, pe oameni îi cheamă simplu Piet, Kees, Nel și Ans, nu Vijelie, Fluture, Felicity sau Sabia Islamului.

Toți suntem născuți cu mult înaintea timpului în care părinții vor să dovedească ce originali și moderni sunt atunci când aleg numele copiilor lor. Cu toate riscurile de rigoare. Să zicem că îi dai fiicei tale numele de Fluturica, iar ea se dovedește a fi o grăsană fleșcăită și molâie. Ar fi mai bine totuși să o cheme Ans.

•

Azi-dimineață, la ora nouă, eram deja cu scuterul meu pe feribot. Am făcut o plimbare minunată prin Amsterdamul cufundat încă în somn. E un privilegiu să locuiești într-unul dintre cele mai frumoase orașe din lume. Doar că trebuie să te folosești de privilegiul ăsta, altfel n-are nicio valoare. Asta am făcut eu pentru prima oară după mulți ani și, dacă o să am zile, o voi face și mai des. Ca să pot privi liniștit în jur, am mers aproape tot timpul cu „viteza broaștei țestoase”.

Să trecem la lucruri mai importante: comitetul asociației locatarilor a propus o creștere a contribuției cu doi euro, o singură dată, pentru a putea oferi premii atractive la concursul de bingo organizat de Crăciun. Când guvernezi, trebuie să fii prevăzător.

Luni, 2 septembrie

Nu-i așa ușor să poți juca o oră de biliard într-o duminică după-amiază. Sistemul de rezervare e opac. După ceva insistențe și o oră și jumătate de așteptare, eu, Graeme și Edward am fost lăsați în cele din urmă să jucăm între 16.40 și 17.20. Până atunci dăduserăm deja pe gât câteva pahare. Asta a făcut să jucăm mai relaxat; din păcate, n-a fost deloc ce ne trebuia pentru jocul de biliard. Cred că, împreună, n-am făcut nici măcar douăzeci de caramboluri.

Conversația n-a avut de suferit. Graeme a povestit frumos despre trecut. E cel mai mic dintr-o familie cu paisprezece frați și surori. Toți morți.

În rest, are un fiu în Australia și o fiică în Oude Pekela. Alternativ, un an merge cu fiul să-și viziteze fiica, celălalt an merge cu fiica să-și viziteze fiul. În ianuarie pleacă pentru trei săptămâni în Australia.

— Astea mă țin pe picioare, călătoriile.

Am încuviințat din cap. A adăugat imediat:

— Și compania voastră aici, firește.

Edward e o figură oarecum jalnică. Are multe de spus, însă, din păcate, practic e imposibil să-l înțelegi. După câteva pahare, cu atât mai puțin.

— Mai bine pui pe hârtie, Ed, a fost concluzia lui Evert, care venise să ne țină companie la un pahar.

Așa avea să facă. A promis să ne trimită în fiecare săptămână câte o scrisoare. Putem alege apoi dacă-i răspundem în scris sau oral.

O să jucăm mai des biliard.

Graeme o să rezerve o oră fixă, căci el e în cele mai bune relații cu secretarul clubului de biliard.

Marți, 3 septembrie

Poimâine e ziua mea. Pentru prima oară după mulți ani am din nou destui prieteni cu care să sărbătoresc momentul. I-am invitat pe cei din clubul „Bătrân, dar nu mort” să vină seara să bem ceva. I-am întrebat pe Ria și pe Antoine dac-ar putea să pregătească niște mici gustări, pe care, firește, le-aș plăti eu. Cu asta îmi fac mie și le fac și lor o plăcere. Bineînțeles că trebuie să se servească gustări prăjite, căci fără crochete nu merge băutura, însă în rest au mână liberă.

Fără flori, fără cadouri – a fost mesajul meu insistent către toți. Sunt curios dacă țin seama de dorința mea.

Grietje a spus că vine, dar mi-a smuls imediat și o promisiune legată de viitor:

— Când o să-mi pierd de tot mințile, să nu mă târăști peste tot împotriva voinței mele. Ne-am înțeles?

— Ce vrei să spui?

Mi-a explicat că e o mare greșeală să credem că oamenii atinși de demență trebuie distrați cu tot dinadinsul, că trebuie scoși din apatia lor. Sunt duși în excursii, însă ei habar n-au unde se află, cine sunt acei oameni care vorbesc cu ei cu-atâta vioiciune și de ce trebuie să urce într-un trenuleț așa de ciudat. Li se mai dau și niște mâncăruri ciudate și, la sfârșit, sunt sărutați de niște oameni complet străini.

— Un bătrân cu demență are nevoie de trei zile să-și revină, a spus Grietje suspinând. Așa că, atunci când o să vină acel timp, să mă lași să rămân pe scaunul meu de la fereastră.

I-am promis că așa voi face.

Miercuri, 4 septembrie

Unul dintre portarii noștri e doar puțin mai tânăr decât locatarii. Totuși, când se referă la ei, vorbește mereu despre „bătrâneii ăștia” și se poartă de parcă ar fi șeful căminului. În consecință, el nu e portar, ci „amfitrion/agent de securitate”. Cel mai mult îi place să-i abordeze pe cei care încalcă regulile.

Am ieșit cu Evert la o plimbare. Evert are obiceiul să treacă mai departe cu scaunul lui cu rotile chiar și atunci când ușile glisante dau să i se închidă în nas. După un blocaj scurt, ușile se redeschid imediat automat. Asta l-a scos din sărite pe portarul Post (așa îl cheamă).

— Trebuie să mergeți mai repede sau să încetiniți și să așteptați, i-a spus el lui Evert pe un ton sever.

Evert și-a ridicat privirea foarte încet, și-a mijit puțin ochii ca și cum ar fi vrut să vadă mai bine și-apoi a spus:

— Îți atârnă un muc din nas.

Asistând la scenă, am fost cât pe ce să mă înec de râs.

A urmat confuzie.

Trebuia portarul să ignore acea observație? Dar dacă era adevărat?

Ajunși la ușă, ne-am întors scurt privirea. Portarul tocmai își privea degetul care fusese în inspecție.

— Un pic mai la dreapta, a spus Evert.

Ca să-l citez pe C.A. Helder: *„Portier c’est mourir un peu”*[45].

Am făcut rost de-atâta băutură, cât să ajungă pentru trei aniversări. Mai bine prea mult decât prea puțin. Cu un prieten ca Evert, mai devreme sau mai târziu se consumă tot.

Joi, 5 septembrie

Născut pe 5 septembrie 1929. Astăzi îmi sărbătoresc a optzeci și patra aniversare. La ora nouă, Evert s-a înființat la ușă în scaunul lui cu rotile, ținând în poală o tavă cu un mic dejun copios. O imagine înduioșătoare. Croasanți, pesmet, pâine, ceai, suc de portocale și prosecco. Toate astea le-a mâncat și băut chiar el în cea mai mare parte, însă nu înainte de a cânta cu o voce din cale afară de falsă „Mulți ani trăiască”. Nu prea mănânc de dimineață.

Pentru astă-seară am împrumutat câteva scaune de la serviciul de întreținere. La vârsta noastră nu mi s-a părut prea potrivit să-i invit să stea în picioare la o aniversare.

Cei mai mulți locatari își sărbătoresc ziua de naștere jos, în sala de activități recreative. Invitații stau așezați în jurul mesei mari și primesc o felie de chec, în timp ce ceilalți locatari se așază cât mai aproape cu putință, în speranța că vor căpăta câteva firimituri rămase. O imagine tristă. Așa că nici nu mă gândesc să fac și eu la fel.

Stăm mai înghesuiți în camera mea, dar măcar nu-și bagă nimeni nasul.

•

Pentru vineri, 13 septembrie, am făcut o rezervare pentru opt persoane la un club de golf. Sper ca vremea să fie la fel de frumoasă ca astăzi, iar dacă va fi așa, atunci probabilitatea ca totul să iasă bine e mare. Nu sunt absolut sigur că am făcut alegerea bună. Ce-i drept, golful e un sport adecvat pentru vârstnici, însă nu toți vârstnicii sunt adecvați pentru golf. Dar nu mai pot da înapoi, fiindcă am plătit deja.

Vineri, 6 septembrie

Azi-noapte, la douăsprezece și jumătate, a trebuit să duc un Evert cherchelit în scaunul lui cu rotile înapoi la apartamentul tutelat. Nici eu nu mă țineam prea bine pe picioare. Evert ar fi preferat să rămână să doarmă la mine, „ca să mai luăm un păhărel înainte de culcare”.

Nu mi s-a părut un plan bun. Pe hol a început să cânte *Land of Hope and Glory.*

Mă aștept ca astăzi să fiu luat la rost pentru că am făcut prea mult zgomot.

În rest, a fost o aniversare plăcută. Mi-a mai rămas mâncare pentru două zile, iar băutură pentru două luni. Deocamdată o s-o iau mai ușurel cu mâncarea și băutura.

•

Am cam lăsat deoparte planul de a organiza o excursie pentru clubul nostru. O să mă ocup de asta serios pentru primăvara viitoare.

Pentru a participa la ea, e important în primul rând să rămânem în viață până în iunie. Îmi propun să nu mă dau bătut în fața morții, cel puțin nu în fața morții altora. Dacă mor eu însumi, urna mea poate fi luată pe bordul microbuzului.

„Îi plăcea întotdeauna să stea la geam”. Nu-i adevărat, însă sună amuzant.

Sâmbătă, 7 septembrie

Bătrânii ar trebui să joace jocuri video. Cursele pe computer ajută mai mult la menținerea în formă a creierului bătrânilor decât jocurile plicticoase. Conform informațiilor apărute în ziare, un studiu a arătat că creierul bătrân învață din nou să facă mai multe lucruri în același timp dacă joacă în mod regulat jocuri video.

O să încerc să aflu care-i treaba cu jocurile astea, ce trebuie să știi ca să poți juca, deși cred că probabilitatea de a găsi aici, în cămin, pe cineva care să mă învețe nu e prea mare. Dezavantajul de a nu avea nepoți.

Mi-ar fi plăcut să am. Aș fi fost un bunic adorabil, dacă pot să spun așa.

Dacă… da, dacă.

Pe de altă parte, nepoții nu înseamnă nici pe departe întotdeauna doar lapte și miere. Edward are un nepot dependent de droguri, Graeme o nepoată anorexică. Când, după ani de zile, s-au așezat în sfârșit lucrurile cu copiii, încep belelele cu nepoții. Iar nu poți dormi de griji.

Poate că trebuie să aștept cu jocurile video până la următorul studiu care arată că primul a fost totuși eronat sau că, cel puțin, ridică tot felul de semne de întrebare din punct de vedere științific.

Duminică, 8 septembrie

— Vrea cineva pastilele mele vechi? a întrebat Evert. Sunt încă bune. În orice caz, depinde puțin de scopul în care le folosești.

Evert ne provoca după ce în ziar apăruse un articol despre care se discutase la masa de cafea. Un bărbat de șaptezeci de ani era judecat pentru că pregătise un cocktail de pastile pentru soacra lui de nouăzeci și nouă de ani, care se săturase de viață. Avea dureri și nu mai era în stare de nimic, însă medicul de familie din căminul de bătrâni, considerând că suferința ei nu era îndeajuns de insuportabilă, n-a vrut să-și dea acordul pentru eutanasiere. Femeia înghițise o sută cincizeci de pastile amestecate într-un castron de iaurt. Asta le-a dat ceva de furcă. Treabă de amatori, făcută fără prea multă tragere de inimă.

Sinuciderea nu se pedepsește prin lege. Mi se pare și greu de pedepsit atunci când reușește. Iar când nu reușește, s-ar putea introduce pedeapsa cu moartea la cerere. Însă e ilegal să ajuți pe cineva să se sinucidă.

Oferta de pastile a lui Evert a fost întâmpinată cu suspiciune.

De altfel, cei mai mulți locatari n-au nevoie de pastilele lui ca să înghită o supradoză. Aproape fiecare are câte un automat de pastile în care sunt dozate porțiile pentru fiecare zi a săptămânii. Unii bătrâni își aduc în fiecare dimineață colecția de pastile jos, la parter, și o pun pe masă, apoi aleg din ea atâtea cât încap într-un pumn și, cu mult tam-tam, le dau pe gât cu o gură de cafea călâie. Suspinând și plângându-se de suferințe și boli, moarte și mizerie. Deci, ține-te departe de ei dacă vrei să nu-ți strici ziua.

Luni, 9 septembrie

A venit un nou locatar, domnul De Klerk, care încearcă să-i convertească pe ceilalți locatari la biserica reformată. Nu știu exact la care, însă e vorba desigur de una foarte ortodoxă. Din fericire, nimeni de-aici nu mai trebuie vaccinat împotriva pojarului, căci „a interveni în mersul lucrurilor înseamnă a intra în pantofii lui Dumnezeu, iar acei pantofi nu ni se potrivesc", spune De Klerk.

Încercările lui de a câștiga suflete reformate provoacă destul de multă neliniște în tabăra locatarilor catolici. Văd că se profilează un război religios de modă veche și de-abia aștept să fie arși pe rug primii eretici.

Domnul De Klerk, care sună a cleric, a răspuns frumos ieri când i-am adus la cunoștință că am unele îndoieli în privința faptelor bune ale lui Dumnezeu.

— Dumnezeu nu ni s-a dezvăluit ca să discutăm despre El, ci ca să ne închinăm LUI.

Din fericire, vorbele frumoase nu trebuie să fie întotdeauna adevărate. Ele nu-i aparțineau lui De Klerk însuși, ci proveneau din revista reformată *Prietenul adevărului.* Unul dintre locatari, un bătrân membru al Partidului Comunist, a crezut că renăscuse vechiul lui ziar de partid. Adevărul poate fi revendicat din toate părțile.

În treacăt, i-am mai dat domnului De Klerk niște teme de gândire. Prima: dacă avea voie duminica să desfășoare activități de convertire. A doua: dacă Dumnezeul lui putea crea o piatră care să fie atât de grea, încât să n-o poată ridica el însuși. (Asta o citisem undeva.)

L-am văzut cam încurcat.

— Ei bine, aștept răspunsuri, am spus eu îndepărtându-mă.

Marți, 10 septembrie

Azi-dimineață am fost la geriatru și l-am întrebat de pilule stimulative. Și de opusul lor: pilula lui Drion, pentru sinucidere.

— Ambele sunt problematice, a spus doctorul. Pilulele stimulative la care vă referiți sunt ilegale. Nu se știu prea multe lucruri despre efectul lor asupra persoanelor în vârstă. E foarte posibil ca un pic de cocaină să le ofere senzații foarte plăcute unor bătrâni.

L-am întrebat dacă el însuși încercase vreodată. Da, încercase.

— Și cum a fost?

— Grozav. Periculos de bine. Mi-am imaginat imediat cum e să devii dependent.

Singurul lucru pe care-l putea face momentan pentru mine era să-mi prescrie niște antidepresive ușoare, „chiar dacă nu-mi păreți a fi depresiv". Dezavantajul era că dădeau un pic de somnolență.

I-am spus că eu aveam nevoie tocmai de niște pilule care să-mi dea un pic de energie.

Avea să se gândească la asta.

Cu pilula pentru sinucidere treaba era ceva mai complicată. Doctorul înțelegea că pentru unii oameni trebuie să fie liniștitor gândul că au în dulăpiorul de medicamente o astfel de pilulă „pentru orice eventualitate", însă realitatea era alta.

Un bătrân care vrea să moară trebuie să se prezinte la un „asistent pentru deces" pe care trebuie să-l convingă de autenticitatea dorinței sale de a muri după o viață împlinită. Asta trebuie să se întâmple pe parcursul a două discuții amănunțite și profunde. Dacă asistentul decide să colaboreze, trebuie găsit și un al doilea asistent calificat care să-și dea acordul. Apoi, medicul trebuie să prescrie medicamentele necesare, pe care bătrânul obosit de viață trebuie să le ia sub supravegherea unui

asistent. După atâta tevatură, dorința de a muri e și mai puternică.

— De altfel, am impresia că dumneavoastră mai aveți mult și bine până să ajungeți în acel punct.

— E adevărat, însă e vorba de un echilibru precar. Când balanța se înclină, e de multe ori imposibil să mai găsești calea înapoi spre bucuria vieții.

A încuviințat din cap.

— Putem considera discuția asta ca pe o primă tatonare? am întrebat eu.

Se putea.

Miercuri, 11 septembrie

Astăzi, pe majoritatea canalelor de televiziune, avioanele se vor înfige din nou, în reluare, în Turnurile Gemene: 2.995 de morți. Cauza imediată a Războiului împotriva terorii: 200.000 de morți, dintre care 6.000 de soldați americani, 350.000 de răniți și costuri estimate de 1.000.000.000.000 de dolari.

Ieri, la ceai, am pomenit câteva dintre aceste cifre (le știam pe dinafară), însă prețul acestui război n-a părut nimănui nerezonabil. Cu excepția, din fericire, a prietenilor și prietenelor mele.

Doamne, câte lucruri bune s-ar fi putut face cu trilionul ăsta de dolari! În loc să se facă urâți, americanii ar fi putut să-l folosească pentru a se face foarte populari ici și colo.

Iar după Irak și după ce toate revoluțiile arabe își vor fi devorat propriii copii, fundamentalismul musulman va fi și mai puternic decât înainte.

Înțeleg foarte bine că americanii n-au niciun chef să se arunce într-o aventură în Siria, de unde n-au cum să scoată nimic bun pentru ei. Aventurile trecute le sunt încă prea proaspete în minte.

Faci un pic prea mult pe bătrânul înțelept, Hendrik! Poate că e din pricina aerului de toamnă, după o splendidă vară lungă. După-masă mă duc să-mi cumpăr un poncho mare ca să-l am când merg cu scuterul, așa încât să pot lua o gură de aer și pe vreme ploioasă.

Joi, 12 septembrie

Am auzit că, după modelul clovnilor de spital pentru copiii bolnavi, există și clovni speciali pentru persoanele în vârstă care se simt singure. Cum îi cheamă și de unde apar, nu știu, însă vreau să-i avertizez deja: să mă ierte Dumnezeu, însă clovnului care vine să mă înveselească o să-i crăp țeasta veselă cu ultimele mele puteri și o tigaie.

Acum o săptămână, afară încă erau aproape treizeci de grade. Acum peste tot duduie caloriferele. E frig și plouă des. Mâine mergem să jucăm golf. Vremea nu se îmbunătățește, iar eu nu am un plan de rezervă. Mă uit la prognoza meteo în fiecare oră, însă asta nu ajută cu nimic. Mâine după-amiază, la ora 13, microbuzul trage în fața căminului.

Sunt stresat.

Vineri, 13 septembrie

Aveam o locatară care, pentru siguranță, rămânea toată ziua în pat de fiecare dată când vinerea cădea într-o zi de treisprezece. Acolo nu i se putea întâmpla nimic. Mânca un sandviș și bea o ceașcă de ceai. La un moment dat, rupându-se mânerul ceainicului, s-a vărsat apă fiartă pe ea și atunci și-a petrecut restul zilei de vineri, treisprezece la spital.

Evert a venit ieri la mine cu un cadou aniversar post-factum: o blană de oaie pe care s-o pun pe șaua scuterului. A trebuit mai întâi să o spăl, căci, mi-a spus el, nu avusese timp să se ocupe de ea. Blana provenea dintr-un magazin de caritate.

— Cine știe ce-or fi făcut ei pe blana asta în fața șemineului – are câteva pete ciudate, a spus el rânjind.

Pe mine nu mă scoate din sărite cu glumele lui deocheate. Am dus blana la curățătorie și-am luat-o înapoi spălată și uscată. Perfect curată.

Singura problemă e că dacă o pun pe scuter și începe să plouă tare când tocmai mă dau jos ca să intru scurt undeva, trebuie apoi să stau cu fundul pe un burete mare și ud. Căci, câtă vreme mă mai țin cât de cât picioarele, nu intru nicăieri cu scuterul. Și nici nu mă văd umblând cu o blană de oaie prin supermarket atunci când plouă sau ninge.

„Uite-l iar pe bătrânul ăla ciudat cu blana de oaie”, aud deja șoptindu-se la raftul cu mineole.

Sâmbătă, 14 septembrie

Golful a fost singurul eșec al seriei de până acum.

A început destul de bine, cu cafea și tort în interiorul clubului și-un instructor amabil, un pic cam afectat, care ne-a explicat principiile de bază ale jocului. Însă nici n-am apucat să ieșim afară ca să punem în practică ce-am învățat, c-a și început ploaia. Și a fost frig. Și era, de fapt, ceva cam prea ambițios pentru noi, căci aproape că nu eram în stare să atingem mingea. Ca să vă faceți o idee: Eefje s-a lovit peste propria gleznă, iar lui Graeme i-a scăpat din mâini o crosă care a trecut la un fir de păr de capul instructorului. Doar Evert în scaunul lui cu rotile a făcut senzație: a trimis mingea de câteva ori chiar și la o sută de metri distantă.

După o jumătate de oră, le cam ajunsese, de fapt, tuturor, însă, ca să-mi facă mie o plăcere, uzi și înfrigurați cum erau, s-au prefăcut încă aproape trei sferturi de oră că se simt bine.

Atunci i-am spus instructorului că era de-ajuns pentru prima dată, deși nu folosisem decât jumătate din timpul alocat.

Am mai băut încă un pahar de vin într-un bar altfel pustiu și-apoi am chemat microbuzul să vină să ne ia mai devreme.

Toți au fost drăguți cu mine și m-au asigurat că a fost o idee bună, dar că vremea și vârsta lăsaseră de dorit. Cu toate astea, acum, o zi mai târziu, încă mai sunt decepționat. Când sunt dezamăgit, mă comport mai rău decât un copil.

Duminică, 15 septembrie

Eșecul ieșirii la clubul de golf încă mă mai rodea când a trecut Evert pe la mine. După cinci minute a amenințat că pleacă dacă nu încetez imediat să mai fiu bosumflat.

— Pisălogeală de boșorog din pricina unei decepții minore. Așa ceva chiar că nu suport.

Mi-a trecut pe loc.

De altfel, Evert venise cu vești bune: din lipsă de voluntari, trupa de șoc înarmată cu felicitări pentru bătrâni singuratici se desființase.

Niște oameni complet străini care vin să-ți cânte de ziua ta și-apoi să-ți mănânce tot tortul sunt o companie atât de plăcută, încât ți se face un dor nebun de singurătate. Recunosc: anul trecut, eu însumi n-am avut curajul să le refuz accesul. Evert a făcut-o. Au ieșit afară și i-au cântat totuși „Mulți ani trăiască!” din fata ușii.

În ultima vreme, doamna Aupers merge cu spatele, crezând că dacă face asta nu va mai fi nevoită să meargă așa de des la toaletă. O voi propune pentru Premiul Nobel alternativ. Și în acest an au fost răsplătiți cu acest premiu special cercetători excepționali. Brian Crandall, pentru studierea propriilor dejecții după ce a mâncat chițcani opăriți. Un japonez și-un chinez, amândoi cu nume complicate, pentru studierea efectului muzicii de operă asupra șanselor de supraviețuire a șoarecilor după o operație de inimă. Și încă unul: Gustano Pizzo a primit premiul fiindcă inventase o trapă de prins pirați ai aerului, aruncându-i într-o capsulă pe care piloții o pot lansa cu o parașută. Unii sunt de părere că parașuta e un lux inutil.

Luni, 16 septembrie

Domnul Schipper îi roagă pe toți să-i dea chibriturile arse. Are de gând să construiască cu ele o replică la scară a căminului nostru de bătrâni. Speră să se scrie despre el în *Het Parool.* Directoarea noastră face parte din comisia de recomandări a ziarului.

Odată, cineva a construit o replică a bazilicii Sfântul Petru, folosind șapte milioane de chibrituri. La asemenea proiecte, îmi zic întotdeauna în sinea mea: focul să le ia! În trei minute se duc pe apa sâmbetei douăzeci și cinci de ani de muncă. În mine zace o poftă distructivă adânc înrădăcinată.

•

Acum o săptămână și jumătate au fost douăzeci și opt de grade și era încă vară. Acum sunt paisprezece grade și e toamnă. Nu-mi place toamna. Da, da, desigur, sunt culori frumoase, însă sunt culorile declinului. În toamna târzie a vieții mele sunt suficient de des confruntat cu moartea și putreziciunea, nu-mi mai trebuie și harababura asta de frunze moarte. Toamna miroase ca un cămin de bătrâni. Prefer primăvara, un nou început, cât să compenseze puțin.

În plus, detest zilele scurte și reci, iar Moș Nicolae și Moș Crăciun nu-mi sunt nici ei cei mai buni prieteni.

Vorbesc ca un bătrân ursuz, însă și ăsta e cumva rostul jurnalului de față: să mă pot plânge și eu din când în când fără a deranja pe cineva.

Marți, 17 septembrie

Odată cu înaintarea în vârstă, gelozia capătă uneori forme ridicole. Din pricina surplusului de femei din cămin, cele căsătorite nu vor să-și piardă soții din ochi. Doamna Daalder nu stă niciodată departe de domnul Daalder, e mereu la cel mult un metru. Ca un câine de pază rău, mârâie la orice femeie se arată cumva interesată de soțul ei. Chiar și dacă nevinovata vecină nu-l roagă decât să-i dea zahărul.

— Nu poate să și-l ia singură? Nu i-l da, Wim!

Wim e profund nefericit pentru că nu mai poate purta o discuție decentă. Și nu e nicio femeie căreia să-i placă de el, căci e urât ca noaptea, însă n-are ce face și trebuie să accepte supravegherea permanentă a soției sale geloase. Uneori am impresia că citesc în ochii lui Wim o mare dorință de a muri.

M-am gândit la toate astea pentru că acum vreo trei săptămâni s-a mutat aici un oarecare domn Timmerman, care pare să fi pus ochii pe Eefje. În principiu, pot să înțeleg asta foarte bine. El are însă ghinionul că Eefje nu vrea să aibă nimic de-a face cu el, fiindcă e mare fanfaron și mai și pute.

Ar putea să pară că Hendrik Groen e gelos, însă în cazul ăsta invidia e cu totul inutilă. Eefje l-a rugat deja pe Timmerman de mai multe ori să se așeze în altă parte.

Asta l-a făcut pe Timmerman să fie invidios pe mine. Căci eu sunt cel care stă în fiecare zi lângă Eefje, spre plăcerea noastră, a amândurora.

Miercuri, 18 septembrie

Ieri s-a deschis sesiunea parlamentară.

— Uite, linia aia roșie, cea mai lungă, suntem noi, pensionarii.

Domnul Elroy încearcă să-i explice doamnei Blokker cum stau lucrurile cu măsurile de austeritate.

— Noi pierdem cel mai mult dintre toți!

Doamna Blokker încuviințează din cap. Crede că graficele cu puterea de cumpărare ar trebui lipite într-un album nou.

Îngrijorarea crește. O să ni se mai dea biscuit la cafea?

Henk Krol de la 50PLUS îi cheamă pe toți bătrânii să se ridice la luptă și să protesteze duminica viitoare în Amsterdam. Mă gândesc să mă duc și eu dacă n-o să fie vremea prea rea. Ar fi o ieșire agreabilă. N-am fost niciodată la o manifestație, însă ce mă împiedică să încep s-o fac la optzeci și patru de ani? Nu că m-ar indigna câtuși de puțin perspectiva pierderii a doua procente din pensie, însă o Piață a Muzeelor plină de rolatoare, scutere și microcare Canta mi se pare o imagine fascinantă. Sper să se găsească cineva care să strige „Rutte[46], asasin!”, să izbucnească încăierări și brigada mobilă de jandarmi să se vadă obligată să recurgă la șarje împotriva unui nucleu dur de bătrâni trecuți de optzeci de ani, care aruncă cu pietre de parcă ar juca petancă.

Prezic că la alegerile pentru consiliile locale din martie 2014, partidele care îi vor reprezenta pe bătrâni vor ieși victorioase, împreună cu Partidul Socialist și Partidul pentru Libertate. Partidul Laburist va fi șters de pe fața pământului. Diederik, președintele acestuia, va demisiona. Cabinetul va cădea. Va exista un impas politic, însă, în cele din urmă, cu partide noi la putere,

totul va fi la fel ca înainte. A transmis din căminul de bătrâni comentatorul dumneavoastră politic, Hendrik Groen.

Joi, 19 septembrie

La două zile după deschiderea sesiunii parlamentare, nimeni nu mai vorbește despre buget, însă doamnele încă n-au terminat de discutat despre parada pălăriilor afișate cu ocazia discursului regal. N-au fost blânde în judecățile lor despre doamnele din politică: niște figuri șterse care, brusc, își trântesc niște pălării bizare. Cineva a spus că a văzut acolo o pălărie care semăna cu o bucată sfâșiată dintr-o rochie de mireasă.

— Și-asta încă merge, a fost sentința cea mai pozitivă dintre toate cele auzite.

Ele însele sunt ultima generație care poartă pălărie. Pălării groase care să le apere de frigul iernii „și, de asemenea, un pic și pentru aspect”. De alaiul carnavalesc ridicol din Camera Inferioară nici nu vor să audă.

Eefje poartă uneori pălării foarte elegante.

Și-atunci îmi face plăcere să mă plimb alături de ea, cât se poate de țanțoș. De preferință, braț la braț.

Vineri, 20 septembrie

La avizier e un anunț despre un curs de prevenire a căderilor. Se pot înscrie toți locatarii.

Tocmai bătrânii cărora le e teamă că vor cădea cad extrem de des. La concluzia asta a ajuns un specialist în științe biomedicale. Oamenii care se tem își zic în sinea lor: cât timp nu mă mișc, n-am cum să cad. Și-atunci condiția lor fizică și abilitările motorii se degradează rapid, ceea ce face ca ei să cadă și mai des atunci când, de pildă, trebuie, inevitabil, să meargă la toaletă. Ăsta e în câteva cuvinte paradoxul căderii.

Cursul te învață cum să-ți „îmbunătățești echilibrul corpului" și, la fel de important, cum să te ridici după ce-ai căzut.

Cifrele vorbesc de la sine: într-un an, bătrânii cad de un milion de ori și-și rup șolduri și încheieturi ale mâinilor de 725 de milioane de euro.

Și eu sunt din ce în ce mai nesigur pe picioare…

Însă nu știu ce să zic de un astfel de curs…

Am întrebat-o pe Eefje: nici nu se gândește la așa ceva. Graeme mai așteaptă un an. Grietje se rătăcește des, însă nu cade niciodată. Doar Evert, în scaunul lui cu rotile, vrea să participe. Ca să-i șicaneze un pic pe ceilalți.

Aș putea oare să cer o lecție de probă doar pentru mine?

•

Antoine și Ria deplâng moartea eroului lor Johannes van Dam[47], bărbatul în fața căruia restaurantele tremurau. Spre sfârșitul vieții, el dăduse note din ce în ce mai mari restaurantelor pe care le vizita. O făcuse oare pentru a-și susține afirmația că el personal ridicase nivelul culinar al Amsterdamului?

Un anumit rol trebuie să fi avut și faptul că nu putea să meargă incognito pentru a gusta ceva. Îl recunoștea toată lumea. Deci, când apărea Johannes, se dădea alarma.

Sâmbătă, 21 septembrie

Astăzi e Ziua mondială pentru combaterea maladiei Alzheimer. Ce să faci de ziua asta? Să te gândești la boală?

Sunt zile pentru tot felul de chestii, mai ales pentru boli: Ziua mondială pentru combaterea leprei, Ziua mondială pentru combaterea SIDA, Ziua mondială pentru combaterea diabetului, Ziua mondială pentru combaterea diareei. O să trec numaidecât pe la Grietje și o să-i spun: astăzi e ziua ta. Ziua ta dublă, căci astăzi mai e și Ziua Vecinilor. Se vede treaba că nu sunt zile suficiente, dacă Alzheimerul trebuie să-și împartă ziua cu vecinii.

De altfel, pe cei care fac parte cu adevărat din grupul-țintă nu-i interesează Ziua mondială pentru combaterea maladiei Alzheimer. Ei nu mai știu nici măcar ce zi a săptămânii e.

Johannes van Dam a spus acum câțiva ani în *Het Parool* că imposibilitatea de a locui autonom reprezintă o suferință insuportabilă. Am împărtășit afirmația asta unui grup de vreo opt colocatari la masa de cafea, ceea ce a oferit o temă de conversație. Doar Evert, cu apartamentul lui tutelat, a fost de-acord cu răposatul Johannes. S-a confruntat cu o majoritate indignată de o atitudine așa de ingrată. A fost o dezbatere amuzantă. Evert a fost în formă: incisiv și grosolan.

Stelwagen ne-a urmărit de la o oarecare distanță. Când a văzut că o văzusem, m-a salutat din cap și a plecat.

Duminică, 22 septembrie

Chiar dacă ai optzeci de ani, o gură mare și te cheamă Evert, tot mai ai și momente de nesiguranță. Evert mi-a cerut să-l ajut la organizarea ieșirii de miercurea viitoare. A făcut o rezervare pentru un workshop de pictură și îi e puțin teamă că ideea n-o să fie pe placul nimănui.

— Nu e un pic prea auster? Poate că trebuie să mai adaug ceva?

L-am asigurat că proiectul lui era bun așa cum era, că nu prea avea cum să iasă prost și că oricum o să fie o ieșire mai reușită decât cea organizată de mine la clubul de golf.

— Asta așa-i, a spus el cu un rânjet care nu prea mi-a plăcut.

•

La demonstrațiile împotriva guvernului n-am văzut armade furioase de rolatoare, microcare Canta și scutere electrice care să protesteze împotriva faptului că bătrânii sunt cei mai afectați de măsurile de austeritate.

De fapt, lucrurile nu par nici pe departe să stea atât de rău, dacă e să dau crezare articolului „Cum adică bătrâni și amărâți?”, apărut ieri în *de Volkskrant.* Tinerii de azi vor trebui să muncească o perioadă considerabil mai lungă și să plătească mai mult pentru pensia lor decât toți pensionarii ăștia care țipă acum ca din gură de șarpe.

Perspectivă încurajatoare: o coaliție formată din Partidul pentru Libertate, Partidul Socialist și 50PLUS va susține în curând cauza bătrânilor aduși la sapă de lemn de măsurile de austeritate. În ultimul sondaj de opinie al lui Maurice de Hond, cele trei partide adună împreună șaizeci și șase de locuri în Parlament.

Luni, 23 septembrie

După o săptămână de toamnă, ieri după-amiază a ieșit din nou soarele. Băncile din fata căminului au fost pline.

Doamna Bakel a adus un tub de cremă de soare și a împărțit din ea oricui și-a dorit. Puțin mai târziu, opt bătrâni cu cocoloașe de cremă prost întinsă pe față se bucurau de soare, cu ochii închiși. O imagine splendidă.

Doamna Bakel s-a mai uitat încă o dată la tub și a strigat îngrozită:

— A expirat!

— Și nu așa, un pic, a spus doamna Van der Ploeg după ce și-a pus ochelarii de citit.

— August 2009. E periculos?

O asemenea întrebare a stârnit speculații sălbatice.

— S-ar putea să faci can… știi tu ce. De piele, a sugerat domnul Snel.

Puțin mai târziu, opt bătrâni își ștergeau frenetic crema de pe față. Cu atâtea riduri, n-a fost prea simplu.

Marți, 24 septembrie

Domnul Van der Schaaf a fost abordat pe stradă de un tânăr și întrebat dacă poate să schimbe un euro în două monede de cincizeci de cenți, ca să poată lua un cărucior la supermarket. Serviabil, băiatul s-a oferit să-i țină portmoneul pentru o clipă. Ajuns acasă, domnul Van der Schaaf și-a dat seama că schimbase un euro pe două bancnote de douăzeci și una de zece euro.

Era un tânăr cu trăsături nord-africane. Se pare că uneori țin cu tot dinadinsul să ne confirme prejudecățile.

Și dacă o să-l prindă vreodată…

Jaf stradal fără violență?

Muncă în folosul comunității, fără a i se tăia ajutorul social.

Nu se întâmplă prea des ca, odată cu înaintarea în vârstă, oamenii să fie mai de stânga. Ci mai de dreapta. Ce ne spune asta?

Cred că e a treia oară în ultimele luni când unul dintre locatarii noștri devine victima unei înșelătorii incontestabile. Suntem preveniți cu toții, însă în clipa în care suntem abordați pe stradă, jumătate dintre noi suntem suspicioși până-n măduva oaselor, iar cealaltă jumătate suntem convinși într-un mod naiv de bunătatea din oameni.

Miercuri, 25 septembrie

Un om de știință – nu i-am reținut numele – susține că peste vreo cincisprezece ani boala Alzheimer va putea fi prevenită. Asta-i o veste grea pentru bătrânii care abia încep să dea semne de demență. Ei nu vor mai prinde momentul; sau, în orice caz, nu vor mai fi conștienți. Ghinion.

Noroc au avut însă americanii bătrâni. Între 1950 și 1968 au fost înregistrate cel puțin șapte sute de incidente majore cu arme nucleare, reiese din niște documente secrete declasificate. Un bombardier american a pierdut accidental deasupra SUA două bombe cu hidrogen, de 260 de ori mai puternice decât cele de la Hiroshima, dintre care una aproape că a explodat după ce trei dintre cele patru sisteme de siguranță au dat greș.

N-avem niciun motiv să credem că astfel de incidente n-ar putea să mai aibă loc în zilele noastre. Doar că vor fi făcute publice abia în 2058. Promit că n-o să mă mai ia prin surprindere.

Una peste alta, nu datorită înțelepciunii mai existăm, ci mai degrabă norocului.

Omenirea nu i-a adus întotdeauna la cârmă pe cei mai raționali oameni. Hitler, Stalin și Mao, ca să numesc doar câțiva, sunt responsabili de moartea a aproape două sute de milioane de oameni, și asta fără arme nucleare. Dacă ar exista un premiu pentru creatura cea mai stupidă de pe pământ, atunci cu siguranță i-ar reveni unuia dintre cei pomeniți.

Mâine voi povesti din nou despre micile și fermecătoarele detalii ale vieții cotidiene. Numaidecât vine microbuzul și opt bătrâni sprinteni vor pleca foarte bucuroși să-și petreacă o zi cu capul îngropat în nisip. Îl scoatem scurt doar pentru o gustărică și-un păhărel.

Joi, 26 septembrie

Am un portret al meu foarte frumos pe bufet. Pictat de Graeme, care pare să fie adeptul unui stil neoexpresionist foarte special.

Microbuzul ne-a dus ieri, după prânz, la Bergen aan Zee, un sat de artiști din Olanda de Nord. Eram așteptați într-un frumos pavilion de lemn, pe plajă. Evert nu-și pusese problema cum aveam să-l ducem până acolo în scaunul cu rotile. A trebuit să facem eforturi serioase ca să-l împingem pe un drumeag de caldarâm până în vârful dunei, iar odată ajunși acolo, a fost cât pe ce să-l scăpăm; puțin a lipsit ca Evert să nu gonească la vale și să se oprească cu capul în nisip. În cele din urmă, am dat de doi joggeri puternici, dispuși să-l coboare pe Evert la poalele dunei, să-l târască o sută de metri prin nisip și să-l lase la cortul de pe plajă unde urma să aibă loc atelierul nostru de pictură.

Acolo, o doamnă cu pretenții de artistă, ne pregătise vopsele și opt șevalete cu opt pânze pe ele, iar noi, împărțiți în perechi, trebuia să ne facem portretul unii altora. Rezultatele au fost hilare. Toate stilurile din cinci sute de ani de istoria artei au defilat prin fața noastră.

Apoi, împreună cu Eefje, am mers să ne bălăcim puțin picioarele în Marea Nordului. Braț la braț.

Evaluarea finală a stat bine la capitolul culinar și enologic. Domnul de la pavilionul de pe plajă a avut grijă să-l ducă cu tractorașul lui pe Evert din nou sus, pe dună. Evert ne-a făcut cu mâna de parcă ar fi fost regina. În microbuz, pe drumul de întoarcere, am cântat din toți bojocii.

Azi-dimineață, doamna Kamerling l-a întrebat pe Graeme dacă n-ar vrea să-i facă și ei portretul. Evert i-a recomandat lui Graeme s-o taxeze cu 780 de euro, plus TVA.

Vineri, 27 septembrie

— În cadrul săptămânii demenței fac cinste cu vin și gustări pe terasa de la EYE[48], ne-a spus Grietje ieri după-amiază mie, lui Eefje și lui Edward.

Când am început să bombănim puțin, cum c-ar trebui să împărțim costurile, ea n-a spus decât:

— Terminați cu prostiile!

Taxi la dus, taxi la întors.

În timp ce ne desfătam la soare contemplând apele râului IJ, ea ne-a explicat cu nonșalanță:

— Am de gând să devin o mare cheltuitoare acum, la bătrânețe. Contul trebuie golit înainte să nu mai știu ce e un cont.

Cred că asta e abordarea corectă a demenței.

•

Altfel, îmi cam ajunge. O Zi pentru combaterea maladiei Alzheimer mai merge, însă o săptămână întreagă… Cred că în ultima vreme sunt cel puțin opt emisiuni despre demență la televizor. Acum știm cum stă treaba. Nici nu e chiar așa de complicat: boala se instalează și, după o vreme, nu mai știi nimic și nu te mai recunoști nici pe tine însuți în oglindă. Atunci e momentul să fii internat la secția de izolați.

Se face destul de mult tam-tam în legătură cu predicția conform căreia jumătate din fetele născute acum vor prinde suta de ani. N-am auzit încă să se fi pus o chestiune importantă: e o veste bună sau una proastă? Dintre oamenii din căminul nostru care merg pe sută, cel puțin jumătate și-ar dori să moară cât mai repede posibil.

Sâmbătă, 28 septembrie

Când s-a deschis ușa liftului, înăuntru erau deja două rolatoare și un scuter electric, însă doamna Groenteman a considerat că mai încăpea și scuterul ei. A accelerat cam prea tare și a blocat complet tot ce se afla în lift. A durat o jumătate de oră până când s-au scos din acea încâlceală toate bucățile de tablă și toți bătrâneii. Gemetele nu mai conteneau, deși rănile abia dacă erau perceptibile cu ochiul liber.

•

Directoarea m-a informat – foarte indirect – că ea crede că Anja mi-a furnizat informații confidențiale. Ieri m-a invitat personal la cocktailul de adio al Anjei, care va avea loc luni, 7 octombrie. Probabil că m-am uitat oarecum surprins la ea, pentru că mi-a spus:

— Doar sunteți prieten cu doamna Appelboom, nu? Cel puțin, așa am auzit: că treceați des pe la birou ca să beți o cafea împreună. Păcat că n-am fost niciodată acolo tocmai atunci.

Probabil că m-am înroșit la față. Am rămas locului, fără să spun nimic. Un pic șah mat.

„Un pic” șah mat – nu există așa ceva!

Stelwagen m-a salutat cu un zâmbet și-a plecat.

Programarea cocktailului de adio într-o zi de luni spune destul despre prețuirea de care se bucură Anja printre colegii de birou.

De altfel, ea se simte acum, în urma concedierii intempestive, mai degrabă ușurată decât supărată.

Duminică, 29 septembrie

Ieri, imediat după coliziunea din lift, holul s-a umplut de gură-cască.

— O, o, o!

Mâini duse la gură într-un gest de consternare, capete scuturate și analize ridicole ale cauzei și efectului.

— Ciocnirea s-a produs fiindcă oamenii din lift ocupau prea mult spațiu.

Unele însușiri se estompează la bătrâni, însă curiozitatea nu se numără printre ele.

E o vreme minunată de sfârșit de vară. Dar e și un pic înșelătoare. Azi-dimineață, la prima oră, am ieșit să dau o tură cu scuterul și aproape că mi-au înghețat degetele. Pentru ieșirile cu scuterul trebuie să fac rost de îmbrăcăminte foarte bună de iarnă, altfel or să mă găsească într-o bună zi înghețat la un semafor.

Se pare că, la fel ca înecul, să mori înghețat ar fi o moarte frumoasă, spun oamenii care au reușit să supraviețuiască.

Încă n-am intenția să fac o încercare, însă poate e o alternativă bună la pilula pentru sinucidere: într-o seară geroasă de iarnă mergi într-un loc pustiu, te dezbraci de pardesiu și-ți aștepți moartea. Un avantaj e că nu începi să puți dacă nu te găsesc imediat.

Luni, 30 septembrie

Abia dacă mai pot să merg din pricina durerii din talpă. Am sunat-o pe Eefje și am rugat-o să-mi aducă niște aspirină. Cred că e gută. Recunosc simptomele de la Evert. Am stat toată dimineața pe scaun, cu piciorul sus. M-am târât doar o dată, pe genunchi, la toaletă.

Eefje mi-a ținut companie aproape o oră, iar după-masă vine în vizită Evert, în scaunul lui cu rotile. Ologul și ologul.

I-am întrebat pe cei din personal dacă ar putea să-mi aducă masa de seară sus.

— Păi, de fapt, nu astea sunt uzanțele, a spus șefa serviciului de asistență menajeră.

— Uzanțe?

— Da, nici nu se pune problema. Va trebui să cereți să fiți mutat la infirmerie.

Spală-te pe cap cu regulile tale, eu o să-l întreb pe Graeme dacă vrea să-mi aducă astă-seară mâncarea sus. El încă poate să meargă bine. Probabil că vor face iar tam-tam că nici asta nu corespunde „uzanțelor”, însă lui Graeme nici că-i pasă.

Aici sunt în stare să te lase să crăpi respectând cu sfințenie regulile.

Noroc că acum am prieteni.

Marți, 1 octombrie

Într-adevăr, e gută. Doctorul mi-a dat pastile și mi-a spus că n-am voie să beau alcool cât timp le iau și că, după ce trece criza, e preferabil să renunț la vinul roșu și să mănânc cât mai puține căpșuni. Fără căpșuni se poate trăi bine-mersi, mai ales în octombrie, însă sezonul vinului roșu tocmai a început. Acum trebuie să mă bizui în continuare pe vinul alb de vară. Dacă așa pot să țin guta departe, pierderea nu mi se pare deloc prea mare.

Mersul la toaletă presupune multă durere și mult efort. De umblat de colo colo prin cămin – ah, atât de important pentru mine! — nu poate fi vorba. Singurele lucruri pe care le mai pot face: să citesc, să scriu, să mă uit la televizor și să aștept să vină cineva în vizită.

Și să scotocesc puțin printre hârtiile mele. Printre ele am găsit o știre dintr-un ziar vechi: „O comisie americană de anchetă a ajuns la concluzia că aproape 6,6 miliarde de dolari proaspăt tipăriți, care au fost transportați în 2003 cu câteva avioane la Bagdad pentru a plăti salariile din sectorul public «au fost, probabil, furați». Americanii le-au dat banii irakienilor, iar aceștia i-au pierdut.”

Pierdut? Să pierzi șase mii de milioane de dolari? Da, câteva camioane pline cu bani. Pierduți. Aruncați undeva.

Înțeleg de ce am păstrat știrea asta din ziar. E prea neverosimilă. Undeva într-un depozit din Bagdad, un Scrooge McDuck irakian plonjează într-o piscină plină cu bancnote de dolari.

Miercuri, 2 octombrie

Ca s-o consolez, i-am spus lui Grietje că în toată Europa sunt cel puțin șase milioane de oameni afectați de demență.

— Așa, Hendrik, deci ce te-ai gândit tu? Dacă suferința se împarte, e mai ușor de suportat pentru Grietje.

Apoi a spus râzând:

— Nu face nimic!

Cred că m-am înroșit.

Nu-i deloc reconfortant să știi că doar în Europa se pot umple o sută douăzeci de stadioane precum Arena din Amsterdam cu persoane afectate de demență.

Grietje a explicat că într-un stadiu avansat de demență poți trece prin fața unei oglinzi fără să te recunoști. Spera că în cazul ăsta avea să-și zică: „Vai, ce femeie frumoasă!”

Apoi i-am trecut în revistă pe toți pacienții de demență pe care îi cunoaștem și am ajuns la concluzia că aproximativ jumătate dintre ei sunt destul de nefericiți sau chiar profund nefericiți.

— Însă pentru cealaltă jumătate, lucrurile nu stau așa de rău, nu cu mult mai rău decât pentru majoritatea locatarilor – iar asta-i o concluzie optimistă, a spus Grietje, adăugând că nu i-a trecut nicicând prin cap să-și pună capăt zilelor înainte de vreme.

De parcă ar fi ghicit întrebarea pe care nu îndrăznisem să i-o pun.

Mă descurc mai bine cu guta. Pastilele își fac treaba. Pot din nou să șontâcăi cât de cât de colo colo.

Joi, 3 octombrie

În paradisul nostru subtropical al flecărelilor auzi de câteva ori pe zi că înainte era mai bine. Doamna De Vries a spus ieri cu melancolie în glas că înainte se găsea mereu timp pentru o cafea și-o șuetă. Evert a remarcat că, în ce o privea pe ea, nu se schimbase, de fapt, nimic.

— Cum adică?

— De ani de zile trebuie să-ți ascult palavrele, cu excepția pauzelor scurte când bei câte o gură de cafea.

Indignată, ea i-a răspuns doar c-un cuvânt:

— Păi…

Și, pentru prima oară de când o cunosc, n-a scos o vorbă timp de cinci minute. După cele cinci minute i-a cerut lui Evert pe un ton ridicat să i se adreseze de-acum încolo cu „dumneavoastră”.

Cei mai mulți oameni de aici se adresează unii altora cu „dumneavoastră”. O reminiscență, probabil, din vremea când totul era mai bine și oamenii se respectau unii pe alții. Doar Evert îi tutuiește pe toți, indiferent cu cine vorbește.

•

Merg iarăși destul de bine și astă-seară pot să beau din nou cu inima împăcată un pahar de vin. Sunt totuși mai dependent de băutură decât credeam. Nu-ți dai seama de asta câtă vreme continui să bei, însă dacă ești silit câteva zile să te abții, buna ta dispoziție are de suferit mai mult decât e cazul în timp ce tânjești după un pahar.

În apărarea dependenței mele de alcool pot spune întotdeauna că la vârsta mea și-așa nu mai contează. Și-atunci sunt încântat să-mi torn un prim pahar de vin înainte de masă. Până nu demult mi-am mai aprins și câte un trabuc, însă, din păcate, nu mai merge așa. Altfel m-apucă o tuse groaznică.

Vineri, 4 octombrie

De Ziua internațională a animalelor, meniul nu conține carne sau pește, ci chiftele de tofu și piure de andive. Un mic gest față de animale. Mâine o să-mi pun o porție dublă de carne.

De cursele pentru șoareci nu ne atingem, iar pe țânțari îi omoram pur și simplu și pe 4 octombrie. Sunt animale și animale. Și pentru oameni e valabil: unii sunt omorâți prin împușcare sau crapă de foame, iar alții ajung să trăiască într-o vilă cu piscină.

Doamna Stelwagen m-a invitat la ea în birou ca să mă întrebe dacă aveam vreo sugestie de cadou frumos pentru Anja. Nu aveam.

— Poate să fie chiar și-un pic mai scump, a insistat ea.

Poate că o macină conștiința.

— Atunci luați-i o bicicletă electrică.

I s-a părut imediat o idee excelentă. Mă așteptasem să se limiteze la un ceas de doi bani. Cred că-i fac un serviciu Anjei cu sugestia mea.

•

După-masă o să trec pe la meșterul meu de scutere. În sfârșit am ajuns să am și eu în viață un „meșter” pentru ceva. O să-l întreb dacă poate să facă rost de un parbriz pentru scuter. În ciuda soarelui de toamnă, vântul puternic de est din ultimele zile a făcut să-mi fie destul de frig în timpul plimbărilor. Cu un parbriz trebuie să fie mai ușor de suportat.

Sâmbătă, 5 octombrie

Henk Krol, care era pe baricade luptând pentru pensiile noastre, a picat urât. Se pare c-a fost destul de selectiv în lupta lui pentru o pensie corectă. N-a considerat că e necesar să plătească contribuțiile la pensii pentru propriii lui angajați.

Brusc a reieșit că cel puțin jumătate dintre locatari consideraseră dintotdeauna că nu puteai să ai încredere în Krol.

Faptul că a apărut în ziar într-o fotografie împreună cu fosta lui soție și fostul lui soț n-a îmbunătățit lucrurile.

— Dacă nici măcar nu știi dacă ești homosexual sau nu, cum poți să crezi că ești în stare să ai grijă de trei milioane de persoane în vârstă? Dă-l dracului de borfaș! a fost opinia, nuanțată ca-ntotdeauna, a domnului Bakker.

Odată cu demisia lui Henk Krol („Nu, doamnă De Goede, nu e fratele lui Ruud Krol!”), mulți locatari au căzut într-un hău politic. Acum cu cine să mai voteze?

Un număr mare de locatari, mai ales doamne, ar prefera să voteze cu prințesa Beatrix.

Nu, în general nu e o plăcere să vorbești aici despre politică.

Și-așa nu sunt multe teme despre care să se vorbească în cunoștință de cauză la cafea și la ceai. Recent, Evert a întrebat pe nepusă masă dacă mai erau oameni care-și îngrijeau cât de cât decent părul pubian. Trebuia să le fi văzut fețele.

Mai târziu a explicat că uneori trebuie să șochezi puțin pentru a nu permite ca masa noastră să se aglomereze prea tare.

Duminică, 6 octombrie

Edward a lipit pe una dintre mesele de cafea o bucată de hârtie pe care scrie: „Vă rugăm să nu discutați despre boli la această masă”. Evert a adăugat dedesubt un al doilea anunț: „Și, de asemenea, niciun cuvânt despre soții/soțiile decedați/decedate!

Asta a stârnit mirare.

— Cum adică să nu discutăm despre boli? a întrebat doamna Dirkzwager, care întotdeauna își pune mai întâi dozatorul automat de medicamente pe masă, lângă ceașca de cafea decafeinizată, apoi își ia pastilele zilnice în timp ce anunță suspinând la ce servește fiecare dintre ele.

Și asta se întâmplă în fiecare zi, dacă vă vine să credeți.

Edward s-a ostenit din greu să explice că fiecare era liber să vorbească despre bolile, problemele și morții săi dragi, însă preferabil nu la masa asta.

— Unii oameni nu vor să fie sâcâiți cu văicărelile altora, a precizat Evert.

Cu unele ezitări, s-au format apoi două tabere: un mic grup la masa fără boli, iar restul la celelalte mese. Cei din urmă n-au înțeles imediat dacă acum puteau sau nu să continue cu obișnuitele lor lamentații despre sănătate.

După-masă, biletul lui Edward dispăruse.

•

Se apropie iarăși festivalul cântecului dedicat persoanelor în vârstă. În curând vor fi fazele preliminare. Să nu cad în păcatul pomenit mai sus: acela de a mă lamenta.

Mă limitez la o singură remarcă: marii câștigători sunt surzii și hipoacuzicii.

Luni, 7 octombrie

Sunt aici câteva doamne obsedate de curățenie și câteva care – dacă e să fiu amabil – au un stil de viață din care îngrijirea personală lipsește uneori. Cele două tabere nu prea sunt compatibile.

Doamna Aupers, una dintre cele care nu-și schimbă ciorapii în fiecare lună, a ținut să le convingă la masă pe două dintre colocatarele obsedate de igienă că spălatul și primenitul n-au niciun sens.

— Doar pe tălpi avem cel puțin optzeci de tipuri de ciuperci. Așa am citit. Vă închipuiți ce avem între picioare.

— Suntem la masă! a spus una dintre doamnele îngrijite.

— Nu vreau să spun decât că n-are niciun rost să te tot speli. Și pe mâini suntem plini de ciuperci și bacterii.

Bine lucrat: cele două doamne obsedate de curățenie au chemat-o pe infirmieră. S-ar putea, vă rugăm, ca doamna Aupers să-și țină gura în timpul mesei? Doamna Aupers a făcut apel la libertatea de expresie. S-a iscat o mică încăierare. În cele din urmă, doamna Aupers, în rochia ei nespălată, pe care puteai citi meniul ultimelor zile, a trebuit să se așeze la altă masă.

Însă răul fusese făcut. Aproape nimeni n-a mai mâncat tot din farfurie. Doar doamna Zonderland, o grăsană, a profitat de situație și-a înfulecat patru budinci. În mod normal, unul dintre deserturile preferate ale locatarilor. De obicei, tot conținutul bolurilor e ras.

Marți, 8 octombrie

Oare să-l fi neliniștit pe un tip ca Henk Krol în toți acești ani gândul: „O, de n-ar aduce nimeni vorba despre contribuțiile la pensie pe care am refuzat să le plătesc pentru angajații mei”? Cred că teama asta latentă i-a cam subminat nemăsurata mulțumire de sine. Sigur că sunt mulți alți oameni care sunt nevoiți să trăiască sub amenințarea unor dezvăluiri. Scandalurile care ies la iveală sunt probabil doar vârful aisbergului.

•

Ieri după-amiază a fost petrecerea de adio pentru Anja. A ieșit mai bine decât mă așteptam. Câțiva colegi au cântat un cântec fără să fie penibili, iar un domn a ținut un discurs amabil și respectuos, din care ici și colo a răzbătut și o ușoară critică la adresa culturii instituționale din acest cămin. Lui Stelwagen nu i s-a clintit un mușchi pe față. Zâmbetul i-a rămas bine fixat pe tot parcursul petrecerii. Apropo: mă întreb cine a fost acel domn.

Anja a fost tare încântată de bicicleta electrică. Am stabilit să ne vedem în continuare la intervale regulate. O frumoasă declarație de intenție. Acum să vedem ce ne rezervă îndărătnica realitate.

Bătrânii își pierd deseori ultimii vechi prieteni din afara zidurilor acestui cămin fiindcă nu se mai caută unii pe alții și nu mai întreprind nimic împreună. Nu mai au deloc tragere de inimă pentru nicio activitate. Ca să fim drăguți, numim drept cauze lipsa de energie și teama. Eu le-aș zice lene și comoditate. Ca să nu te afunzi în singurătate, trebuie să depui o grămadă de efort, uneori fără rezultat.

Miercuri, 9 octombrie

Am auzit o bufnitură în camera alăturată și apoi niște gemete slabe. Aici, pereții sunt subțiri. Am ieșit imediat pe hol și am bătut la ușă: niciun răspuns. Ușa era încuiată, însă tocmai atunci s-a întâmplat să apară cineva din personalul de la curățenie și, la rugămintea mea urgentă, a deschis-o.

Doamna Meijer zăcea pe podea în bucătărioara ei și nu trebuia să fii doctor ca să-ți dai seama că-și ținea un braț într-o poziție foarte nefirească. Era o imagine sinistră. Am dat telefon la recepție ca să cer ajutor, și, puțin mai târziu, doamna Meijer a plecat la spital pe o brancardă.

Asta a fost ieri-seară.

Între timp am aflat că are un braț și-un picior rupte.

Se urcase de pe un scaun pe blatul chiuvetei ca să poată șterge praful de pe dulapuri. „Așa fac mereu”, se pare că spusese ea gemând. Bun argument.

M-am așezat săptămâna asta pentru a treia oară pe ochelari. După atâta insistență, unul din brațe și-a dat duhul. Ăștia erau ochelarii mei de rezervă, fiindcă luna trecută mă așezasem pe ochelarii mei buni. Am lipit brațul cu scotch împrumutat de la omul bun la toate al căminului, iar ceilalți ochelari i-am dus în sfârșit la optician.

— O să văd dacă mai pot face ceva, domnule.

Joi, 10 octombrie

Acum câțiva ani, când Comitetul Nobel l-a sunat pe Ralph Steinman să-l felicite pentru Premiul Nobel pentru Medicină, acesta n-a putut să vină la telefon fiindcă murise cu trei zile în urmă.

Ce ghinion pentru Ralph! Așa un premiu nu câștigi în fiecare zi, deci ai vrea să te prindă în viață. Dar a avut și noroc, chiar dacă el nu mai poate să-și spună părerea despre asta, căci regula zice că morții nu pot câștiga Premiul Nobel. Acum, comitetul a fost nevoit să se gândească la altă regulă: poți câștiga premiul și dacă ești mort, atâta timp cât comitetul nu știe că ești mort.

Se zvonește că acum cineva din comitetul de organizare trebuie mai întâi să vorbească personal la telefon cu câștigătorul înainte ca numele acestuia să fie făcut public. Așa că, doamnelor și domnilor savanți, n-are niciun rost să vă tăinuiți moartea.

De altfel, bineînțeles că vina e în primul rând a Comitetului Nobel: să vii cu un premiu abia la zece, douăzeci, uneori treizeci de ani după o descoperire celebră înseamnă să-ți creezi singur probleme. Cine știe câți profesori morți au ratat astfel cel mai frumos moment din cariera lor științifică?

Când am povestit asta, tuturor le-a părut foarte rău pentru Ralph Steinman.

— Foarte trist e și că Vincent van Gogh n-a văzut niciun sfanț din toate acele milioane plătite mai târziu pentru picturile lui, a spus doamna Aupers suspinând.

— Deci, noroc că e mort! a conchis Evert pe un ton vesel.

•

Bosonul Higgs nu se bucură de prea multă popularitate aici.

Vineri, 11 octombrie

Arestarea unui diplomat rus de către poliția din Haga face vâlvă.

— Pentru un rus beat, care își maltratează copiii, sedarea paliativă mi se pare mai potrivită decât imunitatea diplomatică.

Bine spus, Graeme! Combini splendid două teme cât se poate de actuale. Doar că nu sunt mulți oameni care înțeleg ce spui.

„Noi" nu-i prea iubim pe ruși și nu ne face deloc plăcere să le cerem scuze, a reieșit limpede după o discuție la cafea.

— Ajunge să vezi fața buhăită de votcă a rusului ăluia și știi tot, e de părere domnul Bakker.

— În unele pliante ale birourilor de turism se face reclamă că în hotelurile lor nu sunt admiși ruși, a spus doamna Snijder, care în viața ei nu pusese piciorul mai departe de Veluwe.

Opinia mea personală: slavă Domnului că-l avem pe Mark Rutte, și nu pe Vladimir Puțin.

•

Cum se face că oamenii uită atât de des nume?

— Fir-ar să fie, cum îl cheamă? Cântărețul ăla din formația aia. Era și o fată blondă. Ceva cu A. Îmi stă pe limbă.

Dintr-odată nu mai poți scoate nume ale unor oameni pe care-i cunoști de ani de zile din cotlonul rezervat lor în creierul tău. Apoi, după mai multe ore, numele îți răsare pe neașteptate iarăși în minte.

Din ce în ce mai des îmi storc creierii în căutarea unui nume sau a unui cuvânt, cu din ce în ce mai puțin succes. Ar trebui să mă resemnez, însă, în loc de asta, eu mă enervez la culme.

Nu-ți face sânge rău, Groen.

Sâmbătă, 12 octombrie

Directoarea a calificat exercițiul de evacuare drept un mare succes. Dacă scopul unei evacuări e să creeze cât mai mult haos posibil, atunci sunt de acord cu ea.

Dintr-odată, holurile s-au umplut cu vestele fluorescente ale agenților de intervenție. Încă nu sunase alarma, așa că agenții au avut mai întâi posibilitatea să informeze lumea că nu era vorba de o situație reală.

— Ca să prevenim atacurile de cord, a explicat Stelwagen mai târziu.

Știind că e doar o simulare, cei mai mulți locatari și-au terminat mai întâi de băut cafeaua, iar apoi s-au dus sus să mai pună o haină pe ei, fiindcă afară era rece. Cozile care s-au format în fața lifturilor ar fi putut fi anunțate la informațiile despre trafic. Oricine știe: în caz de incendiu, nu se folosește liftul. Cei mai mulți locatari au refuzat însă categoric să folosească scările, ceea ce e de înțeles dacă te deplasezi cu ajutorul unui rolator. Au rămas să aștepte pur și simplu un lift care n-a venit niciodată. În cele din urmă, șeful serviciilor de urgență s-a gândit el mai bine și a decis că nu era vorba de un incendiu, ci de o alarmă cu bombă și, deci, lifturile puteau fi totuși folosite. Între timp, o doamnă căzuse pe scări și cineva își prinsese degetele între ușile anti-incendiu care se închideau automat.

Sper ca la un incendiu adevărat flăcările să fie foarte lente, căci a durat 35 de minute până a ajuns afară și ultimul locatar, iar până atunci primii intraseră iar înăuntru, cu personalul în frunte, fiindcă vremea era proastă.

Duminică, 13 octombrie

Mă înfurii iar când mi-aduc aminte.

Ieri a fost o vreme neașteptat de frumoasă și am decis să ies la o plimbare cu scuterul. Abia plecasem și o mașină mi-a tăiat brusc calea. Am frânat și m-am oprit în mijlocul benzii pentru bicicliști. Din cealaltă direcție a apărut în mare viteză o motoretă care a trebuit să frâneze brusc ca să nu intre direct în scuterul meu. Conducătorul, la vreo douăzeci de ani, s-a uitat urât la mine.

— Ferea, moșule!

— Domnule moș, pentru dumneavoastră. Vă rog să aveți un pic de respect. Că despre asta vorbiți tot timpul, am zis eu și m-am bătut cu pumnul în piept. *Respect, man.*

— Înapoi, moșule!

Am dat înapoi, făcându-i loc ca să-l las să treacă. De la o distanță de cincizeci de centimetri, m-a scuipat direct în față, apoi a accelerat și a demarat în trombă. Scuipatul mi s-a scurs pe obraz. Scârbit, l-am șters cu mâneca.

Fierbând de furie neputincioasă, am făcut cale întoarsă.

•

Tocmai citesc că primarul „meu" Van der Laan are cancer de prostată. Asta nu-mi îmbunătățește starea de spirit. E unul dintre puținii oameni pe care-i admir. Și simpatic, și bun administrator – o combinație rară.

Mă mai uit puțin pe fereastră la ploaia ce nu mai contenește de trei ore și-mi dau seama că trebuie să merg acum să o vizitez pe Eefje, înainte de a-mi trece prin cap să mă sinucid. Dacă n-o găsesc, mă duc la Evert. Dacă nu dau nici de el, atunci o să-mi petrec restul zilei în pat.

Luni, 14 octombrie

Din fericire, Eefje a fost ieri acasă. Prezența ei mă liniștește și mă reconfortează, fără ca ea să facă ceva special. Mi-a ascultat povestea. Când am ajuns la partea cu scuipatul, și-a tras scârbită capul înapoi și s-a uitat așa de pieziș la mine, de parcă ar fi simțit ea însăși flegma.

— Îmi închipui că dacă ai fi avut o armă, l-ai fi doborât de pe motoretă.

— Acum, că spui… Dar tremuram așa de tare, încât aș fi tras pe lângă și aș fi putut atinge vreun trecător nevinovat. Așa că, de fapt, am scăpat ușor doar cu atât.

Apoi, ca să mă calmeze, Eefje a propus să bem în mod excepțional încă înainte de prânz o cafea servită în pahare cu picior.

Pentru necunoscători: e vorba de Irish coffée.

Mi-a făcut bine.

•

La ceai, doamna Bastiaans ne-a prezentat un raport asupra testului friteuzei din *Ghidul consumatorului.*

Moulinex Pro Clean AMC7 a primit doi de plus (++) când a fost vorba de „lipitul firimiturilor de cartofii pai”. Ea se întreba dacă asta vrea să spună că firimiturile se lipeau foarte bine de cartofii pai ori dimpotrivă. De altfel, ea se considera o expertă în cartofi pai, însă nu prea înțelegea ce erau acele firimituri care se lipeau de cartofii pai. Și ca și cum tema n-ar fi fost îndeajuns de interesantă: era un *Ghid al consumatorului* de-acum cinci ani, iar aici e strict interzisă folosirea friteuzelor. Și iată ce stai să asculți mai mult sau mai puțin silit de împrejurări.

Marți, 15 octombrie

Am văzut la avizier un anunț cum că excursia anuală organizată de comitetul asociației de locatari nu poate avea loc din pricina unor divergențe interne. În primăvară se va alege un nou comitet. Toți membrii actuali candidează pentru un nou mandat.

E vorba aici, nu întâmplător, de cei mai mari patru căpoși din căminul ăsta. Cu un pic de noroc vor fi reales toți patru, iar anul viitor o să rămânem iar fără excursie.

Acum câțiva ani am fost și eu într-o asemenea excursie. O zi la Aachen, în Germania. În Eindhoven am văzut o prezentare de saltele, în Aachen o variantă germană a unei demonstrații comerciale pentru recipiente de plastic, iar când ne-am întors la Eindhoven, un bărbat într-un halat de doctor vindea niște tonice bogate în vitamine cu care ajungeai la cel puțin o sută de ani. Dacă mureai mai devreme, puteai să-ți ceri banii înapoi.

Ne-am plimbat o oră prin Aachen, am băut cafea și ceai trei ore și am stat șase ore în autocar pentru 22,50 de euro de persoană. O doamnă – Dumnezeu s-o odihnească – a făcut în acea zi cumpărături de o mie de euro, printre care o frumoasă saltea pentru incontinență. A putut să plătească peste tot cu cardul.

Pe drumul de întoarcere, doamna Schaap, care crede că are o voce frumoasă, a luat microfonul și ne-a chinuit pe toți timp de o oră cu cântece din repertoriul ei personal de piese vechi. Trebuie să recunosc că mulți au cântat împreună cu ea, plini de entuziasm.

Miercuri, 16 octombrie

Vine Eva! Personalul devine prea scump și greu de găsit (câți șomeri ziceau că sunt?) și de aceea Eva va distribui pe viitor ceștile de ceai. Eva e un robot de la Universitatea Tehnică din Delft. În fotografie arată ca o încrucișare între un aparat de fitness și un cântar de baie demodat. Cu un fel de cutie poștală în loc de gură și două pete care seamănă cu niște ochi sau mai degrabă cu niște sprâncene. E specializată în îndeplinirea unor mici sarcini de asistență, însă producătorii ei susțin că poate arăta și emoții. Un hohot de râs de tinichea? Lacrimi adevărate? Asta nu se specifică.

Sper să fi murit deja mai înainte ca toate infirmierele să fi fost înlocuite de roboți, fiindcă sunt mai ieftini. Dacă nu se va întâmpla asta, voi avea grijă să mai slăbesc ici și colo câte un șurub. Evert a promis să dărâme din greșeală cu scaunul lui cu rotile cât mai mulți roboti. Cred că e un scenariu de film bun.

•

Persoanele în vârstă produc mai puțină adrenalină și dopamină, substanțele responsabile de fluturii din stomac și de palpitații. Însă îndrăgostirea nu depinde de cantitatea totală de hormoni pe care o produce corpul, ci de creșterea relativă a acesteia. Iar la bătrâni poate fi la fel de pronunțată ca la tineri. Așa scrie în ziar. Deci ăsta e motivul pentru care, atunci când sunt aproape de Eefje, încep întotdeauna să mă pierd și să mă bâlbâi puțin.

Joi, 17 octombrie

— Hai să nu ne ascundem după deget – de fapt, tot ce face un doctor aici e îngrijire paliativă, a fost contribuția lui Evert la discuția despre medicul de familie din Tuitjenhorn, care poate că injectase morfină cu un pic cam multă generozitate.

— În orice caz, Tuitjenhorn e din nou pe hartă, a spus Graeme.

Părerile despre modul în care a procedat medicul de familie au fost împărțite. Aici mulți gândesc încă în termenii unui creștinism habotnic atunci când vine vorba de eutanasie. Însă toată lumea a fost de acord că nu fusese justificată reținerea în toiul nopții a doctorului milostiv (asta e premisa de la care o să pornesc înainte de-a se dovedi contrariul) pentru un interogatoriu care a durat mai multe ore. Așa de urgent nu putea, totuși, să fie.

Din cauza unor asemenea întâmplări, curând nu se vor mai găsi doctori care să îndrăznească să administreze morfină, indiferent de intensitatea durerilor. Se vor teme că cineva moare din pricina injecției lor, probabilitatea asta fiind, statistic vorbind, deloc neglijabilă la pacienții foarte vârstnici. Iar o aspirină, de obicei, nu mai ajută.

Domnul Bakker, cel mai mare cârcotaș din căminul ăsta, a trecut cu microcarul lui Canta prin tunelul spălătoriei auto, însă a uitat să închidă fereastra. Când a apăsat totuși pe buton s-o închidă, era prea târziu, iar el se afla de partea greșită a acvariului. Am râs în hohote când ne-a povestit portarul. Îl văzuse întorcându-se ud leoarcă.

Vineri, 18 octombrie

— Sunt sătulă de toate știrile astea despre marile progrese obținute în combaterea maladiei Alzheimer! a spus Grietje. S-au găsit și ei să vină la spartul târgului.

În rest, continuă să fie veselă și-mi povestește cu vădită plăcere că și-a pus papucii sub pernă și pijamaua sub pat. Și se întâmplă din ce în ce mai des să nu mai știe ce urmează să facă.

— La toaletă încă mă descurc. Dacă ajung și-acolo să uit ce-am de făcut, atunci e momentul să trec pe partea cealaltă.

În sfârșit, lunea viitoare avem iarăși o ieșire cu cei din clubul nostru „Bătrân, dar nu mort”. Organizator de serviciu: Edward. Încearcă să sădească confuzie dând sfaturi contradictorii în privința vestimentației și indicând mereu alte ore de plecare. De fapt, nu e rândul lui, însă a cerut special să i se repartizeze lui data asta. Așteptările sunt mari.

Mai multe vești bune: bucătarul nostru, cel mai nesărat bucătar din Țările de Jos, a fost concediat. Motivele n-au fost anunțate, însă se zvonește că gătea cu prea mult vin. Pe lângă el.

Comitetul asociației de locatari a solicitat să facă parte în corpore din comisia de angajare a unui nou bucătar. O propunere puțin probabil să fie luată în seamă, însă oricum n-au fost în stare să se înțeleagă asupra unui reprezentant.

Sâmbătă, 19 octombrie

Dacă SUA au probleme cu finanțele lor publice și republicanii consideră că trebuie închisă trezoreria, noi suntem gata să oferim o opinie echilibrată despre acest subiect.

— Dacă America dă faliment, au nevoie de un executor judecătoresc priceput, a fost de părere doamna Blokker.

— Dacă se-ajunge acolo, poate că un singur executor judecătoresc nu-i de-ajuns, a mormăit Graeme.

Apoi a continuat pe un ton patetic:

— Suntem într-o barcă șubredă purtată în derivă spre buza cascadei și nimeni nu face nimic!

Graeme e un mare admirator al răposatului actor Ko van Dijk: îi plac tușele groase. Apoi urmează de cele mai multe ori un semn cu ochiul, exagerat și nelalocul lui, către Eefje sau Grietje sau, în lipsa lor, către mine.

— Da, trăim vremuri nesigure, contribui eu la rândul meu. Viața e un puzzle cu cinci mii de piese, însă fără imagine model!

Nici eu nu mă descurc rău, chiar dacă eu însumi spun asta.

În orice caz, nu trebuie să ne bizuim pe așa-zișii experți. Ei se pricep mai cu seamă la previziuni retroactive. Niciunul dintre experții în probleme legate de Europa de Est nu a spus cu mult înainte că avea să cadă Zidul. Practic, niciun economist nu a prezis criza băncilor. Poate că omenirea e prea proastă și imprevizibilă pentru a se putea face previziuni corecte. Dacă așa stau lucrurile, atunci scăpați-ne de toți acei pretinși experți care umplu timpul de transmisie al talk-show-urilor.

În orice caz, toate discuțiile la cafea sau la ceai se pot încheia cu un adevăr limpede ca lumina zilei: n-o să ne facem sânge rău dintr-atât!

Marți, 22 octombrie

Eefje a suferit în noaptea de sâmbătă spre duminică, probabil în somn, un accident cerebral sever. E aproape complet paralizată și nu poate să vorbească.

Infirmiera a găsit-o duminică dimineață și a chemat o ambulanță, care a dus-o de urgență la spital. E la secția de terapie intensivă.

Duminică a vizitat-o fiica ei.

Luni după-amiază a putut fi vizitată scurt de persoane care nu fac parte din familie. Cu niște picioare ca de plumb, m-am dus la ea. A fost îngrozitor. Singurul lucru pe care îl poate face cu mișcări abia perceptibile e să dea din cap că da sau să scuture din cap că nu. Judecând după cum reacționează când e întrebată ceva, pare să aibă mintea limpede. Are dureri mari.

I-am ținut mâna într-a mea până a căzut într-un somn neliniștit.

Atunci infirmiera mi-a spus că trebuie să plec. Am rugat-o să-i spună lui Eefje că aveam să trec din nou a doua zi. Asta urmează să fac acum, imediat.

Joi, 24 octombrie

La patru zile după accidentul cerebral al lui Eefje, abia dacă sunt semne de ameliorare a stării ei. Poate să scoată niște sunete, însă atunci când o face, nu știi dacă zice „da” sau „nu”. Au mutat-o de la terapie intensivă și acum e într-un salon.

Poate totuși să înghită din nou, așa că reușește să bea mici înghițituri cu un pai, ceea ce o costă în mod vizibil mult efort.

Arată slăbită. Și oricum, abia cântărea cincizeci de kilograme înainte de accident.

Când o vizitez, o găsesc aproape mereu dormind. Când se trezește, pare să se bucure că mă vede. Ochii i se luminează preț de o clipă, însă după câteva secunde sunt din nou așa de obosiți și triști, încât de fiecare dată îmi dau lacrimile. Atunci trebuie să mă uit în altă parte, ca să nu o întristez și mai tare.

De cele mai multe ori o țin de mână vreun sfert de oră, până când adoarme din nou. Nu e nevoie să vorbesc.

•

Ieri am jucat biliard aproape o oră, însă fără prea mare tragere de inimă.

— Așa n-are niciun rost, a remarcat Evert. Decât să vă văd cu fețele astea de înmormântare, mai bine rămân la mine acasă. Mi-ajunge propria supărare.

Avea dreptate – mi-am cerut scuze. Apoi a fost ceva mai bine.

Vineri, 25 octombrie

Înființarea asociației noastre „Bătrân, dar nu mort” a făcut să se reaprindă flacăra bucuriei de a trăi. Se pare că a fost ultima zvâcnire de fericire.

Evert – invalid, Grietje – atinsă de demență și Eefje – o legumă. E greu să treacă peste așa ceva un club cu doar opt membri, oricât de des ar bea ei un vin bun împreună.

Cu toții ne străduim cât putem să ne ajutăm reciproc: e emoționant. Asta îmi dă putere.

În fiecare zi, doi oameni merg la spital, unul dimineața și altul după-amiaza, iar Grietje și Evert primesc îngrijirea necesară. Toți ne îmbărbătăm permanent unii pe alții. Însă e vorba de un optimism împotriva oricărei logici.

Încerc să scriu în fiecare zi. Asta îmi dă un oarecare echilibru. În rest, citesc ziarul, mă uit puțin la televizor, stau în fața ferestrei, beau ceai. Ceva mai tipic bătrânesc nu se poate, știu asta, însă nu mai știu de unde să-mi găsesc energie pentru altceva.

Sâmbătă, 26 octombrie

Am clevetit întotdeauna împotriva locatarilor care doar suspină și se văicăresc. Acum sunt și eu unul dintre ei. Hendrik Groen, fă-ți ție și fă-le și celorlalți un serviciu și dă-ți un picior zdravăn în fund.

Drept urmare: l-am întrebat pe Edward dacă nu vrea totuși să organizeze în scurt timp ieșirea pe care n-am făcut-o lunea trecută. A stat puțin să se gândească și a spus că avea să aranjeze ceva.

Ăsta a fost primul pas pe drumul recuperării.

•

Avocatul nostru Victor ne comunică în scris: consiliul de administrație a promis să ne furnizeze toate informațiile solicitate până pe cel târziu 1 iunie 2014.

Stelwagen e conștientă că n-o să-i mai facem necazuri. În tot ce face are timpul de partea ei.

Pe hol s-a interesat de prietena mea. Auzise că nu erau mari progrese. Spera din inimă că Eefje avea să poată continua să locuiască independent, însă nu-și făcea mari speranțe.

— Camera ei trebuie evacuată repede, nu? mi-a scăpat mie.

Nu, nici nu se punea problema. Asta avea să se întâmple cel mai devreme abia la jumătatea lui noiembrie. Cred că Stelwagen compătimește sincer cu Eefje și cu mine. Însă, desigur, dintr-un „interes organizatoric”.

Duminică, 27 octombrie

Ieri am „deliberat” cu Eefje și cu fiica ei Hanneke. M-am dus la rugămintea expresă a lui Hanneke, care a spus că mama ei își dorise asta. Nu o întâlnisem pe fiica ei niciodată până atunci. E o scumpă, însă locuiește în Roermond și are trei copii, un soț și o slujbă, deci e destul de ocupată.

Spitalul ne-a comunicat că Eefje urmează să fie externată și trebuie să meargă în altă parte pentru recuperare. Recuperare sună încurajator, însă, după spusele doctorului, probabilitatea unei recuperări complete, pentru a putea să locuiască independent, e ca și inexistentă.

Am stat la patul ei. Hanneke a pus întrebări. Eefje a făcut semn din cap că da ori că nu.

Pe scurt: nu vrea să meargă la un centru de îngrijire, vrea să moară liniștită. Avea pe undeva o declarație în care spunea că într-un caz cum e cel de-acum, nu voia să mai trăiască. Asta îi spusese deja și lui Hanneke pe când încă mai era sănătoasă. Doar că nu știe unde e declarația.

Nu mai văzusem niciodată ochi atât de nefericiți și disperați.

Mâine stăm de vorbă cu medicul curant.

•

Mi-am promis mie însumi să scriu în fiecare zi și ceva pozitiv sau amuzant.

Azi-dimineață, șaptesprezece bătrâni au bodogănit o oră întreagă că întârziase pastorul. Uitaseră de schimbarea orei!

Luni, 28 octombrie

Medicul curant ne-a ascultat. I-am explicat că viața devenise pentru Eefje o povară insuportabilă. Că semnase o declarație în care spunea că nu vrea să mai trăiască dacă ajunge să fie dependentă de alții. Doctorul a vrut să vadă declarația.

A trebuit să recunoaștem că încă nu o găsisem.

— Nu vreau să vă dau speranțe false; în spitalul ăsta, nici măcar cu o declarație semnată nu vom face nimic pentru a pune capăt vieții doamnei Brand. Vă sfătuiesc să vă adresați medicului ei de familie.

Nesfârșitele discuții între locatari despre medicul de familie din Tuitjenhorn, care mai întâi a eutanasiat un pacient și apoi pe sine însuși, capătă astfel o încărcătură specială.

Aici, la ceai, între eutanasie și Petru cel Negru e un pas mic. Petru are în cămin mulți admiratori credincioși. În fiecare an e o distracție pe cinste atunci când Petru invită câte o doamnă să se așeze în poala lui. Unele chiar se luptă pentru onoarea asta. În fiecare an vin la noi același Petru și același Moș Nicolae. De fapt, Moș Nicolae al nostru are nevoie el însuși urgent de un rolator, însă cu baston și sprijinit de un infirmier vânjos a reușit cu chiu cu vai anul trecut să ajungă la scaunul lui împodobit. Petru cel Negru e în viața cotidiană șeful serviciului de curățenie. Singurul Petru cu mănuși de cauciuc roz și turte dulci într-o găleată. Din compasiune pentru colegii lui, nu le aruncă de jur împrejur, cum e obiceiul. În plus, aproape nimeni nu se mai poate apleca să le ia de jos fără să cadă.

Marți, 29 octombrie

Ieri – cod roșu, furtună puternică. Nimeni n-a ieșit din clădire. La fiecare furtună, revine inevitabil vechea poveste a încăpățânatei doamne Gravenbeek, care, în 1987, a fost suflată de vânt într-un canal și s-a înecat.

— Și fusese avertizată!

Nu m-am atins o zi de scuter. Să zbori e ușor, problema e aterizarea.

•

Ieri după-masă am continuat să caut declarația lui Eefje. N-am găsit nimic. Împreună cu fiica ei, am luat la mână foarte meticulos vreo zece mape în care era strânsă o viață întreagă. Nu m-am simțit deloc confortabil văzând toate acele documente personale și scrisori. În primă instanță i le-am dat lui Hanneke, însă ei îi era și mai greu decât mie. Atunci m-am uitat cât mai superficial posibil să văd dacă găsesc ceva despre eutanasie.

După două ore, n-am mai putut continua.

M-am dus la Evert să plâng. La figurat, în principiu, însă mi-au scăpat și câteva lacrimi adevărate.

Evert mi-a turnat un pahar de whisky vechi de douăzeci de ani, „pentru situații speciale”, a comandat mâncare surinameză și apoi ne-am uitat la un DVD vechi cu Herman Finkers[49].

Și-atunci m-am simțit un pic mai bine.

Miercuri, 30 octombrie

„Ne naștem, murim, iar restul e timp liber”. (James Joyce)

Trebuie să găsesc undeva încă puțină putere s-o ajut cât mai mult pe prietena mea cea mai dragă în necazul ei. Asta dă sens timpului meu liber.

În practică, ceea ce fac pentru Eefje e să o țin în fiecare zi o jumătate de oră de mână și să mă gândesc ce i-aș mai putea spune.

Abia dacă face progrese. Vineri va fi transferată la centrul de îngrijire. N-am reușit să găsim nicăieri o declarație în care ea să spună că nu mai vrea să trăiască atunci când nu mai e în stare de mare lucru.

•

Cea mai tristă imagine a pagubelor provocate de furtună ni s-a părut cea a snack-barului mobil Cu ceapă!!! răsturnat din Lauwersoog.

Când e furtună, ne permitem luxul să stăm și noi, în sfârșit, toată ziua acasă. Din șezlongul de la fereastra sa de la etajul cinci, domnul Bakker a numărat șase copaci doborâți de vânt, două accidente și trei aproape-accidente. Zi de top!

La cafea am auzit următorul raționament: euro a făcut să se scumpească totul de două ori, așa că dacă se reintroduce guldenul, atunci totul va fi automat de două ori mai ieftin.

Am și eu o soluție simplă: toate băncile să mute virgula cu o poziție mai la dreapta la toate sumele depuse. Atunci, în realitate nu s-a schimbat nimic, însă toată lumea e mai bogată de zece ori. Consumul se redresează, economia crește enorm, problema-i rezolvată.

Joi, 31 octombrie

Urmând exemplul lui Anneke Grönloh[150], doamna Van Diemen se gândește să-și facă un lifting facial.

— După așa un lifting, oare ce face chirurgul cu toate gușile alea? a întrebat Evert cu o figură impasibilă.

— Poate să-i facă altcuiva o plăcere, a spus Van Diemen.

E un pic confuză și deja binișor pe drumul spre secția de izolați.

Un alt locatar, domnul De Wijs, schimbă pentru a treia oară în scurt timp banca. A plecat de la Postbank la ABN AMRO și apoi la Rabobank, iar acum nici banca asta nu-i bună.

— Știe cineva o bancă la care pot să-mi țin banii în siguranță? a întrebat el la cafea.

În jurul lui, doar fețe întrebătoare. Cineva i-a propus să-i păstreze banii până una-alta aici. Sub canapea.

Bine primite aici: testamentele de la lanțul de magazine Hema. „Ieftin!” Mulți locatari se tem de notari, și – dacă ținem seama de tarifele pe care le percep practicanții acestei meserii pentru doar câteva foi de hârtie – sunt perfect îndreptățiți să o facă, însă au mare încredere în Hema. Doi locatari care oricum trebuiau să meargă la Hema ca să-și cumpere un salam, au vrut să-și procure totodată și un testament. Mare le-a fost dezamăgirea când au aflat că asta nu se putea face decât pe internet.

Mi-e dor de Eefje, care știa să te ajute cu o discreție agreabilă să treci peste momentele dificile. O singură remarcă din partea ei era de-ajuns ca să faci uitată iritarea provocată de văicăreli și trăncăneli. Puteai să suporți iar pentru scurt timp îngrozitoarea alienare de lume de-aici.

Vineri, 1 noiembrie

În timpul vieții mele, populația Pământului a crescut de la două miliarde la șapte miliarde. Mai bine de trei ori într-o singură viață de om. Poate că asta e totuși schimbarea cea mai profundă care a avut loc vreodată în lume. Mai importantă decât revoluția industrială sau cea digitală.

La cafea, când a venit vorba de populația lumii, doamna Brom a fost de părere că „într-adevăr, suntem din ce în ce mai înghesuiți".

— Păi, dacă e să mă iau după numărul celor care vin în vizită, nu prea am băgat de seamă, a luat-o peste picior Evert.

— Asta pentru că nu sunteți drăguț, a răspuns doamna Brom.

Evert a luat-o ca pe un compliment.

•

Dacă, păstrând proporțiile, toți oamenii ar avea la fel de mult spațiu ca un pui crescut în baterie – să zicem 150 x 150 de centimetri –, atunci toate cele șapte miliarde ar încăpea într-o jumătate din Țările de Jos.

Din perspectiva asta, e loc pentru încă zeci de miliarde de oameni.

Eefje se întoarce acasă după-masă. Adică, merge la centrul de îngrijire de-aici.

Concluzia discuției dintre fiica ei și medicul de familie a fost că nu poate fi vorba de eutanasie. Chiar dacă am găsi declarația ei că nu vrea să continue să trăiască ca o legumă, tot n-ar putea să facă nimic pentru ea. N-a vrut să dea mai multe lămuriri.

Sâmbătă, 2 noiembrie

Ieri, la sfârșitul după-amiezii, cinci membri ai clubului nostru s-au adunat în jurul patului ei. Semăna cu o reuniune a unor foști colegi de clasă. Sau poate mai degrabă cu o ședință de dizolvare a unei asociații. Infirmiera a venit să ne spună că nu pot veni în vizită în același timp mai mult de doi oameni.

— Altfel s-ar putea ca ceilalți pacienți să fie deranjați.

Eefje împarte camera cu o doamnă de nouăzeci de ani care e legată și bate încontinuu cu unghia în bara de metal a patului și cu o doamnă care mormăie ore în șir. Singurul lucru care pare încă să funcționeze bine la Eefje e auzul. Pentru numele lui Dumnezeu, măcar dacă mintea nu i-ar mai fi vie!

Trei bătrânici într-o singură cameră, intimitate zero, niciun obiect personal. Asta-i bunăstarea din anul 2013 într-una dintre cele mai bogate țări din lume.

•

Sunt mai distrat decât de obicei. Mi-am lăsat de trei ori la rând sandvișul prea mult în prăjitor. S-a ars. Eram cu gândul în altă parte. Am avut noroc: a ieșit prea puțin fum ca să pornească alarma de incendiu. Asta ar fi provocat un tărăboi enorm și-atunci probabil că mi s-ar fi confiscat prăjitorul ilegal. Prăjitul unui sandviș se încadrează la interdicția de a coace, prăji și fierbe.

Duminică, 3 noiembrie

Am avut o discuție bună cu Evert. Jucam șah. Mai bine spus, eu mutam piese.

— Ce joci tu, Henk, e un fel de șah sinucigaș.

— Da?

— Compensezi aici ce nu îndrăznești să faci în viața reală?

Lui Evert nu-i trebuie cine știe ce pretext ca să ajungă la miezul problemei.

Bineînțeles că am început să o iau de departe, pe ocolite, însă cu Evert asta nu merge. M-a mai lăsat puțin să bat câmpii, apoi s-a lăsat tăcerea. În cele din urmă a venit sfatul.

— Henk, dacă nu mai ai niciun chef, trebuie să închei socotelile. Fără să-ți mai bați capul cu consultanți pentru sinucidere asistată și medici de familie; te duci pur și simplu și-ți cumperi o frânghie zdravănă. Câtă vreme încă te mai poți urca pe un scaun și poți să sari de pe el, n-ai nevoie de nimeni. Dacă n-ai curaj să faci asta, ceea ce se întâmplă frecvent, nu trebuie să te plângi, ci să profiți din plin de ce ai.

Fără cusur.

Am mai bombănit cum că unii oameni nu apelează la eutanasie fiindcă nu vor să-i întristeze sau să-i încarce cu sentimente de vinovăție pe cei ce rămân în urma lor.

Păi, în privința lui, nu trebuia să-mi fac prea multe griji. Era dispus să mă ajute eventual să fac nodul ștreangului. Nu că voia să scape de mine, sigur nu, însă prietenii adevărați sunt cei care te ajută atunci când chiar ai nevoie. Dezinteresat.

— Și o să te scuz în fața celorlalți membri ai clubului, deși cred că te vor înțelege foarte bine. La urma urmei, toți suntem în aceeași barcă ce se scufundă. Și acum, înapoi la șah!

Luni, 4 noiembrie

Graeme a povestit la masă că aude mereu un „clic” ciudat când răspunde la telefon.

— Am impresia că sunt ascultat, a spus el cu o mină serioasă.

Câteva ore mai târziu, la ceai, alți cinci locatari au anunțat că și lor li se părea că aud un „clic” ciudat atunci când ridică receptorul.

— Abia acum pricep cum trebuie să se simtă doamna Merkel, a spus doamna Schenk, fără nicio urmă de ironie.

Graeme mi-a mărturisit mai târziu că telefonul lui zace nefolosit de câteva săptămâni într-un sertar.

— Nu sunt sunat niciodată. Dacă mă sună cineva, e pentru neonatologie. Au aproape același număr.

Rutte a protestat energic pe lângă NSA[51]: de ce Merkel și papa sunt ascultați, iar el nu?

•

Bakker, cârcotașul nostru, e indignat de militarii trimiși în Mali.

— Fiecare comando are cinci susținători logistici – ce cârpe! Misiune de stabilizare, ha? Eu m-am dus în Indonezia să împușc chinezoi și să le arăt cine e șeful.

— Și… încă mai suntem șeful? a întrebat doamna Tuhuteru, făcându-mi cu ochiul. Unul migdalat.

•

În ultima vreme n-am mai auzit nimic despre renovarea iminentă. Lipsa veștilor înseamnă aici de multe ori vești proaste. Simt lipsa Anjei în rolul ei de cârtiță la conducere. Apropo, informatoarea noastră, între timp pensionată, o duce excelent. Se bucură de viață. Bem frecvent o cafea împreună. Despre Eefje, nicio veste.

Marți, 5 noiembrie

M-am gândit că lui Eefje s-ar putea să-i placă să-i citesc ceva. Ea a fost întotdeauna o cititoare împătimită. Am găsit în camera ei trei cărți care păreau să fie încă necitite. N-a fost chiar așa de simplu. Șeful de secție n-a vrut să mă lase să intru în camera lui Eefje. M-am dus la Stelwagen, i-am explicat situația și am rugat-o să mă lase să iau câteva cărți. S-a dovedit a fi tactica corectă – de-acum înainte pot să intru fără probleme în camera ei. Mi s-a dat chiar și o cheie, ceea ce, după părerea mea, contravine regulilor.

Directoarea noastră m-a anunțat în treacăt că, dacă între timp nu se produce o ameliorare semnificativă a stării lui Eefje, camera trebuie predată goală pe 1 ianuarie.

— Așa aveți mai mult spațiu de manevră.

— Dacă e nevoie, folosesc spațiul pus la dispoziție.

Eefje a încuviințat din cap când i-am propus să-i citesc ceva. Putea să aleagă între *Jacoba* de Simone van der Vlugt, *Singurătatea numerelor prime* de Paolo Giordano și *Se numea Sarah* de Tatiana de Rosnay. A încuviințat din cap la ultima. Sper să nu fie o carte prea tristă. Ulterior, m-am bucurat că n-a ales *Jacoba* despre Jacoba de Bavaria. Prima propoziție din primul capitol sună așa: „Moartea a intrat în cameră zburând”. Ar fi fost un început dificil.

Într-o jumătate de oră am citit șaptesprezece pagini. Cartea are 331 de pagini. Deci sunt destule cuvinte pentru aproximativ douăzeci de vizite.

După ce am terminat de citit, am întrebat-o dacă i-a plăcut. A dat din cap că da.

Miercuri, 6 noiembrie

— Așa, fetelor, v-am pus pastilele în cafea și vă aștept imediat în camera mea.

Evert vedea deja totul în fața ochilor. Spera din suflet să mai poată prinde introducerea viagrei pentru doamne.

— Fanfaron bătrân, a bombănit Graeme.

— Am mult de recuperat, a spus Evert, fiindcă am fost însurat treizeci de ani cu o femeie foarte drăguță, însă rece ca un congelator și uscată ca un biscuit.

— De la pastila asta doamnelor le crește mustață, a avertizat Edward.

— Cele mai multe doamne de-aici o au deja, a spus Evert, relativizând problema.

— Gata, Evert, ajunge! a spus Grietje, aruncându-i o privire nimicitoare.

Pentru prima oară după mai multe săptămâni, clubul „Bătrân, dar nu mort” se strânsese din nou laolaltă și asta era bine. Am băut un pahar de vin și am mâncat crochete, iar atmosfera a fost când sobră, când veselă. Ria și Antoine ne-au invitat să mergem duminica viitoare să cinăm într-un restaurant al unor vechi prieteni. Mergem cu toții. În fine, cu o excepție. După-amiază merg iarăși să-i citesc. Nu știu dacă am curaj să-i spun de cina noastră de duminică.

Joi, 7 noiembrie

În Norvegia au transmis o emisiune de douăsprezece ore despre tricotat: de la oaie la pulover. Ca să promoveze conceptul de „slow TV”. Propun ca variantă neerlandeză o emisiune de douăsprezece ore despre cum intrăm și ieșim noi din lift. Abia asta e televiziune lentă. Mai ales micul prag de o jumătate de centimetru provoacă întârzieri enorme.

Într-o zi, unul dintre lifturi nu a funcționat din cauza unei defecțiuni și s-a format o coadă lungă de câțiva metri. Statul la coadă nu scoate la suprafață ce-i mai bun din locatarii noștri: se bagă în față, se împing, își dau la glezne unii altora și înjură.

Bakker:

— Hai sictir și lua-te-ar dracu’ de lift!

Nu prea merge ca titlu pentru o carte nouă cu Rilă-Iepurilă. S-au aruncat priviri șocate și indignate, au fost huiduieli și s-au auzit „nț!”-uri.

I-am citit lui Eefje pentru a treia oară. Mă face să mă simt bine în ciuda faptului că femeia din patul de-alături nu se mai oprește din bombănit. Am întrebat-o pe infirmieră dacă e vreodată liniștită.

— Doar când doarme, dar atunci sforăie puțin, a fost răspunsul deloc liniștitor.

Am întrebat-o pe Eefje dacă vrea dopuri pentru urechi. A dat din cap că da. I-am spus că o să-i fac rost. N-ar trebui să fie o problemă. În prezent, se pare că urechile sunt o afacere bună, fiindcă într-un timp scurt au apărut în centrul comercial două noi magazine pentru aparate de auz. Sigur au și dopuri de urechi.

Vineri, 8 noiembrie

Problemele financiare ale lumii editoriale ne atrag atenția. Adică: lumea este foarte îngrijorată de iminentul faliment al revistelor pentru femei *Margriet* și *Libelle,* două pietre de temelie ale societății noastre. Doamnele sunt îngrijorate, însă și unii domni.

Sugestia mea ca în cazul dispariției acestor reviste de calitate să se recitească numere mai vechi a fost luată ca o jignire.

— Cei mai mulți de-aici au o memorie așa de proastă, încât nici nu și-ar da seama, mi-a sărit Graeme în ajutor, însă asta a aprins și mai mult spiritele.

Priviri furioase. Am ieșit la liman dând asigurări că fusese o glumă.

— Și mie îmi place să citesc *Margriet,* am adăugat eu.

Mi se pare absolut jignitor că nimeni nu și-a dat seama că într-adevăr fusese o glumă.

Nu subapreciez importanța revistelor *Libelle* și *Magnet.* Pentru mulți dintre locatari sunt fereastra spre lume. Ziarele nu se prea citesc, rar se mai găsește câte cineva care să-și arunce un ochi pe rubricile de actualitate. Odată cu trecerea anilor, lumea oamenilor în vârstă devine tot mai mică. Din ce în ce mai rar ies din casă. Le mor prieteni și cunoscuți. Nu mai muncesc de zeci de ani. Nu mai au nimic și pe nimeni de care să aibă grijă. Ce le-a mai rămas e *Margriet.* Și mult timp pentru a nu slăbi nimic și pe nimeni din vedere.

Sâmbătă, 9 noiembrie

Grietje se întreba dacă mai are rost să devină bilingvă.

Probabil că m-am uitat un pic mirat, fiindcă apoi a adăugat:

— Am glumit, să știi, dar am citit că oamenii bilingvi ajung în medie cu patru ani mai târziu la demență. Ce chilipir ar fi!

— Nu, e prea târziu. Singura diferență ar fi că nu te-am înțelege în două limbi.

Mulțumesc, Evert, pentru contribuția ta pozitivă.

•

Se numea Sarah, cartea din care îi citesc lui Eefje, e indigestă. Nu prevăd niciun sfârșit fericit. Am întrebat-o pe Eefje de două ori dacă nu preferă să-i citesc dintr-o carte mai veselă, însă, de fiecare dată, ea a scuturat categoric din cap.

Lectura le dă o structură zilelor mele. De cele mai multe ori după-amiaza, câteodată dimineața, mă duc la centrul de îngrijire și îi citesc lui Eefje o jumătate de oră. Apoi o mai țin puțin de mână. Deseori adoarme după vreun sfert de oră.

Pe peretele de la capătul patului e agățată o tăbliță școlară, pe care Grietje a cumpărat-o pentru ea de la magazinul de jucării Bart Smit. Pe ea scriu ceva drăguț și ziua și ora când vin din nou în vizită. Apoi trec de cele mai multe ori scurt pe la Evert să bem un pahar. Trebuie să-i mulțumesc pentru piciorul în fund pe care mi l-a dat săptămâna trecută. Nu te plânge! Acționează! O să-i cumpăr două buchete mari de gladiole. Știu sigur că n-are vaze pentru ele.

Duminică, 10 noiembrie

Și iată-l pe Evert cu două kilograme de flori într-o mână și două cârje în cealaltă.

— Ei, și-acum eu îmi văd de drum.

— Stai așa, otreapă ce-mi ești!

M-am făcut că închid ușa.

— Henkie… te rog… s-a auzit vocea lui pe un ton neajutorat.

Atunci am putut să-i râd în nas și apoi să-l salvez.

Într-adevăr, n-avea nicio vază. Cele două buchete enorme de gladiole sunt puse acum în două vaze care au apărut brusc în rucsacul lui după o vizită-fulger la Eefje. De când și-a pierdut un picior are un rucsac. La centrul de îngrijire e un dulap plin cu vaze, însă florile sunt interzise în saloane. Se pare că sunt rele la ceva. Mai demult, în spitale, toate florile se scoteau noaptea pe hol.

Apoi am băut cafea. S-a bucurat de flori și a fost încântat că nu mă mai plângeam, ci făceam ceva.

— Chit că singurul lucru pe care-l faci e să-i citești lui Eefje.

Și eu sunt încântat de mine însumi.

•

Astă-seară mergem să luăm cina la restaurant. Am postit toată ziua, fiindcă sigur n-or să ne dea piure de andive. Dacă nu sunt cel puțin cinci feluri, îmi mănânc pălăria la desert. Domnul Hendrik o să se îmbrace imediat frumos, la costum.

N-am reușit să-mi iau inima în dinți și să-i spun lui Eefje de cina noastră. Mi s-a părut prea dureros.

Luni, 11 noiembrie

Ieri-seară sigur am pus pe mine un kilogram. Șapte feluri și șase băuturi diferite. Un record personal. Pentru cineva căruia în primii cincizeci de ani de viață nu i s-au servit mai mult de două feluri și-un pahar cu apă, putem vorbi de progres.

Bun, au fost și niște platouri destul de mici, însă foarte delicioase. Explicația chelnerului la fiecare fel a durat cel puțin două minute. Multe ingrediente de care n-auzisem niciodată. Deci, nu mă întrebați ce-am mâncat.

Cel puțin la fel de important a fost și faptul că localul nu era extrem de rafinat, iar chelnerii nu făceau pe grozavii. Puteai liniștit să scoți și câte un râgâit. Nu așa de puternic cum i-a scăpat lui Evert, însă un râgâit mic și decent de satisfacție nu mira pe nimeni.

Am fost cu toții absolut de-acord: era cea mai delicioasă mâncare din lunga noastră viață. Ria și Antoine, organizatorii, erau așa de radioși, cum nu-i mai văzusem niciodată.

Am băut în sănătatea lui Eefje, bătrâna prințesă absentă. Toți i-am simțit lipsa, fără ca asta să ne strice buna dispoziție.

După ouăle poșate de prepeliță pe un pat de ureche de miel (sau ce-o fi fost) de ieri, acum am în față o pungă mare cu dulciuri de Sfântul Martin. Sunt la al treilea Mini-Mars.

Până anul trecut n-a apărut niciun copil să ne cânte la ușă de Sfântul Martin. Atunci, câțiva copii au descoperit avantajul oferit de căldura din coridoarele acoperite. (Presupun că portarul adormise.) La asta nu se așteptase nimeni. Toată lumea a început să caute asiduu prăjituri și dulciuri. S-au sacrificat cutii întregi de bomboane scumpe și câteva pușculițe cu mărunțiș.

Anul ăsta suntem mai bine pregătiți. Să vezi că nu vine niciun copil și-atunci trebuie să mâncăm noi tot.

Marți, 12 noiembrie

M-am dus la magazinul Să auzim mai bine. Oare vând și ceva ca să auzi mai prost? I-am explicat problema vânzătorului: o doamnă bătrână și bolnavă, care e deranjată de zgomotul făcut de alți pacienți. Cea mai bună soluție ar fi – a spus omul – niște dopuri făcute la comandă, prețul fiind cam nouăzeci de euro. Banii nu sunt o problemă, însă mi s-a părut complicat în situația lui Eefje să i se ia măsurile pentru comandă. Am cumpărat o pereche de dopuri de bună calitate și le-am încercat pe urechile lui Eefje. A fost ceva neașteptat de intim. Trebuie totuși să-ți bagi degetele în urechile altcuiva. Cum eu tremur destul de tare, a durat ceva până dopurile au ajuns mai mult sau mai puțin la locul lor.

Preț de o clipă mi s-a părut că o aud râzând, însă n-a fost decât o iluzie. Însă ochii ei chiar râdeau.

Puțin mai târziu, infirmiera a ridicat obiecții serioase. Nu se obișnuia să li se dea pacienților dopuri de urechi. Trebuia să se consulte cu șefa ei.

— Nu, nu puteți fi de față la acea consultare.

Mi-a cerut să i le scot.

A trebuit să-mi bat gura serios pentru ca Eefje să rămână cu dopurile în urechi în timp ce colegele ei de salon bocănesc și bombănesc, câtă vreme nu e nimeni în vizită la ea.

Pentru a confirma că își dorea asta, Eefje a trebuit să încuviințeze de câteva ori din cap la întrebările infirmierei.

•

Când a înțeles că cei câțiva copaci neerlandezi doborâți de vânt acum două săptămâni nu se pot compara cu dezastrul din Filipine, doamna Slothouwer a recurs la inundațiile din ’53 pentru a relativiza taifunul. Mai întâi propriile catastrofe – asta e deviza ei.

Miercuri, 13 noiembrie

— Câtă vreme Petru cel Negru nu seamănă cu Dino Bouterse[52], nu e nevoie să fie verde sau albastru, a spus ultima persoană de la care te-ai fi așteptat la așa ceva.

Doamna Weltevreden e, de puțin timp, singura noastră locatară de culoare și o mare adeptă a unui Petru cel Negru cu o piele frumoasă și strălucitoare. De asemenea, poartă niște cercei mari de aur și-și rujează buzele la intervale regulate.

La cafea s-a cârcotit ca pe vremuri: fizioterapeutul dispare practic din asigurarea complementară. Doamna Van Vliet, care, estimativ, merge anual de o sută de ori la fizioterapeut pentru Dumnezeu știe ce boli închipuite, a calculat că începând de anul viitor ar trebui să plătească cinci mii de euro pe an.

— Păi, atunci nu mă mai duc. E prea scump pentru mine.

— Și dacă te-apucă din nou durerile? a întrebat cineva.

Van Vliet a ignorat întrebarea. Umblă vorba că uneori ea nu mai știa pentru ce boală se ducea la fizioterapie.

— Faceți ce vă taie capul, i-a spus ea la un moment dat fizioterapeutului.

Fizioterapeutul din cămin n-a făcut niciodată mofturi. A trimis neabătut facturile la firma de asigurare. Vin vremuri grele pentru el. Numai cu ce-i ieșea de pe urma doamnei Van Vliet putea să-și ia un BMW.

Graeme a rezumat astfel: oamenii merg la fizioterapeut până când durerile dispar de la sine. Da, da, da, bineînțeles că sunt și mulți bătrâni cărora diversele tratamente le sunt de mare folos.

Joi, 14 noiembrie

Azi-dimineață, într-un moment de luciditate, m-am întrebat dacă pacienții țintuiți la pat n-au cumva nevoie de muzică. Corpul e imobilizat în pat, însă urechile pot încă să călătorească. Poate că-i o idee bună ca, pentru variație, oamenii să aibă parte din când în când de câte o oră de muzică. Sau să asculte radioul. Pentru a face suferința un pic mai suportabilă. O s-o întreb după-masă pe Eefje. Știu că are o colecție mare de DVD-uri, mai ales cu muzică clasică, pe care le asculta deseori.

Ieri, la sfârșitul după-amiezii, am ieșit cu scuterul la o plimbare pe pajiștile cețoase din Waterland. Acolo, rareori e aglomerat. Din când în când, pe cărările înguste gonește cu optzeci la oră câte o mașină, însă apoi peisajul e dominat din nou de vaci, oi și păsări. Am fost invadat de o senzație de calm. Sună un pic sentimental, însă nu mă pricep să spun altfel. Ba mă calmasem un pic cam prea tare, așa încât a fost cât pe ce să ajung într-un șanț.

Un fermier de pe un tractor s-a uitat mirat la acel bătrân rătăcit și, fără să scoată vreo vorbă, a ridicat o mână.

Treptat, s-a înserat. Ploua mocănește, însă nici că-mi păsa.

A fost prima oară când am mers cu farurile aprinse.

Vineri, 15 noiembrie

Analiza catastrofei din Filipine făcută de domnul Bakker:

— Noroc că oamenii de-acolo sunt așa de săraci, altfel pagubele ar fi fost mult mai mari.

În general, locatarii nu prea sunt interesați de ce se întâmplă în lume, însă când e vorba de vreo catastrofa naturală, sunt dispuși să facă o excepție. E foarte puțin probabil să nu se găsească măcar unul care să remarce că omul e, totuși, neînsemnat în fața forței imense a naturii.

Se spun multe rugăciuni pentru victime, dar rezultatele întârzie să apară. Pentru unii, rugăciunile țin loc de virament în contul 555, special instituit pentru sinistrați. În loc să scoată portofelul, ei preferă să lase lucrurile în seama marelui regizor ceresc.

O mică dezamăgire: centrul de îngrijire nu intenționează să includă dopurile de urechi și muzica în pachetul de bază. Prea puțin timp, program de lucru prea încărcat. Că n-aveau niciun chef n-au mai spus, însă era și ăsta, desigur, unul dintre motive.

Pe de altă parte, căștile și dopurile pentru urechi nu sunt interzise. Dacă familia sau prietenii vor să facă rost de ele, iar ceilalți pacienți nu sunt deranjați, sunt permise experimental. Condiționările din formularea asta îi aparțin doamnei Duchamps, șefa serviciului de îngrijiri medicale, o doamnă mică și arțăgoasă. Ea știe totul bine, mai bine, cel mai bine. O franțuzoaică despre care eu cred c-ar fi făcut mai bine să rămână în Franța. Arogantă și antipatică, însă cu un adorabil accent franțuzesc.

Sâmbătă, 16 noiembrie

Evert a descoperit un punct negru suspect pe degetul mare de la piciorul rămas.

— Sper că nu trebuie să taie iar o bucată, fiindcă ăsta e ultimul meu picior, a spus el în glumă.

Am auzit o voce cam răgușită și am văzut o picătură de sudoare. Mi-a arătat degetul cu pricina. Am luat un burete de vase și i l-am curățat până s-a făcut alb ca laptele. Nu l-am văzut niciodată mai ușurat. Și-a turnat numaidecât un whisky, fiindcă, de agitație, nu băuse nimic două zile, iar asta nu i se mai întâmplase în ultimii douăzeci de ani. Am râs de m-am prăpădit. Lui Evert i-a luat ceva timp, însă până la urmă a izbucnit și el în râs.

Am cumpărat un iPod. Sincer vorbind, nu ținusem niciodată un astfel de obiect în mâini, însă o stagiară de la secția mea mi-a spus exact ce trebuie să cumpăr. Astă-seară o să încarce pentru mine câteva CD-uri pe care le-am luat din camera lui Eefje. O comoară de fată; o cheamă Meta și e din Badhoevedorp. E bucuroasă să mă ajute.

•

Oare mai e vreo șansă să fie respectate vreodată în lume drepturile omului? De când am citit o știre scurtă în ziar, sunt ceva mai optimist. Scrie acolo că Rusia, Cuba, China și Arabia Saudită au fost alese în Consiliul Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului. Toate, fără excepție, aduc cu sine o lungă experiență într-ale încălcării drepturilor omului.

Duminică, 17 noiembrie

Azi-dimineață, Meta mi-a adus înapoi iPod-ul. Acum sunt încărcate pe el nouă CD-uri cu muzică clasică.

— Ți s-a părut frumoasă muzica? am întrebat eu.

— Nu prea, a spus ea după un moment de ezitare.

„Nu prea” înseamnă deloc.

— Îmi pare rău pentru tine.

— Nu e nevoie să stai tot timpul să asculți ce înregistrezi, a spus ea ca să mă consoleze.

Beethoven totuși îi plăcea. Mai trăia oare?

Meta nu mai are bunici. Unul e mort, iar celălalt a ales tabăra adversă într-o ceartă de familie. Nu-l mai vede niciodată. Îi place de mine pe post de înlocuitor de bunic. N-am nimic împotrivă să-i fiu din când în când bunic pentru o după-amiază. Din păcate, pentru scurt timp, fiindcă stagiul ei e pe terminate și urmează să se întoarcă la Badhoevedorp.

M-am dus imediat la Eefje. Împachetasem iPod-ul într-o hârtie frumoasă, iar apoi tot eu l-am despachetat în fața ei. I-am pus cu grijă căștile și am lăsat-o să asculte începutul unei simfonii de Mozart.

A fost foarte fericită.

Am promis să fiu dimineața o jumătate de oră DJ-ul ei și după-amiaza să-i citesc o jumătate de oră. Iar dacă nu vin eu, o să am grijă să mă înlocuiască cineva.

O jumătate de oră e de-ajuns. De obicei, ea adoarme după aceea. Așa a fost și azi-dimineață. Am scăzut încet volumul până la zero și i-am luat cu grijă căștile de la urechi. Pe tăblița școlară de deasupra picioarelor ei am scris: „Dormeai așa de

frumos, încât n-am vrut să te trezesc. Pe după-amiază.”

Luni, 18 noiembrie

— Deodată n-am mai știut cum să trec de la video înapoi la televizor! M-am uitat eu un pic la butoanele telecomenzii, însă n-am mai știut ce trebuie să fac. Și-atunci am dat drumul la radio.

I-am cerut insistent lui Grietje ca data viitoare să mă sune dacă are vreo problemă.

Starea ei se degradează. Așa i se pare și ei. Trec în fiecare zi pe la ea ca să schimbăm o vorbă și să văd dacă totul e în ordine.

Într-un timp scurt am pus pe picioare o afacere de succes ca îngrijitor. Din cauza asta îmi rămâne puțin timp pentru toate acele întâlniri la o cafea sau un ceai, cu văicărelile lor deprimante. Cu atât mai bine. Trebuie să am însă grijă să nu neglijez sectorul sănătos al clubului, Graeme, Edward, Ria și Antoine.

Simpaticul nostru avocat m-a sunat să mă pună la curent cu mersul lucrurilor. I-am comunicat că avem probleme de motivare în lupta pentru transparență pe care o ducem cu conducerea. A înțeles când i-am spus în ce stare vegetativă se află camarada mea de arme cea mai importantă.

I-a părut foarte rău și m-a întrebat dacă poate continua în numele nostru.

— Sigur că da. Și dacă am timp și energie, o să ajut și eu.

— Eefje va ști să aprecieze asta. Spune-i ce planuri ai.

Marți, 19 noiembrie

Graeme a povestit că astăzi se împlinesc exact șaptezeci de ani de când și-a pierdut cățelușul. Pe-atunci avea doisprezece ani. Ieșise să-l plimbe în parc, când patru agenți de poliție germani i-au luat pur și simplu câinele. Data îi era scrijelită în memorie cu un cui ruginit. Nu se simțise niciodată așa de neputincios. Mai târziu a auzit că acei câini confiscați erau folosiți pentru detectarea minelor de teren.

Sarcinile multiple de îngrijitor sunt o ancoră în viața mea de zi cu zi. Îmi dau liniște și un sentiment de importanță. Cei trei pacienți ai mei, Evert, Grietje și Eefje, sunt niște clienți recunoscători. În privința cititului, nu știu dacă *Se numea Sarah* e o alegere fericită. Nu-i o carte care să mă bine dispună și nu mi se pare nici prea bine scrisă. Însă lui Eefje îi place. E foarte mulțumită și de postul ei personal de radio.

Mi-am luat inima-n dinți și am întrebat-o dacă tot mai voia să moară. Da, încă mai voia, însă mai puțin. Am înțeles asta din mișcările pe care le făcea cu capul drept răspuns la întrebările mele.

•

Vești bune pentru cei mai mulți locatari: renovarea s-a amânat cu un an. Câteva doamne s-au întrebat dacă să țină încă un an în camerele lor mici toate cutiile de carton adunate pentru mutare sau să le ducă înapoi la supermarketul Albert Heijn. Dificil, dificil. Apoi a venit vorba de fibroame. Tema poate fi foarte interesantă, însă eu am preferat să ies la o plimbare.

Miercuri, 20 noiembrie

Împreună cu Grietje, am fost în vizită la secția pentru demenți. A fost simplu să intrăm. Ne-am luat pur și simplu după o infirmieră și i-am spus că mergem să o vizităm pe cumnata lui Grietje. Căutaserăm în prealabil numele unui pacient oarecare, însă s-a dovedit a nu fi necesar. Nu ne-a întrebat nimeni nimic. Am trecut prin diverse saloane și, ici și colo, am dat cu ochii de câte o veche cunoștință. Nu trebuia să ne temem că vom fi recunoscuți.

Era ora mesei. O infirmieră îi dădea să mănânce unei femei micuțe, cu o bavetă la gât.

— Tiiit, tiiit, vine camionu'… și… *hap!*

Acum asta se cheamă „demență", însă mai demult se spunea că „ai dat în mintea copiilor".

O altă doamnă stătea pe un scaun și m-a întrebat dacă vreau să-i văd păsărică. Imediat și-a desfăcut picioarele. Mă abțin de la orice descriere. Unele bătrânici se uitau apatice în gol, însă erau și altele care ne salutau amabil din cap și ne zâmbeau. Grietje are o atitudine de invidiat: ia lucrurile așa cum vin.

— Aici o să ajung și eu peste vreun an, a spus ea. Sper să mă mai bucur un pic de viață până atunci. Apropo, Henk: nu vreau să vii să mă vizitezi, în afară de cazul în care ți-o cer expres. Ești de-acord?

Da, eram de-acord.

Joi, 21 noiembrie

La căminul de bătrâni De Hooghe Clock din Den Bosch, unor locatari li s-a cerut să plătească hârtia igienică. În orice caz, asta se întâmpla acum doi ani. În acel moment, indignarea fusese enormă. Acum se zvonea că pentru căminul nostru au fost luate în considerare măsuri de austeritate asemănătoare. Pentru locul ăsta, nu mi se pare o idee bună. Unii locatari sunt atât de zgârciți, încât, dacă trebuie să-și plătească singuri hârtia igienică, vor renunța să se mai șteargă sau se vor curăța la duș. Numai dacă nu va trebui să se plătească și pentru duș.

Și-așa aici nu prea miroase a proaspăt. Uneori am impresia că hârtia igienică se dă deja pe rație.

Ce mă intrigase atunci în articolul de ziar fusese faptul că „unii" locatari trebuiau să plătească pentru hârtia igienică. De ce nu și ceilalți? Poate primeai un număr prestabilit de suluri, iar dacă le terminai, trebuia să plătești pentru hârtia suplimentară?

Într-adevăr, e un pic indecent ce spun eu aici. Iar eu sunt totuși un domn decent. De o decență discretă, așa m-aș descrie singur. Nu înalt, nu scund, nu gras, nu slab. Pantaloni gri sau albaștri, jachetă elegantă. Multe riduri și doar vreo câteva fire de păr cărunt, pe care frizerul le tunde pentru 16 euro în mai puțin de zece minute. Iar din cele zece minute, jumătate din ele sunt tragere de timp. Încă puțin și-o să plătesc mai mult de un euro pentru fiecare fir de păr.

Vineri, 22 noiembrie

Camera lui Eefje trebuie eliberată până cel târziu pe 1 decembrie. Directoarea se pripise atunci când promisese că se poate aștepta până la 1 ianuarie. Ar fi vrut să ne lase mai mult timp la dispoziție, însă, stând să reflecteze mai bine, și-a dat seama că regulamentele nu permiteau asta.

— Vă referiți la regulamentele care nu pot fi consultate?

Da, la ele se referea. Am văzut cum îi alunecă pe chip o umbră de rușine.

Stelwagen ne-a convocat pe mine și pe fiica lui Eefje, Hanneke, „pentru a discuta despre ce urmează să se întâmple", însă nu prea am avut ce să discutăm. Hanneke m-a întrebat dacă vreau să merg cu ea să-i explicăm mamei ei cum stăteau lucrurile.

Nu voiam, însă mi s-a părut că trebuie s-o fac.

Ne-am dus imediat. Eefje n-a părut să fie surprinsă când a aflat că trebuie să-i golim camera. A făcut mici progrese. Poate să spună ceva ce seamănă cu „da" sau, în orice caz, se poate deosebi de „nu". Poate să-și miște cât de cât mâna dreaptă și piciorul drept și poate să înghită ceva mai ușor.

În acord cu ea, vom depozita o mică parte din lucrurile ei, iar câteva obiecte personale i le vom pune lângă pat. Lângă pat are un dulap propriu, un scaun și o măsuță. În centrul de îngrijire, cantitatea bunurilor personale s-a redus la minim. Monty Python a spus deja: când ne naștem, n-avem nimic. Când murim, n-avem nimic. Deci, ce-am pierdut? Nimic! I-am pus apoi lui Eefje să asculte o jumătate de oră de muzică – liniștește și relaxează. Mă descurc deja destul de bine cu iPod-ul. Mi-am cumpărat și eu unul. (Cineva mi-a zis că sunt un tip modern.) Doar că singur nu sunt în stare să încarc nimic pe el.

Sâmbătă, 23 noiembrie

Portarul a împiedicat un Petru cel Negru albastru și unul verde să intre în cămin. Doar un Petru cel Negru negru a putut intra, însă șeful serviciului de curățenie i-a interzis și lui să arunce cu dulciuri, pentru a evita ca turtele dulci să fie strivite în picioare și să intre în mochetă.

Umblă zvonul că Petru cel albastru și cel verde au depus o plângere pentru discriminare. Conducerea a emis un comunicat în care spune că portarul a acționat din proprie inițiativă. Se tem groaznic de un scandal. Nimeni nu știe de unde au venit cei doi Petru.

Ca să-i fac pe plac lui Evert, ieri am participat din nou la turneul de belotă. Nimeni nu vrea să joace cu el. Și nici împotriva lui, dacă se poate. Unii bătrânei au dezvoltat o aversiune nesănătoasă față de prietenul meu, iar el nu merită asta, deși, ce-i drept, poate să fie foarte iritant.

Contrar obiceiului meu de a arunca într-o doară niște cărți, m-am străduit cât am putut, iar rezultatul a fost un splendid loc trei: două litere de ciocolată.

Nivelul turneului e scăzut. Se fac greșeli și gafe întruna, deci chiar și cu cărți modeste ai șanse mari să obții un rezultat bun.

— Și-așa nu-mi place ciocolata, oricum nu asta, a fost reacția domnului Pot, supărat nevoie mare.

— Ba mie îmi place, însă cedez premiul meu celei mai simpatice jucătoare a turneului, doamna Geertje, căreia, pe deasupra, îi prind bine niște calorii în plus, a spus Evert și i-a oferit litera lui Geertje, care, slabă ca un țâr, ieșise ultima, iar acum era toată numai un zâmbet.

Evert n-are voie să mănânce ciocolată.

Duminică, 24 noiembrie

E o enigmă cine ni i-a trimis pe cei trei Petru.

Așa cum am spus, cel verde și cel albastru n-au putut să intre pentru că nu i-a lăsat portarul, iar cel negru a plecat după trei minute și n-a scos decât niște sunete de neînțeles. Circulă diverse teorii conspirative.

1. Ar fi putut fi hoți deghizați. („S-a auzit din sac zgomot de obiecte metalice.”)
2. Un cămin de bătrâni rival ar fi vrut să ne pună bețe în roate. („Petru ăla, știi tu, semăna leit cu infirmierul surinamez de la căminul X.”)
3. A fost o surpriză din partea comitetului asociației de locatari, care acum se face că plouă, fiindcă a ieșit un fâs. („L-am auzit eu spunând *surpriză.”)*

Locatarii de aici n-au niciodată nici măcar un strop de fantezie, cu excepția cazurilor când se apucă să insinueze.

Ria și Antoine se simt onorați că pot adopta plantele lui Eefje. Au trecut pe la ea să-i spună că sunt pe mâini bune.

La mine în cameră nu-i nici măcar o frunzuliță verde. Nici sansevieria nu o pot ține în viață. Bulbilor le merge bine. Înfloresc și apoi, *hop!* la coșul de gunoi. Doar la Evert plantele și bulbii au și mai puține șanse de supraviețuire. Câinele lui, Mo, devorează tot ce crește și înflorește. Și-apoi vomită tot.

Luni, 25 noiembrie

M-am întâlnit pe hol cu acea asistentă socială amabilă care îmi fusese trimisă să se intereseze de planurile mele de sinucidere. M-a întrebat dacă încă puteam să văd viața în culori cât de cât vesele.

— De fapt, cerul e mai degrabă înnorat, am spus eu.

— Și în spatele norilor?

Am răspuns sincer că nu mă mai așteptam la mult soare și că, de îndată ce mă voi fi săturat de vremea asta, aveam să iau legătura cu ea înainte de a mă sinucide.

Împreună cu Hanneke, am sortat ieri vreo câteva ore lucrurile lui Eefje. În partea dreaptă a camerei sunt cele care pot merge la magazinul de caritate. În stânga sunt câteva lucruri pe care Hanneke încearcă să le vândă online. În mijlocul camerei sunt două cutii cu mici obiecte personale: fotografii, picturi, câteva statuete, bijuterii, cărți și CD-uri. O viață întreagă în doar două cutii. Nu e nevoie de un camion pentru mutări, se poate folosi căruciorul de cafea.

Vineri vine o camionetă de la magazinul de caritate să ia tot ce-a mai rămas.

Într-un gest de bunăvoință, directoarea a spus că toate cheltuielile pentru îndepărtarea cuielor și-a cârligelor vor fi achitate de cămin.

— Câtă generozitate! nu m-am putut abține să spun.

Tot n-am găsit nicio declarație de solicitare a eutanasiei. Acum ne-am pierdut orice speranță.

Marți, 26 noiembrie

— Cu puțin noroc, anul viitor o să cred din nou în Moș Nicolae! a spus Grietje veselă.

— Da, ține-o tot așa cu dementa ta și-o să reușești, a încurajat-o Evert.

I se părea o perspectivă frumoasă să-și pună din nou, cu naivitate, pantofii lângă sobă, în așteptarea lui Moș Nicolae.

— Poate pune Moș Nicolae un branț înăuntru!

— Din marțipan.

•

Anja a venit ieri să mă viziteze. De când a fost pensionată anticipat, se bucură din plin de viață. Regretă că n-a avut timpul și ocazia să scoată pe șest toate documentele pe care conducerea, considerându-le „confidențiale”, voia să le țină secrete.

— Ca spion am eșuat.

— Dar ca om ai reușit.

— Ești foarte amabil, Hendrik.

Apoi am mers la Muzeul Nord, ea pe bicicleta electrică, eu cu scuterul meu. Abia dacă am putut să mă țin după ea. Muzeul Nord e singurul muzeu din Amsterdam-Nord. Luni a fost închis.

Miercuri, 27 noiembrie

Un avantaj al locuitului aici constă în probabilitatea redusă de a zăcea zece ani mort în camera ta înainte de a fi găsit. Cu asta au fost de-acord toți locatarii.

— Ăsta e mai mult un avantaj pentru cei vii. Că nu începe să pută. Pentru morți nu mai contează absolut de loc, a replicat domnul Krauwel.

Domnul Krauwel e ultima noastră achiziție: mai negativist că el nu se poate, singurul lucru pe care-l face fiind să se plângă de toți și de toate. Împreună cu domnul Bakker formează duetul Tusea și Junghiul.

Pentru doamne, Krauwel e atrăgător, fiindcă părul lui cărunt e ondulat.

Fiecare domn nou e primit aici cu ovații reținute din cauza excedentului masiv de doamne. E jenant să vezi cum unele femei încearcă să atragă atenția unui bărbat nou. Își rujează buzele subțiri, își ridică sânii ofiliți, împrăștie nori de parfum persistent și încep să vorbească și să râdă prea tare.

Doamna care reușește să-l prindă în mreje pe Krauwel o să plătească pentru asta. Se-nsoțește cu o hienă.

Sunt puțin gripat. Nu pică bine deloc. Îngrijitorul n-are voie să se îmbolnăvească.

Întâmplător, trebuie să merg poimâine la geriatru, așa că pot să mă prezint și cu tusea asta încăpățânată.

Joi, 28 noiembrie

Am visat că i-am pus lui Eefje o pernă pe cap și m-am așezat pe ea. M-am trezit transpirat și complet răvășit. Abia după o jumătate de oră și două cești de ceai m-am liniștit.

Stând la patul ei și văzându-i tristețea și durerea, i-am dorit uneori o moarte ușoară. Dar să o fac cu mâna mea, asta n-aș putea niciodată. Mi se face rău doar când mă gândesc la asta.

Am terminat prima carte. Slavă Domnului. Continui cu, sper, ceva mai lejer: *Singurătatea numerelor prime.* Titlul nu spune prea multe. Eefje a ales cartea asta dintre cele două candidate rămase.

Am impresia că nu contează așa de mult ce citesc – important e să citesc. Mă văd pe mine însumi ca un pârâu liniștitor, șopotind ușor.

Nu contează prea mult nici ce muzică îi pun în jumătatea de oră zilnică de muzică. Cu toate astea nu m-aș încumeta să pun nici în glumă heavy metal sau vreun rapper englez care nu o mai scoate din *fucking* încolo și *fucking* încoace. Cu trioul extraordinar Bach, Mozart și Beethoven nu dau niciodată greș ca DJ. De cele mai multe ori adoarme liniștită.

Vineri, 29 noiembrie

Tocmai am umblat prin supermarket cu primul meu scutec. A fost în ordine.

Așadar, obstacolul ăsta a fost depășit. Asta are de-a face și cu faptul că avem o locatară nouă care umblă frecvent cu o pată umedă mare pe rochie. De cele mai multe ori e atenționată discret, însă atât de tare, încât toată lumea poate să audă.

— O, iar m-am scăpat? spune ea descumpănită și surprinsă, ca și cum asta nu s-ar întâmpla de câteva ori pe săptămână.

Pentru a răsuci cuțitul în rană, se găsește mereu câte cineva care să spună că și scaunul ei e fleașcă. În orice caz, cuvântul e bine ales.

Vreau să evit cu orice preț situația în care mi se atrage atenția că am o pată umedă pe pantaloni. De aceea am decis să încerc imediat pachetul de mostre de scutece (mini) pentru incontinență, pe care l-am primit azi-dimineață de la geriatru.

În rest, vizita la doctor n-a adus nimic nou. Nu sunt afecțiuni noi („Stagnarea înseamnă progres”, a spus doctorul mulțumit) și nici noi speranțe pentru Eefje.

— Doamna n-a dat în prealabil de înțeles că nu vrea să ajungă într-un centru de îngrijire; în orice caz, nu s-a găsit o declarație în acest sens, iar acum nu se mai poate exprima limpede. Ca atare, nu se pune problema eutanasiei. Niciun medic nu-și asumă riscul.

Sâmbătă, 30 noiembrie

Șaizeci de ani împreună, Bernard și Georgette Cazes, și au părăsit viața mână în mână. Frumos!

Ca loc de desfășurare al ultimului act aleseseră un hotel de lux din Paris. Păcat că au trebuit să-și afle ultimul refugiu în niște pungi de plastic trase pe cap. Pentru a fi găsiți repede, comandaseră micul dejun la pat. Sărmana cameristă!

Într-o notă mai pozitivă: ieri-seară am fost cu Ria și Antoine să mâncăm într-un mic restaurant indonezian. Am mâncat excelent, numai că la un moment dat am tușit atât de tare, încât au zburat chipsurile de crevete din castronaș. Nimeni n-a făcut mare caz.

De data asta, conversația nu s-a mai învârtit în jurul mâncării: anul viitor vor să facă un tur al vinului și m-au întrebat dacă voiam să vin cu ei. Au fost destul de dezamăgiți când le-am aruncat inițial o privire indecisă, însă cu înțelesesem „tur al Rinului”. Să stau cu câteva sute de bătrâni pe un vapor de pe care să nu poți coborî mi se pare infernal.

După ce am lămurit neînțelegerea, le-am spus că mă gândisem și eu la asta.

— Așa că hai să ne unim forțele.

Am niște rezerve când mă gândesc cum o să-l împingem pe Evert în scaunul lui cu rotile de la un castel la altul. Cu siguranță că atunci când o să bea prea mult vin o să mai și alunece brusc din el.

Poate o rugăm pe Stelwagen să aibă grijă de câinele lui.

Duminică, 1 decembrie

Încă o lună și apoi se încheie anul și jurnalul e complet. Ieri am recitit câteva bucăți bune din el și, îmi pare rău, de multe ori e vorba de nenorociri. Când, de fapt, unul dintre motivele pentru care m-am apucat de scris a fost dorința de a înfiera veșnicul pesimism de-aici.

Dar lucrurile sunt cum sunt: în fiecare zi îmi fac drumurile la Evert cel amputat, la Grietje cea dementă și la Eefje care doar mai vegetează.

După ce a avut un moment scurt de glorie, clubul nostru „Bătrân, dar nu mort" trece printr-o perioadă grea. Dispariția lui a fost comentată de domnul Pot astfel:

— Așa le trebuie. Noi n-am fost îndeajuns de buni pentru ei. Să se sufoce acum în propria lor mizerie.

— Ți-au făcut vreodată ceva? Te-au deranjat? a întrebat doamna Aupers surprinsă.

Din fericire, sunt și mulți locatari și oameni din personal care împărtășesc suferința membrilor clubului nostru.

Aș avea chef de o plimbare cu scuterul? Domnul Hoogdalen, de la clubul de scutere electrice niciodată înființat „Antilopele", a picat la țanc pe fondul stării mele de melancolie. Bineînțeles! El cu scuterul lui de lux tunat, eu cu Élégance-ul meu rezistent.

Știa un traseu frumos. Nu trebuia decât să merg în spatele lui Hoogdalen („Spune-mi Bert!"). După vreo oră ne-am oprit la o cafenea pentru o supă. Bert e scump la vorbă. Iar propozițiile întregi nu-i plac defel.

„Frumoasă plimbare", despre plimbare. „Gustoasă supă", despre supă. „Mergem?" la plecare.

Iar la despărțire:

— Capu sus! Și… ăăă… lasă-i să dea din gură!
Mintea îmi e golită într-un mod plăcut.

Luni, 2 decembrie

Nu primesc de multe ori corespondență, însă când primesc, e vorba frecvent de o scrisoare în care scrie că trebuie să încasez neîntârziat un cec de 8.990 de euro. Se anexează și un timbru de validare a cecului. Și, ca o condiție suplimentară, trebuie să comanzi șase perechi de branțuri termice foarte scumpe.

Se sugerează că deja am câștigat banii. Numai dacă citești foarte atent afli că, de fapt, doar ai șansa să câștigi acei bani. Totul se află „sub supravegherea unei persoane imparțiale”, deci nu sunt motive de îngrijorare.

Într-o doară, m-am interesat cine a mai primit aici astfel de plicuri cu premii. Sunt foarte mulți. Mulți locatari n-au putut rezista tentației. Rezultatul a fost că n-au primit niciun premiu, ci au cumpărat pe mulți bani un anticoagulant al sângelui din castane de India, șosete medicale din fibre de bambus și balsam activ de fetică. Nu inventez nimic! Pot fi găsite în multe camere, bine ascunse în fundul dulapurilor.

Cei mai mulți cumpărători nu vor să vorbească despre ele. Câțiva trâmbițează în gura mare că au fost trași pe sfoară.

Bătrânii sunt victime îndatoritoare.

Nu renunț la acest tip de corespondență ca să-l bag pe inamic la cheltuieli.

Marți, 3 decembrie

A trebuit să merg ieri la petrecerea de Moș Nicolae. Evert își promisese pentru cele câteva ore să-i agaseze pe ceilalți, și atunci am simțit că-i de datoria mea să-l protejez de el însuși. N-a fost ușor.

Mai întâi a cântat, împreună cu ceilalți, foarte tare și cumplit de fals toate cântecele de Moș Nicolae, atrăgându-și privirile deranjate ale celorlalți. Apoi a insistat în repetate rânduri ca Moș Nicolae să o ia în poală pe doamna Van Til, ceea ce Moșul, pe bună dreptate, a refuzat de fiecare dată. Van Til are peste o sută de kilograme!

După o jumătate de oră, prietenul meu băuse deja patru căni de Chocomel cald, pe care îl diluase cu rom adus de el și în care înmuiase apoi bucăți mari de rulou cu cremă de migdale.

S-ar fi ajuns cu siguranță la o încăierare dacă doamna Zonnevanck n-ar fi distras atenția, împiedicându-se de sacul lui Petru cel Negru și rupându-și un braț.

A durat o jumătate de oră până când doamna Zonnevanck a fost luată de ambulanță și spiritele s-au domolit. Între timp, după șase căni de Chocomel, Evert adormise în scaunul lui cu rotile. L-am dus la apartamentul lui tutelat. Cu un scaun și cu ce-am mai găsit, l-am blocat între dulap și pat, astfel încât să nu poată cădea, și am plecat. Grija de celălalt are limitele ei.

Petrecerea de Moș Nicolae din sala de conversație nu s-a mai animat apoi. Întrebarea dacă Petru cel Negru trebuia sau nu să fie făcut răspunzător pentru că-și aruncase sacul pe jos le cam stricase tuturor buna dispoziție.

Miercuri, 4 decembrie

Din păcate, nu e niciun chinez în centrul nostru de îngrijire, altfel Evert, ca un Gordon de la *Olandezii au talent* la superlativ, ar fi făcut sigur câteva glume nesărate la adresa lui ca să încingă atmosfera. Nu prea e rost de discriminare în acest loc, fiindcă străinii care locuiesc aici sunt așa de amabili, încât nimeni nu îndrăznește să facă nici măcar o remarcă deplasată.

O țară în care cele mai mari probleme sunt glumele pe seama chinezilor și tam-tamul legat de pielea neagră a lui Petru cel Negru nu stă nici pe jumătate atât de rău precum se spune frecvent aici.

Sunt ofensat dacă un om cu pielea cafenie, galbenă sau neagră vorbește despre fețe palide, capete de brânză sau zgârie-brânză? Nu. Aș fi ofensat dacă Moș Nicolae ar fi negru și toate ajutoarele lui ar fi niște albi stupizi, cu buze subțiri și un accent amsterdamez exagerat? Nu. Se întâmplă asta pentru că străbunicul meu n-a fost niciodată sclav, ci un muncitor care a muncit șaizeci de oră pe săptămână într-o fabrică pe un salariu de mizerie? Nu.

O să fac și eu un pic pe Moș Nicolae, așa că am cumpărat cadouri pentru prietenii mei. Adică: un parfum pentru Eefje, mănuși pentru Evert, o carte despre șampanie pentru Rita și Antoine, un calendar cu foi detașabile pentru Grietje, un video cu regulile jocului de biliard pentru Edward și o iesle de Crăciun pliantă pentru Graeme.

Mie mi-am cumpărat un pulover. Vânzătoarea a fost de părere că încă puteam să port un pulover modern.

Astă-seară împachetez totul frumos și mâine trec din ușă în ușă ca să las pachetele.

Joi, 5 decembrie

Casiera amabilă de la supermarket nu știa ce să facă cu bacșișul.

— Douăzeci și patru de euro și zece cenți.

— Opriți douăzeci și cinci, spusese Graeme și îi dăduse o bancnotă de cincizeci.

Nu putea să accepte. Altfel n-avea să corespundă registrul de casă în acea seară.

Graeme îi explicase răbdător că trebuia să pună un borcan pentru bacșiș lângă casa de marcat. Se amuzase foarte tare de propria-i glumă, debitată spontan. Nu și domnul morocănos din spatele lui.

— Se poate ceva mai repede?

Evert a venit imediat cu altă idee: să se târguiască.

— Douăzeci și patru de euro și zece cenți.

— Vă dau optsprezece euro.

— He?

— Bine, hai, douăzeci, dar mai mult de-atât, în niciun caz.

— Domnule, trebuie să plătiți douăzeci și patru de euro și zece cenți.

— Nu, e prea scump. Atunci renunț.

Și-apoi lași totul pe bandă și pleci. Evert o să încerce asta mâine. Speră să-i ia și alții exemplul.

•

Se apropie prima zăpadă, spune prezentatorul buletinului meteo. Nu-mi plac toamna târzie și iarna. Aș prefera să hibernez și să mă trezesc abia la începutul lui martie. Ce păcat că dorm așa de prost. Și șase ore fără întrerupere sunt prea mult. Ca urs n-aș face nici două parale.

De fapt, e prea frig pentru plimbări cu scuterul.

Stai nemișcat în șa și trebuie să te îmbraci atât de gros, încât abia dacă te mai poți mișca. Dar nici să stai trei luni pe scaun la fereastră, așteptând să

apară primele brânduțe, nu-i o alternativă încurajatoare.

Vineri, 6 decembrie

A murit Nelson Mandela. Unul dintre ultimii mei eroi. Bărbatul care n-a căzut niciodată de pe piedestalul lui. Toți conducătorii lumii își vor exprima respectul profund față de Mandela, însă doar puțini au învățat ceva de la el.

Ieri, prietenii mei au fost plăcut surprinși și s-au bucurat de cadouri. A trebuit să duc muncă de lămurire ca să-i conving că scopul gestului meu nu fusese să primesc ceva în schimb. Oricum trăim într-o lume în care nu primești ceva fără să dai altceva. Ajunge.

I-am spus lui Eefje că am un cadou pentru ea, iar apoi l-am despachetat în fața ei și i l-am dat să-l miroasă. Exact în acel moment mi-am dat seama că nu știam dacă mai simte mirosurile. Însă a încuviințat din cap când am întrebat-o dacă-i place. I-am pus un pic de parfum pe gât și pe încheietura mâinii și am frecat ușor. A fost un moment intim, iar eu nu mă prea pricep la momente intime. Devin foarte neîndemânatic. Cea mai mare parte a parfumului a ajuns pe pat.

Din fericire, apoi am început să citesc imediat din *Singurătatea numerelor prime.* Am întrebat-o deja de trei ori dacă nu i se pare o carte prea tristă. Răspunsul a fost mereu negativ.

După o jumătate de oră, dormea ca un prunc.

•

Apoi m-am dus jos să mănânc o supă de mazăre. A fost delicioasă, însă a trebuit să înghit și zece povești despre mame și bunici care făceau odinioară supe de mazăre mult, mult mai delicioase. Odinioară, întotdeauna odinioară. Mai trăiți un pic și în prezent, mumiilor!

Sâmbătă, 7 decembrie

Problema gâștelor, dacă să fie sau nu împușcate, stârnește emoții.

— O gâscă habar n-are ce i se întâmplă și unde poate să fie împușcată sau nu, a spus iubitoarea noastră de gâște.

De zece ani cumpără de trei ori pe săptămână câte o jumătate de pâine albă (după părerea ei, gâștelor nu le place pâinea neagră), mănâncă două felii, pune alte două felii la congelator pentru a doua zi, iar celelalte șapte felii rămase le duce la gâștele care umplu de găinați un câmp aflat puțin mai încolo.

— Dacă fiecare provincie poate stabili propriul ei plan, atunci apare o mare inegalitate juridică între gâște, a fost de părere gâscărița noastră.

După chinezul jignit, Petru cel Negru amenințat, acum și gâștele proscrise. Câte megaprobleme poate să-și asume țara asta?

Printr-o scurtă scrisoare a consiliului de administrație, locatarilor li s-a comunicat că s-a decis în mod oficial ca în septembrie să se înceapă renovarea extinsă a acestei clădiri. Nicio vorbă despre angajamentul luat mai-nainte că locatarii vor avea un cuvânt de spus în chestiunea asta. În scrisoare nu se spunea nici ce urma să se întâmple exact. Nimic altceva n-ar fi putut provoca mai multă nervozitate.

— Sper să nu mai apuc ziua aia, a spus doamna Vergeer, și chiar vorbea serios.

— Plantelor bătrâne nu trebuie să le mai schimbi ghiveciul, a spus domnul Apotheker de nu mai puțin de cinci ori.

Ce poate să se mai plângă și să se văicărească omul ăsta! Dacă o să i se schimbe lui ghiveciul, atunci vă rog să-l băgați cu capul în pământ.

Duminică, 8 decembrie

Uitasem cartea în cameră și am întrebat-o pe Eefje, mai mult în glumă, dacă, pentru variație, vrea să-i citesc din ziar. A încuviințat din cap ca întotdeauna.

Poate că în mintea ei se întâmplă mult mai puține lucruri decât presupun eu. Cine știe? Poate e calmă și liniștită, sedată de medicamente. Sau poate că urlă în sinea ei. Habar n-am.

Îi citesc, îi pun muzică și mi se pare că apreciază ce fac. În orice caz, n-are cum să-i facă rău, iar eu mă simt util.

Că veni vorba de ziar.

— Poți să-mi întinzi ziarul? a întrebat domnul Bakker săptămâna trecută în sala de conversație.

Evert a scormonit prin tava cu ziare și i-a dat un ziar vechi de o săptămână. Nici măcar nu și-a dat seama! După o jumătate de oră, când Evert l-a întrebat dacă știrile nu i se păreau vag cunoscute, Bakker s-a supărat. Nu pe sine însuși, ceea ce mi s-ar fi părut logic, ci pe Evert. Astfel i-a făcut o mare plăcere prietenului meu. Ne place să-l vedem supărat pe Bakker.

Luni, 9 decembrie

Împreună cu Grietje, m-am uitat pe Alzheimer Experience, un site interactiv unde e descris în videoclipuri scurte parcursul bolii Alzheimer la o doamnă și un domn în vârstă. Poți, la alegere, să comuți între perspectiva pacientului și cea a îngrijitorului. Pentru comentariu de specialitate, poți să dai clic în orice moment pe un doctor într-un halat de un alb liniștitor.

Mi-a fost groază să mă uit împreună cu Grietje la acele videoclipuri, însă Grietje era relaxată. Curioasă, s-a uitat să vadă ce se va întâmpla cu ea peste șase luni sau un an.

Ultimul videoclip era despre înmormântare.

N-am știut ce să spun.

— Hai, Henk, nu mai fi trist. Trebuie să te gândești așa: dacă pe ea nu o deranjează, de ce-ar trebui să-mi fac eu probleme?

Și a continuat:

— De altfel, Alzheimerul e la modă. Nu poți să deschizi o revistă fără să dai de Alzheimer. Adelheid Roossen[53] a scris o piesă de teatru despre mama ei dementă, Jan Pronk[54] a vorbit pe YouTube despre mama lui dementă, Maria van der Hoeven[55] a povestit în *Volkskrant* despre demența senilă a soțului ei. Dacă n-ai niciun dement în cercul de apropiați, nu ești în trend.

Am aplaudat-o.

Astă-seară mă scoate la masă.

Marți, 10 decembrie

Se pare că *O rană veche, încă deschisă* există deja ca titlu de carte. E o carte scrisă de Ellen Pasman despre procesul lui Willem Oltmans[56] împotriva Statului Țarilor de Jos. Dacă jurnalul meu va fi publicat vreodată, nu se poate numi *0 rană veche, încă deschisă.*

M-am gândit la următoarele alternative:

1. Canalul de scurgere
2. Stoc epuizat
3. Mesaj terminat
4. Nu prea strălucit
5. Căminul de bătrâni „Ultima Linie Dreaptă”
6. Semnale de fum într-un uragan (sună bine, dar n-are niciun sens)
7. Muște pe caviar (idem)

•

Ieri am ieșit cu Grietje să mâncăm la Stork, un restaurant la modă, aflat pe malul râului IJ. E specializat în preparate din pește. Încă trebuie să mă obișnuiesc cu gândul că se poate lua cina într-o veche hală de fabrică, însă mâncarea a fost bună și personalul amabil.

Ne-am dus cu microbuzul și ne-am întors cu taxiul. Grietje a insistat să plătească tot.

— Trebuie să rad încă șapte mii de euro înainte de-a ajunge să nu mai știu ce înseamnă banii.

În câteva luni, Grietje a devenit mult mai deschisă și mai directă. Ai zice că Alzheimerul are asuprea ei un efect eliberator. Speră să fie încă în stare să vină cu noi în excursia enologică de la sfârșitul primăverii, fără să ne incomodeze prea mult. La prima vedere, încă are totul sub control, însă dacă te uiți mai bine, vezi declinul. De exemplu, nu i-a fost deloc ușor să găsească drumul înapoi de la toaletă la măsuța noastră. Și s-a urcat în taxi pe locul șoferului, care stătea afară, lângă

mașină, și fuma. Bărbatul a crezut că e luat peste picior.

Miercuri, 11 decembrie

Eefje se ofilește treptat. Slăbește tot mai mult și doarme aproape toată ziua. Uneori e trează un sfert de oră. Încă îi mai citesc și îi pun muzică, însă mișcările ei aprobatoare din cap sunt tot mai slabe. Pare că se cufundă încet în moarte.

Stau lângă ea și o țin de mână. Când și când îi mângâi obrajii bătrâni. Rar se întâmplă să mă privească de parcă ar recunoaște ceva.

Doctorul spune că poate să mai dureze o săptămână sau o lună, poate două.

Într-un acces de răzvrătire, încălcând regulile, am adus în camera mea un pom adevărat de Crăciun. Chiar dacă pomul meu de Crăciun n-are decât cincizeci de centimetri, cu vârf cu tot, nu e permis din cauza riscului de incendiu. L-am introdus fraudulos în cămin, ascuns într-un sac de gunoi, în partea din față a scuterului.

Sunt curios să văd dacă o să fiu trădat, și dacă da, de către cine.

Joi, 12 decembrie

Azi-dimineață m-a acostat doamna Tan în sala de conversație.

— Sunt bune astea? a întrebat ea, arătându-mi o cutie de pastile.

I-am spus că nu mă pricep la pastile.

— Nici eu, a spus ea, dar celelalte pastile mi s-au terminat, iar astea au aceeași culoare.

Am chemat o infirmieră, ceea ce mi-a atras priviri furioase din partea doamnei Tan.

•

Pentru a preîntâmpina certurile, se stabilește prin ordin de sus un program săptămânal de televizor, în care se indică ce canal poate fi urmărit când. Fotbalul se bucură de un tratament preferențial. Când joacă naționala sau Ajax, în fața televizorului se adună o bună parte a locatarilor. Nicidecum nu sunt toți iubitori ai fotbalului, sunt oameni care vin mereu jos să se uite la televizor, indiferent la ce, deci și telespectatori care nu știu absolut nimic despre acest sport.

De pildă, doamna Sluys deschide gura doar ca să numere cu voce tare cât de des scuipă pe jos vreun fotbalist.

— Da' ce des mai scuipă! spune ea de fiecare dată stupefiată.

— Da, la biliard se scuipă ceva mai puțin, a spus Evert.

Vineri, 13 decembrie

Vineri, treisprezece, o zi bună să cumpăr un bilet la loto. Trebuie să rămână întotdeauna ceva la care să speri. Dacă iau potul cel mare, cumpăr un mic cămin de bătrâni particular pentru mine și prietenii mei. Fără conducere, portar sau consiliu de administrație. Fără director de resurse umane, contabil sau șef al serviciului de asistență menajeră. Fără reguli, statute și regulamente. Așa s-ar economisi o grămadă de bani și s-ar evita o sumedenie de probleme. Da, e loc pentru bun simț, personal prietenos și un bucătar bun la cerere. Un cămin cu camere spațioase și luminoase, unde să ții o pisică sau un câine sau un pom de Crăciun, dacă ai chef.

De fapt, e așa de simplu.

Nu înceta să visezi, Hendrik.

•

Astăzi am primit prin poștă o scrisoare expresă cu documente originale netransmisibile și un plic de securitate pentru a-mi încasa cecul de 7.450 de euro și a-mi plasa comanda de capsule de papaya.

Sâmbătă, 14 decembrie

Toți peștii din acvariul de la etajul patru au fost găsiți cu burta-n sus. De data asta nu s-au constatat urme de biscuiți. Pentru siguranță, am trecut pe la Evert să-l întreb dacă nu cumva, pentru variație, turnase în apă lichid pentru desfundat chiuvetele, însă s-a jurat că nu știe nimic.

Posibil să fi fost pur și simplu vreo boală a peștilor, cu toate că nimeni nu mai crede asta așa de ușor după cele două atacuri anterioare asupra acvariului.

Am fost anunțați că „se va deschide o anchetă minuțioasă și conducerea așteaptă raportul medicului veterinar”. Să faci autopsia unui pește neon nu mi se pare așa de simplu.

De data asta nu s-a apelat la poliție. Asta demonstrează că directoarea e capabilă să învețe din propriile greșeli.

•

Pe prețul de la intrare am găsit o invitație la cina de Crăciun, organizată de Ria și Antoine la Evert acasă. Toți membrii clubului sunt invitați, cu excepția lui Eefje. O să fim un pic cam înghesuiți în micul apartament al lui Evert, iar Mo trebuie scos afară pentru a evita ca pârțurile lui să ne strice pofta de mâncare, însă e o perspectivă frumoasă. S-a ales locuința lui Evert pentru că acolo se poate găti. Petrecerea o să aibă loc în prima zi de Crăciun și coincide, deloc întâmplător, cu cina de Crăciun din cămin. Așa avem cu toții o scuză bună să nu participăm la ea.

Duminică, 15 decembrie

Absenta noastră anunțată de la cina oficială de Crăciun n-a fost văzută cu ochi buni. Ieri-seară, în timp ce ne mâncam desertul, bucătarul a venit să se intereseze în prezența celorlalți locatari dacă arta lui culinară nu era pe placul nostru. Am fost puțin derutat.

— Cum așa?

— Păi, fiindcă preferați să nu veniți la cina noastră.

— Avem o cină *en petit comité*, a spus Antoine.

— An pti comite?

— Într-o reuniune restrânsă.

— Ce-i rău cu reuniunea noastră? s-a grăbit să se bage în vorbă domnul Bakker.

— Nimic.

— Și-atunci?

Bucătarul ia totul destul de personal. Dacă cineva lasă un cartof în farfurie, vine personal să i-l îndese vinovatului pe gât. Are o înaltă etică profesională, numai că nu prea știe să gătească, ceea ce, pentru un bucătar, e un dezavantaj.

Poate că, străduindu-mă să fiu sincer, ar fi trebuit să-i spun asta, însă momentul nu mi s-a părut potrivit. Și, ca să-l citez pe Karel van het Reve[57]: „Detest enorm să fiu înjunghiat.” Mediul ne era deja destul de ostil. În jurul nostru se bombănea intens despre faptul că ei nu erau considerați o companie agreabilă. Nu mi s-a părut potrivit ca tocmai în acel moment să le spun că le lipsește cunoașterea de sine.

Luni, 16 decembrie

Oamenii mă priveau cu milă: ah, uite-l și pe bătrânul ăla cum a ieșit cu scuterul pe ploaia asta torențială! Însă mie îmi plăcea. Așteptasem o ploaie zdravănă ca să-mi încerc noul costum impermeabil de la Hema. Nu-i așa de impermeabil cum promite ambalajul, căci intră puțină apă pe la cusături. În fine, nu te văita, ci mergi mai departe!

După aproape o oră, m-am întors și am intrat leoarcă în hol. Portarul s-a uitat furios la mine fiindcă lăsasem o dâră de noroi, iar el e responsabil de curățenia holului. L-am salutat din cap mai amabil ca de obicei.

Pe o vreme ca asta nu trebuie să uiți să-ți iei la drum un acumulator încărcat. Dacă rămâi în drum și nu apare repede cineva să te ajute, mori de frig. Într-o duminică după-amiază în decembrie, în multe locuri din Amsterdam-Nord nu-i nici țipenie de om. Iar dacă trece totuși cineva, rămâne de văzut dacă oprește în fața unui bătrân dând din mâini pe un scuter, ci nu cumva îi va întoarce salutul. Pentru siguranță, iau mereu telefonul cu mine. De fapt, nu știu dacă vreun serviciu de depanare auto vine pentru scutere.

După plimbarea mea prin ploaie am trecut pe la Evert să beau un coniac. Până la urmă au fost trei. Apoi am făcut o comandă și un curier ne-a adus o pizza Quattro Stagioni care stătuse cam mult în cutia ei de carton. Chiar și lui Mo i s-a părut cam tare. Acasă am mai avut exact atâta energie cât să adorm în fața televizorului.

Marți, 17 decembrie

— Mai bine renunțați să-i mai citiți. Nu cred că doamna Brand vă mai aude.

Eefje nu-și mai deschide decât rar ochii și abia dacă mai reacționează, deci poate că infirmiera are dreptate. Însă mă gândesc că, instinctiv, s-ar putea ca vocea de lângă patul ei să-i ofere o vagă mângâiere. Poate că lectura o liniștește. Și dacă și-așa stau aici de două ori pe zi câte o jumătate de oră, pot foarte bine și să-i citesc dintr-o carte și să-i pun niște muzică. Dacă pe ea nu o liniștește și nu o consolează, în orice caz pe mine asta mă liniștește și mă consolează un pic. Nu poți să-i citești cuiva și să-ți frământi mintea în același timp.

În plus, am început o carte nouă: *Banii sau viața.* Despre cinci pensionari dintr-un cămin de bătrâni care comit un jaf. Mi se pare o carte bună, cu protagoniști cu care ne putem identifica.

Să fii bătrân e la modă. În orice caz, există un exces de filme, cărți, documentare și articole de ziar despre oameni bătrâni. În viața noastră cotidiană nu prea observăm atenția asta specială, ba dimpotrivă. Sunt mai puțini bani și mai puțină asistență decât acum câțiva ani.

Următoarea generație începe să se îngrijoreze puțin de pe-acum, când își văd tații și mamele însingurându-se ori îngropați deja. Sexagenarii bogați și puternici de azi sigur nu vor mai ajunge să se ofilească într-un cămin ca ăsta.

Miercuri, 18 decembrie

Domnul Tolhuizen a mers cu microbuzul să-l vadă pe fiul său în Geuzenveld. O adevărată aventură pentru un om de nouăzeci și trei de ani. La întoarcere, șoferul, foarte amabil, l-a ajutat să urce în microbuz. A trebuit să stea în spate, într-un colț, căci șase bătrâni ocupaseră deja rândurile din față.

A fost o călătorie lungă, prin Bijimer și Amsterdam-Sud, iar domnul Tolhuizen începuse să picotească, fiindcă șoferul, pentru binele bătrâneilor, reglase temperatura la douăzeci de grade. La un moment dat, trebuie să fi adormit de-a binelea.

Când s-a trezit, era tot în colțul lui, însă alunecase puțin din scaun. A durat câteva momente până să-și dea seama unde e. Era liniște și întuneric. Motorul nu mergea, iar el era singur. Microbuzul era parcat pe o străduță liniștită din Koog aan de Zaan și toate ușile erau încuiate.

Șoferul aruncase o privire peste umăr, însă Tolhuizen se aflase în unghiul lui mort.

A durat o jumătate de oră până când Tolhuizen a reușit să atragă atenția unui trecător și apoi încă un sfert de oră până când, foarte calmă, a apărut poliția. În treizeci de secunde au deschis mașina, fără să strice ceva. După douăzeci de minute a venit în fugă șoferul, care între timp fusese localizat. Era în papuci, total dezorientat. Tot drumul înapoi spre casă n-a făcut altceva decât să-și ceară scuze.

— Pur și simplu mi s-a făcut milă de el, a spus Tolhuizen, căruia nu i se mai acordase niciodată atâta atenție.

Joi, 19 decembrie

Doamna Trock („Personal, cred că știu destul de bine neerlandeză”) a avut 37 de greșeli la *Marea dictare a limbii neerlandeze.* Adică doar în prima propoziție. Atunci, brusc, a trebuit să meargă urgent la toaletă. A vrut să-și ia foaia, însă Graeme a împiedicat-o.

— V-o țin eu cât sunteți plecată.

Ceilalți patru participanți se opriseră deja de îndată ce textul fusese citit prima oară.

Eu sunt prea laș să particip.

•

Domnul Tolhuizen a fost sunat de purtătorul de cuvânt al firmei Connexxion pentru a i se comunica, într-un gest venit dintr-o intenție consolatoare, că șoferul care îl trecuse cu vederea a fost concediat pe loc.

Tolhuizen a spus imediat că el se ascunsese în mod expres și abia apoi adormise. A vrut să-l sune și pe șofer, însă Connexxion a refuzat să-i dea numele și numărul de telefon.

— Era un om cumsecade. Atât că nu știa să numere, însă pentru asta nu concediezi pe nimeni!

În cele din urmă a făcut totuși rost de numărul de telefon și l-a sunat pe șofer să-i spună că e dispus să declare sub jurământ că se ascunsese.

— Oamenii au mereu opinii de-a gata, dar uneori nu-i vorba decât de un nefericit concurs de împrejurări.

Jos pălăria în fața lui Tolhuizen.

Vineri, 20 decembrie

Eefje alunecă ușor, ușor spre moarte. Nu-și mai deschide ochii. Nu mai există alt semn de viață decât respirația. Am renunțat să-i mai citesc. Trec în fiecare zi pe la ea să o salut și să o țin de mână.

Am avut așa de puțin timp împreună.

Nu i-am spus niciodată că sunt nebun după ea.

Sâmbătă, 21 decembrie

— Dacă chiar e cineva aici împotriva diareei, ăla sunt eu, a spus domnul Bakker. Cam de trei ori pe săptămână mă trece cufureala. Dar să se organizeze măcar o dată o campanie pentru mine, aș!

Unor locatari li s-a părut o prostie campania de la radio împotriva diareei în cazul copiilor de pretutindeni.

— Mai bine trimiți pur și simplu un camion de Furazolidon unde e nevoie. Și nu trebuie să coste zece milioane, a fost de părere doamna Pot, care înghite ea însăși pastile de cel puțin o mie de euro pe an.

Am fost astăzi să o vizitez pe Grietje. Avea o iesle de Crăciun frumoasă, însă mi-a sărit în ochi că pruncul Iisus era plin de musculițe.

— Da, am văzut și eu, a spus ea.

Urmând traseul musculițelor, am dat de două banane stricate, pe care ea le pusese în spatele ieslei de Crăciun.

— Și cât le-am mai căutat!

Le căutase mult, fiindcă erau bifate pe lista ei de cumpărături, însă în cele din urmă își pierduse speranța că le va regăsi încă bune de mâncat. Am râs amândoi de întâmplare, iar ea a curățat mizeria. Să sperăm că musculițele pleacă singure. Acum Iisus știe cum e să fii un copilaș negru african.

Starea lui Grietje se agravează foarte încet, aproape imperceptibil. Dar:

— Fiecare zi frumoasă e o zi câștigată, spune ea.

Duminică, 22 decembrie

Au început pregătirile pentru cina de Crăciun a clubului „Bătrân, dar nu mort”. A doua zi de Crăciun mergem să mâncăm jos, în sala de mese, împreună cu ceilalți locatari. Asta ne-a costat ceva bătaie de cap. N-a fost chiar așa de simplu.

— Am presupus deci că nu veniți nici a doua zi de Crăciun, a spus bucătarul cu formularul meu de înscriere în mână.

— Pe ce vă bazați când spuneți „deci”? am întrebat eu.

A trebuit să se gândească ceva timp la acel „deci”.

— Ce vreți să spuneți?

— Păi, spuneți că „deci” noi n-o să venim nici a doua zi de Crăciun.

— O, așa deci.

— Da. Și deci?

N-a mai înțeles nimic.

— Deci veniți totuși?

•

Ca scrib al meniurilor de Crăciun, sunt singurul care știe dinainte ce-o să mâncăm.

Aștept cu nerăbdare să mănânc pentru prima oară curcan umplut. Mâncarea de Crăciun din cărți și filme, însă eu încă n-am văzut niciodată să fie adusă la masă așa o găină uriașă. Cu Ria și Antoine ca bucătari, știi că acest curcan n-a murit în zadar.

Surprinzătoare e și revenirea *fondue*-ului. Până acum câțiva ani chiar că nu mai puteai să vii cu așa ceva, însă acum supermarketurile sunt de săptămâni de zile deja pline de pachete pentru *fondue.* (Oare nu se strică?)

Acum doi ani am făcut și noi aici o singură dată *fondue.* Daunele: diverse arsuri, mai multe rochii și costume duse la curățătorie, o perucă pârlită,

carne făcută scrum și doi membri ai personalului care au explodat de furie. Un dezastru!

Luni, 23 decembrie

Și-o fi băgat dracul coada? Cea mai grasă locatară, căreia îi plăcea mai mult decât oricui să mănânce, nu, să se îndoape, a murit cu două zile înainte de punctul culminant al anului din punct de vedere culinar. Cântărea o sută șaizeci de kilograme, ceea ce, la un metru patruzeci și cinci ai ei, era cam mult. Nu prea avea ce să facă, fiindcă suferea de sindromul Prader-Willi. A trăit surprinzător de mult pentru cineva cu boala asta: șaptezeci și opt de ani.

A stat aproape zece ani permanent în scaunul ei cu rotile, făcut pe măsură, și singura ei ocupație a fost să mănânce. În rest, nu prea mai puteai găsi la ea alte însușiri omenești. Nimeni nu ținea legătura cu ea.

Trebuie să fi fost foarte complicat pentru îngrijitori să țină în toți acești ani cât de cât curată mingea asta enormă de grăsime, cu toate ridurile și cutele ei.

Pentru acest client, cei de la pompe funebre trebuie să facă un sicriu în formă de cub.

Iertați-mă că sunt cam grosolan când vă supun atenției acest caz, însă nu pot face realitatea mai frumoasă decât e: tristă, dură și ridicolă în același timp.

•

A venit să mă viziteze inopinat șefa serviciului de asistență menajeră. Aflase că încălcasem regulile, având totuși un pom adevărat de Crăciun. Anul ăsta o să treacă cu vederea. Vai, vai, câtă flexibilitate! N-a vrut să spună de la cine „aflase”.

Marți, 24 decembrie

Astăzi postesc un pic pentru ca mâine să am o poftă sănătoasă de mâncare. Cel mai frumos costum al meu e gata pregătit, iar lângă el se află o cămașă proaspăt călcată și papionul auriu pe care l-am cumpărat demult dintr-un magazin cu articole pentru petreceri. Pantofii sunt lustruiți.

Încă mă țin bine la anii mei. Vanitatea n-are vârstă.

Toate meniurile trebuie rescrise din pricina câtorva greșeli stânjenitoare în numele franțuzești ale mâncărurilor. Antoine mi-a atras atenția cu delicatețe asupra lor. Trebuie să-mi mai cizelez puțin și toastul. Ocupat până peste cap. Trebuie să renunț la plimbarea cu scuterul.

•

Ieri la ceai, am întrebat în jur și am aflat că sunt locatari care au fost afară ultima dată în octombrie. Rămân cea mai mare parte a toamnei și toată iarna înăuntru, cu excepția cazurilor în care sunt motive urgente să iasă din cămin. Iar atunci totul se rezumă, de obicei, la cei câțiva pași până la și de la microbuz sau mașina fiului sau a fiicei.

Din când în când îmi place să mă plouă și să mă facă leoarcă, iar vântul să-mi răvășească cele câteva fire de păr. În ultimele săptămâni au fost ocazii din belșug să se întâmple asta. Încă nicio urmă de iarna grea prognozată și anul ăsta.

Miercuri, 25 decembrie

Astă-seară am trecut pe la Eefje să-i urez Crăciun fericit. Stând lângă patul ei, mi-am dat seama că nu mai era cine știe ce de urat. Poate drum bun. Zăcea așa de liniștită, slabă și palidă și totuși demnă și frumoasă.

Infirmiera a spus că, probabil, n-avea să mai dureze mult.

Apoi a trebuit să merg să-l văd pe Evert ca să mă relaxez puțin. Înainte să scot eu vreo vorbă, mi-a spus:

— Frumoasa și bătrâna ta prietenă, nu-i așa? E aproape să plece să-și afle odihna. Bucură-te pentru ea.

Apoi mi-a turnat o ceașcă de cafea, mi-a servit lângă și-un fursec cu ciocolată și s-a uitat la ceas. Era unsprezece și douăzeci.

— Pică la tanc, a spus el. În zilele de sărbătoare nu beau decât după ce se face douăsprezece.

Și a turnat pentru amândoi câte un coniac mic, de o calitate demnă de Crăciun.

— Sănătate, prieten drag!

Apoi m-am întors în camera mea ca să-mi scot întrucâtva toate astea din cap. Încerc să trag și un pui de somn, apoi mă schimb și mă pieptăn, iar la ora patru sunt așteptat din nou la Evert pentru cina noastră de Crăciun. Abia aștept.

Joi, 26 decembrie

Cina de Crăciun a fost emoționantă. Ria și Antoine care, târșâindu-și picioarele, au intrat pe întuneric cu un curcan uriaș cu trei artificii-steluțe înfipte în fund. Evert căruia i-a căzut în poală o bucată mare de tiramisu când s-a servit desertul. Și, dacă pot să spun așa, nici toastul meu n-a fost rău deloc. Am vorbit despre prietenie ca bază a unei vieți plăcute. Poate puțin sentimental (Antoine și-a șters o lacrimă), însă din inimă. Am închinat în cinstea lui Eefje, „forța tăcută a clubului nostru, care acum este chiar foarte tăcută". Apoi am băut pentru prietenia noastră, până când moartea ne va despărți. Ceea ce pentru noi nu e o previziune prea îndrăzneață.

La sfârșit au fost ovaționați în picioare bucătarii. Următoarea masă de Crăciun e numaidecât, la ora 13, cu toți locatarii pe care nu au venit să-i ia copiii lor. Ora de începere a provocat o sumedenie de suspine din partea celor cărora nu le place să se abată de la programul lor strict, nici măcar la nașterea mântuitorului lor.

Cu siguranță o să auzim de câteva ori „De fapt, la prânz nu prea am poftă de mâncare caldă" sau ceva asemănător.

Peste o oră mă duc jos cu intenția fermă să nu mă enervez. Pe nimeni.

Vineri, 27 decembrie

Masa de Crăciun numărul doi n-a dezamăgit. Personalul stabilise unde stă fiecare după ce anul trecut izbucnise o ceartă pe tema asta. Câțiva locatari își rezervaseră încă de dimineață scaunul punându-și pe el gențile de mână. Doar puțin a lipsit să nu pună niște cruci pe care să scrie „OCUPAT”.

Am descoperit c-am fost așezat lângă Evert. Probabil că n-au îndrăznit să pună pe altcineva lângă el. În rest, la masa noastră au mai stat Grietje, Edward și surorile Eversen, cărora totul le pare întotdeauna delicios, agreabil, minunat și fantastic, deci nu-i niciun risc.

Bucătarul se depășise pe sine și nu făcuse mușchiuleț de porc cu sos de smântână, ci ragout de vânat cu orez. O mișcare temerară. Ca să nu fie șocul prea mare, s-a servit ca apetitiv cocktail de creveți, iar ca desert *dame blanche*..

Mâncarea a fost gustoasă, iar atmosfera plăcută.

Chiar și discursul de deschidere al doamnei Stelwagen a fost bun, adică foarte scurt. Atunci când nu ești un vorbitor înzestrat, nu există decât o singură regulă importantă: fii scurt!

Lumea uită asta destul de des, mai ales la înmormântări. „Îmi aduc încă bine aminte că l-am întâlnit pe Pietje pentru prima oară la ședința asociației porumbeilor voiajori «Șobolanul zburător» și el mi-a spus: «Jan, nu vrei…»” Când cineva începe așa, știi că n-o să iasă nimic bun din asta și că va fi vorba mai ales despre vorbitorul însuși.

Sâmbătă, 28 decembrie

La propunerea lui Edward, o să sărbătorim Anul Nou cu două ore mai devreme, fiindcă el nu poate să stea treaz până la douăsprezece. Nimeni n-a avut nicio obiecție. Momentul în care începe un an nou e o convenție. Dăm ceasul pur și simplu cu două ore înainte. Sărbătorim revelionul la Ria și Antoine.

În preajma Anului Nou, oamenii în vârstă sunt ca niște câini: din cauza focurilor de artificii, abia dacă îndrăznesc să iasă pe stradă. Și nu întru totul fără motiv. Umblă prin zonă destui golănași a căror țintă preferată sunt câinii și bătrânii. De pildă, au aruncat o petardă destul de mare sub un microcar Canta, care, după explozie, a ieșit de pe șosea și s-a oprit într-un gard. Șoferul nu mai îndrăznește tot restul vieții să mai iasă în decembrie pe stradă. Din fericire, doar caroseria a fost avariată. Vitejii infractori au fugit imediat.

Poliția a reacționat cu fermitate: a dat un tur în plus prin cartier. Să se învețe minte infractorii.

Deși nimeni din căminul nostru n-a avut de suferit, indignarea a fost mare.

În ziar era o listă cu neerlandezi celebri care au murit în 2013. Îmi scăpaseră totuși câțiva.

Morții sunt întotdeauna un subiect generos de discuții pentru bătrâni. Poate pentru a scoate în evidență faptul că ei încă mai trăiesc.

Duminică, 29 decembrie

Eefje a murit.

La unsprezece am sărutat-o pe fruntea ridată și i-am spus „Pe mâine!”

O oră mai târziu, a adormit liniștită.

Am mai apucat să trec să o văd. Era încă așa de frumoasă.

Aș vrea să mă bucur pentru ea, însă sunt încă prea trist ca să pot face asta.

Începem 2014 cu o înmormântare. An Nou nefericit.

Luni, 30 decembrie

Petrecerea de Anul Nou a clubului nostru se va ține, chiar dacă va fi ceva mai puțin festivă. Festivitățile căminului organizate pentru toți locatarii se țin întotdeauna, orice s-ar întâmpla. Cu atâția oameni foarte vârstnici, conducerea nu-și poate permite să anuleze la fiecare deces toate activitățile vesele. Altminteri nu s-ar mai face aproape nimic.

Ria și Antoine tocmai făceau gogoși când au auzit că murise Eefje. Li s-a părut că era un moment nepotrivit pentru gogoși, așa că au decis să le ducă la Armata Salvării. Mai târziu le-a părut rău și au făcut altele pentru mâine seară.

•

— E cel mai bine pentru ea.

Poți spune asta de o sută de ori, însă tristețea rămâne aceeași.

Am comandat trandafiri roșii pentru Eefje. Joi după-amiază e înmormântarea. Sper să fie soare.

Eefje a fost o fire nocturnă și ar fi preferat să fie înmormântată seara, cu lampioane și torțe. Se pare că nu se poate.

După aceea ne întâlnim la Evert la un pahar de vin și crochete. Eefje detesta checul, cel puțin la înmormântări. Și, probabil, și într-un acvariu. N-am avut niciodată curajul să-i povestesc despre checul din acvariu.

Marți, 31 decembrie

E ultima oară când scriu în acest jurnal. Mi se pare ciudat. A devenit o parte din viața cotidiană, la fel ca masa de seară. Uneori abia aștepți să vină, alteori nu ți-e foame, însă nu sari pur și simplu peste ea.

Fără Eefje și fără jurnal o să-mi rămână ceva timp. Poate ar trebui să scriu un roman.

Ar fi putut fi un an bun și, în parte, a și fost. Însă ce se întâmplă la sfârșit influențează cel mai mult părerea finală. Am întâlnit o persoană pe care aș fi preferat să o întâlnesc acum o jumătate de secol. Acum a trebuit să mă mulțumesc cu opt luni frumoase și două triste. Ar trebui să fiu recunoscător pentru fiecare zi fericită, așa cum face Grietje, și încerc asta din răsputeri, însă puterile astea uneori nu sunt de-ajuns.

N-o să las noul an să-mi scape printre degete. Înainte spre primăvară! Și apoi: înainte spre turul vinurilor! Tremurând de spaimă că nu le vom mai apuca. Tremuratul vine de la sine. Clubul „Bătrân, dar nu mort” trebuie să continue să-și onoreze numele, altfel e un club de nimic.

Iar după turul vinurilor trebuie să-mi fac planuri noi. Câtă vreme există planuri, există viață.

După-amiază o să cumpăr o agendă nouă. Și un carnețel nou de însemnări.

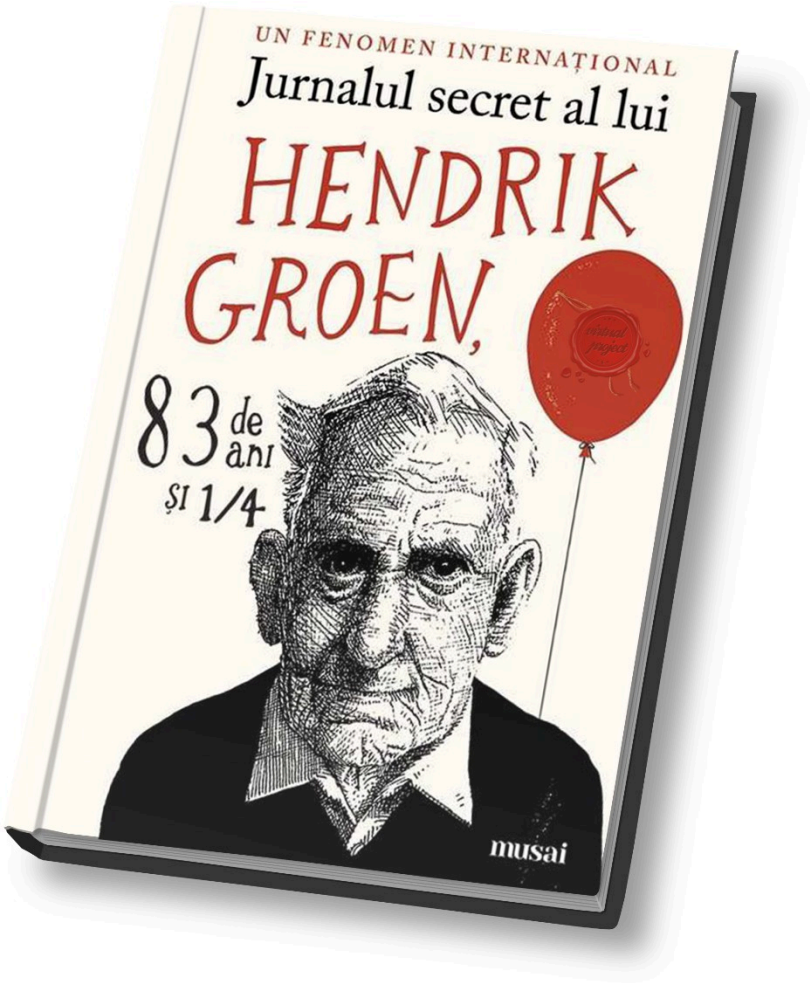

virtual-project.eu

{1} În indoneziana, numele complet al acestui fel de mâncare e „nasi goreng”, ceea ce se traduce prin „orez prăjit”. Pe lângă orez, mai conține legume, carne de pui sau fructe de mare.

{2} Pastă de ardei iute.

{3} Murături indoneziene.

{4} Trandafirul (neerl.).

{5} Urzică (neerl.).

{6} Rudolf („Ruud”) Jozef Krol (n. 1949), fotbalist neerlandez. Până în 1986, când și-a încheiat cariera de jucător, a jucat pentru diverse echipe de club și de 83 de ori pentru naționala Țarilor de Jos.

{7} Numele unui personaj dintr-un film pentru copii, interpretat de actrița și cântăreața Christel Adelaar.

{8} Realizatoare a unui talk-show.

{9} E vorba de iarna 1944-1945, când foametea a devastat vestul Țarilor de Jos ocupate încă de germani.

{10} Leul (neerl.).

{11} Cotidian neerlandez.

{12} Revistă neerlandeză dedicată familiilor regale.

{13} Reviste neerlandeze dedicate femeilor.

{14} Piața centrală din Amsterdam.

{15} Ziua Reginei (30 aprilie), sărbătoare națională a Regatului Țarilor de Jos înainte de 2013, anul abdicării reginei Beatrix.

{16} Substantivul neerlandez *brand* se traduce în română cu „incendiu”, „foc”, iar *brandt* este forma de prezent a persoanei a treia singular a verbului *branden* („a arde”).

{17} Prezentatoare TV, activă începând cu anii 1950 (n. red.).

{18} Personaj interpretat de actorul Peter Gilmore în serialul BBC *The Onedin Line* creat în anii ’70 (n. red.).

{19} Zwarte Piet, în folclorul Țarilor de Jos și al Belgiei, este ajutorul lui Moș Nicolae (n. red.).

{20} Willeke Alberti (n. 1945), actriță și cântăreață de muzică ușoară. A reprezentat Țările de Jos la Concursul Muzical Eurovision din 1994; Zangeres Zonder Naam (în traducere: Cântăreața Fără Nume), nume de scenă al cântăreței de romanțe Maria Servaes-Bey (1919-1998).

{21} André Hazes (1951-2004) a fost unul dintre cei mai populari cântăreți neerlandezi de muzică ușoară.

[22] Patinatoare celebră, de patru ori campioană mondială.

[23] Atletă celebră.

[24] Cel mai mare parc floral din lume, situat în localitatea Lisse, între Amsterdam și Haga.

[25] Tânăr (neerl.).

[26] Politiciană neerlandeză din Partidul pentru Protecția Animalelor (n. red.).

[27] Sat tradițional neerlandez.

[28] Pensionar neerlandez care își petrece mai multe luni pe an în Spania.

[29] Willem Drees (1886-1988), politician neerlandez, prim-ministru între 1948 și 1958. A inițiat mai multe legi cu caracter social.

[30] Nu te enerva, miră-te! (germ.).

[31] Oaie (neerl.).

[32] Grup muzical neerlandez, format din Nick Schilder și Simon Keizer.

[33] Cântăreț, textier, pianist, compozitor neerlandez orb, care a trăit între 1924 și 1996.

[34] Abreviere a numelui emisiunii de divertisment *De wereld draait door.* Verbul *doordraaien* are mai multe sensuri. Titlul s-ar putea traduce, de pildă, atât prin *Lumea continuă să se învârtă*, dar și prin *Lumea își pierde mințile.*

[35] Oraș în miniatură, aflat în apropiere de Haga.

[36] Marcă de băuturi alcoolice.

[37] Prezentatoare TV neerlandeză.

[38] Ledendag = Ziua membrilor (neerl.).

[39] Cel mai mare parc de distracții tematic din Țările de Jos.

[40] Numele unui montagne russe.

[41] Cotidian neerlandez.

[42] Cântăreață neerlandeză de jazz.

[43] Ziarul financiar (neerl.).

[44] O posibilă traducere a acestui cuvânt neerlandez e „pădurea muștelor”.

[45] Aluzie la un vers foarte cunoscut al scriitorului francez Edmond Haraucourt (1856-1941): *Partir, c'est mourir un peu.* (A pleca înseamnă a muri puțin.) Substantivul neerlandez *portier* (portar) se

pronunță aproape la fel ca verbul francez *partir,* singura diferență constând în folosirea vocalei „o” în locul vocalei „a”.

{46} Mark Rutte, premier al Țarilor de Jos, începând din 14 octombrie 2010.

{47} Jurnalist gastronomic.

{48} Muzeul Filmului din Amsterdam.

{49} Artist de cabaret neerlandez.

{50} Cântăreață neerlandeză.

{51} National Security Agency (Agenția de Securitate Națională), serviciu american de spionaj extern.

{52} Traficant de droguri și arme, Dino Bouterse e fiul președintelui surinamez Dési Bouterse.

{53} Actriță și scriitoare neerlandeză.

{54} Politician neerlandez.

{55} Politiciană neerlandeză.

{56} Willem Oltmans (1925-2004), jurnalist de investigație neerlandez foarte controversat (n. red.).

{57} Scriitor și slavist neerlandez.

Table of Contents

Marți, 1 ianuarie 2013
Miercuri, 2 ianuarie
Joi, 3 ianuarie
Vineri, 4 ianuarie
Sâmbătă, 5 ianuarie
Duminică, 6 ianuarie
Luni, 7 ianuarie
Marți, 8 ianuarie
Vineri, 9 ianuarie
Joi, 10 ianuarie
Sâmbătă, 12 ianuarie
Duminică, 13 ianuarie
Luni, 14 ianuarie
Marți, 15 ianuarie
Miercuri, 16 ianuarie
Joi, 17 ianuarie
Vineri, 18 ianuarie
Sâmbătă, 19 ianuarie
Duminică, 20 ianuarie
Luni, 21 ianuarie
Marți, 22 ianuarie
Miercuri, 23 ianuarie
Joi, 24 ianuarie
Vineri, 25 ianuarie
Sâmbătă, 26 ianuarie
Duminică, 27 ianuarie
Luni, 28 ianuarie
Marți, 29 ianuarie
Miercuri, 30 ianuarie
Joi, 31 ianuarie
Vineri, 1 februarie
Sâmbătă, 2 februarie
Duminică, 3 februarie
Luni, 4 februarie
Marți, 5 februarie
Miercuri, 6 februarie
Joi, 7 februarie

Vineri, 8 februarie
Sâmbătă, 9 februarie
Duminică, 10 februarie
Luni, 11 februarie
Marți, 12 februarie
Miercuri, 13 februarie
Joi, 14 februarie
Vineri, 15 februarie
Sâmbătă, 16 februarie
Duminică, 17 februarie
Luni, 18 februarie
Marți, 19 februarie
Miercuri, 20 februarie
Joi, 21 februarie
Vineri, 22 februarie
Sâmbătă, 23 februarie
Duminică, 24 februarie
Luni, 25 februarie
Marți, 26 februarie
Miercuri, 27 februarie
Joi, 28 februarie
Vineri, 1 martie
Sâmbătă, 2 martie
Duminică, 3 martie
Luni, 4 martie
Marți, 5 martie
Miercuri, 6 martie
Joi, 7 martie
Vineri, 8 martie
Sâmbătă, 9 martie
Miercuri, 13 martie
Vineri, 15 martie
Sâmbătă, 16 martie
Duminică, 17 martie
Luni, 18 martie
Marți, 19 martie
Miercuri, 20 martie
Joi, 21 martie
Vineri, 22 martie
Sâmbătă, 23 martie

Duminică, 24 martie
Luni, 25 martie
Marți, 26 martie
Miercuri, 27 martie
Joi, 28 martie
Vineri, 29 martie
Sâmbătă, 30 martie
Duminica Paștilor, 31 martie
Luni, 1 aprilie
Marți, 2 aprilie
Miercuri, 3 aprilie
Joi, 4 aprilie
Vineri, 5 aprilie
Sâmbătă, 6 aprilie
Duminică, 7 aprilie
Luni, 8 aprilie
Marți, 9 aprilie
Miercuri, 10 aprilie
Joi, 11 aprilie
Vineri, 12 aprilie
Sâmbătă, 13 aprilie
Duminică, 14 aprilie
Luni, 15 aprilie
Marți, 16 aprilie
Miercuri, 17 aprilie
Joi, 18 aprilie
Vineri, 19 aprilie
Sâmbătă, 20 aprilie
Duminică, 21 aprilie
Luni, 22 aprilie
Marți, 23 aprilie
Miercuri, 24 aprilie
Joi, 25 aprilie
Vineri, 26 aprilie
Sâmbătă, 27 aprilie
Duminică, 28 aprilie
Luni, 29 aprilie
Vineri, 3 mai
Sâmbătă, 4 mai
Duminică, 5 mai

Luni, 6 mai
Marți, 7 mai
Miercuri, 8 mai
Joi, 9 mai
Vineri, 10 mai
Sâmbătă, 11 mai
Duminică, 12 mai
Luni, 13 mai
Marți, 14 mai
Miercuri, 15 mai
Joi, 16 mai
Vineri, 17 mai
Sâmbătă, 18 mai
Duminică, 19 mai
Luni, 20 mai
Marți, 21 mai
Miercuri, 22 mai
Joi, 23 mai
Vineri, 24 mai
Sâmbătă, 25 mai
Duminică, 26 mai
Luni, 27 mai
Marți, 28 mai
Miercuri, 29 mai
Joi, 30 mai
Vineri, 31 mai
Sâmbătă, 1 iunie
Duminică, 2 iunie
Luni, 3 iunie
Marți, 4 iunie
Miercuri, 5 iunie
Joi, 6 iunie
Vineri, 7 iunie
Sâmbătă, 8 iunie
Duminică, 9 iunie
Luni, 10 iunie
Marți, 11 iunie
Miercuri, 12 iunie
Joi, 13 iunie
Vineri, 14 iunie

Sâmbătă, 15 iunie
Duminică, 16 iunie
Luni, 17 iunie
Marți, 18 iunie
Miercuri, 19 iunie
Joi, 20 iunie
Vineri, 21 iunie
Sâmbătă, 22 iunie
Duminică, 23 iunie
Luni, 24 iunie
Marți, 25 iunie
Miercuri, 26 iunie
Joi, 27 iunie
Vineri, 28 iunie
Sâmbătă, 29 iunie
Duminică, 30 iunie
Luni, 1 iulie
Marți, 2 iulie
Miercuri, 3 iulie
Joi, 4 iulie
Vineri, 5 iulie
Sâmbătă, 6 iulie
Duminică, 7 iulie
Luni, 8 iulie
Marți, 9 iulie
Miercuri, 10 iulie
Joi, 11 iulie
Vineri, 12 iulie
Sâmbătă, 13 iulie
Duminică, 14 iulie
Luni, 15 iulie
Marți, 16 iulie 7
Miercuri, 17 iulie
Joi, 18 iulie
Vineri, 19 iulie
Sâmbătă, 20 iulie
Duminică, 21 iulie
Luni, 22 iulie
Marți, 23 iulie
Miercuri, 24 iulie

Joi, 25 iulie
Vineri, 26 iulie
Sâmbătă, 27 iulie
Duminică, 28 iulie
Luni, 29 iulie
Marți, 30 iulie
Miercuri, 31 iulie
Joi, 1 august
Vineri, 2 august
Sâmbătă, 3 august
Vineri, 9 august
Sâmbătă, 10 august
Duminică, 11 august
Luni, 12 august
Marți, 13 august
Miercuri, 14 august
Joi, 15 august
Vineri, 16 august
Sâmbătă, 17 august
Duminică, 18 august
Luni, 19 august
Marți, 20 august
Miercuri, 21 august
Joi, 22 august
Vineri, 23 august
Sâmbătă, 24 august
Duminică, 25 august
Luni, 26 august
Marți, 27 august
Miercuri, 28 august
Joi, 29 august
Vineri, 30 august
Sâmbătă, 31 august
Duminică, 1 septembrie
Luni, 2 septembrie
Marți, 3 septembrie
Miercuri, 4 septembrie
Joi, 5 septembrie
Vineri, 6 septembrie
Sâmbătă, 7 septembrie

Duminică, 8 septembrie
Luni, 9 septembrie
Marți, 10 septembrie
Miercuri, 11 septembrie
Joi, 12 septembrie
Vineri, 13 septembrie
Sâmbătă, 14 septembrie
Duminică, 15 septembrie
Luni, 16 septembrie
Marți, 17 septembrie
Miercuri, 18 septembrie
Joi, 19 septembrie
Vineri, 20 septembrie
Sâmbătă, 21 septembrie
Duminică, 22 septembrie
Luni, 23 septembrie
Marți, 24 septembrie
Miercuri, 25 septembrie
Joi, 26 septembrie
Vineri, 27 septembrie
Sâmbătă, 28 septembrie
Duminică, 29 septembrie
Luni, 30 septembrie
Marți, 1 octombrie
Miercuri, 2 octombrie
Joi, 3 octombrie
Vineri, 4 octombrie
Sâmbătă, 5 octombrie
Duminică, 6 octombrie
Luni, 7 octombrie
Marți, 8 octombrie
Miercuri, 9 octombrie
Joi, 10 octombrie
Vineri, 11 octombrie
Sâmbătă, 12 octombrie
Duminică, 13 octombrie
Luni, 14 octombrie
Marți, 15 octombrie
Miercuri, 16 octombrie
Joi, 17 octombrie

Vineri, 18 octombrie
Sâmbătă, 19 octombrie
Marți, 22 octombrie
Joi, 24 octombrie
Vineri, 25 octombrie
Sâmbătă, 26 octombrie
Duminică, 27 octombrie
Luni, 28 octombrie
Marți, 29 octombrie
Miercuri, 30 octombrie
Joi, 31 octombrie
Vineri, 1 noiembrie
Sâmbătă, 2 noiembrie
Duminică, 3 noiembrie
Luni, 4 noiembrie
Marți, 5 noiembrie
Miercuri, 6 noiembrie
Joi, 7 noiembrie
Vineri, 8 noiembrie
Sâmbătă, 9 noiembrie
Duminică, 10 noiembrie
Luni, 11 noiembrie
Marți, 12 noiembrie
Miercuri, 13 noiembrie
Joi, 14 noiembrie
Vineri, 15 noiembrie
Sâmbătă, 16 noiembrie
Duminică, 17 noiembrie
Luni, 18 noiembrie
Marți, 19 noiembrie
Miercuri, 20 noiembrie
Joi, 21 noiembrie
Vineri, 22 noiembrie
Sâmbătă, 23 noiembrie
Duminică, 24 noiembrie
Luni, 25 noiembrie
Marți, 26 noiembrie
Miercuri, 27 noiembrie
Joi, 28 noiembrie
Vineri, 29 noiembrie

Sâmbătă, 30 noiembrie
Duminică, 1 decembrie
Luni, 2 decembrie
Marți, 3 decembrie
Miercuri, 4 decembrie
Joi, 5 decembrie
Vineri, 6 decembrie
Sâmbătă, 7 decembrie
Duminică, 8 decembrie
Luni, 9 decembrie
Marți, 10 decembrie
Miercuri, 11 decembrie
Joi, 12 decembrie
Vineri, 13 decembrie
Sâmbătă, 14 decembrie
Duminică, 15 decembrie
Luni, 16 decembrie
Marți, 17 decembrie
Miercuri, 18 decembrie
Joi, 19 decembrie
Vineri, 20 decembrie
Sâmbătă, 21 decembrie
Duminică, 22 decembrie
Luni, 23 decembrie
Marți, 24 decembrie
Miercuri, 25 decembrie
Joi, 26 decembrie
Vineri, 27 decembrie
Sâmbătă, 28 decembrie
Duminică, 29 decembrie
Luni, 30 decembrie
Marți, 31 decembrie

Table of Contents

Marți, 1 ianuarie 2013	3
Miercuri, 2 ianuarie	4
Joi, 3 ianuarie	6
Vineri, 4 ianuarie	8
Sâmbătă, 5 ianuarie	10
Duminică, 6 ianuarie	12
Luni, 7 ianuarie	14
Marți, 8 ianuarie	16
Vineri, 9 ianuarie	18
Joi, 10 ianuarie	20
Sâmbătă, 12 ianuarie	22
Duminică, 13 ianuarie	24
Luni, 14 ianuarie	26
Marți, 15 ianuarie	27
Miercuri, 16 ianuarie	29
Joi, 17 ianuarie	31
Vineri, 18 ianuarie	33
Sâmbătă, 19 ianuarie	35
Duminică, 20 ianuarie	37
Luni, 21 ianuarie	39
Marți, 22 ianuarie	41
Miercuri, 23 ianuarie	43
Joi, 24 ianuarie	44
Vineri, 25 ianuarie	46
Sâmbătă, 26 ianuarie	48
Duminică, 27 ianuarie	50
Luni, 28 ianuarie	52

Marți, 29 ianuarie 53
Miercuri, 30 ianuarie 55
Joi, 31 ianuarie 57
Vineri, 1 februarie 59
Sâmbătă, 2 februarie 61
Duminică, 3 februarie 63
Luni, 4 februarie 65
Marți, 5 februarie 67
Miercuri, 6 februarie 69
Joi, 7 februarie 71
Vineri, 8 februarie 72
Sâmbătă, 9 februarie 74
Duminică, 10 februarie 75
Luni, 11 februarie 77
Marți, 12 februarie 79
Miercuri, 13 februarie 81
Joi, 14 februarie 83
Vineri, 15 februarie 85
Sâmbătă, 16 februarie 87
Duminică, 17 februarie 89
Luni, 18 februarie 91
Marți, 19 februarie 93
Miercuri, 20 februarie 95
Joi, 21 februarie 97
Vineri, 22 februarie 99
Sâmbătă, 23 februarie 101
Duminică, 24 februarie 102
Luni, 25 februarie 104
Marți, 26 februarie 106
Miercuri, 27 februarie 107

Joi, 28 februarie 109
Vineri, 1 martie 111
Sâmbătă, 2 martie 113
Duminică, 3 martie 114
Luni, 4 martie 116
Marți, 5 martie 118
Miercuri, 6 martie 119
Joi, 7 martie 121
Vineri, 8 martie 122
Sâmbătă, 9 martie 123
Miercuri, 13 martie 124
Vineri, 15 martie 126
Sâmbătă, 16 martie 128
Duminică, 17 martie 129
Luni, 18 martie 131
Marți, 19 martie 132
Miercuri, 20 martie 134
Joi, 21 martie 136
Vineri, 22 martie 138
Sâmbătă, 23 martie 140
Duminică, 24 martie 142
Luni, 25 martie 144
Marți, 26 martie 146
Miercuri, 27 martie 147
Joi, 28 martie 148
Vineri, 29 martie 150
Sâmbătă, 30 martie 152
Duminica Paștilor, 31 martie 154
Luni, 1 aprilie 155
Marți, 2 aprilie 157

Miercuri, 3 aprilie 159
Joi, 4 aprilie 161
Vineri, 5 aprilie 163
Sâmbătă, 6 aprilie 164
Duminică, 7 aprilie 165
Luni, 8 aprilie 167
Marți, 9 aprilie 169
Miercuri, 10 aprilie 171
Joi, 11 aprilie 172
Vineri, 12 aprilie 174
Sâmbătă, 13 aprilie 175
Duminică, 14 aprilie 177
Luni, 15 aprilie 178
Marți, 16 aprilie 179
Miercuri, 17 aprilie 181
Joi, 18 aprilie 183
Vineri, 19 aprilie 184
Sâmbătă, 20 aprilie 186
Duminică, 21 aprilie 187
Luni, 22 aprilie 189
Marți, 23 aprilie 190
Miercuri, 24 aprilie 192
Joi, 25 aprilie 193
Vineri, 26 aprilie 194
Sâmbătă, 27 aprilie 195
Duminică, 28 aprilie 197
Luni, 29 aprilie 199
Vineri, 3 mai 200
Sâmbătă, 4 mai 201
Duminică, 5 mai 202

Luni, 6 mai 204
Marți, 7 mai 206
Miercuri, 8 mai 208
Joi, 9 mai 210
Vineri, 10 mai 212
Sâmbătă, 11 mai 214
Duminică, 12 mai 216
Luni, 13 mai 217
Marți, 14 mai 219
Miercuri, 15 mai 220
Joi, 16 mai 222
Vineri, 17 mai 223
Sâmbătă, 18 mai 225
Duminică, 19 mai 226
Luni, 20 mai 228
Marți, 21 mai 229
Miercuri, 22 mai 230
Joi, 23 mai 231
Vineri, 24 mai 233
Sâmbătă, 25 mai 235
Duminică, 26 mai 237
Luni, 27 mai 238
Marți, 28 mai 239
Miercuri, 29 mai 241
Joi, 30 mai 243
Vineri, 31 mai 244
Sâmbătă, 1 iunie 246
Duminică, 2 iunie 247
Luni, 3 iunie 248
Marți, 4 iunie 249

Miercuri, 5 iunie 250
Joi, 6 iunie 251
Vineri, 7 iunie 252
Sâmbătă, 8 iunie 254
Duminică, 9 iunie 255
Luni, 10 iunie 257
Marți, 11 iunie 258
Miercuri, 12 iunie 260
Joi, 13 iunie 261
Vineri, 14 iunie 262
Sâmbătă, 15 iunie 264
Duminică, 16 iunie 265
Luni, 17 iunie 266
Marți, 18 iunie 267
Miercuri, 19 iunie 268
Joi, 20 iunie 269
Vineri, 21 iunie 270
Sâmbătă, 22 iunie 272
Duminică, 23 iunie 273
Luni, 24 iunie 274
Marți, 25 iunie 275
Miercuri, 26 iunie 276
Joi, 27 iunie 277
Vineri, 28 iunie 278
Sâmbătă, 29 iunie 279
Duminică, 30 iunie 280
Luni, 1 iulie 282
Marți, 2 iulie 283
Miercuri, 3 iulie 284
Joi, 4 iulie 286

Vineri, 5 iulie 287
Sâmbătă, 6 iulie 288
Duminică, 7 iulie 289
Luni, 8 iulie 290
Marți, 9 iulie 291
Miercuri, 10 iulie 293
Joi, 11 iulie 294
Vineri, 12 iulie 296
Sâmbătă, 13 iulie 298
Duminică, 14 iulie 299
Luni, 15 iulie 300
Marți, 16 iulie 7 302
Miercuri, 17 iulie 303
Joi, 18 iulie 304
Vineri, 19 iulie 305
Sâmbătă, 20 iulie 306
Duminică, 21 iulie 307
Luni, 22 iulie 308
Marți, 23 iulie 309
Miercuri, 24 iulie 311
Joi, 25 iulie 312
Vineri, 26 iulie 313
Sâmbătă, 27 iulie 314
Duminică, 28 iulie 315
Luni, 29 iulie 316
Marți, 30 iulie 318
Miercuri, 31 iulie 319
Joi, 1 august 320
Vineri, 2 august 322
Sâmbătă, 3 august 323

Vineri, 9 august 324
Sâmbătă, 10 august 325
Duminică, 11 august 326
Luni, 12 august 327
Marți, 13 august 328
Miercuri, 14 august 330
Joi, 15 august 331
Vineri, 16 august 333
Sâmbătă, 17 august 334
Duminică, 18 august 335
Luni, 19 august 336
Marți, 20 august 337
Miercuri, 21 august 338
Joi, 22 august 339
Vineri, 23 august 340
Sâmbătă, 24 august 342
Duminică, 25 august 343
Luni, 26 august 344
Marți, 27 august 345
Miercuri, 28 august 346
Joi, 29 august 347
Vineri, 30 august 348
Sâmbătă, 31 august 349
Duminică, 1 septembrie 350
Luni, 2 septembrie 351
Marți, 3 septembrie 352
Miercuri, 4 septembrie 353
Joi, 5 septembrie 354
Vineri, 6 septembrie 355
Sâmbătă, 7 septembrie 356

Duminică, 8 septembrie 357
Luni, 9 septembrie 358
Marți, 10 septembrie 359
Miercuri, 11 septembrie 361
Joi, 12 septembrie 362
Vineri, 13 septembrie 363
Sâmbătă, 14 septembrie 364
Duminică, 15 septembrie 365
Luni, 16 septembrie 366
Marți, 17 septembrie 367
Miercuri, 18 septembrie 368
Joi, 19 septembrie 370
Vineri, 20 septembrie 371
Sâmbătă, 21 septembrie 373
Duminică, 22 septembrie 374
Luni, 23 septembrie 375
Marți, 24 septembrie 376
Miercuri, 25 septembrie 377
Joi, 26 septembrie 378
Vineri, 27 septembrie 379
Sâmbătă, 28 septembrie 380
Duminică, 29 septembrie 381
Luni, 30 septembrie 382
Marți, 1 octombrie 383
Miercuri, 2 octombrie 384
Joi, 3 octombrie 385
Vineri, 4 octombrie 386
Sâmbătă, 5 octombrie 387
Duminică, 6 octombrie 388
Luni, 7 octombrie 389

Marți, 8 octombrie 390
Miercuri, 9 octombrie 391
Joi, 10 octombrie 392
Vineri, 11 octombrie 394
Sâmbătă, 12 octombrie 395
Duminică, 13 octombrie 396
Luni, 14 octombrie 397
Marți, 15 octombrie 398
Miercuri, 16 octombrie 399
Joi, 17 octombrie 400
Vineri, 18 octombrie 401
Sâmbătă, 19 octombrie 402
Marți, 22 octombrie 403
Joi, 24 octombrie 404
Vineri, 25 octombrie 405
Sâmbătă, 26 octombrie 406
Duminică, 27 octombrie 407
Luni, 28 octombrie 408
Marți, 29 octombrie 409
Miercuri, 30 octombrie 410
Joi, 31 octombrie 411
Vineri, 1 noiembrie 412
Sâmbătă, 2 noiembrie 413
Duminică, 3 noiembrie 414
Luni, 4 noiembrie 415
Marți, 5 noiembrie 416
Miercuri, 6 noiembrie 417
Joi, 7 noiembrie 418
Vineri, 8 noiembrie 419
Sâmbătă, 9 noiembrie 420

Duminică, 10 noiembrie 421
Luni, 11 noiembrie 422
Marți, 12 noiembrie 424
Miercuri, 13 noiembrie 425
Joi, 14 noiembrie 426
Vineri, 15 noiembrie 427
Sâmbătă, 16 noiembrie 428
Duminică, 17 noiembrie 429
Luni, 18 noiembrie 431
Marți, 19 noiembrie 432
Miercuri, 20 noiembrie 433
Joi, 21 noiembrie 434
Vineri, 22 noiembrie 435
Sâmbătă, 23 noiembrie 436
Duminică, 24 noiembrie 437
Luni, 25 noiembrie 438
Marți, 26 noiembrie 439
Miercuri, 27 noiembrie 440
Joi, 28 noiembrie 441
Vineri, 29 noiembrie 442
Sâmbătă, 30 noiembrie 443
Duminică, 1 decembrie 444
Luni, 2 decembrie 446
Marți, 3 decembrie 447
Miercuri, 4 decembrie 448
Joi, 5 decembrie 449
Vineri, 6 decembrie 451
Sâmbătă, 7 decembrie 452
Duminică, 8 decembrie 453
Luni, 9 decembrie 454

Marți, 10 decembrie 455
Miercuri, 11 decembrie 457
Joi, 12 decembrie 458
Vineri, 13 decembrie 459
Sâmbătă, 14 decembrie 460
Duminică, 15 decembrie 461
Luni, 16 decembrie 462
Marți, 17 decembrie 463
Miercuri, 18 decembrie 464
Joi, 19 decembrie 465
Vineri, 20 decembrie 466
Sâmbătă, 21 decembrie 467
Duminică, 22 decembrie 468
Luni, 23 decembrie 470
Marți, 24 decembrie 471
Miercuri, 25 decembrie 472
Joi, 26 decembrie 473
Vineri, 27 decembrie 474
Sâmbătă, 28 decembrie 475
Duminică, 29 decembrie 476
Luni, 30 decembrie 477
Marți, 31 decembrie 478